

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring Mynd.	1966/67 Dep.ch.
1. Reseersättningar	90 500	+ 9 500	+ 4 500
2. Expenser			
a) Bränsle, lyse och vatten	17 400	—	— 400
b) Övriga expenser	69 900	+ 10 000	+ 2 100
3. Publikationstryck	21 000	+ 3 000	+ 3 000
4. Fiskeriundersökningsfartygen	350 200	+ 45 500	+ 5 800
5. Övriga utgifter			
a) Bibliotek	4 200	+ 3 000	+ 2 800
b) Drift och underhåll av båtar ..	6 500	+ 45 000	—
c) Instrument- och laboratorie- kostnader	65 000	+ 142 000	+ 50 000
d) Arrende av mark	800	—	+ 200
		+ 258 000	+ 68 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 744 000 kr. Jag har härvid räknat in 50 000 kr. för engångsanskaffning av utrustning vid havsfiskelaboratoriet. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyrelsen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 744 000 kr.

J 3. Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	950 000	837 779
1965/66	1 088 000	
1966/67 (förslag)	1 145 000	

Vatteninspektionen föreslår, att anslaget ökas med 167 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) 1 vatteninspektör Ae 23	37 680
b) 1 vatteninspektör Ag 23	37 680
c) 1 assistent Af 17/Ae 21	30 648
d) 1 fiskerikonsulent Ae 17	27 648
e) 1 institutionsbiträde Af 2/Ae 5	13 416
2. Tjänsteförändringar	—
3. Löneomräkning	19 928
	167 000

M o t i v. Vatteninspektionen erinrar inledningsvis om att 1965 års riksdag (prop. 97, JoU 16, rskr 255) godkänt riktlinjer för en gemensam organisation för naturvården, vattenvården och luftvården, som är avsedd att genomföras den 1 juli 1967. Inspektionen framhåller vidare att statskontoret erhållit uppdrag att framlägga förslag rörande den nya organisationens närmare utformning. Enligt vad som anfördes i förutnämnda proposition borde arbetet inom de berörda organen under tiden mellan beslutet om en ny organisation och dess ikraftträdande inte bara kunna fortgå efter de tidigare riktlinjerna utan även intensifieras. Vatteninspektionen framlägger därför förslag till förstärkningar av dess verksamhet som — utan att föregripa prövningen av den nya organisationens utformning — erfordras för att intensifiera vattenvårdsarbetet. Särskilt är det angeläget att grundläggande planeringsuppgifter kan fullföljas utan dröjsmål. Härför erfordras förstärkningar av personal och utrustning för recipientinventering samt kemisk och radioekologisk undersökningsverksamhet.

1 a). För att intensifiera vattenvården fordras alltmåra omfattande utredningsarbeten, vilka särskilt kommit att belasta det kemiska laboratoriet. En ny uppgift för laboratoriet är problemet att söka reducera det närsalttillskott som genom avloppsutsläppen från tätorterna tillförs vattendragen. För att avlasta laboratorn bör en tjänst som vatteninspektör i Ae 23 inrättas.

1 b). För recipientinventering såsom underlag för mera planmässiga vattenskyddsåtgärder på längre sikt behöver sektionen för recipienttillsyn förstärkas i vart fall under en övergångstid med en vatteninspektör i Ag 23.

1 c). Verksamheten vid radioekologiska avdelningen har nu nått en sådan omfattning att laboratorn bör få en assistent i Af 17/Ae 21 som hjälpkraft för den rutinmässiga ledningen av avdelningens laboratorieverksamhet.

1 d). För arbetsbiträde vid fältundersökningar rörande vattenförorenings inverkan på fisk tas medel i anspråk från fonden för avgifter enligt 8 kap. 34 § vattenlagen. Verksamheten måste bedrivas även i fortsättningen. Medelstillgången i fonden är begränsad. För ändamålet bör därför inrättas en fiskerikonsulenttjänst i Ae 17.

1 e). Vid radioekologiska avdelningen erfordras ett institutionsbiträde för bearbetning av insamlat material.

2. Inspektionen föreslår extraordinariesättning av två byrådirektörstjänster i Ag 27, av vilka den ena inrättats i stället för en vakant laboratorstjänst i Ae 27 och den andra enligt beslut av 1962 års riksdag (prop. 1962: 1 bil. 11 s. 337, JoU 11, rskr 179). Befattningshavarna är chefer för sektionen för recipienttillsyn resp. sektionen för industritillsyn. Härvid kan den numera obehövliga tjänsten som laborator med vattenbyggnadstekniska uppgifter indras.

Departementschefen

En utbyggnad av resurserna på vattenvårdsområdet framstår som mycket angelägen. Jag beräknar därför medel för en tjänst som vatteninspektör i Ag 23 vid vatteninspektionen. Kostnadsökningen härför uppgår till 37 000 kr. Jag kan vidare tillstyrka att en byrådirektörstjänst i Ag 27 vid sektionen för recipienttillsyn extraordinariesätts. Härvid kan en vakant tjänst som laborator i Ae 27 med vattenbyggnadstekniska uppgifter dras in. Anslaget bör vidare på grund av löneomräkning höjas med 20 000 kr.

Anslaget bör föras upp med (1 088 000 + 57 000) 1 145 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: vatteninspektionen enligt vad jag förordat i det föregående
- b) godkänna följande avlöningsstat för fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: vatteninspektionen, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	37 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	16 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 080 500
4. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	11 500
Summa kr.	1 145 000

c) till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 145 000 kr.

J 4. Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	207 000	279 584
1965/66	213 000	
1966/67 (förslag)	252 000	

Vatteninspektionen föreslår, att anslaget ökas med 68 000 kr.

246 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 11: Jordbruksdepartementet*

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring Mynd.	1966/67 Dep.ch.
1. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten.....	10 000	+ 1 000	+ 1 000
b) Övriga expenser	30 000	+ 8 000	+ 8 000
2. Övriga utgifter: Laboratoriekostnader	68 500	+ 59 000	+ 30 000
		+ 68 000	+ 39 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 252 000 kr. Jag har härvid räknat in 25 000 kr. för engångsanskaffning av laboratorieutrustning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspektionen: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 252 000 kr.

J 5. Undersökningar inom fiskeriorganisationen

	Anslag
1964/65	1 000
1965/66	1 000
1966/67 (förslag)	1 000

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget upptas med oförändrat belopp.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Undersökningar inom fiskeriorganisationen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 kr.

J 6. Fiskeriintendenter m. m.: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	323 000	310 094
1965/66	378 000	
1966/67 (förslag)	435 000	

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 179 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändringar	
1 biträdande fiskeriintendent Ae 25	+ 40 272
2 fiskerikonsulenter Ae 19	+ 58 380
4 kanslibiträden Ae 7	+ 62 256
Extra personal	— 25 000
2. Tjänsteförändringar	+ 1 800
3. Löneomräkning	+ 41 292
	+ 179 000

Motiv. 1. 1962 års reform av fiskeriintendentsorganisationen (prop. 1962: 48, JoU 11, rskr 179) innebar en kraftigt utbyggd organisation för de tre nordliga fiskeriintendentsdistrikten men ingen förändring för de övriga fyra distrikten. I dessa har intendenterna således inte någon biträdespersonal till sitt förfogande. För att lätta arbetsbördan för fiskeriintendenterna i Övre och Nedre södra distrikten, främst med avseende på fiskefrågor i vattenmål, föreslår styrelsen, att en tjänst som biträdande fiskeriintendent inrättas.

Styrelsen anser det vidare nödvändigt att envar av ifrågavarande två intendenten erhåller en fiskerikonsulent som biträde. I fråga om motiv för kanslibiträdestjänsterna hänvisar styrelsen till prop. 1964: 1 (bil. 11 s. 257). Om sistnämnda tjänster inrättas kan anslaget minskas med ett belopp av 25 000 kr. till extra biträdeshjälp.

2. Årsarvodet till fiskeriingenjören vid statens lokala fiskeriadministration föreslås höjt från 9 000 kr. till 10 800 kr.

Departementschefen

På de skäl fiskeristyrelsen anfört beräknar jag medel för en ny kanslibiträdestjänst i Ae 7. Kostnadsökningen härför utgör 16 000 kr. I övrigt kan jag ej tillstyrka annan anslagsändring än den som följer av att utgiftsökningen till följd av löneomräkning bör beräknas till 41 000 kr.

Anslaget bör föras upp med (378 000 + 57 000) 435 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för fiskeriintendenter m. m., att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	387 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t	9 000

3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis	179 000
Summa kr.	575 000

Särskilda uppbördsmedel

Bidrag av vissa fiske- och arrendeavgifts- medel	75 000	
Ersättningar för undersökningar	65 000	140 000
Nettoutgift kr.	435 000	

b) till *Fiskeriintendenter m. m.*: Avlöningar för budget-
året 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 435 000 kr.

J 7. Fiskeriintendenter m. m.: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	39 000	49 343
1965/66	52 000	
1966/67 (förslag)	52 000	

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 15 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring Mynd.	1966/67 Dep.ch.
Utgifter			
a) Reseersättningar	45 000	+ 10 000	+ 5 000
b) Expenser	25 000	+ 5 000	— 5 000
		+ 15 000	—

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen
tar jag upp anslaget till oförändrat 52 000 kr. Jag hemställer, att Kungl.
Maj:t föreslår riksdagen

att till *Fiskeriintendenter m. m.*: Omkostnader för bud-
getåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 52 000 kr.

J 8. Utbildning av fiskeritjänstemän

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	60 000	43 418
1965/66	56 000	
1966/67 (förslag)	77 000	

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 31 250 kr.

	Anvisat 1965/66	Ökning
1. Arvode till kursföreståndare	4 500	750
2. Timlärararvoden	36 500	16 000
3. Hyra och städning av undervisningslokaler	4 000	2 000
4. Undervisningsmateriel och expenser	6 000	2 000
5. Bidrag till kostnader för praktikresor, studiebesök och exkursioner	5 000	3 000
6. Rese- och traktamentskostnader för lärare	—	7 500
	56 000	31 250

Motiv. Medlen är avsedda för andra läsåret av den kurs, som började hösten 1965. Ökningen har beräknats på grundval av medelsåtgången under budgetåret 1964/65 samt med hänsyn till att kostnader, som tidigare täckts av statsbidraget till Södra Sveriges fiskeriförening, kan beräknas komma att belasta förevarande anslag. Medelsbehovet för den del av undervisningen som Södra Sveriges fiskeriförening tidigare svarat för uppgår till 21 500 kr., medan 65 750 kr. erfordras för den del som förut belastat förevarande anslag.

Departementschefen

Från förevarande anslag bestrids kostnaderna för de kurser för utbildning av fiskeritjänstemän som fiskeristyrelsen anordnar. Undervisningen sker delvis vid Södra Sveriges fiskeriförenings anläggning i Aneboda. Härvid har föreningen hittills betalat vissa kurskostnader med medel som föreningen erhållit som statsbidrag från anslaget Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen. Föreningen har numera fattat beslut om att ej längre bidra till kursverksamheten på annat sätt än att anläggningen i Aneboda även i fortsättningen får disponeras för ändamålet. Med hänsyn till bl. a. nu anförda förhållanden beräknar jag att medelsbehovet för budgetåret 1966/67 kommer att öka med 21 000 kr.

Anslaget bör föras upp med (56 000 + 21 000) 77 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Utbildning av fiskeritjänstemän* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 77 000 kr.

J 9. Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	290 000	278 995	211 641
1965/66	285 000		
1966/67 (förslag)	295 000		

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 60 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Ökning
1. Statsbidrag till Södra Sveriges fiskeriförening	50 000	—
2. Statsbidrag till Svenska fiskarens studieförbund för dess allmänna verksamhet	15 000	—
3. Bidrag enligt reglementet för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område	100 000	50 000
4. Bidrag till hushållningssällskap eller annan ortskorporation för att insamla primäruppgifter till fiskeristatistik beträffande saltsjöfisket	30 000	10 000
5. Till Kungl. Maj:ts disposition	90 000	—
		60 000

M o t i v. 1. *Södra Sveriges fiskeriförening* anhåller om oförändrat statsbidrag för nästa budgetår. Fiskeristyrelsen anmäler, att föreningsstyrelsen våren 1965 fattat principbeslut om en genomgripande organisationsändring i fråga om föreningens anläggning i Aneboda. I avvaktan på utredning av föreningsstyrelsen om konsekvenserna härav föreslår fiskeristyrelsen, att statsbidraget upptas med oförändrat belopp.

3. Ökningen motiveras av att hushållningssällskapens ansökningar om bidrag till kurser och studieresor för de två sista budgetåren uppgått till 263 000 kr. resp. 271 000 kr.

4. I fråga om motiven för höjningen hänvisar styrelsen till prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 273).

Departementschefen

Under hänvisning till vad jag anfört under närmast föregående anslagspunkt anser jag mig böra förorda att de för statsbidrag till Södra Sveriges fiskeriförening beräknade medlen minskas med 20 000 kr. till 30 000 kr. I fråga om medelsbehovet för bidrag enligt reglementet för statsunderstödd utbildningsverksamhet på fiskerinäringens område biträder jag fiskeristyrelsens förslag i den mån att jag tillstyrker att det härför avsedda beloppet räknas upp med 20 000 kr. till 120 000 kr. Därjämte bör beloppet för bidrag till kostnader för insamling av fiskeristatistik beräknas till 40 000 kr. vilket i förhållande till innevarande budgetår innebär en höjning med 10 000 kr. Medelsbehovet för statsbidrag till Svenska fiskarens studieförbund för dess allmänna verksamhet samt det för Kungl. Maj:ts disposition avsedda beloppet bör i enlighet med fiskeristyrelsens förslag beräknas till oförändrat 15 000 kr. resp. 90 000 kr.

Anslaget bör föras upp med (285 000 + 10 000) 295 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 295 000 kr.

J 10. Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	20 000	—
1965/66	20 000	
1966/67 (förslag)	20 000	

Fiskeristyrelsen föreslår, att garantiram och förlusttäckningsanslag beräknas till oförändrat 160 000 kr. resp. 20 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge, att under budgetåret 1966/67 statlig garanti för befrämjande av försöksfiske beviljas intill ett belopp av 160 000 kr.

b) till *Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kr.

J 11. Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	65 000	48 000	27 200
1965/66	65 000		
1966/67 (förslag)	65 000		

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget upptas med oförändrat 65 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

J 12. Stödfartyg för sillfisket

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	1 000	15 288	39 198
1965/66	1 000		
1966/67 (förslag)	1 000		

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget upptas med oförändrat 1 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Stödfartyg för sillfisket* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

J 13. Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	20 000	12 018
1965/66	20 000	
1966/67 (förslag)	20 000	

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget upptas med oförändrat 20 000 kr.

Departementschefen

I enlighet med fiskeristyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 20 000 kr.

J 14. Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	910 000	832 160
1965/66	910 000	
1966/67 (förslag)	1 150 000	

Fiskeristyrelsen föreslår, att anslaget ökas med 240 000 kr. med hänsyn till att bensinskatten höjts med 5 öre per liter fr. o. m. den 1 juli 1965. Härav belöper 120 000 kr. på budgetåret 1965/66.

Departementschefen

På grund av att bensinskatten höjts med 5 öre per liter bör anslaget räknas upp med 120 000 kr. Eftersom skattehöjningen skedde den 1 juli 1965

bör därjämte anslaget tillföras ytterligare 120 000 kr. såsom gottgörelse för budgetåret 1965/66.

Anslaget bör föras upp med (910 000 + 240 000) 1 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utöware erlagd bensinskatt* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 1 150 000 kr. att avräknas mot automobilskattemedlen.

J 15. Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	4 000 000	1 762 379
1965/66	3 000 000	
1966/67 (förslag)	2 000 000	

Såsom anmälts i prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 277) bemyndigades fiskeristyrelsen den 25 juni och den 18 december 1964 att meddela fiskeriintendenterna i Övre norra distriktet och i Österhavets distrikt erforderlig partiell tjänstledighet intill den 1 juli 1965 från utredningar och yttranden i ärenden om ersättning för mistad fiskerätt m. m. I anslutning här till förordnade Kungl. Maj:t andra personer att bestrida nämnda göromål och förklarade, att i samband därmed uppkommande kostnader skall belasta förevarande anslag. Riksdagen bör nu underrättas om att nämnda bemyndiganden av Kungl. Maj:t den 30 juni och den 10 december 1965 förlängts att gälla t. o. m. den 30 juni 1966 med delvis ändrat innehåll.

Med hänsyn till anslagsbelastningen torde medelsanvisningen för nästa budgetår kunna begränsas till 2 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kr.

K. Naturvårdsverksamhet**K 1. Statens naturvårdsnämnd: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	653 000	572 798
1965/66	850 000	
1966/67 (förslag)	1 072 000	

Statens naturvårdsnämnd föreslår, att anslaget ökas med 600 000 kr.

	Ökning
1. Personalförändringar	
a) Administrativa byrån	
1 byrådirektör Ae 25	41 772
1 kontorist Ae 9	18 312
1 expeditionsvakt Ae 7	16 488
b) Planeringsbyrån	
Sektionen för naturvårdsområden	
1 byrådirektör Ae 25	41 772
2 förste byråsekreterare Ae 23	75 360
Sektionen för landskapsvård	
1 byrådirektör Ae 27	46 332
1 byrådirektör Ae 25	41 772
1 kansliskrivare Ae 11	20 280
1 kontorist Ae 9	18 312
c) Avdelning för jakt och viltvård	
1 avdelningsdirektör Be 1	53 928
1 byrådirektör Ae 27	46 332
1 förste byråsekreterare Ae 23	37 680
1 kansliskrivare Ae 11	20 280
1 kanslibiträde Ae 7	16 488
2. Tjänsteförändringar	
a) Ordinariesättningar	—
b) Vissa arvodesfrågor	2 000
c) Ersättningar till sakkunniga	70 000
3. Löneomräkning	32 892
	600 000

Motiv. Naturvårdsnämnden anför inledningsvis, att nämnden hittills främst inriktat sitt arbete på att få till stånd en sådan planering och sam-

ordning av insatserna på naturvårdsområdet, som är nödvändig för att med framgång bedriva en verksamhet enligt de av statsmakterna godkända riktlinjerna. Härvid samarbetar nämnden i stor utsträckning med länsstyrelser, andra regionala organ, kommuner och olika organisationer m. fl. I syfte att få en överblick av de problem, som sammanhänger med vården och förvaltningen av fridlysta naturvårdsobjekt, företar nämnden vidare en landsomfattande inventering av sådana objekt. I samband med planeringsarbetets utveckling och de ökade resurser, som ställts till naturvårdens förfogande, har säkerställande av ett stort antal naturvårdsobjekt aktualiserats. Vissa objekt har under medverkan från nämndens sida inköpts för kronans räkning eller avsatts som naturreservat efter utbetalande av in-trångsersättning.

Nämnden framhåller, att den nya lagstiftning på naturvårdens område, som trätt i kraft den 1 januari 1965, ytterligare har ökat möjligheterna att säkerställa naturvårdsområden, reglera täktverksamheten samt åstadkomma ett bättre strand- och landskapsskydd. Enligt nämnden måste detta återspeglas i en ökning av nämndens verksamhet. Den intensifierade naturvårdsverksamheten kommer vidare att medföra betydande utgifter för det allmänna. För att tillgodose angelägna behov under budgetåret 1966/67 framlägger nämnden förslag till förstärkningar av de nuvarande anslagen på naturvårdens område. Förslagen inrymmer även sådana anslagshöjningar som erfordras genom att tillsynen över jakt och viltvård den 1 juli 1966 överförs från domänstyrelsen till nämnden (prop. 1965: 19, JoU 4, rskr 144).

Härefter behandlar naturvårdsnämnden yrkandena under förevarande anslag.

För att nämnden skall kunna tillgodose de krav på effektiva insatser som bl. a. sammanhänger med tillämpningen av den nya naturvårdslagen erfordras ett flertal nya tjänster. Den bästa möjliga användningen av medlen för ersättningar till markägare och markförvärv för naturvårdsändamål kräver en större arbetsinsats än vad nämndens nuvarande organisation medger. Vidare måste personalstyrkan dimensioneras så att tillräcklig arbetstid kan ägnas åt granskning av det stora antalet beslut i naturvårdsärenden, som översänds från länsstyrelserna och mot vilka nämnden äger föra talan för tillvaratagande av naturvårdens intressen. Nämnden begär därför, att antalet tjänster på administrativa byrån och planeringsbyrån ökas med tio till sammanlagt 31 befattningshavare.

I anledning av beslutet om att överföra tillsynen över jakten och viltvården föreslår nämnden, att en särskild avdelning härför inrättas vid nämnden. Vid avdelningen erfordras fem befattningshavare.

1 a). I samband med att den centrala tillsynen över jakten och viltvården överförs till naturvårdsnämnden kommer beslutanderätten i jakt- och

viltvårdsfrågor att i viss utsträckning delegeras från Kungl. Maj:t till nämnden. Ifrågavarande nya arbetsuppgifter gör det nödvändigt att förstärka administrativa byrån med en tjänst som byrådirektör i Ae 25. Vederbörande avses nära samarbeta med jakt- och viltvårdsavdelningen och därvid följa tillämpningen av jaktlagstiftningen samt handlägga från Kungl. Maj:t delegerade ärenden rörande bidrag till avhjälpande av skador på motorfordon vid sammanstötning med älg m. m. Han bör dessutom i mån av tid avlasta bl. a. byråchefen.

De nya arbetsuppgifterna och det ökade antalet ärenden medför behov av en kontorist. Med hänsyn till det ökade arbete som krävs för stencilering och kopiering samt skötsel av arkiv, bibliotek m. m. erfordras en expeditiionsvakt.

1 b). På byråns sektion för naturvårdsområden erfordras en byrådirektör i Ae 25 för att handlägga värderings- och ersättningsfrågor i samband med avsättande av naturreservat m. m. För biträde i dokumentationsarbetet samt utarbetande av översikter och sammanställningar av olika slag behövs en förste byråsekreterare i Ae 23. För den praktiskt betonade delen av arbetet med vård och förvaltning av naturvårdsobjekt erfordras likaledes en förste byråsekreterare i Ae 23.

Sektionen för landskapsvård bör tillföras en byrådirektörstjänst i Ae 27 för en person med god erfarenhet av värderings- och planeringsfrågor. En byrådirektör i Ae 25 erfordras för det allmänna landskapsvårdsarbetet i samband med industriföretag, väganläggningar, täkter och reklamannonser samt för att från naturvårdssynpunkt följa den allmänna byggnadsplaneringen.

De ökade arbetsuppgifterna medför behov av en kansliskrivare. Ytterligare en kontoristtjänst bör inrättas för att tillgodose behovet av ett kvalificerat biträde på envar av sektionerna.

1 c). Avdelningen beräknas årligen komma att handlägga ca 600 ärenden, varav hälften av mera invecklad art. Härtill kommer de från Kungl. Maj:t delegerade ärendena, vilka dock i huvudsak torde ankomma på innehavaren av den föreslagna byrådirektörstjänsten på administrativa byrån. Chef för avdelningen bör vara en avdelningsdirektör i Be 1. För att ersätta och biträda denne erfordras en byrådirektör i Ae 27. För det mera praktiska jakt- och viltvårdsarbetet behövs en förste byråsekreterare i Ae 23.

För kontorsgöromålen inom avdelningen krävs en kansliskrivare och ett kanslibiträde.

2 a). Naturvårdsnämnden föreslår ordinariesättning av två byråchefstjänster i Be 3, två byrådirektörstjänster i Ae 27, en byråassistenttjänst i Ae 21, en byråingenjörstjänst i Ae 21, en kamrerartjänst i Ae 19, en kansliskrivartjänst och en kanslibiträdestjänst.

2 b). Av nämndens ledamöter erhåller f. n. endast ordföranden årligt arvode. Bl. a. på grund av det stora antalet sammanträdesdagar — minst

åtta plena per år — bör dylikt arvode utgå även till nämndens övriga fem icke självskrivna ledamöter med 1 200 kr. per person eller sammanlagt 6 000 kr. Årligt arvode på 900 kr. bör vidare i fortsättningen utgå till organisationsföredraganden. Med hänsyn till belastningen på ifrågavarande anslagspost behöver posten inte höjas med mer än 2 000 kr.

2 c). Vissa undersökningsarbeten i fråga om naturvårdsobjekt, t. ex. seismiska undersökningar rörande storleken av gruslager samt värderingar och andra utredningar i samband med avsättande av områden som nationalpark, är ofta av sådan storlek att de inte kan bekostas av de medel som står till länsstyrelsernas förfogande för naturvårdsarbete. Medel för ändamålet bör därför i stället anvisas till naturvårdsnämnden. I den mån kostnaderna avser avlöningar bör de belasta ifrågavarande anslagspost. Från posten bör även kunna bestridas avlöningar i samband med sådana särskilda av Kungl. Maj:t till nämnden lämnade utredningsuppdrag, som på grund av sin omfattning inte kan utföras som ett led i det löpande arbetet. Med hänsyn till det anförda bör anslagsposten höjas med 70 000 kr.

Y t t r a n d e. Utlåtande har avgetts av *statskontoret* såvitt avser yrkandena under 1 a) och 1 c) om viss personal för handläggning av jakt- och viltvårdsfrågor.

Med hänsyn till omfattningen och arten av de jakt- och viltvårdsfrågor, som skall överföras från domänstyrelsen och den ökning av arbetet som en delegering från Kungl. Maj:t av beslut i vissa hithörande frågor kan förorsaka naturvårdsnämnden, synes enligt statskontoret inrättandet av tre tjänster för fackutbildad personal vara motiverat. Härjämte finner statskontoret en ökning av antalet befattningshavare för kontorsgöromål med två tjänster vara rimlig.

Då statskontorets utredning om naturvårdsverksamheten ännu inte kunnat klarlägga förhållandet mellan behov och resurser beträffande de administrativa funktionerna inom naturvårdsorganisationen kan statskontoret f. n. inte uttala sig om skäligheten av den föreslagna förstärkningen med en byrådirektörstjänst på naturvårdsnämndens administrativa byrå.

Departementschefen

I enlighet med beslut av 1965 års riksdag (prop. 19, JoU 4, rskr 144) skall den centrala tillsynen över jakten och viltvården den 1 juli 1966 överföras från domänstyrelsen till naturvårdsnämnden. Med hänsyn till de ökade uppgifter, som härigenom ankommer på nämnden, förordar jag att för ändamålet inrättas en avdelningsdirektörstjänst i Be 1 och en tjänst som byrådirektör i Ae 25 samt att medel beräknas för en kontoristtjänst i Ae 9. Jakt- och viltvårdsärendena bör handläggas inom en från byråindelningen fristående sektion. Statens avtalsverk har förhandlat om personalens löneställning med personalorganisationerna och avtal har träffats un-

der förbehåll om Kungl. Maj:ts godkännande. Kungl. Maj:t har överlämnat avtalet till riksdagens löne delegation för godkännande och denna har för sin del godkänt avtalet dock under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar som legat till grund för överenskommelsen. Vad jag nu har förordat medför en uppräknig av anslaget med 114 000 kr.

Vidare framgår av vad naturvårdsnämnden anför, att nämndens uppgifter i anledning av den nya naturvårdslagen kräver ökade arbetsinsatser. Genom beslut av 1965 års riksdag tillfördes nämnden av denna anledning fem tjänster. Jag anser mig dock även i år böra förorda personalförstärkning för hithörande uppgifter. Sålunda bör inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23 och medel beräknas för en kanslibiträdestjänst i Ae 7. Tjänsterna bör av nämnden placeras på byråerna med hänsyn till föreliggande arbetsbelastning. Kostnadsökningen för dessa tjänster uppgår till 54 000 kr.

Nämndens förslag att årligt arvode skall utgå till organisationsföredraganden kan jag biträda. Det bör ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma arvodets belopp. Posten till arvoden och särskilda ersättningar bör i anledning av vad jag nu förordat räknas upp med 1 000 kr. Jag har ej heller någon erinran mot att posten till ersättningar till sakkunniga skall få tas i anspråk för att bestrida kostnader för särskilda undersökningsarbeten i fråga om naturvårdsobjekt samt för speciella utredningsuppdrag som åläggs nämnden. Posten i fråga bör räknas upp med 20 000 kr.

Till följd av löneomräkning bör anslaget räknas upp med 33 000 kr.

Anslaget bör sålunda föras upp med (850 000 + 222 000) 1 072 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statens naturvårdsnämnd enligt vad jag har förordat i det föregående

b) godkänna följande avlöningsstat för statens naturvårdsnämnd, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöning till ordinarie tjänsteman, <i>förslagsvis</i>	72 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	17 000
3. Ersättningar till sakkunniga, <i>förslagsvis</i>	60 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	923 000

Summa kr. 1 072 000

c) till *Statens naturvårdsnämnd*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 072 000 kr.

K 2. Statens naturvårdsnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	92 000	107 320
1965/66	121 000	
1966/67 (förslag).....	165 000	

Statens naturvårdsnämnd föreslår, att anslaget ökas med 171 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.....	1 000	+ 2 000	+ 1 000
2. Reseersättningar	52 000	+ 23 000	+ 800 0
3. Expenser: Övriga expenser	57 000	+ 82 000	+ 180 00
4. Publikationstryck	8 000	+ 14 000	+ 7 000
5. Omkostnader vid särskilda under- sökningar m. m.	—	+ 50 000	+ 10 000
		+ 171 000	+ 44 000

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget tas upp med 165 000 kr. Jag har härvid räknat in 20 000 kr. för engångsanskaffning av utrustning. Av anslagsposten till reseersättningar bör 3 000 kr. beräknas för internordiska resor. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens naturvårdsnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 165 000 kr.

K 3. Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	250 000	225 000	35 001
1965/66	400 000		
1966/67 (förslag)	450 000		

Statens naturvårdsnämnd föreslår — med överlämnande av framställningar från Svenska naturskyddsföreningen, Samfundet för hembygdsvård och Vetenskapsakademien — att anslaget ökas med 135 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Ökning
1. Svenska naturskyddsföreningen	180 000	70 000
2. Samfundet för hembygdsvård	115 000	35 000
3. Vetenskapsakademien	15 000	5 000
4. Övrigt	90 000	25 000
	400 000	135 000

M o t i v. 1—2. Svenska naturskyddsföreningen anhåller, att till dess verksamhet på riksstaten och ur jaktvårdsfonden anvisas sammanlagt 597 830 kr. För att intensifiera sin utbildnings- och upplysningsverksamhet avser föreningen att vidta flera åtgärder. Bl. a. kommer föreningen att anställa en studierektor, vars lön beräknas till ca 42 000 kr. För att fullfölja den år 1963 påbörjade, riksomfattande aktionen mot nedskräpning och annan skadegörelse i naturen beräknas 100 000 kr. En planerad skolfilm i färg angående de allmänna naturvårdssträvandena kostar 80 000 kr. För konferenser rörande naturvård upptas 20 000 kr.

Samfundet för hembygdsvård anhåller, att som statsbidrag till verksamheten anvisas 300 000 kr.

I anledning av naturskyddsföreningens ansökning framhåller naturvårdsnämnden särskilt betydelsen av att undervisning på naturvårdens område i vidgad omfattning kommer till stånd inom skilda skolformer. Enligt nämndens mening befrämjas detta genom att föreningen anställer en studierektor. Föreningen bör även i övrigt kunna utvidga sin upplysningsverksamhet. Bidraget till föreningens verksamhet bör därför höjas med 70 000 kr. Även den upplysningsverksamhet som bedrivs av Samfundet för hembygdsvård förtjänar ökat statligt stöd. Nämnden tillstyrker därför att statsbidraget till samfundet höjs med 35 000 kr.

3. Vetenskapsakademien hemställer, att 40 000 kr. anvisas till dess naturskyddskommittés verksamhet. Härav erfordras bl. a. 20 000 kr. för att bestrida kostnader i samband med besiktningsresor och begärda konsultationer.

I avvaktan på resultatet av 1964 års naturresursutrednings arbete anser naturvårdsnämnden ofrånkomligt, att Vetenskapsakademien även under nästa budgetår får bidrag till verksamheten inom akademiens naturskyddskommitté. Då det för innevarande budgetår utgående bidraget får anses otillräckligt förordar nämnden att detta uppräknas till 20 000 kr.

4. Stort behov föreligger av särskilda utbildningskurser i naturvård för personer med arbetsuppgifter på naturvårdens område. Sådana kurser bör anordnas vid universiteten. Om medel härför inte kan anvisas i annan ordning under nästa budgetår bör övergångsvis möjlighet finnas att helt eller delvis bestrida kostnaderna från förevarande anslag. Bl. a. med hänsyn härtill föreslår nämnden, att det till Kungl. Maj:ts disposition stående beloppet höjs med 25 000 kr.

Departementschefen

Även för nästa budgetår bör statsbidrag kunna utgå från förevarande anslag till de ideella naturvårdsorganisationerna för av dem bedriven upplysningsverksamhet samt till åtgärder i upplysningssyfte genom andra föreningars och organisationers försorg. Likaså bör naturvårdsnämnden i egen regi eller i samarbete med annan myndighet eller organisation kun-

na genomföra speciella upplysningsåtgärder. Till sådana åtgärder bör även kunna hänföras utbildningskurser. Dessutom bör Vetenskapsakademien erhålla bidrag till verksamheten i dess naturskyddskommitté.

Med hänsyn till betydelsen av en omfattande och ändamålsenlig upplysningsverksamhet på naturvårdsområdet föreslår jag, att anslaget höjs med 50 000 kr. Kungl. Maj:t bör äga besluta om anslagsbeloppets fördelning på de olika ändamålen.

Anslaget bör sålunda föras upp med (400 000 + 50 000) 450 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Naturvård: Bidrag till naturvårdsupplysning*, m. m., för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 450 000 kr.

K 4. Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	2 000 000	422 860	1 987 367
1965/66	3 000 000		
1966/67 (förslag)	3 000 000		

Statens naturvårdsnämnd föreslår, att anslaget ökas med 3 milj. kr.

M o t i v. Medelsbehovet för nästa budgetår uppskattas av länsstyrelserna till i runt tal 28 milj. kr. Enligt naturvårdsnämnden torde emellertid säkerställande av naturvårdsobjekt knappast kunna aktualiseras under nästa budgetår i sådan utsträckning att hela det av länsstyrelserna upptagna beloppet erfordras. Å andra sidan kommer relativt snart förslag att framläggas om säkerställande av vissa synnerligen kostnadskrävande objekt, bl. a. grusåsar. Härtill kommer, att länsstyrelsernas arbete på landskaps- och strandskyddets område i flera delar av landet kraftigt intensifierats. Med hänsyn till det anförda och till ovissheten om vid vilken tidpunkt ersättningsanspråken aktualiseras finner sig nämnden inte böra föreslå högre anslag än 6 milj. kr.

Nämnden framhåller, att föreskrifter saknas om vilket anslag som skall disponeras och under vilka närmare förutsättningar ersättning må utgå, när dispens vägras från sådana förordnanden jämlikt 86 och 122 §§ byggnadslagen den 30 juni 1947 (nr 385) i dess äldre lydelse, som motiverats av naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden. Med hänsyn härtill och då många dylika förordnanden kvarstår föreslår nämnden, att förevarande anslag får tas i anspråk för ändamålet.

Vidare har nämnden uppmärksammat, att det inte är möjligt att med stöd av naturvårdslagen meddela föreläggande om återställningsarbeten i

vissa avslutade täkter beträffande vilka frågan om täkttillstånd ej prövats av länsstyrelsen. I många delar av landet förekommer sådana täkter, som inte iordningställts eller som i övrigt avslutats på ett otillfredsställande sätt. Nämnden anser det angeläget, att åtgärder vidtas för att undanröja härmed sammanhängande olägenheter, och föreslår, att medel från förevarande anslag skall efter prövning i varje särskilt fall kunna utgå till kostnaderna för återställningsarbeten i täkter av angivet slag.

Vidare finner nämnden det önskvärt, att möjlighet att få statsbidrag från anslaget öppnas även för andra rättssubjekt än kommuner och stiftelser, t. ex. vissa ideella föreningar.

Departementschefen

Med stöd av 86 och 122 §§ byggnadslagen i dess lydelse intill den 1 januari 1965 har beträffande ett antal områden, som befunnits böra särskilt skyddas, förordnats att nybyggnad inte får ske utan länsstyrelsens tillstånd. Länsstyrelsen får emellertid inte vägra tillstånd, om avsevärt men därigenom tillskyndas markens ägare, utan att skälig ersättning ges därför. Sådan ersättning bör enligt naturvårdsnämndens förslag få utgå ur förevarande anslag, när naturskönhet, växtlighet eller andra särskilda naturförhållanden motiverat förordnandet. Även jag anser att så bör få ske i fall då landskapsbilden skulle kunna skadas i väsentlig mån, om tillstånd beviljades.

Nämndens förslag att anslaget skall få tas i anspråk för kostnader för återställningsarbeten i vissa avslutade täkter är jag ej beredd att tillstyrka. Ej heller kan jag biträda nämndens förslag om viss utvidgning av möjligheterna att få statsbidrag från anslaget.

Vid min prövning av medelsbehovet för ersättningar till markägare m. m. för nästa budgetår har jag beaktat att bl. a. till följd av behovet av inventering och planering till grund för det allmännas insatser viss ytterligare tid torde förflyta innan beslut i större omfattning kan fattas om åtgärder enligt den nya naturvårdslagen. Med hänsyn härtill och till att reservationen vid utgången av föregående budgetår uppgick till ca 2 milj. kr. är det enligt min mening till fyllest att anslaget för nästa budgetår upptas med oförändrat belopp, 3 milj. kr. Om denna medelsanvisning likväl skulle visa sig vara otillräcklig för att tillgodose angelägna naturvårdsändamål torde jag senare få återkomma till Kungl. Maj:t härom.

Riksdagen bör i detta sammanhang underrättas om att Kungl. Maj:t genom beslut den 17 december 1965 medgett, att förevarande anslag tills vidare må disponeras jämväl för bestridande av kostnader för värdering i de fall, där ersättning till sakägare skall utgå på grund av beslut med tillämpning av bestämmelserna i naturvårdslagen.

Anslaget bör sålunda föras upp med 3 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Naturvård: Ersättningar till markägare m. m.*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av
3 000 000 kr.

K 5. Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	600 000	597 252	2 748
1965/66	1 000 000		
1966/67 (förslag)	1 500 000		

Statens naturvårdsnämnd föreslår, att anslaget ökas med 1,2 milj. kr.

Motiv. Domänstyrelsens medelsbehov för vård och förvaltning av nationalparker upptas till sammanlagt 1 220 000 kr. Härav beräknas ca 169 000 kr. för tillsyn över parkerna. För att bereda turisterna ökade möjligheter att övernatta planeras en fortsatt utbyggnad av stugor m. m. för en beräknad kostnad av ca 465 000 kr., varav bl. a. 220 000 kr. avser byggnader inom Padjelanta nationalpark och 125 000 kr. en turistanläggning inom Stora Sjöfallets nationalpark. För broar, spänger, stigar, vägunderhåll m. m. beräknas ca 152 000 kr. och för övriga sakutgifter ca 203 000 kr. Ytterligare upptas 250 000 kr. för centrala administrationskostnader i samband med verksamheten på nationalparkerna.

Domänstyrelsens medelsbehov för vård och förvaltning av andra naturvårdsobjekt i kronans ägo än nationalparkerna upptas till 400 000 kr. Härav avser 100 000 kr. objekt som förväntas bli inköpta av kronan under nästa budgetår.

Kostnaderna för skogsvårdsstyrelsernas vård och förvaltning av naturvårdsobjekt beräknas till 435 000 kr. Härav avser 130 000 kr. kostnader för tillsyn, 230 000 kr. vård och utmärkning inom inventerade län, 50 000 kr. löpande vård- och utmärkningsåtgärder och 25 000 kr. anskaffning av utmärkningsmaterial.

För vård av naturvårdsobjekt som ligger på ecklesiastisk mark och som fridlysts enligt äldre lagstiftning eller avsätts med stöd av naturvårdslagen beräknar naturvårdsnämnden ett belopp av 145 000 kr. Beloppet bör enligt nämndens mening i särskilda fall även få tas i anspråk för sådana naturvårdsobjekt i enskild ägo som förvaltas av enskilda rättssubjekt, t. ex. ideella organisationer, stiftelser eller privatpersoner. Härvid avses särskilt av sociala skäl bildade naturreservat, vilka fordrar kostnadskrävande anläggningar såsom vägar, parkeringsplatser och rastplatser.

Departementschefen

Naturvårdsnämndens förslag att förevarande anslag skall få tas i anspråk även för vård av sådana naturvårdsobjekt i enskild ägo som för-

valtas av enskilda rättssubjekt kan jag ej biträda. Däremot anser även jag att anslaget för nästa budgetår bör höjas väsentligt. Jag föreslår därför, att medelsanvisningen ökas med 500 000 kr. till 1,5 milj. kr.

Anslaget bör sålunda föras upp med (1 000 000 + 500 000) 1 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 500 000 kr.

K 6. Avsättning till fonden för friluftslivets främjande

	Anslag
1964/65	2 600 000
1965/66	3 000 000
1966/67 (förslag)	3 500 000

Fonden för friluftslivets främjande inrättades genom beslut av 1939 års riksdag (prop. 1 bil. 10 s. 184, SU 247, rskr 459). Till fonden avsätts årligen medel ur förevarande anslag. För innevarande budgetår har anvisats 3 milj. kr. för ändamålet (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 175, SU 10, rskr 172). Bidrag ur fonden lämnas efter Kungl. Maj:ts bestämmande i varje särskilt fall efter förslag av statens friluftsnämnd. Nämnden är rådgivande organ i frågor rörande fritidens utnyttjande för friluftsliv och i frågor, som äger samband därmed. Härvid har nämnden bl. a. att utöva kontroll över användningen av anvisade bidrag och understöd till friluftsanläggningar. Enligt hittills tillämpade riktlinjer skall den stödda verksamheten anknyta till sportligt betonat friluftsliv därvid främst ifrågakommer sådana anläggningar m. m. som med hänsyn till sin karaktär svårigen kan göras ekonomiskt självbärande. Huvudman skall vara kommun eller bestående sammanslutning. Vederbörande huvudman skall göra en väsentlig egen insats beträffande anläggningsarbetena. Det statliga bidraget är således avsett att tjäna som stimulans. Anläggning som färdigställts med bidrag ur fonden skall vara tillgänglig för alla.

Statens friluftsnämnd hemställer, att anslaget ökas med 3,5 milj. kr. *Skid- och friluftsförbundet* anmäler ett bidragsbehov av 125 000 kr.

Motiv. *Statens friluftsnämnd* hänvisar till en av nämnden år 1963 upprättad promemoria, som redovisats i prop. 1964: 1 (bil. 12 s. 148). Enligt promemorian erfordras för de närmaste budgetåren ett årligt tillskott till fonden av drygt 5 milj. kr. Nämndens möjligheter att medverka i en önskvärd utbyggnad av olika friluftsanläggningar är med nuvarande knappa medelstillgång starkt begränsade. Överbeläggningen på många campingplatser och friluftsbad visar att snabba åtgärder måste vidtas på investeringsidan. Friluftsgårdarna är för få och dessutom i de flesta fall underdimensionerade och omoderna. Tillgången på semesterstugor för vecko-

uthyrning är likaledes otillräcklig. Härtill kommer att statens stödjande verksamhet på friluftsområdet bör utsträckas till nya områden såsom lägerverksamhet, utbildning av friluftsledare m. m.

På grund av det ökade antalet bidragsansökningar behöver nämndens kansli förstärkas. Behovet härav kan dock enligt nämnden för nästa budgetår liksom nu tillgodoses genom att biträdande sekreterare tillfälligt anlitas.

Skid- och friluftsförmedlandet beräknar 45 000 kr. för central administration, 70 000 kr. för central kursverksamhet och 10 000 kr. för lägerverksamhet.

Departementschefen

Förevarande anslag, som hittills redovisats under handelsdepartementets huvudtitel, bör med hänsyn till dess nära samband med anslagen till naturvårdsändamål fr. o. m. nästa budgetår överföras till jordbruksdepartementets huvudtitel.

Kraven på samhällets insatser för att bereda allmänheten möjligheter till rekreation genom vistelse i naturen har snabbt ökat under senare år. Genom den nya naturvårdslagen föreligger möjligheter att säkerställa värdefulla naturområden för rekreation och friluftsliv. Jag vill därvid erinra om bl. a. de åtgärder som vidtas med anlitande av anslagen Naturvård: Ersättning till markägare m. m. och till Naturvård: Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt. Under det förra anslaget har jag för nästa budgetår förordat en medelsanvisning av 3 milj. kr. och under det senare 1,5 milj. kr. Vidare utövar domänverket en betydelsefull verksamhet genom att vissa områden inom kronoparkerna ställs i ordning för allmänhetens friluftsliv. Kostnaderna härför, som utgår ur verkets driftmedel, får uppgå till 1 milj. kr. för år. Statsbidrag för utförande av friluftsanläggningar kan utgå även i samband med beredskapsarbeten m. m. Inte sällan uppgår dessa statsbidrag till betydande belopp.

Ett betydelsefullt ytterligare led i insatserna från statens sida för att göra vår natur tillgänglig för den stora allmänheten är det stöd som utgår från fonden för friluftslivets främjande till friluftsgårdar, semesterstugor, campingplatser, friluftsbad m. m. Förslag rörande omfattningen och formerna för detta stöd kommer fritidsutredningen att framlägga i det slutbetänkande, som utredningen beräknar att avlämna i vår. Med hänsyn till den vikt jag tillmäter insatser från statens sida på förevarande område vill jag emellertid föreslå att redan för nästa budgetår avsättningen till friluftsfonden höjs med 500 000 kr. till 3,5 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Avsättning till fonden för friluftslivets främjande* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 3 500 000 kr.

K 7. Bidrag till Institutet för vatten- och luftvårdsforskning

	Anslag
1965/66	¹ 473 000
1966/67 (förslag)	525 000

Enligt bemyndigande av 1965 års riksdag (prop. 154, JoU 29, rskr 396) har Kungl. Maj:t den 17 december 1965 godkänt ett mellan staten och Stiftelsen Industriens vatten- och luftvårdsforskning träffat avtal om inrättande och drift av ett forsknings- och ett serviceorgan på vatten- och luftvårdsområdet. Avtalet har trätt i kraft den 1 januari 1966 och gäller i första hand t. o. m. den 31 december 1970. Jämlikt avtalet bidrar staten och stiftelsen med hälften vardera till forskningsorganets — Institutets för vatten- och luftvårdsforskning — driftkostnader. Dessa har i avtalet angetts till 1 050 000 kr. för budgetår. Under vissa förutsättningar kan bidraget bli föremål för nya förhandlingar.

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget av 473 000 kr. avser 263 000 kr. bidraget till institutets driftkostnader för tiden den 1 januari—den 30 juni 1966 och 210 000 kr. engångsanvisning för utrustning av institutets forskningslaboratorium. För nästa budgetår erfordras 525 000 kr. för läckande av bidraget till institutets driftkostnader.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för vatten- och luftvårdsforskning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 525 000 kr.

¹ Anvisat på tilläggsstat.

L. Lappväsendet m. m.

L 1. Lappväsendet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	679 000	689 952
1965/66	744 000	
1966/67 (förslag)	767 000	

I särskilda, av lantbruksstyrelsen överlämnade skrivelser föreslår *länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län*, att anslaget ökas med sammanlagt 50 092 kr.

	Ökning
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) Kontorsbiträde Ae 5	+ 12 792
b) Arvode åt tillfällig personal	+ 30 000
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
Vissa arvodesfrågor	+ 7 300
	+ 50 092

M o t i v. 1 a). *Länsstyrelsen i Västerbottens län* hemställer, att en biträdestjänst för skriv- och kontorsgöromål inrättas. Trots förstärkning från länsstyrelsen har det visat sig att det löpande arbetet inte hinns med.

1 b). *Länsstyrelsen i Norrbottens län* framhåller, att arbetsbördan vid lappväsendet ökat kraftigt till följd av bl. a. projektering av beredskapsarbeten i lappbyarna.

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* vilsordar länsstyrelsernas uppgifter om den ökade arbetsbördan. I avvaktan på resultatet av pågående utredning rörande rennäringen i Sverige är dock lantbruksstyrelsen inte beredd att tillstyrka några personalförändringar. Styrelsen tillstyrker emellertid med beaktande av den stora arbetsbördan vid lappväsendet i Norrbottens län att 15 000 kr. anvisas för tillfällig personalförstärkning under budgetåret.

I fråga om posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, föreslår lantbruksstyrelsen, med hänsyn till bl. a. angelägenheten av att få tillgång till goda förmän i Norge, en ökning med 6 000 kr.

Departementschefen

1964 års rennäringsakkunniga har bl. a. att överse lappväsendets organisation. I avvaktan på resultatet av utredningens arbete är jag inte beredd

268 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 11: Jordbruksdepartementet*

att tillstyrka några personalförändringar. Jag föreslår dock att anslaget höjs med 15 000 kr. för att tillgodose det omedelbara behovet av personalförstärkning. Vidare bör anslaget på grund av löneomräkning räknas upp med 8 000 kr.

Anslaget bör föras upp med (744 000 + 23 000) 767 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för lappväsendet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	253 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	71 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	443 000
Summa kr.	<u>767 000</u>

b) till *Lappväsendet*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 767 000 kr.

L 2. Lappväsendet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	233 000	254 552
1965/66	241 000	
1966/67 (förslag)	261 000	

I särskilda, av lantbruksstyrelsen överlämnade skrivelser föreslår *länsstyrelserna i Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län*, att anslaget ökas med 46 960 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	1 000	+ 700	—
2. Reseersättningar	196 000	+ 36 000	+ 16 000
3. Expenser	44 000	+ 10 260	+ 4 000
	<u>241 000</u>	<u>+ 46 960</u>	<u>+ 20 000</u>

Y t t r a n d e. *Lantbruksstyrelsen* tillstyrker att anslaget ökas med 24 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen föreslår jag, att anslaget tas upp med 261 000 kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lappväsendet: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 261 000 kr.

L 3. Rådgivningsverksamhet för rennäringens främjande

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	75 000	54 848	72 107
1965/66	75 000		
1966/67 (förslag)	75 000		

Lantbruksstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med oförändrat belopp.

Motiv. För den planerade rådgivningsverksamheten under budgetåret 1965/66 har beräknats i runt tal 146 000 kr. Enligt planerna skall detta belopp användas för bl. a. viss grundutbildning av rennäringens utövarna inom hela renskötselområdet. *Lantbruksstyrelsen* räknar med att rådgivningsverksamheten under budgetåret 1966/67 i huvudsak kan avse att vidmakthålla och komplettera meddelade kunskaper.

Departementschefen

Såsom *lantbruksstyrelsen* föreslagit bör anslaget för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Rådgivningsverksamhet för rennäringens främjande* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 75 000 kr.

M. Diverse**M 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	9 533 000	11 088 093
1965/66	12 713 000	
1966/67 (förslag)	13 862 000	

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av för flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört angående ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 13 862 000 kr.

M 2. Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	721 000	705 000
1965/66	774 000	
1966/67 (förslag)	1 036 000	

I anslutning till vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av frågor, som är gemensamma för flera huvudtitlar, anfört beträffande ersättning till domänverkets fond för upplåten mark hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 036 000 kr.

M 3. Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	30 000	9 299
1965/66	30 000	
1966/67 (förslag)	30 000	

Lantbruksstyrelsen föreslår, att 5 000 kr. beräknas för att bestrida kostnader för servitutsnämndernas verksamhet. Av nettoutgifterna under budgetåret 1964/65 belöper 660 kr. på sådana kostnader.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med oförändrat 30 000 kr. Jag har härvid beräknat 5 000 kr. för kostnader för servitutsnämndernas verksamhet och 25 000 kr. för utgifter för arrendenämnder och arrenderådgivning. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 30 000 kr.

M 4. Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Akademien

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	130 000	142 884
1965/66	147 000	
1966/67 (förslag)	149 000	

Skogs- och lantbruksakademien föreslår, att anslaget ökas med 53 000 kr.

	Ökning eller minskning
1. Personalförändring	
1 skoglig sekreterare Ae 27	+ 46 332
Bidrag till ersättning åt skoglig expertis	— 20 000
2. Bidrag till museum, bibliotek m. m.	+ 25 000
3. Löneomräkning	+ 1 668
	+ 53 000

M o t i v. 1. Alltsedan budgetåret 1957/58 har utgått ett oförändrat bidrag på 20 000 kr. till ersättning åt skoglig expertis. Till följd av de årliga allmänna lönereregleringarna har bidraget, som utgör del av avlöning till en skoglig sekreterare med arvode motsvarande lönegrad A 26, blivit allt mera otillräckligt. Härtill kommer att befattningen bör placeras i A 27 eller högre lönegrad, som skett under senare år med närmast jämförliga tjänster.

2. För bibliotekets vidkommande föreligger ett trängande behov av ytterligare arbetskraft. Detta beror på forskningens och försöksverksamhetens snabba utveckling och lantbrukslitteraturens i samband därmed år från år ökande volym men sammanhänger också med nya arbetsuppgifter för biblioteket.

För att bibliotekarien skall få den tid som behövs för de kvalificerade

uppgifterna krävs arbetskraft med biblioteksutbildning, som kan överta en del av bibliotekariens arbetsuppgifter samt andra göromål, vilka i längden inte kan eftersättas i ett funktionsdugligt bibliotek. Kostnaderna härför beräknas till lägst 20 000 kr.

Höjning av anslaget med 5 000 kr. motiveras vidare med prisstegringar, inte minst på sådana utländska tidskrifter, som ej kan erhållas i byte mot akademiens egna publikationer.

Vad beträffar lantbruks- och fiskerimuseet på Experimentalfältet beräknas förberedelserna för museets evakuering komma att pågå även under budgetåret 1966/67 utan större ändringar av själva driftkostnaderna för akademiens vidkommande. Museisakkunnig och viss annan personal behöver alltså ej anlitas.

Departementschefen

Någon ökning av anslaget utöver 2 000 kr. på grund av löneomräkning är jag inte beredd att tillstyrka. Anslaget bör sålunda för nästa budgetår föras upp med (147 000 + 2 000) 149 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Akademien* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 149 000 kr.

M 5. Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	94 000	94 393
1965/66	99 000	
1966/67 (förslag)	103 000	

Jordbrukets forskningsråd föreslår, att anslaget ökas med 16 400 kr.

	Ökning eller minskning
1. Arvode åt en nyttillkommen ledamot i rådet	+ 900
2. Arvode åt byrådirektören hos Skogs- och lantbruksakademien för handhavande av rådets kamerala göromål	+ 900
3. Byrådirektör Ae 25; minskning med en förste byråsekreterare Ae 23	+ 5 200
4. Övrig arbetskraft på rådets kansli	+ 7 900
5. Expenser	+ 1 500
6. Reseersättningar	+ 1 000
7. Samarbete mellan forskningsråden	— 1 000
	+ 16 400

Därjämte anhåller rådet, att av posten till reseersättningar får disponeras intill 5 000 kr. för internordiska resor.

Motiv. 2. Ifrågavarande arvode höjdes för budgetåret 1965/66 från 1 300 till 1 500 kr. men får anses för lågt i förhållande till den under senare år väsentligt ökade omfattningen av verksamheten.

3. Befattningshavaren har att biträda verkställande ledamoten vid handläggningen av uppgifter inom rådets verksamhetsområde. Under senare år har omfattningen av rådets verksamhet ökat högst betydligt. De väsentligt stegrade krav på utredningar och övrig beredning, som därav följt, har för befattningshavarens del bl. a. medfört flera arbetsuppgifter och avsevärt större ansvar.

4. Ökningen hänför sig till kostnaderna för kanslipersonal, som oundgängligen erfordras för de olika uppgifterna.

5. Ökningen föranleds dels av allmän kostnadsökning, dels av den utvidgade verksamheten.

6. Posten till reseersättningar måste ökas till följd av att traktamenten och vissa resekostnadsersättningar uppräknats.

7. Kostnaden för samarbete mellan forskningsråden skall enligt rådets beslut ersättas ur anslaget Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.

Yttrande. *Skogs- och lantbruksakademien* tillstyrker rådets förslag.

Departementschefen

Jag tillstyrker att för övrig arbetskraft på rådets kansli beräknas ytterligare 2 600 kr. Med hänsyn till att en ny rådsledamot tillkommit bör anslaget räknas upp med 900 kr. Vidare bör för expenser och reseersättningar beräknas ytterligare 1 000 kr. resp. 500 kr. Till följd av att kostnaden för samarbete mellan forskningsråden inte skall täckas från detta anslag bör en minskning ske med 1 000 kr.

Anslaget bör föras upp med (99 000 + 4 000) 103 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien: Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 103 000 kr.

M 6. Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	1 000	19 900	542 763
1965/66	1 000		
1966/67 (förslag)	1 000		

274 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 11: Jordbruksdepartementet*

Med hänsyn till föreliggande reservation bör anslaget blott tas upp med ett formellt belopp av 1 000 kr. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.*, för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 000 kr.

M 7. Bidrag till viss ungdomsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	475 000	475 000
1965/66	475 000	
1966/67 (förslag)	500 000	

Lantbruksstyrelsen föreslår, att bidragen till Jordbrukarungdomens förbund samt viss lokal klubbverksamhet ökas med 35 000 kr. resp. 10 000 kr.

Skogsstyrelsen föreslår, att bidrag till ungdomsverksamheten på skogsbrukets område beviljas för ett och ett halvt år, nämligen tiden den 1 januari 1966—den 30 juni 1967 och ökas med 75 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67
1. Jordbrukarungdomens förbund	275 000	+ 35 000
2. Viss lokal klubbverksamhet	100 000	+ 10 000
3. Ungdomsverksamhet på skogsbrukets område	100 000	+ 75 000

Motiv. 1. Jordbrukarungdomens förbund anholder om statsbidrag med 310 000 kr. för kalenderåret 1966 samt med 155 000 kr. för första halvåret 1967. Ökningen med 35 000 kr. motiverar förbundet med stegrade löne-, pensions- och resekostnader. Förbundet önskar att bidragstilldelningen i fortsättningen skall avse budgetår.

Lantbruksstyrelsen erinrar om att det statliga stödet till ungdomsverksamheten alltså utreds av 1962 års ungdomsutredning. I avvaktan på utredningens slutliga betänkande bör statsbidrag utgå efter oförändrade grunder. En uppräknig av bidraget med 35 000 kr. anses dock ofrånkomlig med hänsyn till höjda kostnader för löner, pensioner och resor.

2. Av sistnämnda skäl föreslår *lantbruksstyrelsen* att bidraget uppräknas med 10 000 kr.

3. Förbundet Skog och Ungdom har hemställt om bidrag med 262 000 kr. till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område för tiden den 1 januari 1966—den 30 juni 1967.

Skogsstyrelsen finner det vara angeläget, att bidragsperioden ändras till att avse budgetår för att eliminera förbundets likviditetssvårigheter under

tiden januari—juni. Styrelsen tillstyrker vidare att bidraget höjs med 50 000 kr. per år, eller således med 75 000 kr. för ett och ett halvt år.

I skrift den 30 mars 1965 har *Jordbrukarungdomens förbund* redogjort för sin verksamhet och uttalat sin mening om JUF-rörelsens framtida arbetsfält.

Departementschefen

Det statliga stödet till Jordbrukarungdomens förbund, till viss lokal klubbverksamhet och till ungdomsverksamhet på skogsbrukets område bör även för nästa budgetår utgå från förevarande anslag. Bidragen till nämnda ändamål bör enligt min mening ökas med sammanlagt 25 000 kr. och utgå med 290 000 kr., 105 000 kr. resp. 105 000 kr. samt liksom hittills avse kalenderår.

Anslaget bör föras upp med (475 000 + 25 000) 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till viss ungdomsverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 500 000 kr.

M 8. Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 880 000	1 809 912
1965/66	2 105 000	
1966/67 (förslag)	2 297 000	

För följande ändamål hemställs att anslaget ökas med 192 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Ökning
1. FAO.....	1 893 000	+ 150 000
2. Europeiska växtskyddsorganisationen	19 500	+ 2 000
3. European committee on milk-butterfat recording	2 000	—
4. Internationella veterädet	14 000	+ 1 000
5. Kommissionen enligt 1959 års nordostatlantiska fiskerikonvention	3 600	+ 2 000
6. Internationella rådet för havsforskning.....	35 000	+ 5 000
7. Internationella frysintitutet i Paris	7 000	—
8. Internationella byrån i Paris för bekämpande av smittsamma husdjurssjukdomar (OIE).....	15 900	+ 32 000
9. Europeiska kommissionen för bekämpande av mul- och klövsjuka	15 000	—
10. Diverse internationella organisationer och kongresser	100 000	—
	2 105 000	+ 192 000

Motiv. 1—2, 4—6. Med hänsyn till väntad ökning av resp. organisationers budget bör anslagsposterna uppräknas med sammanlagt 160 000 kr.

8. *Veterinärstyrelsen* föreslår att Sverige i likhet med flertalet övriga medlemsländer bidrar till kostnaderna för att uppföra en konferenssal på byråns kansliort. Projektet har kostnadsberäknats till närmare 2 milj. francs. Enligt gällande bidragsskala skulle på Sverige falla 30 000 francs eller ca 32 000 kr. Bidraget är av engångsnatur.

Departementschefen

Med hänsyn till de beslut rörande bidrag från berörda medlemsländer som fattats inom ifrågavarande organisationer tar jag upp anslaget till (2 105 000 + 192 000) 2 297 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 297 000 kr.

M 9. Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	133 000	115 238
1965/66	108 000	
1966/67 (förslag).....	93 000	

Fullmäktige i riksbanken föreslår att anslaget minskas med 15 000 kr. *Sveriges allmänna hypoteksbank* föreslår att anslaget såvitt gäller ersättning till hypoteksbanken uppförs med oförändrat belopp.

Motiv. Med hänsyn till att antalet lån, som förvaltas av riksbanken under här avsedda lånefonder, vid utgången av år 1966 kommer att uppgå till omkring 24 000 beräknas ersättningen till ca 85 000 kr.

Hypoteksbanken beräknar med ledning av det den 29 oktober 1964 av Kungl. Maj:t godkända avtalet mellan staten och hypoteksbanken rörande bl. a. förvaltningen av lån från statens sekundärlånefond för jordbrukare att ersättningen till banken för budgetåret 1966/67 uppgår till 7 800 kr.

Departementschefen

Mot beräkningen av medelsbehovet har jag intet att erinra. Anslaget bör sålunda föras upp med (108 000 — 15 000) 93 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 93 000 kr.

M 10. Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	5 000	1 951
1965/66	5 000	
1966/67 (förslag)	5 000	

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 5 000 kr.

M 11. Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	125 000	186 076
1965/66	125 000	
1966/67 (förslag)	125 000	

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.*, för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kr.

M 12. Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	60 000	93 122
1965/66	80 000	
1966/67 (förslag)	100 000	

Anslaget bör tas upp med ett till 100 000 kr. höjt belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Ersättningar till sakkunniga i befordringsärenden, m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

M 13. Reseunderstöd för studier på lantbrukets område

	Anslag	Nettoutgift	Reservation vid utgången av budgetåret
1964/65	55 000	71 740	49 338
1965/66	55 000		
1966/67 (förslag)	65 000		

Lantbruksstyrelsen föreslår, att anslaget uppförs med 75 000 kr.

M o t i v. På grund av kostnadsstegringarna samt med hänsyn till betydelsen av internationella kontakter och till behovet av ett intensifierat internationellt samarbete inom forskning, försök, rationalisering och undervisning bör anslaget ökas med 20 000 kr.

Departementschefen

Förevarande anslag, ur vilket reseunderstöd i princip skall kunna utgå för studier inom samtliga områden som omfattas av jordbruksdepartementets verksamhet, bör för nästa budgetår höjas med 10 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Reseunderstöd för studier på lantbrukets område* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 65 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I. Statens affärsverksfonder

E. Domänverket

I E: 1. Byggnadsarbeten m. m. vid vissa till sambruksföreningar upplåtna kronoegendomar. Enligt beslut av 1963 års riksdag (prop. 1 bil. 11 s. 366, JoU 1 s. 121, rskr 9) skall lantbruksstyrelsen förvalta de kronoegendomar, som disponeras av sambruksföreningar. För budgetåren 1964/65 och 1965/66 har anvisats investeringsanslag av 170 000 kr. resp. 50 000 kr. för att täcka kostnaderna för de byggnads- och underhållsarbeten m. m. vid dessa egendomar, som ankommer på kronan.

Lantbruksstyrelsen föreslår att anslaget uppförs med 80 000 kr.

Under innevarande budgetår tas anslaget i anspråk endast för egendomen Hörnsjöfors i Västmanlands län sedan förvaltningen av Tarvs egendom i Stockholms län överförs på kriminalvårdsstyrelsen och domänstyrelsen.

Lantbruksstyrelsen anser det motiverat att installera rörmjölkningsanläggning i ladugården vid Hörnsjöfors. Enligt styrelsens beräkningar erfordras härför och för diverse byggnadsunderhåll m. m. 50 000 kr. Vidare bör 20 000 kr. anvisas för skogsvårdsåtgärder och 10 000 kr. för skatter m. m.

Departementschefen

Mot styrelsens beräkning av medelsbehovet har jag inget att erinra. Jag hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten m. m. vid vissa till sambruksföreningar upplåtna kronoegendomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 80 000 kr.

I E: 2. Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* hemställer, att 190 000 kr. anvisas för att möjliggöra följande investeringar vid högskolans försöksstationer och jordbruksegendomar.

1. Täckdikning av ca 30 ha vid Stenstugu och Öjebyn	48 000
2. Upprensning av diken vid Ugerup, Stenstugu och Öjebyn	12 000
3. Uppförande av potatislagerhus vid Röbbäcksdalen	130 000
	190 000

Styrelsen anför härom i huvudsak följande.

1 och 2. Vid Stenstugu och Öjebyns jordbruksegendomar föreligger aktuellt behov av täckdikning på sammanlagt 30 ha. Kostnaden beräknas i dagens prisläge till 1 600 kr. per ha. Vid Ugerups egendom föreligger behov av upprepning av diken. Även vid de båda andra gårdarna är motsvarande arbeten aktuella. Den sammanlagda kostnaden för sistnämnda objekt har beräknats till 12 000 kr.

3. Det nuvarande lagerhuset rymmer 90 ton potatis. På egendomen har de senare åren odlats omkring 10 ha potatis, vilket fordrar lagringsutrymmen för ca 200 ton. Varje höst har det varit stora besvärligheter att finna avsättning eller provisoriska lagringsutrymmen för den potatis, som ej fått plats i lagerhuset. Det framstår därför som ytterst angeläget att potatislagerhuset vid Röbbäcksdalen snarast utbyggs. Nyligen har ett lagerhus för 200 ton potatis byggts vid Öjebyns egendom. Det är rationellt att uppföra ett likadant lagerhus vid Röbbäcksdalen i anslutning till det gamla. Mark finns disponibel och ritningarna från Öjebyn kan användas.

Departementschefen

Till vissa diknings- och byggnadsarbeten vid högskolans jordbruksegendomar i Röbbäcksdalen, Stenstugu, Ugerup och Öjebyn bör för nästa budgetår anvisas 150 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 150 000 kr.

I E: 3. Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m. Genom beslut av 1963 års riksdag (prop. 71, JoU 11, rskr 139) har fr. o. m. den 1 juli 1963 under domänfonden inrättats en delfond, under vilken naturvårdsobjekt i kronans ägo skall redovisas. För förvärv av värdefulla naturområden har under förevarande rubrik för budgetåren 1963/66 anvisats sammanlagt 7 milj. kr.

Statens naturvårdsnämnd hemställer, att för nästa budgetår anvisas oförändrat 2,5 milj. kr.

Nämnden anför att hittills har endast ca 750 000 kr. disponerats för markförvärv för naturvårdsändamål. Enligt nämnden kommer emellertid antalet dylika markförvärv att öka avsevärt i fortsättningen, bl. a. som en följd av naturvårdslagen. Länsstyrelserna uppskattar medelsbehovet för nästa budgetår till ca 8 milj. kr. Åtskilliga av objekten kan måhända inköpas redan innevarande budgetår, medan andra torde kunna förvärfvas först under ett senare budgetår. Ibland kan naturvårdsobjekt säkerställas genom fridlysningsåtgärder i stället för förvärv. Då det visat sig att utredningar och förhandlingar i förvärvsärenden ofta blir mycket tidsödande, tor-

de knappast hela det för innevarande budgetår disponibla beloppet, drygt 6 milj. kr., förbrukas under budgetåret. Med utgångspunkt härifrån anser naturvårdsnämnden tillfyllest, att anslaget för nästa budgetår uppförs med oförändrat belopp.

Departementschefen

Det är enligt min mening angeläget, att medel i erforderlig utsträckning finns tillgängliga för att staten skall kunna förvärva värdefulla naturområden. Såsom naturvårdsnämnden uttalat torde behovet av dylika förvärv öka i anslutning till den nya naturvårdslagen. Jag tillstyrker därför nämndens förslag att även för nästa budgetår tillföra delfonden 2,5 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.*, för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 2 500 000 kr.

III. Statens allmänna fastighetsfond

III:1. Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m. Byggnadsstyrelsen föreslår, att för budgetåret 1966/67 anvisas under förevarande anslag 9 876 000 kr.

I det följande kommer jag att till behandling uppta de för nästa budgetår aktuella byggnadsföretagen. I de fall kostnadsramar endast behöver uppräknas med hänsyn till inträffad prisstegring har jag inte funnit anledning till särskild redovisning.

Lantbrukshögskolan

Ultuna. Nybyggnader för växtodling och växtpatologi samt försörjningsåtgärder. Redogörelser för dessa projekt har lämnats i prop. 1964: 44 (s. 3), prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 308) och prop. 1965: 155 (s. 67).

Ultuna. Nybyggnad av panncentralen, etapp I. Redogörelse för detta projekt har lämnats i prop. 1965: 155 (s. 68).

Ultuna. Två lantarbetarbostäder. Redogörelser för detta projekt har lämnats i prop. 1964: 44 (s. 3), prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 308) och prop. 1965: 155 (s. 68).

Alnarp. Lagerbyggnad för institutionen för frukt- och bärödling. För detta projekt har redogörelse lämnats i prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 305).

Skogshögskolan

Inredning av vissa vindsutrymmen. Närmare redogörelse för detta byggnadsföretag har lämnats i prop. 1964: 1 (bil. 11 s. 291) och 1965: 1 (bil. 11 s. 306). Kungl. Maj:t har efter framställning från byggnadsstyrelsen medgivit att styrelsen utan hinder av att kostnadsramen för ifrågavarande arbeten numera beräknas till 580 000 kr. må påbörja arbetena för ombyggnaden. Arbetena har påbörjats under hösten 1965.

Statens lantbrukskemiska laboratorium

Nybyggnad i Ultuna. Byggnadsobjektet har senast redovisats för riksdagen i prop. 1965: 1 (bil. 11 s. 306). Enligt byggnadsstyrelsens tidsplan skall byggnadsföretaget igångsättas under början av år 1966. Byggnadstiden beräknas till ca 20 månader, vilket innebär att byggnaden bör vara färdig under hösten 1967. Styrelsen har i skrivelse den 23 augusti 1965 meddelat att bygghandlingar upprättats, varvid kostnaderna för byggnaden beräknats till 7 075 000 kr. enligt prisläget den 1 april 1965.

Departementschefen

Samtliga för nästa budgetår aktuella objekt har tidigare redovisats för riksdagen. Vad gäller inredning av vissa vindsutrymmen vid skogshögskolan har på anbud beräknade kostnader visat sig överstiga tidigare kostnadsberäkning. Efter Kungl. Maj:ts beslut har utan hinder härav arbetena påbörjats. Byggnadsobjektet bör nu tas upp i investeringsplanen med en kostnadsram av 605 000 kr. Bygghandlingar har vidare färdigställts för nybyggnad i Ultuna för statens lantbrukskemiska laboratorium, varvid kostnaderna beräknats till 7 075 000 kr. Då byggnadsföretaget f. n. är föremål för anbudsinfordran bör i avvaktan härpå den tidigare redovisade kostnadsramen bibehållas i investeringsplanen. Kungl. Maj:t bör emellertid äga besluta om den slutliga kostnadsramen.

Jag får härfter redovisa följande investeringsplan.

Investeringsplan

(1 000-tal kr.)

Byggnadsföretag	Kostnadsram		Medelsförbrukning			Byggstart (enligt bygg- nadsstyrelsen uppgift)	Färdigställande (enligt bygg- nadsstyrelsen uppgift)
	1/7 1964	1/4 1965	faktisk t. o. m. 1964/65	Beräknad för			
				1965/66	1966/67		
Lantbrukshögskolan							
<i>Uttuna</i>							
Bostäder	140	140	93	47			Färdigställda
Växtodling, ombyggnad	490	490	338	152		6.64	9.65
F. d. ungdjursladugården, ombyggnad	690	690	171	519		6.64	10.65
Växtodling, nybyggnad	3 935	4 500	490	2 000	1 500	4.65	4.67
Växtpatologi, nybyggnad	4 035	4 300	408	1 800	1 500	4.65	4.67
Bigård, ekonomibygnad, nybyggnad	415	445	1	444		4.65	10.65
Två lantarbetarbostäder, nybyggnad	195	280	7	157	116	11.65	3.66
Panncentral, etapp I, nybyggnad		3 575		500	1 800	4.66	4.67
Försörjningsåtgärder ..	745	685	8	600	77	4.65	10.66
<i>Alnarp</i>							
Elektriska distributionsanläggningar	232	232	180	52			Färdigställda
Anslutning av avlopp ..	800	800	778	22			Färdigställd
F. d. hovbeslagsskolan, ombyggnad	545	563	248	315		11.65	4.66
Restaurang, om- och tillbyggnad	1 439	1 480	123	1 357		1.65	1.66
Panncentral, etapp I, nybyggnad	1 387	1 430	326	1 104		1.65	1.66
Lagerbyggnad för institutionen för frukt- och bärödling, nybyggnad	730	760			257	11.66	11.67
Skogshögskolan							
Mässbyggnad vid försöksparken vid Bogesund	900	900	772	128			Färdigställd
Inredning av vindsutrymmen	415	605	85	400	120	9.65	5.66
Statens lantbrukskemiska laboratorium							
Nybyggnad i Uttuna ..	6 200	6 450		1 000	2 500	2.66	10.67
Summa	23 293	28 325	4 028	10 597	7 870		

284 Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 11: Jordbruksdepartementet

För nästa budgetår bör — såsom framgår av följande sammanställning — anvisas 6 131 000 kr. under förevarande anslag.

Anslagsberäkning

(1 000-tal kr.)

Medelstillgång		Beräknad medelsförbrukning	
Medelsreservation 30.6.1965 ..	9 946	1965/66	10 597
Anslag för 1965/66	2 390	1966/67	7 870
Anslag för 1966/67 (förslag) ..	6 131		
	Summa kr. 18 467		Summa kr. 18 467

Under återopande av vad jag anfört i det föregående hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 6 131 000 kr.

V. Statens utlåningsfonder

V: A. Jordbrukets maskinlånefond. Fonden inrättades enligt beslut av 1938 års riksdag (prop. 217, JoU 79, rskr 275). Nu gällande bestämmelser för lån från fonden återfinns i kungörelsen den 26 juni 1948 (nr 380) angående lån från jordbrukets maskinlånefond m. m. (ändrad senast 1964: 123). Såsom kapitaltillskott till fonden anvisades senast för budgetåret 1964/65 ett investeringsanslag av 1 milj. kr. Under budgetåret 1965/66 disponeras ett belopp av 7 milj. kr. för lån från fonden.

Lantbruksstyrelsen hemställer om medgivande att under budgetåret 1966/67 få disponera ett belopp av 7 milj. kr. för lån från jordbrukets maskinlånefond.

Motiv. Lantbruksstyrelsen beräknar, att vid ingången av budgetåret 1966/67 ca 2,7 milj. kr. skall finnas disponibla. Då dessutom 5,5 milj. kr. väntas inflyta i amorteringar kommer ca 8,2 milj. kr. att finnas tillgängliga för utlåning. Ytterligare medel behöver således inte anvisas för nästa budgetår.

Departementschefen

Såsom lantbruksstyrelsen föreslagit bör 7 milj. kr. få disponeras för lån från jordbrukets maskinlånefond. Något kapitaltillskott till fonden erfordras inte.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge, att under budgetåret 1966/67 ett belopp av 7 000 000 kr. disponeras för lån från jordbrukets maskinlånefond för att anskaffa maskiner för jordbruk och trädgårdsbruk.

V: B. Kronotorparnas inventarielånefond. Genom beslut av 1943 års riksdag (prop. 138, JoU 48, rskr 303) inrättades kronotorparnas inventarielånefond. Bestämmelser rörande utlåning från fonden är meddelade i kungörelsen den 17 juni 1943 (nr 532) angående upplåtelse av kronotorp (ändr. 1945: 653, 1950: 336, 1954: 189, 1958: 536 och 1965: 583), kungörelsen den 20 juni 1947 (nr 267) angående upplåtelse av norrländska fjällägenheter, m. m. (omtryckt 1958: 534, ändr. 1965: 584) samt kungörelsen den 2 juni 1950 (nr 339) med vissa bestämmelser rörande äldre kronolägenheter. Lånen utbetalas av domänstyrelsen och lantbruksstyrelsen. Såsom kapitaltillskott till fonden anvisades senast för budgetåret 1962/63 ett investeringsanslag av 50 000 kr.

Domänstyrelsen hemställer, att investeringsanslaget till kronotorparnas inventarielånefond får användas jämväl under budgetåret 1966/67.

Departementschefen

Jag tillstyrker domänstyrelsens förslag och hemställer sålunda, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge att det för budgetåret 1962/63 anvisade investeringsanslaget till Kronotorparnas inventarielånefond må under budgetåret 1966/67 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

V: 1. Fiskerilånefonden. Fonden för fiskerinäringens befrämjande (fiskerilånefonden) inrättades enligt beslut av 1891 års riksdag. Nu gällande bestämmelser för lån ur fonden finns i kungörelsen den 7 augusti 1907 (nr 61 s. 1) angående ändrade bestämmelser rörande fonden för fiskerinäringens befrämjande (omtryckt 1962: 98; ändr. 1963: 63). Från fonden utlämnas genom förmedling av hushållningssällskap resp. Göteborgs och Bohus läns landsting låneunderstöd främst för att anskaffa fiskebåtar samt motorer eller annan maskinell utrustning för sådana båtar. Ramen för utlåning från fiskerilånefonden har för budgetåren 1964/65 och 1965/66 utgjort 7 resp. 8 milj. kr.

Fiskeristyrelsen anmäler dels att behov föreligger att höja gällande lånegräns från 150 000 kr. till 200 000 kr., dels att låneförmedlarnas preliminära ansökningar om fiskerilån för innevarande budgetår uppgår till i runt tal 12,6 milj. kr. På grund härav torde enligt styrelsen låneramen för fonden behöva höjas till 10 milj. kr. för budgetåret 1966/67 och ett investeringsanslag tas upp för nämnda budgetår som möjliggör denna utlåning.

Y t t r a n d e n. Över fiskeristyrelsens förslag har remissyttranden avgetts av statskontoret, statens jordbruksnämnd, Hushållningssällskapens förbund samt Göteborgs och Bohus läns landsting.

Enligt *statskontorets* mening bör lånegränsen realistiskt kunna anpassas efter anskaffningskostnaderna för båtar av viss maximistorlek. Erför-

derliga anslagsmedel för lån upp till förslagsvis 80 % av nämnda kostnader bör ställas till förfogande under fiskerilånefonden för utlåning mot en ränta som inte understiger normalräntan för lån från statens utlåningsfonder. Härigenom kan administrativa svårigheter att fördela anslagsmedlen undvikas och låntagarnas skuldbörda koncentreras. Samtidigt blir låntagarnas möjligheter att förnya båtbeståndet mindre beroende av förhållandena på kreditmarknaden. Om förutsättningar inte föreligger att jämka lånebestämmelserna på antytt sätt avstyrker statskontoret att lånegränsen höjs. En höjd lånegräs ökar nämligen vid oförändrade lånevillkor räntesubventionens omfattning, något som statskontoret inte är berett att biträda.

Statskontoret upplyser att inflytande amorteringar på lån ur fonden beräknas uppgå till i runt tal 4 750 000 kr. för budgetåret 1965/66 och till 5 125 000 kr. för budgetåret 1966/67.

Statens jordbruksnämnd erinrar om att nämnden tidigare föreslagit en allmän översyn av låneverksamheten i syfte att få till stånd en viss centralisering av långivningen och därmed en mera ändamålsenlig inriktning av långivningen. En sådan översyn bör enligt nämnden lämpligen ske i anslutning till den utredning som pågår för att överföra de fiskeriadministrativa uppgifterna från hushållningssällskapen till ett statligt organ. I avvakten på en sådan översyn av låneverksamheten finner nämnden skäl föreligga för en viss höjning av lånegränsen och låneramen. En höjd lånegräs kommer i praktiken att beröra i första hand nyanskaffningen av större båtar på västkusten som avses för fiske efter sill. Den investeringskostnad för dylika båtar som måste täckas genom lån kan beräknas ha successivt ökat genom kostnadsstegringar och den övergång som fortlöpande sker till allt större och dyrbarare båtar. Mot bakgrunden härav kan det ej anses omotiverat att lånegränsen höjs och möjligheter sålunda ges att erhålla ett något större statslån för att anskaffa just sådana båtar. Enligt uppgifter från landstinget i Göteborgs och Bohus län i fråga om 1965 års långivning uppgick investeringskostnaden detta år för de större nybyggda västkustbåtarna efter avdrag av värdet för försåld äldre båt till i genomsnitt ca 500 000 kr.

Reservation mot nämndens yttrande har avgetts av ledamöterna *Odhner* och *Brangmo* samt föredraganden *Verständig* som ej ansett sig kunna biträda nämndmajoritetens uppfattning i fråga om förslaget att generellt höja lånegränsen. De vill dock ej motsätta sig att i enstaka fall, då synnerligen starka skäl kan åberopas, lån ges med något högre belopp än gällande lånegräns. De anser att med hänsyn härtill behovet att höja låneramen otvivelaktigt minskar.

I ett särskilt yttrande uttalar ledamoten *Levin* att han inte kan biträda nämndmajoritetens framställning om översyn av låneverksamheten för en övergång till centraliserad långivning.

Hushållningssällskapens förbund och förvaltningsutskottet vid Göteborgs och Bohus läns landsting tillstyrker fiskeristyrelsens förslag i fråga om såväl lånegränsen som låneramen.

Departementschefen

Enligt min mening är det stöd till fisket, som lämnas genom utlåningen från fiskerilånefonden, av vikt för fiskets rationalisering. Med hänsyn härtill och till kostnadsutvecklingen sedan gällande högsta lånebelopp fastställdes genom beslut av 1963 års riksdag (prop. 1 bil. 11 s. 376, JoU 5, rskr 96) förordar jag att beloppet i fråga höjs med 25 000 kr. till 175 000 kr. Ramen för lån ur fonden ökades för innevarande budgetår med 1 milj. kr. Den av mig förordade höjningen av det högsta lånebeloppet och de betydande anspråk på lån som alltjämt föreligger anser jag motivera att låneramen även i år ökas med 1 milj. kr. till 9 milj. kr.

Med hänsyn till företagna höjningar av normalräntan för lån från statens utlåningsfonder beslöt 1962 års riksdag (prop. 1 bil. 11 s. 385, JoU 1 s. 110, rskr 9) höja räntan för lån ur fiskerilånefonden från 3 till 4 %. Normalräntan som då var 4 3/4 % är nu 5 3/4 %. Mot denna bakgrund synes den för fiskerilånefonden gällande räntesatsen böra höjas till 5 % för lån som beviljas fr. o. m. den 1 juli 1966.

Vid bifall till mitt förslag om höjning av låneramen och med utgångspunkt från de uppgifter om inflytande amorteringar som statskontoret lämnat erfordras för nästa budgetår ett kapitaltillskott till fiskerilånefonden av 2,8 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) medge att under budgetåret 1966/67 ett belopp av 9 000 000 kr. disponeras för lån från fiskerilånefonden
- b) till *Fiskerilånefonden* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 2 800 000 kr.

V: 2. Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.

Genom beslut av 1964 års riksdag (prop. 1 bil. 11, JoU 1, rskr 9) inrättades förevarande lånefond. Utlåningen från fonden skall ske enligt samma bestämmelser, som tidigare gällde för det under fonden för låneunderstöd upptagna anslaget för samma ändamål, och ersätta denna låneverksamhet (kungörelsen den 11 maj 1934, nr 138, angående lån av statsmedel för främjande av beredning, förvaring och avsättning av fisk m. m.).

Fiskeristyrelsen föreslår att lånefonden tillförs 250 000 kr.

Styrelsen framhåller, att behållningen i fonden den 1 juli 1965 uppgick till 345 000 kr. Under budgetåret 1965/66 inflytande amorteringar beräknas till omkring 295 000 kr. Till förfogande för utlåning innevarande budgetår står således ca 640 000 kr. Ansökningarna om lån uppgår hittills till 620 000 kr. Härav har styrelsen tillstyrkt 355 000 kr.

Departementschefen

I likhet med föregående år anser jag mig böra förorda, att fonden nu tillförs endast ett formellt belopp av 1 000 kr. Om vid utgången av budgetåret 1965/66 föreliggande behållning jämte inflytande amorteringar inte visar sig vara till fyllest för att täcka medelsbehovet under nästa budgetår torde jag senare få återkomma till Kungl. Maj:t i ämnet. Av samma skäl, som jag under föregående punkt anfört i fråga om räntan för lån ur fiskerilånefonden, bör räntesatsen för lån till ekonomisk förening av fiskare ur förevarande lånefond, som beviljas fr. o. m. den 1 juli 1966, höjas från 4 % till 5 %.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 1 000 kr.

V: 3. Statens fiskredskapslånefond. Till lån till fiskare, som vid utövning av yrkesmässigt fiske förlorat eller fått fiskredskap skadade, anvisade 1962 års riksdag för budgetåret 1962/63 ett investeringsanslag av 600 000 kr. Anslaget bör få tas i anspråk även budgetåret 1966/67 för att tillgodose eventuella lånebehov. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge, att det för budgetåret 1962/63 anvisade investeringsanslaget till Statens fiskredskapslånefond må under budgetåret 1966/67 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

VI. Fonden för låneunderstöd

VI: A. Lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantbrukets yrkesskolor. Till lån för anskaffande av skoljordbruk vid lantmanna- och lantushållsskolor anvisade 1947 års riksdag för budgetåret 1947/48 ett investeringsanslag av 1 milj. kr.

Lantbruksstyrelsen framhåller, att någon medelsanvisning inte erfordras för nästa budgetår under förutsättning att nyssnämnda anslag även då får användas för avsett ändamål.

Departementschefen

I enlighet med lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge, att det för budgetåret 1947/48 anvisade investeringsanslaget Lån för anskaffande av skoljordbruk

vid lantmanna- och lanthushållsskolor under budgetåret 1966/67 används till *Lån för anskaffande av skolorbruk vid lantbrukets yrkesskolor.*

VIII. Fonden för förlag till statsverket

VIII: 1. Förskott för inköp av inventarier vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar. För innevarande budgetår har anvisats 200 000 kr. *Styrelsen för lantbrukshögskolan* föreslår, att samma belopp anvisas för budgetåret 1966/67 för inköp av maskiner och redskap m. m. till högskolans jordbruksegendomar. Befintligt inventariebestånd vid flertalet gårdar behöver enligt styrelsen ytterligare kompletteras för att utrustningen skall bli fullgod.

Departementschefen

I enlighet med styrelsens för lantbrukshögskolan förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Förskott för inköp av inventarier vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 200 000 kr.

IX. Diverse kapitalfonder

IX: 1. Jordfonden. 1940 års riksdag (prop. 130, JoU 27, rskr 273) beslöt inrätta jordfonden. Fondens medel skall enligt beslut av 1948 års riksdag användas för att bestrida lantbruksnämndernas kostnader för fastighetsförvärv i samband med åtgärder för yttre rationalisering på jordbrukets område. Fonden uppgår sedan den för budgetåret 1965/66 tillförts 10 milj. kr. till 167 178 259 kr.

Lantbruksstyrelsen föreslår, att till fonden anvisas 10 milj. kr.

Motiv. Till förfogande för inköpsverksamheten innevarande budgetår står enligt lantbruksstyrelsens beräkningar 11 milj. kr. utöver de under budgetåret inflytande inkomsterna av fastighetsförsäljningar m. m.

Utvecklingen av inköps- och försäljningsverksamheten belyses av följande sammanställning (milj. kr.)

Budgetår	Inköp	Försäljning m. m.
1962/63	39,9	32,6
1963/64	82,0	38,1
1964/65	71,9	53,7

Minskningen i inköpsverksamheten sammanhänger bl. a. med att det under vårmånaderna år 1965 rådde temporär medelsbrist i fonden. Det kan därför förutsättas att ett visst uppdämt medelsbehov förelåg vid budgetårsskiftet.

Styrelsen anser att rationaliseringsreserven nu nått sådan omfattning att ytterligare ökning om möjligt bör undvikas. Även i en situation då inköp och försäljningar balanserar, är det enligt styrelsens uppfattning nödvändigt med avsevärd kassamässig behållning i fonden för att verksamheten skall löpa smidigt.

Enligt styrelsens beräkning erfordras ett kapitaltillskott till jordfonden av minst 10 milj. kr.

I anledning av lantbruksstyrelsens framställning har jag inhämtat vissa ytterligare uppgifter rörande inriktningen och effekten av inköps- och försäljningsverksamheten. Under budgetåret 1964/65 förvärvade lantbruksnämnderna ca 9 700 ha åker och ca 39 600 ha skogsmark och försålde ca 9 200 ha åker och ca 35 300 ha skogsmark. Av inköpen under första halvåret 1964 låg ca 80 % av åkerarealen och 53 % av skogsmarken i de egentliga jordbruksbygderna. Motsvarande tal för första halvåret 1965 är ca 83 resp. 59 %. Av försäljningarna under första halvåret 1964 låg ca 80 % av åkerarealen och 53 % av skogsmarken i dessa jordbruksbygder. Motsvarande siffror för första halvåret 1965 är 81 resp. 65.

I följande tabell anges hur summan av köpeskillingarna (72 milj. kr.) för de brukningsenheter, som lantbruksnämnderna förvärvade under budgetåret 1964/65, procentuellt fördelar sig på olika storleksgrupper.

Åker, ha	Skog, ha					
	—25	25,1—50,0	50,1—100,0	100,1—200,0	200,1—	Summa
— 2,0.....	5	2	4	4	5	20
2,1— 5,0.....	7	2	2	1	1	13
5,1—10,0.....	13	7	6	2	1	29
10,1—20,0.....	17	5	3	2	0	27
20,1—30,0.....	3	1	3	0	—	7
30,1—50,0.....	2	1	0	—	—	3
50,1—	—	—	1	—	—	1
Summa	47	18	19	9	7	100

Effekten av lantbruksnämndernas försäljningar av jordfondsfastigheter belyses i följande sammanställning, där antalet brukningsenheter, som under budgetåret 1964/65 erhållit tillskottsmark, har fördelats på åkerareal före tillköp. För varje storleksgrupp anges medelarealen åker och skogsmark före resp. efter tillköp.

Storleksgrupper efter åkerareal före tillköp, ha	Antal bruk- nings- enheter	Medelareal, ha			
		åker		skogsmark	
		före tillköp	efter tillköp	före tillköp	efter tillköp
— 2,0	37	1	2	114	142
2,1— 5,0	115	4	7	50	74
5,1—10,0	388	8	13	45	71
10,1—15,0	321	13	19	44	61
15,1—20,0	204	18	24	40	54
20,1—25,0	116	23	30	38	50
25,1—30,0	47	28	36	51	63
30,1—40,0	84	35	42	52	64
40,1—50,0	31	45	54	64	76
50,1—	49	94	101	132	141
Summa	1 392	17,5	23,2	50,0	69,0

Departementschefen

Vid jordbrukets storleksrationalisering är den inköps- och försäljningsverksamhet, som sker med utnyttjande av medel ur jordfonden, ett av de viktigaste instrumenten. Omsättningen av fastigheter inom jordfonden synes nu vara god och en viss balans mellan inköp och försäljning av fastigheter synes vara på väg att nås. Av redogörelsen i det föregående framgår vidare att verksamheten i ökande utsträckning avser mark inom de bestående jordbruksbygderna. Detta är enligt min uppfattning en riktig utveckling. Jag anser att ytterligare medel erfordras för att främja storleksrationaliseringen inom de egentliga jordbruksbygderna. Jag föreslår därför att jordfonden förstärks med 5 milj. kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Jordfonden* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 5 000 000 kr.

IX: A. Arrendeeagnahemsfonden. 1934 års riksdag (prop. 268, JoU 93, rskr 349) beslöt inrätta arrendeeagnahemsfonden. Såsom kapitaltillskott till fonden har senast för budgetåret 1959/60 anvisats 900 000 kr. Enligt beslut av 1961 års riksdag (prop. 1 bil. 31 s. 30, JoU 6, rskr 162) skall arrendeeagnahemsverksamheten och arrendeeagnahemsfonden successivt avvecklas.

Lantbruksstyrelsen hemställer, att det för budgetåret 1959/60 anvisade investeringsanslaget får användas jämväl under budgetåret 1966/67.

M o t i v. Avvecklingen av arrendeeagnahemmen har fortskridit så att endast fem arrendeeagnahem kvarstår, därav två i Stockholms län, ett i Malmöhus län och två i Västmanlands län.

Två av arrendeegnahemmen beräknas kunna avvecklas under 1965. Övriga beräknas inte kunna försäljas förrän 1967. Något kapitaltillskott till fonden erfordras inte.

Departementschefen

Med biträdande av lantbruksstyrelsens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att medge, att det för budgetåret 1959/60 anvisade investeringsanslaget Arrendeegnahemsfonden må under budgetåret 1966/67 användas för det med anslaget avsedda ändamålet.

Vad föredraganden sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Bo S. Hedström

Register

Sid.

1 ÖVERSIKT

DRIFTBUDGETEN

Nionde huvudtiteln

A. Jordbruksdepartementet m. m.

Kr.

	Jordbruksdepartementet:	
9	Avlöningar	2 968 000
10	Omkostnader	194 000
	Lantbruksrepresentanter:	
10	Avlöningar	297 000
11	Omkostnader	52 000
11	Kommittéer m. m.	1 550 000
12	Extra utgifter	365 000
		5 426 000

B. Lantbruksstyrelsen

	Lantbruksstyrelsen:	
12	Avlöningar	5 128 000
15	Omkostnader	893 000
		6 021 000

C. Lantbrukets rationalisering och befrämjande av dess produktion, m. m.

	Lantbruksnämnderna:	
16	Avlöningar	17 924 000
17	Omkostnader	4 147 000
	Bidrag till hushållningssällskapen:	
18	Avlöningar	13 408 000
19	Omkostnader	6 750 000
21	Utbildningskurser för viss personal vid lantbruksnämnder och hushållningssällskap	82 000
22	Kursverksamhet för jordbrukets rationalisering m. m.	3 895 000
24	Bidrag till jordbrukets rationalisering, m. m.	20 000 000
26	Bidrag till trädgårdsnäringens rationalisering	180 000
26	Täckande av förluster på grund av statlig kreditgaranti	500 000
48	Bidrag till återbetalning av lån från jordbrukets maskinlånefond	325 000

294 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 11: Jordbruksdepartementet*

Sid.		Kr.
49	Bidrag till produktionsbefrämjande åtgärder i Norrland m. m.	9 100 000
51	Odlings- och byggnadshjälp åt innehavare av vissa kronolägenheter m. m.	1 570 000
52	Befrämjande av husdjursaveln m. m.	1 535 000
	Statens hingstdepå och stuteri:	
70	Avlöningar	580 000
72	Omkostnader	345 000
73	Särskilt stöd åt biskötseln och fröodlingen	96 000
74	Bidrag till vissa åtgärder för kvalitetsförbättring av matpotatis	90 000
75	Gottgörelse till trädgårdsnäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt	450 000
		80 977 000

D. Jordbruksprisreglering m. m. samt särskilt stöd åt vissa jordbruk

	Statens jordbruksnämnd:	
77	Avlöningar	4 184 000
78	Omkostnader	893 000
79	Prisreglerande åtgärder på jordbrukets område	¹ 160 000 000
79	Kostnader för beredskapslagring av livsmedel och fodermedel m. m.	24 000 000
81	Särskilt stöd åt det mindre jordbruket	¹ 92 000 000
82	Bidrag till bokföringsverksamheten inom jordbruket	937 000
82	Kostnader i samband med permanent skördeskadeskydd ..	20 178 000
		302 192 000

E. Vissa kontrollanstalter på jordbrukets område m. m.

	Statens centrala frökontrollanstalt:	
87	Avlöningar	3 742 000
94	Omkostnader	1 521 000
95	Utrustning	200 000
	Statens växtskyddsanstalt:	
95	Avlöningar	2 734 000
97	Omkostnader	853 000
98	Bekämpande av växtsjukdomar	100 000
	Statens lantbrukskemiska kontrollanstalt:	
99	Avlöningar	700 000
101	Omkostnader	181 000
	Statens maskinprovningar:	
101	Avlöningar	752 000
102	Omkostnader	437 000
		11 220 000

¹ Beräknat belopp,

F. Forskning och undervisning på jordbrukets och trädgårdsnäringens område

Sid.		Kr.
	Lantbrukshögskolan:	
103	Avlöningar	14 951 000
114	Omkostnader	1 293 000
115	Materiel m. m.	3 200 000
117	Bokinköp och bokbindning	230 000
118	Försöksverksamheten	4 745 000
120	Lantbruksdriften vid försöksstationerna m. m.	1 000
120	Inredning och utrustning av lokaler vid jordbrukets högskolor m. m.	3 500 000
	Statens lantbruksbyggnadsförsök:	
126	Avlöningar	604 000
127	Omkostnader	201 000
128	Försöksverksamheten	200 000
129	Bidrag till Jordbrukstekniska institutet	654 000
130	Bidrag till Sveriges utsädesförening	2 833 000
131	Bidrag till viss praktiskt vetenskaplig växtförädling	610 000
134	Främjande av forskning på jordbrukets område m. m.	5 100 000
137	Åtgärder för att förebygga skördeskador	400 000
	Alnarpsinstitutet:	
137	Avlöningar	2 936 000
140	Omkostnader	691 000
141	Materiel	90 000
142	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	200 000
142	Bokinköp och bokbindning	30 000
	Trädgårdsskolan i Norrköping:	
143	Avlöningar	355 000
144	Omkostnader	36 000
145	Nyanskaffning och underhåll av utrustning	65 000
146	Bidrag till driften av lantbrukets yrkesskolor m. m.	20 377 000
151	Bidrag till byggnadsarbeten vid lantbrukets yrkesskolor ...	6 700 000
		70 002 000

G. Veterinärväsendet m. m.

	Veterinärstyrelsen:]	
153	Avlöningar	1 439 000
154	Omkostnader	166 000
	Veterinärstaten:	
155	Avlöningar	10 373 000
156	Omkostnader	1 400 000
156	Täckande av vissa kostnader för köttbesiktning vid kontroll- slakterier	4 408 000
	Statens veterinärmedicinska anstalt:	
158	Avlöningar	5 051 000
161	Omkostnader	1 489 000

296 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 11: Jordbruksdepartementet*

Sid.		Kr.
161	Anskaffande av viss laboratorieutrustning m. m.	125 000
162	Förekommande och hämmande av smittsamma husdjurs- sjukdomar, m. m.	500 000
163	Bidrag till främjande av juverhälsokontroll hos nötkreaturen	280 000
163	Lindring i mindre bemedlades kostnader för djursjukvård	500 000
	Veterinärhögskolan:	
163	Avlöningar	7 101 000
171	Omkostnader	1 543 000
172	Materiel m. m.	980 000
173	Bokinköp och bokbindning	90 000
173	Försöksverksamhet	100 000
173	Lantbruksdriften vid veterinärhögskolans försöksgård ...	1 000
	Veterinärinrättningen i Skara:	
174	Avlöningar	270 000
175	Omkostnader	1 000
		35 817 000

H. Skogsväsendet

	Skogsstyrelsen:	
176	Avlöningar	2 291 000
180	Omkostnader	488 000
	Bidrag till skogsvårdsstyrelserna:	
180	Avlöningar	23 303 000
185	Omkostnader	4 699 000
186	Statens skogsförbättringsanslag	8 500 000
188	Vägbyggnader på skogar i enskild ägo	13 500 000
189	Åtgärder för ökad skogsproduktion i Norrland m. m.	8 400 000
191	Kostnader för virkesmätning	310 000
	Skogshögskolan:	
192	Avlöningar	9 170 000
201	Omkostnader	2 595 000
202	Materiel m. m.	1 640 000
203	Bokinköp och bokbindning	85 000
	Statens skogsmästarskola:	
204	Avlöningar	308 000
207	Omkostnader	227 000
	Statens skogsskolor m. m.:	
208	Avlöningar	1 189 000
210	Omkostnader	585 000
210	Bidrag till vissa skogsbrukskurser, m. m.	5 000 000
212	Ersättning till domänverkets fond för utgifter för övertalig personal	268 000
214	Bostadslån till skogsarbetare vid domänverket	—
		82 558 000

I. Lantmäteri- och kartväsendet

Sld.		Kr.
	Lantmäteristyrelsen:	
215	Avlöningar	3 116 000
220	Omkostnader	363 000
	Lantmäteristaten:	
220	Avlöningar	43 289 000
223	Omkostnader	9 060 000
224	Utrustning	900 000
225	Utbildningskurser för viss lantmäteripersonal m. fl.	46 000
226	Bidrag till kostnader i samband med lantmäteri- och vägför- rättningar m. m.	445 000
	Rikets allmänna kartverk:	
226	Avlöningar	9 771 000
232	Omkostnader	749 000
233	Kartarbeten m. m.	4 057 000
236	Fotogrammetrisk uppdragsverksamhet	3 369 000
237	Utrustning m. m.	1 500 000
238	Tryckning av kartor m. m.	2 150 000
		78 815 000

J. Fiskeriväsendet m. m.

	Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Fiskeristyre- lsen:	
240	Avlöningar	2 151 000
242	Omkostnader	744 000
	Fiskeristyrelsen med statens vatteninspektion: Vatteninspek- tionen:	
243	Avlöningar	1 145 000
245	Omkostnader	252 000
246	Undersökningar inom fiskeriorganisationen	1 000
	Fiskeriintendenter m. m.:	
246	Avlöningar	435 000
248	Omkostnader	52 000
248	Utbildning av fiskeritjänstemän	77 000
249	Befrämjande i allmänhet av fiskerinäringen	295 000
251	Statlig garanti för befrämjande av försöksfiske	20 000
251	Befrämjande av fiskefartygs förseende med radiotelegraf- eller radiotelefonstation	65 000
252	Stödfartyg för sillfisket	1 000
252	Isbrytarhjälp åt fiskarbefolkningen	20 000
252	Gottgörelse till fiskerinäringen för av dess utövare erlagd bensinskatt	1 150 000
253	Ersättning till strandägare för mistad fiskerätt m. m.	2 000 000
		8 408 000

K. Naturvårdsverksamhet

Sid.		Kr.
	Statens naturvårdsnämnd:	
254	Avlöningar	1 072 000
259	Omkostnader	165 000
	Naturvård:	
259	Bidrag till naturvårdsupplysning, m. m.	450 000
261	Ersättningar till markägare m. m.	3 000 000
263	Kostnader för vård och förvaltning av naturvårdsobjekt .	1 500 000
264	Avsättning till fonden för friluftslivets främjande	3 500 000
266	Bidrag till Institutet för vatten- och luftvårdsforskning ..	525 000
		10 212 000

L. Lappväsendet m. m.

	Lappväsendet:	
267	Avlöningar	767 000
268	Omkostnader	261 000
269	Rådgivningsverksamhet för rennäringens främjande	75 000
		1 103 000

M. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
270	Byggnadsstyrelsens delfond	13 862 000
270	Ersättning till domänverkets fond för upplåten mark	1 036 000
270	Arrendenämnder och servitutsnämnder, m. m.	30 000
	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien:	
271	Akademien	149 000
272	Kostnader för jordbrukets forskningsråd m. m.	103 000
273	Bidrag vid förlust på grund av naturkatastrof m. m.	1 000
274	Bidrag till viss ungdomsverksamhet	500 000
275	Bidrag till vissa internationella organisationer m. m.	2 297 000
276	Ersättning för förvaltningen av vissa lånefonder	93 000
277	Ersättningar för vissa besiktningar och syneförrättningar ..	5 000
277	Ersättning för av rovdjur dödade tamdjur, m. m.	125 000
277	Ersättning till sakkunniga i befordringsärenden, m. m. ..	100 000
278	Reseunderstöd för studier på lantbrukets område	65 000
		18 366 000
	Summa för driftbudgeten	711 117 000

KAPITALBUDGETEN

Statens affärsverksfonder

Sid.		Kr.
	<i>Domänverket</i>	
279	Byggnadsarbeten m. m. vid vissa till sambruksföreningar upplåtna kronoegendomar	80 000
279	Byggnadsarbeten m. m. vid vissa för lantbrukshögskolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegendomar	150 000
280	Markförvärv för naturvårdsändamål, m. m.	2 500 000
		2 730 000

Statens allmänna fastighetsfond

281	Byggnadsarbeten vid jordbrukets högskolor m. m.	6 131 000
-----	--	-----------

Statens utlåningsfonder

284	Jordbrukets maskinlånefond	—
285	Kronotorparnas inventarielånefond	—
285	Fiskerilånefonden	2 800 000
287	Lånefonden till främjande av beredning och avsättning av fisk m. m.	1 000
288	Statens fiskredskapslånefond	—
		2 801 000

Fonden för låneunderstöd

288	Lån för anskaffande av skolorbruk vid lantbrukets yrkes- skolor	—
-----	---	---

Fonden för förlag till statsverket

289	Förskott för inköp av inventarier vid vissa för lantbrukshög- skolans försöksverksamhet disponerade jordbruksegen- domar	200 000
-----	--	---------

Diverse kapitalfonder

289	Jordfonden	5 000 000
291	Arrendeegnahmetsfonden	—
		5 000 000

Summa för kapitalbudgeten 16 862 000

BILAGA 12 TILL STATSVERKSPROPOSITIONEN 1966

HANDELSDEPARTEMENTET

ÖVERSIKT

Handelsdepartementets verksamhet påverkas i hög grad av utvecklingen på det internationella handelspolitiska fältet. Eftersom denna verksamhet i stor utsträckning även berör andra departement finns för samordningen bl. a. en samarbetsgrupp under ledning av chefen för handelsdepartementet. Dess verksamhet är ett led i strävan att hålla en hög handelspolitisk beredskap.

Integrationsfrågorna, som under senare år stått i förgrunden vid de handelspolitiska diskussionerna, har dominerat även under det gångna året. Inom den europeiska frihandelssammanslutningen (EFTA) har tre frågor tilldragit sig särskild uppmärksamhet, nämligen den brittiska importavgiften, EFTA:s förbindelser med den gemensamma marknaden (EEC) samt den fortsatta utvecklingen av det interna samarbetet inom EFTA.

Vid ministermötet i Genève den 22 februari 1965 tillkännagav brittiska regeringen att den i oktober 1964 införda importavgiften fr. o. m. den 26 april 1965 skulle sänkas från 15 till 10 %. Denna sänkning skedde under hänsynstagande till de övriga EFTA-ländernas krav trots att enligt brittisk uppfattning tillräckliga ekonomiska skäl ännu inte förelåg för en sådan åtgärd.

Frågorna om EFTA:s förbindelser med EEC och om EFTA:s vidare utveckling utgjorde huvudämnena vid ministermötena i Wien den 24 och 25 maj samt i Köpenhamn den 28 och 29 oktober. Vid Wienmötet beslöts att ge EFTA:s permanenta råd i uppdrag att utreda dels frågan om vilket förfarande som är bäst ägnat att underlätta framtida kontakter mellan EFTA och EEC, dels frågan om EFTA:s vidare utveckling. Rådet skulle även utreda vilka ämnen som skulle kunna diskuteras mellan de båda organisationerna.

Genom den kris som under sommaren uppstod inom EEC försvårades EFTA:s ställningstagande till frågan om kontakter med gemenskapen. Vid Köpenhamnsmötet framhöll ministrarna att det var av vikt att EFTA:s önskemål om kontakter med EEC ånyo deklarerades för EEC-ländernas regeringar men att detta skulle ske under hänsynstagande till den rådande situationen inom EEC. Ministrarna konstaterade att det mest omedelbara

problemet i förbindelserna mellan EFTA och EEC utgörs av den europeiska tullfrågan. Även andra ämnen som berör handeln mellan EFTA och EEC skulle enligt ministrarna med fördel kunna tas upp till behandling med EEC. Som exempel på sådana ämnen nämndes standardiserings- och patentfrågor. Resultatet av EFTA-ministrarnas överväganden delgavs EEC-ländernas regeringar.

Strävandena att vidga samarbetet mellan medlemsländerna i EFTA i syfte att i ökad utsträckning utnyttja frihandelsområdets fördelar har fortsatt. Principbeslut har fattats att de möjligheter som nu gäller att erhålla områdesbehandling även om tullrestitution åtnjuts i exportlandet skall upphöra, sedan tullarna den 31 december 1966 helt avskaffats inom EFTA. Proposition med förslag om godkännande för Sveriges del av detta beslut avses komma att föreläggas innevarande års riksdag. En utredning rörande EFTA-konventionens bestämmelser om restriktiva affärsmetoder har lagts fram. Vid ministermötet i Köpenhamn förklarade sig medlemsstaterna redo att undersöka klagomål avseende konkurrensbegränsningar som framförs av andra medlemsstater och att vidta lämpliga åtgärder. Konventionens bestämmelser om etablering har setts över av en särskild arbetsgrupp. Dess slutsats, som ännu inte behandlats av EFTA-rådet, är att någon ändring eller komplettering av konventionens bestämmelser i detta hänseende för närvarande inte är nödvändig. Den i samband med brittiska importavgiften införda exportrabatten i Storbritannien har granskats. Konventionens regler om offentlig anbuds- och inköpspolitik utreds också. Vid sammanträde med EFTA:s ekonomiska kommitté har den ekonomiska situationen i Storbritannien, Finland och Portugal behandlats. Utredningen rörande tullsänkningarnas inverkan på priserna för varor som berörs av konventionen har fortsatt. Vidare har en särskild arbetsgrupp för patentfrågor tillsatts med uppgift att följa utvecklingen av EEC:s patentsamarbete. En översyn har även under år 1965 gjorts av handeln med jordbruksvaror. I samband därmed har förslag lagts fram om att rekommendera medlemsländerna att avskaffa tullarna på vissa jordbruksvaror. Den 31 december 1965 var i princip 80 % av de tullsatser på industrivaror, som gällde den 1 januari 1960, avvecklade.

Inom ramen för det allmänna tull- och handelsavtalet (GATT) har den s. k. Kennedy-ronden fortsatt under år 1965. De listor över undantag från den allmänna tullsänkningen, som i slutet av år 1964 lades fram av olika länder, har granskats. Vid bilaterala diskussioner med enskilda deltagarländer har de problem som de begärda undantagen kan medföra behandlats. Dessutom har multilaterala diskussioner ägt rum beträffande särskilda varusektorer. Den 16 september 1965 lade flertalet deltagande industriländer, dock ej EEC, fram de erbjudanden som de är beredda att lämna på jordbruksområdet. Framstegen i förhandlingarna under det senaste halvåret har varit mycket begränsade.

Åtgärder för att främja avsättningen av u-landsprodukter diskuteras också i Kennedy-ronden. På nordiskt initiativ har de deltagande länderna övervägt möjligheterna till en snabbare tullavveckling i fråga om tropiska produkter. Sverige har därvid bl. a. erbjudit sig att sänka eller avskaffa tullarna för ett antal sådana produkter. Förslag till de tulltaxeändringar som blir aktuella för svensk del avses komma att föreläggas riksdagen.

Vid en särskild session, som avslutades den 8 februari 1965, antog de avtalsslutande parterna ett förslag till ändring i GATT-avtalet. Ändringen innebär att till avtalet fogas ett nytt kapitel rörande GATT:s åtgärder och förpliktelser i fråga om u-ländernas handels- och utvecklingsproblem. Efter riksdagens godkännande (prop. 1965: 152, BevU 51, rskr 395) har ändringsförslaget den 17 december 1965 undertecknats för Sveriges del.

Generalförsamlingen i Förenta Nationerna (FN) godkände i slutet av år 1964 de rekommendationer, som antogs vid FN:s konferens för handel och utveckling (UNCTAD) i Genève våren 1964 i fråga om institutioner för den fortsatta behandlingen av u-ländernas problem. Konferensen skall i framtiden sammanträda minst vart tredje år. Som permanent organ mellan sessionerna fungerar en handels- och utvecklingsstyrelse som förutsätts sammanträda två gånger om året. Sverige är f. n. medlem av styrelsen, som omfattar 55 medlemmar. Vidare har tillsatts fyra huvudkommittéer, nämligen råvarukommittén, färdigvarukommittén, finanskommittén samt sjöfartskommittén. Ett antal arbetsgrupper av ad hoc-karaktär är f. n. i verksamhet med särskilda utredningsuppgifter. FN:s generalförsamling har beslutat att sammankalla nästa världshandelskonferens under första halvåret 1967. U-ländernas problem har kommit att få en central ställning i det internationella samarbetet, och utvecklingen väntas ytterligare framhäva dessa problem.

Samverkan mellan de nordiska länderna på det ekonomiska området inom ramen för såväl ministerkommittén och samarbetsutskottet för ekonomiskt samarbete som olika internationella organisationer har fortsatt och utvidgats.

Det handelspolitiska arbetet avser icke enbart multilaterala frågor. Sverige har fortfarande en del bilaterala handelsöverenskommelser av betydelse, huvudsakligen med öststaterna. I syfte att underlätta handeln har under året största delen av importen från dessa länder undantagits från licenstvång.

I överensstämmelse med resolution av FN:s säkerhetsråd den 20 november 1965 har varuutbytet med Rhodesia lagts under licenskontroll och avbrutits.

För en fortgående standardutveckling inom alla grupper i samhället krävs att näringslivet oavbrutet kan öka produktiviteten och därmed även möjligheterna att hävda sig på världsmarknaden. Förutom en successiv rationalisering inom olika branscher blir härvid bl. a. tillgången på inhemska råvarutillgångar och energikällor av särskild betydelse. Av stor vikt är

också en rationell användning av tillgänglig arbetskraft och av våra resurser ifråga om teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete.

En av handelsdepartementets uppgifter på det industripolitiska området är att följa den industriella utvecklingen. Inom departementet pågår specialundersökningar rörande vissa industribranschers problem. Branschundersökningar pågår även i pris- och kartellnämndens regi bl. a. rörande byggnads- och anläggningsbranschens struktur och ekonomiska förhållanden. Denna utredning beräknas komma att läggas fram under innevarande år.

I fråga om statens egna industriföretag hänvisas till den under hösten 1965 utgivna upplagan av publikationen »Statliga företag». I slutet av år 1965 förvärvade det statsägda Svenska skifferoljeaktiebolaget aktierna i Duroxbolaget. Köpet ingår som ett led i en strävan att samordna och effektivisera den statliga företagsverksamheten på byggnadsmaterialområdet. Sedan LKAB från och med den 1 januari i år förts över till handelsdepartementet hör statens verksamhet på gruvområdet i dess helhet nu dit. I fråga om gruvföretagen kan vidare nämnas att en närmare samordning av förvaltningen skett mellan LKAB och Aktiebolaget Statsgruvor.

Forskning och utvecklingsarbete är av väsentlig betydelse för den framtida produktions- och effektivitetsökningen. Då resurserna på området är begränsade är det viktigt att åstadkomma en lämplig arbetsfördelning mellan forskningsråd, branschforskningsinstitut och övriga institutioner. Bland åtgärder som syftar till en sådan avvägning kan nämnas den pågående utredningen rörande det fortsatta statliga stödet till industriell branschforskning. Utredningsarbetet omfattar även andra frågor av betydelse för att effektivt utnyttja våra resurser i form av forskningspersonal, laboratorier och teknisk apparatur.

Bland pågående malmletningsprojekt, där den statliga insatsen är mycket omfattande, kan nämnas malminventeringen i Norrbottens län samt i stora delar av den norrländska fjällkedjan. I Stekenjokkfältet har prospekteringen och gruvundersökningarna nu hunnit så långt att beslut bör fattas om utbyggnad av gruvan. I fråga om den geologiska karteringen och prospekteringen pågår vidare utredningsarbete om verksamhetens framtida inriktning och organisation.

Översiktliga flygmagnetiska och seismiska undersökningar har under år 1965 genomförts av vissa delar av den svenska kontinentalsockeln. Målet för det fortsatta prospekteringsarbetet bör vara att få till stånd en effektiv och noggrann utforskning under hänsynstagande till samhällsekonomiska intressen. Frågan om fortsatt olje- och naturgasprospektering torde senare få anmälas för riksdagen.

Den snabba utvecklingen på energiområdet har föranlett en särskild utredning om den statliga energipolitiken.

Investeringarna i statens vattenfallsverk syftar främst till att säkra el-

kraftstillförseln samt att i övrigt åstadkomma en effektiv och konkurrenskraftig produktionsapparat. För att så långt möjligt motverka störningar i energitillförseln fullföljs det omfattande oljelagringsprogrammet i enlighet med gällande riktlinjer.

På atomenergiområdet har ett av huvudmålen för statens insatser uppnåtts i och med att svensk industri visat sig i stånd att på kommersiell basis åta sig leverans av stora atomkraftstationer. Utvecklingen motiverar nu en ingående utredning rörande omfattningen och inriktningen av statens insatser på atomenergiområdet. För att verkställa en sådan omprövning kommer en särskild utredning att företas.

Slutligen må erinras om att den internationella utvecklingen på industri- och energiområdena fortlöpande följs genom FN:s, OECD:s och andra internationella organs kommittéer med uppgifter inom nämnda områden.

Ett väsentligt led i strävan att upprätthålla samhällsekonomisk balans och därmed öka förutsättningarna för en fortsatt höjning av levnadsstandarden är en effektiv bevakning av utvecklingen på pris- och konkurrensområdet. Hithörande frågor har tilldragit sig allt större intresse, inte minst i samband med att konsumtionsbeskattningen höjdes vid halvårsskiftet. Den växande varumarknaden och det alltmer komplicerade urvalet av varor och tjänster medför stegrat behov av konsumentupplysning. Denna är också av direkt betydelse för konkurrensen.

En inom handelsdepartementet tillsatt utredning framhöll i april 1965 att pris- och konkurrenspolitiken även i fortsättningen borde bedrivas enligt den s. k. konkurrenslinjen och således inte baseras på prisreglering, vare sig allmän eller partiell. Läget var emellertid enligt utredningen inte i alla avseenden helt tillfredsställande. Tendenser till kostnadsfördyrande struktur eller väl höga priser och marginaler kunde således påvisas på vissa områden.

I enlighet med utredningens förslag har Kungl. Maj:t uppdragit åt ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor och statens pris- och kartellnämnd att intensifiera verksamheten i huvudsak enligt riktlinjer som föreslagits av utredningen. Ombudsmannen samt statens pris- och kartellnämnd bemyndigades inrätta ytterligare tjänster, innebärande bl. a. en betydande förstärkning av nämndens upplysningssektion.

Vidare har tillsatts en utredning med uppgift att utreda verkningarna av riktprissystemet och andra former av prissamarbete. Denna utredning beräknas bli färdig våren 1966.

1964 års riksdag (prop. 91, SU 117, rskr 252) beslutade i anledning av förslag av konsumentupplysningsutredningen en betydande upprustning av resurserna för den statliga konsumentupplysningen. Enligt tilläggsdirektiv har utredningen fått i uppdrag att utreda den statliga konsumentvaruforskningens framtida organisation och omfattning.

Angående speciella frågor inom de olika verksamhetsgrenarna som sorterar under handelsdepartementet må framhållas följande.

Främjande av hantverk och industri

Det statliga stödet i form av kreditgarantier samt utlåning till företagareföreningarna från hantverks- och industrilånefonden för vidare långivning torde ha medverkat till att öka och rationalisera produktionen inom hantverk och småindustri. Härtill har också bidragit den tekniska och ekonomiska rådgivning, som med stöd av statsmedel lämnas av företagareföreningarna samt statens institut för hantverk och industri.

Det statliga kreditstödet hade tidigare delvis en lokaliseringsspolitisk inriktning. Enligt beslut av 1964 års riksdag (prop. 1964: 185, B:oU 48, rskr 408) handläggs det lokaliseringsbetingade kreditstödet från och med den 1 juli 1965 i annan ordning. Kreditstöd i form av statliga garantier och lån från företagareföreningar grundar sig numera på en mer renodlad bedömning av de företagsekonomiska förutsättningarna.

Ramen för kreditgarantier föreslås för nästa budgetår bibehållen vid 55 milj. kr. Under tiden från år 1954, då stödformen infördes, fram till och med den 30 juni 1965, har kreditgarantier beviljats med sammanlagt 294 milj. kr. Därav avser 282 milj. kr. hantverks- och industriföretag samt 12 milj. kr. turisthotell.

Ur hantverks- och industrilånefonden, som uppgår till 172 milj. kr., har föreningarna hittills beviljats lån på sammanlagt 161 milj. kr. För nästa budgetår föreslås att ytterligare 18 milj. kr. tillförs fonden.

En ökning av statsbidraget till Sveriges standardiseringskommission förordas. Samtidigt föreslås en fastare ordning för beräkningen av bidraget i syfte att ge kommissionen underlag för en mera långsiktig planering av verksamheten.

Främjande av utrikeshandeln

Under senare år har under tredje, sjätte, åttonde och tionde huvudtitlarna medel i stigande takt anvisats till information om Sverige i utlandet. Användningen samordnas av den särskilde rådgivaren i upplysningsfrågor, som står till respektive departementschefers förfogande, samt av upplysningsberedningen. Under hösten 1965 har upplysningsberedningen till chefen för handelsdepartementet avlämnat ett förslag om ny organisation för att ytterligare samordna och utveckla utlandsinformationen. Förslaget har efter remissbehandling överlämnats till utrikesdepartementet och anmäls i statsverkspropositionen av utrikesministern. Enligt hans förslag skall den särskilde rådgivaren i fortsättningen också vara ordförande i ett informationskollegium bestående av företrädare för departementet och cheferna för informationsorganet. Kollegiet skall ha till uppgift att samordna informationsverksamheten.

De medel som under de senaste åren anvisats till upplysningsverksamheten har gjort det möjligt att kraftigt bygga ut densamma. För nästa bud-

getår föreslås en anslagsökning under tredje huvudtiteln i anledning av Sveriges deltagande i världsutställningen år 1967 i Montreal. En för alla de nordiska länderna gemensam paviljong skall uppföras. I detta sammanhang bör nämnas att anslaget till Svenska turisttrafikförbundet tas upp med 3 milj. kr.

För handelssekreterareorganisationen, de svenska handelskamrarna i utlandet samt övriga exportfrämjande ändamål föreslås att för nästa budgetår anvisas 4,7 milj. kr.

Den statliga malmprospekteringen m. m.

Staten har genom Sveriges geologiska undersökning under de senaste årtiondena bedrivit malmprospektering i delar av övre Norrland. Flera av de malmförekomster som därvid upptäckts har brutits med ett tillfredsställande ekonomiskt resultat. Prospekteringsarbetena var tidigare koncentrerade till Skelleftefältet i Västerbottens län och avsåg huvudsakligen kismalmer med koppar och zink. Verksamheten har under senare år i allt större omfattning bedrivits i fjällen och kommit att omfatta sådana malmfyndigheter vid Stekenjokk i Vilhelminafjällen och Ankarvattnet i norra Jämtland. Vidare utför geologiska undersökningen i Norrbottens län en systematisk inventering avseende järnmalm och andra mineral i enlighet med beslut av 1963 års riksdag (prop. 164, L³U 38, rskr 389). Under det gångna året har bland annat utförts magnetiska flygmätningar över ett område av ca 60 kvadratmil. Större delen av inventeringsområdet har mätts, och ett stort antal intressanta objekt har påträffats. Programmet omfattar även lokalprospektering med inriktning främst på vissa viktigare fyndigheter.

Bland aktuella uppgifter i malmletningsarbetet kan nämnas prospekteringen inom Stekenjokkfältet, där ytterligare malmuppslag som påträffats utanför huvudmalmerna kommer att undersökas genom borrhningar. En utökning av de geologiska arbetena i fjälltrakterna planeras även. Inom Adakfältet intensifieras borrhningsarbetet för att skapa underlag för planering av den fortsatta gruvdriften. Gravimetermätningarna i Malånäsområdet fortsätter. I inventeringsområdet i Norrbotten kommer flygmätningarna att fortgå i oförändrad omfattning. Markundersökningar, omfattande såväl geologiska m. fl. undersökningar som borrhningar, planeras inom främst Kiruna-, Pajala-, Vittangi-, Kebnekaise- och Gällivareområdena.

En översiktlig flygmagnetisk mätning av den svenska kontinentalsockeln (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 66, SU 10, rskr 10) företogs under tiden maj—juni 1965. Resultaten gav en översiktlig bild av sedimentbergarternas fördelning och mäktighet och tjänar som utgångspunkt för vidare undersökningar. Den 1 oktober 1965 anvisade Kungl. Maj:t ytterligare 1,2 milj. kr. för att bekosta en översiktlig seismisk undersökning av den svenska kontinentalsockeln i Östersjön. Undersökningsarbetet pågick under oktober och november 1965.

Innan det slutliga resultatet därav föreligger torde ställning inte kunna tas beträffande fortsatta undersökningar. Någon anvisning av medel till oljeprospektering förordas därför inte f. n. För prospekteringsanslaget i sin helhet förordas en medelsanvisning av 8,7 milj. kr., vilket innebär en reell ökning med 0,9 milj. kr.

Teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete samt teknisk provnings- och försöksverksamhet

Teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete erhåller stöd i olika former. Statens tekniska forskningsråd beviljar bidrag till teknisk forskning från ett särskilt anslag för ändamålet. Detta anslag är för innevarande budgetår 16,2 milj. kr. För budgetåret 1966/67 föreslås en ökning med 2,0 milj. kr. till 18,2 milj. kr. Bidrag till forskning och utvecklingsarbete utgår vidare från Malmfonden och Norrlandsfonden. Dessa fonder får sina medel — vid sidan av riksstaten — från vinsten på Luossavaara-Kiirunavaara aktiebolags rörelse. Förslag om fortsatt medelstilldelning till fonderna avses komma att läggas fram i särskild proposition. Från riksstatsanslag anvisas vidare medel till Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR, samt bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademien och flertalet statsunderstödda branschforskningsinstitut.

Anslag till statens provningsanstalt föreslås i form av en programbudget. Detta ingår som ett led i den pågående försöksverksamheten på området inom statsförvaltningen. Programbudgetsystemet avser att förbättra myndigheternas interna planering och samtidigt ge statsmakterna ett bättre beslutsunderlag för att fördela resurser till statsförvaltningens olika verksamhetsgrenar.

Riksdagen år 1965 fattade beslut om att inrätta ett kavitationslaboratorium vid statens skeppsprovningsanstalt i Göteborg. Nu föreslås anslag för att fullborda anläggningen och för inköp av viss kompletterande utrustning m. m.

Energiområdet

Elkonsumtionen i landet ökade under budgetåret 1964/65 med 7,3 %. Detta överstiger betydligt den genomsnittliga ökning om ca 6 % om året som angetts i den prognos över landets elförbrukning fram till mitten av 1970-talet som lades fram av Centrala driftledningen hösten 1964. Någon omprövning av denna prognos har för närvarande ej ansetts motiverad. Centrala driftledningen räknar således med att den totala elförbrukningen år 1970 kommer att uppgå till 60 000 GWh¹ och 1975 till 80 000 GWh.

Vid mitten av år 1965 uppgick landets produktionsresurser till totalt 11,4 miljoner kilowatt installerad effekt. Energiproduktionen inom landet uppgick under budgetåret 1964/65 till 48 miljarder kilowattimmar. Därav utgjorde värmekraften 4,5 %.

¹ GWh (gigawattimmar) = miljoner kilowattimmar

För statens vattenfallsverk, som tillgodoser 40 å 45 % av landets elbehov, har en ny prognos över kraftavsättningen för den kommande 10-årsperioden utarbetats. Enligt denna prognos beräknas den prima belastningen år 1970 komma att uppgå till 25 700 GWh och år 1975 till 33 500 GWh. Detta motsvarar en årlig ökning under 1960-talet med i genomsnitt 6,1 % och under första hälften av 1970-talet med 5,5 %. Ökningen är något högre än vad som beräknades i den prognos, som redovisades i förra årets statsverksproposition.

För att möta den ökade efterfrågan inom det statliga elproduktionssystemet föreslås att idrifttagningen av Vietas kraftstation och Suorvas utökade reglering läggs ett år tidigare än planerat, att Grytforsen i Skellefte älv byggs ut samt att ett fjärde aggregat i Stenungsunds värmekraftstation installeras så att det kan tas i drift i slutet av 1960-talet.

För budgetåret 1966/67 föreslås för statens vattenfallsverk en investeringsram av 335 milj. kr. till bl. a. förberedelsearbeten för nämnda nya utbyggnadsobjekt samt för att fullfölja pågående utbyggnader av vattenkraftstationerna Ajaure, Gejman, Vietas, Seitevare och Letsi och värmekraftstationerna Stenungsund och Marviken. I den föreslagna investeringsramen ingår även medel för fortsatt utbyggnad av överförings- och distributionsnätet — bl. a. för en ny ledning för 380 kilovolt mellan Midskog och Göteborg.

Med hänsyn till Sveriges förutsättningar i fråga om energibehov och energitillgångar har det bedömts önskvärt att göra en självständig insats på atomenergiområdet. Till följd av den snabba utvecklingen på området väntas atomkraftstationer komma att svara för en stor del av det erforderliga tillskottet av elkraft i vårt land under senare delen av 1970-talet. Den statliga utvecklingsinsatsen har till stor del inriktats på att sätta svensk industri i stånd att tillgodose kraftindustrins behov av utrustning för den väntade atomkraftutbyggnaden. Genom de första utvecklingsprojekten Ågesta och Marviken med reaktorer av tungvattentyp har värdefulla erfarenheter vunnits. Ågestaverket är i drift sedan år 1963, och anläggningsarbetena i Marviken pågår med sikte på att få stationen färdig år 1968. Ett svenskt företag har nyligen, i konkurrens med utländska anbudsgivare, av en grupp enskilda och kommunala kraftbolag fått beställning på en komplett atomkraftstation med lättvattenreaktor — Oskarshamnsverket. Svensk industri offererar nu stationer med såväl lätt- som tungvattenreaktorer på exportmarknaden.

Till Aktiebolaget Atomenergis verksamhet för budgetåret 1966/67 föreslås sammanlagt 135,5 milj. kr., varav 93,5 milj. kr. på driftbudgeten och 42 milj. kr. på kapitalbudgeten. Sistnämnda belopp jämte ytterligare 40 milj. kr. till vattenfallsstyrelsens disposition avses för Marvikenstationen. Bolagets övriga anläggningsarbeten är i huvudsak slutförda. I övrigt förordas betydande belopp för allmänt forsknings- och utvecklingsarbete för reakt-

torer samt driften av bolagets forskningsstation i Studsvik. En viss koncentration av bolagets forskning till målinriktade uppgifter eftersträvas.

Med hänsyn till vårt lands allt större beroende av importerade bränslen godkände 1962 års höstriksdag (prop. 194, BevU 68, L^oU 45, rskr 418 och 420) riktlinjer för beredskapslagring av olja under återstoden av 1960-talet. Den genomsnittliga årskostnaden för att genomföra programmet beräknades i 1961 års priser till 112 milj. kr. Finansieringen sker dels genom prissättningen på olja, dels genom att staten lämnar ränte- och amorteringsfria lån. För sådana lån, som är indexreglerade, föreslås att 61,4 milj. kr. anvisas på nästa budgetårs kapitalbudget.

Pris- och konsumentfrågor

Med beaktande av de förslag, som den inom handelsdepartementet tillsatta utredningen i april 1965 lade fram, föreslås en vidare utbyggnad av de statliga organens resurser på pris- och konkurrensområdena med speciell tonvikt på prisövervakningen och upplysningsverksamheten. Däremot föreslås i avvaktan på konsumentupplysningsutredningens betänkande f. n. ingen utbyggnad av forskningsavdelningarna vid statens institut för konsumentfrågor. Förslagen innebär, att näringsfrihetsrådets, ombudsmannens för näringsfrihetsfrågor samt pris- och kartellnämndens anslag ökas med 0,8 milj. kr. Konsumentinstitutets anslag och anslaget till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning höjs med resp. 0,7 och 0,3 milj. kr.

Övriga anslagsändamål

I övrigt innebär förslagen, att patentverkets avlönings- och omkostnadsanslag ökar med sammanlagt 1,2 milj. kr. För idrottsanslaget beräknas en höjning med 3 milj. kr. Friluftsanslaget, som tidigare anvisats under tionde huvudtiteln, kommer från och med nästa budgetår att tas upp under nionde huvudtiteln.

Sammanfattning

Förändringarna inom handelsdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1965/66 framgår av följande sammanställning. Beloppen anges i milj. kr.

	Anvisat 1965/66	Förslag 1966/67	Föränd- ring
DRIFTBUDGETEN			
A. Handelsdepartementet	4,5	5,1	+ 0,6
B. Industri, hantverk och handel	24,3	26,4	+ 2,1
C. Sveriges geologiska undersökning	14,1	15,4	+ 1,3
D. Teknisk provnings- och försöksverksamhet	11,9	11,4	— 0,5
E. Teknisk forskning och industriellt utvecklings- arbete	23,0	25,2	+ 2,2
F. Atomenergiverksamhet	103,2	96,0	— 7,2
G. Pris- och konkurrensförhållanden m. m.	10,5	12,4	+ 1,9
H. Patent- och registreringsväsendet m. m.	17,2	18,6	+ 1,4
I. Ekonomisk försvarsberedskap	46,0	46,9	+ 0,9
J. Diverse	26,4	30,3	+ 3,9
Summa för driftbudgeten	281,1	287,8	+ 6,7
KAPITALBUDGETEN			
Statens vattenfallsverk	310,0	310,0	—
Kapitalbudgeten i övrigt	170,2	138,1	— 32,0
Summa för kapitalbudgeten	480,2	448,1	— 32,0
Totalt för handelsdepartementet	761,2	735,9	— 25,3

¹ Exkl. avsättning till fonden för friluftslivets främjande, som fr. o. m. budgetåret 1966/67 redovisas på jordbruksdepartementets driftbudget.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 3 januari 1966.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Lange, och statsrådet Lindström anmäler de frågor, som gäller utgifterna för budgetåret 1966/67 inom handelsdepartementets verksamhetsområde, varvid departementschefen anmäler de frågor, som tas upp under punkterna A 1—G 6, H 1—J 7 och under kapitalbudgeten samt statsrådet Lindström de frågor, som behandlas under punkterna G 7—G 12.

DRIFTBUDGETEN

Tionde huvudtiteln

A. Handelsdepartementet

A 1. Handelsdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 310 000	2 183 543
1965/66	3 102 000	
1966/67 (förslag)	3 139 000	

Under anslagsposten Avlöningar till ordinarie personal beräknar jag medel för en tjänst som departementssekreterare i Br 1.

Anslagsposten Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft kan minskas med 45 000 kr.

Chefen för justitiedepartementet har vid anmälan av det under andra huvudtiteln uppförda anslaget Statsrådsberedningen: Avlöningar behandlat frågan om biträdes- och expeditivaktsorganisationen i statsdepartementen m. m. från och med nästa budgetår. Med hänvisning härtill föror-

dar jag att i handelsdepartementet skall finnas följande ordinarie biträdes-tjänster, nämligen en registrator i Ao 15 (uppflyttad från Ao 13), en kontorsskrivare i Ao 13, en kansliskrivare i Ao 11 (uppflyttad från Ao 9), och tre kontorister i Ao 9 (uppflyttade från Ao 7). Vidare förordar jag att i departementet skall finnas en materialförvaltare i Ao 13 (uppflyttad från Ao 11), en expeditjonsförmän i Ao 11 (uppflyttad från Ao 9) och en förste expeditjonsvakt i Ao 9. Härutöver beräknar jag medel för följande icke-ordinarie tjänster, nämligen 18 biträden och sex expeditjonsvakter.

Slutligen förordar jag att en tjänst som kanslist i reglerad befordringsgång ändras till kanslisttjänst i Ao 15.

Anslaget bör föras upp med (3 102 000 + 37 000) 3 139 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för handelsdepartementet enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för handelsdepartementet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i> .	84 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 166 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	400 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 489 000
Summa kr. 3 139 000	

c) till *Handelsdepartementet*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 139 000 kr.

A 2. Handelsdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	165 000	152 368
1965/66	202 000	
1966/67 (förslag)	179 000	

Med hänvisning till beräkningen i följande sammanställning tar jag upp anslaget till (202 000 — 23 000) 179 000 kr. Jag har därvid under anslagsposten till expenser räknat in en engångsanvisning om 5 000 kr. för inköp av en bevakningsanläggning.

14 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 12: Handelsdepartementet*

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67
1. Sjukvård m. m.	7 000	+ 1 000
3. Expenser	126 000	— 24 000
		— 23 000

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Handelsdepartementet: Omkostnader* för budget-
året 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 179 000 kr.

A 3. Handelsdepartementet: Krigsmaterielinspektionen

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	70 000	81 366
1965/66	75 000	
1966/67 (förslag)	79 000	

Anslaget bör på grund av kostnadsstegringar för nästa budgetår ökas med 4 000 kr. till 79 000 kr. Av detta belopp har medel beräknats för två icke-ordinarie biträden. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen
att till *Handelsdepartementet: Krigsmaterielinspektionen*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 79 000
kr.

**A 4. Handelsdepartementet: Administrationskostnader för utlands-
informationen**

	Anslag
1966/67 (förslag)	385 000

Uppgiften att samordna och planera den statliga och statsunderstödda upplysningsverksamheten tillkommer sedan år 1962 upplysningsberedningen. Vidare står en särskild rådgivare till vederbörande departementschefer förfogande i frågor som rör svensk upplysningsverksamhet i utlandet. Denne är samtidigt ordförande i beredningen. Kostnaderna för beredningens administration bestrids på så sätt att lönerna till den särskilde rådgivaren och till den tjänsteman som tjänstgör som beredningens sekreterare utgår från utrikesdepartementets kommittéanslag. Övriga kostnader för upplysningsberedningen och dess sekretariat bestrids från tionde huvudtitelns förslagsanslag Kostnader för vissa nämnder m. m.

Frågan om fastare former för utlandsinformationen har tidigare i dag anmälts av chefen för utrikesdepartementet (prop. 1966: 1 bil. 5 litt. D) och jag hänvisar till vad därvid anförts. — Kostnaderna för personal och

expenser i den föreslagna organisationen blir desamma som för den nuvarande. De bör bestridas från ett enda anslag. Ett nytt förslagsanslag bör därför tas upp på riksstaten benämnt Handelsdepartementet: Administrationskostnader för utlandsinformationen. Härifrån kommer då att betalas lön åt informationskollegiets ordförande, vilken tillika avses stå till respektive departementschefers förfogande såsom rådgivare i frågor om utlandsinformationen. Jag förordar att för denne inrättas en tjänst i lönegraden Br 5. Därjämte bör beräknas medel för arvode åt en befattningshavare i det föreslagna informationskollegiets sekretariat motsvarande löneklassen B 1. Löner till dessa båda tjänstemän kan beräknas till 120 000 kr. Upplysningsberedningens sekretariat kan för innevarande budgetår beräknas belasta anslaget Kostnader för vissa nämnder m. m. med 265 000 kr. Emedan verksamheten vid informationskollegiets sekretariat avses få samma omfattning som vid upplysningsberedningens, bör detta belopp beräknas även för nästa budgetår. Anslaget bör då föras upp med $(120\,000 + 265\,000)$ 385 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att i enlighet med vad jag anfört inrätta en tjänst i lönegraden Br 5,

b) till *Handelsdepartementet: Administrationskostnader för utlandsinformationen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 385 000 kr.

A 5. Kommittéer m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	300 000	685 674	92 192
1965/66	850 000		
1966/67 (förslag)	1 300 000		

Kommittéverksamheten har intensifierats och kommer under innevarande budgetår att kosta mer än som kunde förutses vid anmälan av detta anslag i prop. 1965: 65 (s. 63). Under budgetåret bör dessutom från anslaget bestridas kostnaderna för utvecklingsarbete och strukturundersökningar inom industrisektorn som utförs med anlitande av särskilda experter. Jag beräknar det ytterligare medelsbehovet till 900 000 kr., varav drygt 400 000 kr. avser nämnda utvecklingsarbete och strukturundersökningar, och ämnar senare i dag förorda att det förstnämnda beloppet anvisas på tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1965/66.

För nästa budgetår beräknar jag under anslaget inklusive 200 000 kr. för strukturundersökningar på industrins område $(850\,000 + 450\,000)$ 1 300 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 300 000 kr.

A 6. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	275 000	260 075	125 964
1965/66	275 000		
1966/67 (förslag)	60 000		

Kostnaderna för utrikes tjänsteresor inom handelsdepartementets verksamhetsområde bestrids i stor utsträckning från detta anslag. Fr. o. m. nästa budgetår bör för kommerskollegium, Sveriges geologiska undersökning, statens provningsanstalt, statens skeppsprovningsanstalt samt patent- och registreringsverket medel för sådana resor beräknas under myndighetens vederbörande anslag. Jag ämnar i det följande också föreslå, att medel till att täcka kostnaderna för vissa internationella kongresser beräknas under förslagsanslaget Bidrag till vissa internationella byråer, m. m. Anslaget till extra utgifter bör föras upp med (275 000 — 215 000) 60 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 60 000 kr.

B. Industri, hantverk och handel

B 1. Kommerskollegium: Avlöningar. B 2. Kommerskollegium: Omkostnader

Dessa anslag är för innevarande budgetår uppförda med 4 193 000 kr. och 360 000 kr.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande tillkallades den 26 juli 1965 en utredningsman för att se över organisationen vid kommerskollegiets utrikes- och utredningsavdelning. Utredningsmannen har den 16 november 1965 avlämnat sitt betänkande (stencil H 1965: 4). Efter beredning inom handelsdepartementet och förhandlingar med vederbörande organisationer om lönegradsplaceringen av ifrågavarande tjänster avses förslag i ämnet komma att i särskild proposition underställas årets riksdag. I avvaktan härpå bör anslagen nu tas upp med preliminära belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att i avvidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1966/67 beräkna

a) till *Kommerskollegium: Avlöningar* ett förslagsanslag av 4 563 000 kr.,

b) till *Kommerskollegium: Omkostnader* ett förslagsanslag av 385 000 kr.

B 3. Kommerskollegium: Befrämjande av landsbygdens elektrifiering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	3 000 000	7 050 202	17 726 865
1965/66	3 000 000		
1966/67 (förslag)	3 000 000		

Av det för budgetåret 1965/66 anvisade anslaget om 3 milj. kr. (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 22, SU 10, rskr 10) har 560 000 kr. ställts till kommerskollegiets förfogande att disponeras intill ett belopp av 180 000 kr. för att täcka kostnaderna för vissa uppgifter med elektrifieringsärenden, som åvilar kollegium, intill 30 000 kr. för att bestrida kostnaderna för information rörande upprustning av elnät och därmed sammanhängande frågor samt intill 350 000 kr. för att anlita tillfällig expertis i elkraftfrågor, innefattande jämväl frågor om rationalisering av elkraftdistribution, och för att bestrida resekostnadsersättning och traktamente till denna expertis och i sammanhanget nödiga expenser. Återstoden av anslaget för 1965/66, 2,4 milj. kr.,

har ställts till länsstyrelsernas förfogande för att av dessa, jämte outnyttjad behållning under anslagsposten avseende nyanläggning av elektriska distributionsnät, disponeras för att betala ut beviljade bidrag. Bestämmelser om det statliga stödet åt landsbygdens elektrifiering återfinns i kungörelsen SFS 1959: 369.

Yrkande

Kommerskollegium (skr. 17/9 1965) hemställer, att anslaget höjs med 8 milj. kr. till 11 milj. kr. enligt följande fördelning.

1. Nyanläggning av elektriska distributionsnät m. m.	3 000 000
2. Upprustning av elektriska distributionsnät	7 440 000
3. Kollegiets verksamhet, upplysningsverksamhet samt expertis	560 000
	11 000 000

Alternativt hemställer kollegium, att anslaget bibehålls med 3 milj. kr. under förutsättning att kollegium därjämte får bemyndigande att meddela beslut om bidrag för upprustning med ytterligare ca 8 milj. kr.

Vidare hemställer kollegium, att under budgetåret 1966/67 statlig kreditgaranti för lån till nyanläggning och upprustning av elnät på landsbygden får beviljas intill 6 milj. kr.

Motiv

I 1965 års statsverksproposition angavs, att den då befintliga reservationen med avseende på utbetalningen av bidragsmedel borde bringas ner och därför föreslogs, att anslaget skulle beräknas med oförändrat belopp, 3 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1965/66 torde föreligga en reservation av icke utbetalade medel på ca 10 milj. kr. Detta belopp torde förslå för utbetalningar under budgetåret 1966/67. Kollegium har med hänsyn till den sålunda väntade reservationen inte något att erinra mot att medelsbehovet — vilket för budgetåret 1966/67 kan uppskattas till sammanlagt 11 milj. kr. — tillgodoses inom oförändrad anslagsram å 3 milj. kr. under förutsättning att kollegium därjämte får bemyndigande att meddela beslut om bidrag för upprustning med ytterligare ca 8 milj. kr. Skulle ett sådant bemyndigande icke anses böra lämnas bör anslaget för budgetåret 1966/67 tas upp till 11 milj. kr.

Några lånegarantier har icke beviljats under budgetåret 1964/65. Det nuvarande beloppet 6 milj. kr. syns emellertid böra tas upp oförändrat även för budgetåret 1966/67.

Vad angår långtidsbedömningen för budgetåren 1966/67—1970/71 kan anslagsbehovet för vart och ett av budgetåren 1966/67—1970/71 uppskattas till 11 milj. kr. Den medelsram på 50 milj. kr. för upprustning av landsbygdens elnät, som angavs i prop. 1957: 175, torde komma att bli praktiskt

taget helt utnyttjad under budgetåret 1965/66 om hänsyn tas även till inkomna ansökningar, som preliminärt kan bedömas böra bifallas. För den fortsatta verksamheten och icke minst för de underhandsdiskussioner som från kollegiets sida äger rum med distributionsföretagen rörande planeringen av upprustningsverksamheten skulle det vara av stort värde om ny medelsram för upprustning av detta slag kunde angivas från statsmakternas sida. För tiden intill utgången av budgetåret 1970/71 torde en sådan ram böra fastställas till 25 milj. kr.

Departementschefen

Från detta anslag lämnas bidrag till nyanläggningar av elektriska distributionsnät på landsbygden och till upprustning av sådana nät. Under perioden 1958/59—1965/66 har under nionde och tionde huvudtitlarna anvisats 16,9 milj. kr. till nyanläggningar och 34,2 milj. kr. till upprustning. Av dessa belopp hänför sig 0,8 milj. kr. respektive 3 milj. kr. till administrationsändamål. För innevarande budgetår har anslaget tagits upp med 3 milj. kr. varav 2,4 milj. kr. avser nyanläggning och 0,6 milj. kr. administration. Den statliga bidragsgivningen kompletteras med statliga kreditgarantier, som under innevarande budgetår kan lämnas intill sammanlagt 6 milj. kr.

Vid anmälan av dessa frågor i prop. 1965: 1 (bil. 12 s. 21) anförde jag, att om det skulle visa sig att 3 milj. kr. jämte reserverade medel inte räckte till för att under budgetåret 1965/66 tillgodose bidragsanspråken borde förslag om anvisning på tilläggsstat föreläggas riksdagen. Jag erinrade också om riksdagens beslut (prop. 1957: 175 s. 33), att landsbygdens elnät bör rustas upp med hjälp av statliga bidrag intill totalt 50 milj. kr. Kommerskollegium har sedermera hemställt att 8 milj. kr. anvisas på tilläggsstat för budgetåret 1965/66 för upprustningsändamål. Med hänsyn till den kvarstående reservationens storlek anser jag det inte erforderligt att medel anvisas på tilläggsstat. Kollegium bör i stället bemyndigas att under budgetåret 1965/66 bevilja bidrag för upprustningsändamål utöver hittills anvisade medel med 7,6 milj. kr. Jag ämnar senare denna dag vid anmälan av frågor på tilläggsstat II för budgetåret 1965/66 föreslå, att riksdagens medgivande härtill inhämtas.

Under anslaget finns en reservation av icke utbetalade medel på ca 17,7 milj. kr., vilket beror på att beviljade bidrag normalt betalas ut med viss eftersläpning. Reservationen bör bringas ner och jag föreslår därför, att anslaget för nästa budgetår beräknas med oförändrat 3 milj. kr., varav för administrationskostnader ca 0,6 milj. kr. Kommerskollegium bör också bemyndigas att under budgetåret 1966/67 bevilja upprustningsbidrag med 7,6 milj. kr. och bidrag för nyanläggningar med 1,6 milj. kr. Vid bifall härtill har den av riksdagen angivna ramen för upprustning av landsbygdens elnät uppnåtts.

Kollegiets förslag att en ny medelsram om 25 milj. kr. för upprustnings-

verksamheten skall fastställas för tiden intill utgången av budgetåret 1970/71 är jag för närvarande inte beredd att ta ställning till.

Ramen för statliga garantier för lån till finansiering av nyanläggning och upprustning av elektriska distributionsnät på landsbygden bör för nästa budgetår bestämmas till oförändrat 6 milj. kr.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge, att under budgetåret 1966/67 statlig garanti för lån till nyanläggnings- och upprustningsåtgärder berörande landsbygdens elnät beviljas intill ett belopp av 6 000 000 kr.,

b) till *Kommerskollegium: Befrämjande av landsbygdens elektrifiering* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 3 000 000 kr. samt

c) medge, att under budgetåret 1966/67 bidrag för upprustning resp. nyanläggning av elektriska distributionsnät på landsbygden beviljas intill ett belopp av 7 600 000 resp. 1 600 000 kr.

B 4. Bergsstaten: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	404 000	384 727
1965/66	454 000	
1966/67 (förslag)	456 000	

I enlighet med *kommerskollegiets* förslag (skr. 17/8 1965) bör anslaget på grund av löneomräkning räknas upp med 2 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för bergsstaten, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	422 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	34 000
	Summa kr. 456 000

b) till *Bergsstaten: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 456 000 kr.

B 5. Bergsstaten: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	55 000	51 180
1965/66	55 000	
1966/67 (förslag)	57 000	

I enlighet med kommerskollegiets förslag (skr. 17/8 1965) bör anslaget med hänsyn till inträffade kostnadsstegringar räknas upp med 2 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bergsstaten: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 57 000 kr.

B 6. Sprängämnesinspektionen: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	428 000	418 394
1965/66	510 000	
1966/67 (förslag)	534 000	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 24 000 kr.

	Förändring
1. <i>Personalförändring</i>	
Arvode för ordnande av biblioteket	+ 5 000
2. <i>Löneomräkning</i>	+ 19 000
	+ 24 000

Motiv

1. Biblioteket — som omfattar 18 hyllmeter facklitteratur och 2 500 tidningsartiklar samt rapporter om olyckor — har aldrig ordentligt klassificerats och katalogiserats. Arbetet härmed beräknas kunna utföras av en pensionerad biblioteksman.

Departementschefen

I enlighet med kommerskollegiets förslag bör anslaget räknas upp med 24 000 kr. Däri ingår ett engångsbelopp på 5 000 kr. för biblioteket. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för sprängämnesinspektionen, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, *förslagsvis* 134 000
2. Avlöningar till icke-ordinarie personal 400 000

Summa kr. 534 000

b) till *Sprängämnesinspektionen*: *Avlöningar* för budget-
året 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 534 000 kr.

B 7. Sprängämnesinspektionen: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	42 000	50 936
1965/66	56 000	
1966/67 (förslag)	63 000	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 8 500 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård	500	—	+ 500
2. Reseersättningar	34 000	+ 6 000	+ 5 500
3. Expenser	21 500	+ 2 500	+ 1 000
		+ 8 500	+ 7 000

Motiv

2. Belastningen var 1964/65 34 000 kr., d. v. s. lika stor som anslaget för innevarande budgetår. På grund av den snabba utbyggnaden av industrier-na inom inspektionens verksamhetsområde beräknas beloppet i år vara otill-räckligt. Resorna avser huvudsakligen besiktningar i samband med inspek-tionsverksamheten eller på begäran av byggnadsnämnder.

3. Under de senaste åren har kostnaderna för städning och telefon fort-löpande stigit varjämte svårigheterna att erhålla personal medfört höjda an-nonskostnader. Dessa utgiftsökningar beräknas till sammanlagt 1 000 kr. Kommerskollegium kommer att ordna bevakning av sina och inspektionens lokaler samt att skaffa tjuvlarm bl. a. till kassaskåpen på inspektionens mi-litära avdelning. Inspektionens andel av årskostnaderna härför uppgår till drygt 1 500 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 63 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sprängämnesinspektionen*: *Omkostnader* för bud-
getåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 63 000 kr.

B 8. Statens elektriska inspektion: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	885 000	755 307
1965/66	1 012 000	
1966/67 (förslag)	1 055 000	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 135 000 kr.

Förändring

1. Personalförändringar

Västra distriktet

1 förste distriktsingenjör Ae 23 fr. o. m. 1/7 1966	+	35 952
1 ingenjör Ae 19 » » »	+	28 704
1 kontorist Ae 9 » » »	+	16 260
2 kontorsbiträden i Af 2/ Ae 5 » » »	+	26 496

Övre norra distriktet

1 byrådirektör Ao 27 » 1/1 1967	+	23 166
1 » Ae 25 » » »	+	20 886
1 kontorist Ae 9 » 1/4 »	+	4 578

Nedre norra distriktet

1 byrådirektör Ao 27 » 1/1 »	+	23 166
1 » Ae 25 » » »	+	20 886
1 kontorist Ae 9 » 1/4 »	+	4 578

Den gemensamma organisationen

1 byrådirektör Ae 25	—	41 772
1 förste distriktsingenjör Ao 21	—	33 972

2. Löneomräkning	+	6 072
		+ 135 000

Motiv

1. I enlighet med planen för decentralisering av elektriska inspektionen (prop. 1964: 1 bil. 8 s. 200 och prop. 1965: 1 bil. 12 s. 26) har södra distriktet flyttat ut under budgetåret 1964/65. Västra distriktet skall flytta ut under budgetåret 1966/67 samt norra distriktet delas och flyttas ut under budgetåret 1967/68.

Erfarenheterna av verksamheten vid södra distriktet tyder på att personalorganisationen för detta distrikt inte är helt tillfyllest. En eftersläpning i arbetet kan konstateras. Kollegium är emellertid ännu inte berett att ta ställning till huruvida en förstärkning av organisationen erfordras. Om så visar sig erforderligt avser kollegium att återkomma till denna fråga i nästa

års anslagsframställning. I avbidan på ytterligare erfarenhet bör västra samt de båda norra distrikten få samma organisation som södra distriktet. I fråga om tidpunkten för tjänsternas inrättande har erfarenheten klart givit vid handen att vissa av befattningshavarna — nämligen byrådirektörerna och kontoristen — bör tjänstgöra vid det gemensamma kansliet i Stockholm under något längre tid än som skedde vid utflyttningen av södra distriktet. Byrådirektörerna behöver åtminstone ett halvt års inlärnings- och kontoristen ett kvartal.

I samband med decentraliseringen bör vissa uppgifter av central natur, som avser utredningar beträffande elektriska olycksfall och eldsvådor, flyttas över till kollegium. Den personal som är avsedd härför nämligen en byrådirektör i Ae 25 och en förste distriktsingenjör i Ao 21 bör därför föras över till kollegium.

Departementschefen

Riktlinjerna beträffande inspektionens organisation och decentralisering har tidigare godkänts (prop. 1964: 1 bil. 8 s. 200 och prop. 1965: 1 bil. 12 s. 26). Jag förordar nu att för vardera av de båda nordliga distrikten fr. o. m. den 1 mars 1967 inrättas en byrådirektörstjänst i Ae 27. Med anledning av kollegiets förslag i övrigt beräknar jag för västra distriktet medel för en kontoristtjänst och 7 000 kr. att användas för biträde med kontrosgöromål. Vidare förordar jag att anslaget minskas med medel för en kontorsbiträdestjänst.

Anslaget bör föras upp med (1 012 000 + 43 000) 1 055 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statens elektriska inspektion i enlighet med vad jag föreslagit,
- b) godkänna följande avlöningsstat för statens elektriska inspektion att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	416 000
2. Avlöningar till tillfällig personal, <i>förslagsvis</i> ..	62 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal. .	577 000
Summa kr. 1 055 000	

- c) till *Statens elektriska inspektion*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 055 000 kr.

B 9. Statens elektriska inspektion: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	113 000	140 742
1965/66	113 000	
1966/67 (förslag)	153 000	

Yrkande

Kommerskollegium (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget ökas med 87 600 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring Mynd.	1966/67 Dep.ch.
2. Reseersättningar	30 000	+ 20 000	+ 10 000
3. Expenser:			
a) bränsle, lyse och vatten	4 000	+ 500	—
b) övriga expenser	76 000	+ 67 100	+ 30 000
4. Publikationstryck	500	—	+ 500
	Stat 1965/66		
5. Särskilda uppbördsmedel: försäljning av ritningar m. m.	500	—	+ 500
		+ 87 600	+ 40 000

Motiv

2. Kostnaden för rese- och traktamentsersättningar till personal vid västra distriktet, som tidigare tjänstgjort vid det gemensamma kansliet i Stockholm beräknas till ca 15 000 kr. Med hänsyn till den ökade reseverksamhet, som kan förväntas på grund av västra distriktets utflyttning kan kostnaderna väntas öka med ytterligare 5 000 kr. Anslagsposten bör sålunda räknas upp med tillhopa 20 000 kr. Enligt kollegiets mening bör anslagsposten, som avser inspektionsresor, inte maximeras.

3. a) För att täcka utgifterna för västra distriktets lokaler i Kristinehamn erfordras en uppräknning med 500 kr.

3. b) För budgetåret 1966/67 bör anvisas medel för att täcka återstoden av kostnaderna för kopiering samt för inköp av möbler och andra inventarier till västra distriktet.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 153 000 kr. Jag har härvid räknat in 47 000 kr. för engångsanskaffning av möbler, kontorsmaskiner, mätinstrument m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens elektriska inspektion: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 153 000 kr.

B 10. Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	11 000	8 428
1965/66	14 000	
1966/67 (förslag)	14 000	

Yrkande

Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström (skr. 23/9 1965) hemställer, att anslaget höjs med 3 000 kr.

Motiv

Med hänsyn till att nämndens arbetsbelastning torde öka under budgetåret 1966/67 bör anslaget räknas upp.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 14 000 kr.

B 11. Statens institut för hantverk och industri: Avlöningar till viss personal

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 009 000	1 080 020
1965/66	1 165 000	
1966/67 (förslag)	1 234 000	

Yrkande

Statens institut för hantverk och industri (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 327 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändringar	
a) 1 byrådirektör högst Ae 27	+ 43 992
b) 1 byrådirektör högst Ae 27	+ 43 992
c) 1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 37 680
d) 1 reparatör Ae 11	+ 20 280
e) 2 kontorister Ae 9	+ 36 624
f) 3 kontorsbiträden Af 2/Ae 5	+ 44 640
g) vikariats- och övertidsersättningar	+ 4 000
2. Tjänsteförändringar	+ 31 236
3. Löneomräkning	+ 64 556
	327 000

Motiv

Institutet har under det senast förflutna budgetåret kunnat ytterligare bygga ut sin verksamhet bl. a. till nya yrkes- och fackområden. Samtidigt har under inflytande av den tekniska och ekonomiska utvecklingen äldre arbetsområden ändrat inriktning och verksamheten inom dem starkt differentierats och moderniserats. Verksamhetsökningen gäller både kurs- och informationsverksamheten.

Den tekniska utvecklingen inom näringslivet ställer i ökad grad krav på teknisk och teknisk-ekonomisk fortbildningsverksamhet, provningar och undersökningar samt rådgivning. Behov av försöksverksamhet och praktiskt inriktad forskning föreligger även. Institutets tjänster efterfrågas förutom av hantverket främst av den mindre och medelstora industrin. Den ökade specialiseringen inom näringslivet med åtföljande alltmera differentierade utbildnings- och fortbildningsbehov har emellertid medfört att även den större industrin visat ett ökat intresse för institutets verksamhet. I första hand gäller detta kursverksamheten, inom vilken institutet för varje år kunnat räkna ett allt större antal kursdeltagare från berörda näringslivssektorer. Institutets ökade verksamhet medför en stark påfrestning på institutets resurser, i form av personal, utrustning, driftmedel, lokaler m. m. Trots att alla tillgängliga resurser utnyttjas måste många arbetsuppgifter, som är aktuella och där åtgärder starkt efterfrågas inom näringslivet, få skjutas på framtiden. Den förbättring av utrustningen, som under senare år kommit institutet till del, har dock i betydande utsträckning skapat möjligheter för institutet till en större följsamhet i den tekniska utvecklingen.

De av institutet begärda nya tjänsterna avser sådan gemensam personal av tekniskt ledande eller administrativ-kameral karaktär, som enligt de för institutets finansiella organisation gällande principerna (prop. 1947: 153) bör föras inom löneplan och avlönas från detta anslag. Tjänsterna 1. a, d, e och f finns redan inom institutets icke statligt reglerade del. Institutets förslag innebär därför att anslaget Bidrag till kursverksamheten m. m. avlastas motsvarande lönekostnader.

1. a) Tjänsten som chef för den teletekniska sektionen bör föras inom löneplan med hänsyn till den teletekniska verksamhetens ökade betydelse. Förslaget har framförts tidigare (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 30).

1. b) Den tidigare rationaliseringstjänsten har byggts ut till en företags-ekonomisk avdelning med en teknisk sektion och en kurssektion. Som chef för kurssektionen erfordras en kvalificerad företagsekonom.

1. c) Arbetsbelastningen för kansliets chef har nått en sådan nivå att denne måste få tillgång till en kvalificerad medhjälpare närmast för personal- och organisationsärenden. Kansliet bör samtidigt ombildas till en allmän avdelning.

1. d—f) Institutet föreslår därjämte, att ett antal tjänster av övervägan-

de administrativ art inrättas, nämligen en som reparatör i Ae 11, två som kontorist i Ae 9 och tre som kontorsbiträden i Af 2/Ae 5. Förslaget har delvis framförts tidigare (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 30).

1. g) Vikariats- och övertidsersättningarna beräknas komma att öka med 4 000 kr. till följd av ökad verksamhet och personalbrist.

2. Institutet föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen en som byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1 (organisationsändring), två som byrådirektör i Ae 25 till Ae 27, en som ingenjör i Ae 21 till förste konsulent i Ae 23, en som byråintendent i Ae 21 till förste byråintendent i Ae 23, två som kontorsskrivare i Ao 13 till Ao 15, samt en som kansliskrivare i Ae 11 till kontorsskrivare i Ae 13.

Departementschefen

Hantverksinstitutets icke-ordinariepost bör räknas upp med 4 000 kr. för vikariats- och övertidsersättningar. Jämte löneomräkning innebär detta ett anslag för nästa budgetår av (1 165 000 + 69 000) 1 234 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för hantverk och industri, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	403 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	827 000
Summa kr. 1 234 000	

b) till *Statens institut för hantverk och industri: Avlöningar till viss personal* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 234 000 kr.

B 12. Statens institut för hantverk och industri: Vissa omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	75 000	69 694
1965/66	75 000	
1966/67 (förslag)	71 000	

Yrkande

Statens institut för hantverk och industri (skr. 31/8 1965) föreslår, att anslaget förs upp med oförändrat belopp.

Departementschefen

I anslutning till belastningen bör anslaget minskas med 4 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens institut för hantverk och industri: Vissa omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 71 000 kr.

B 13. Statens institut för hantverk och industri: Bidrag till kursverksamheten m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	565 000	513 840	58 829
1965/66	565 000		
1966/67 (förslag)	565 000		

Kostnaderna för kursverksamheten m. m. under innevarande budgetår har i den av institutet fastställda inkomst- och utgiftsstaten beräknats till 4 500 000 kr. På inkomstsidan har förutom riksstatsanslaget tagits upp 2 400 000 kr. i kursavgifter, 100 000 kr. i bidrag från näringsorganisationer m. fl. samt 1 435 000 kr. i inkomster av informationsverksamhet och publikationstryck.

Yrkande

Statens institut för hantverk och industri (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 400 000 kr. till 965 000 kr.

	Förändring
1. Automatiska kostnadsökningar	+ 100 000
2. Anpassning av anslaget till verksamhetsökning och nya aktuella uppgifter	+ 200 000
3. Medelsreserv för oförutsedda utgifter	+ 100 000
	+ 400 000

Motiv

1. De automatiska kostnadsökningarna beräknas till 200 000 kr., varav högst 100 000 kr. anses kunna täckas genom en höjning av avgifterna.

2. Det statliga stöd, som anslaget utgör, har kommit att minska successivt i förhållande till den totala verksamheten. Härigenom äventyras institutets möjligheter att följa med den tekniska utvecklingen och att verka för hantverkets och den mindre och medelstora industrins effektivisering. Kostnaderna för att förbereda och utveckla kurser på nya arbetsområden är höga och kan inte tillfullo tas ut genom avgifter på dessa kurser. Flera verksamheter bör på grund av bl. a. önskemål från näringslivet byggas ut och förstärkas.

3. Under de senaste budgetåren har inom anslaget ett belopp av 50 000 kr. stått till Kungl. Maj:ts förfogande som reserv för oförutsedda utgifter m. m. Med hänsyn till arten och omfattningen av institutets verksamhet bör detta belopp höjas.

I detta sammanhang torde få anmälas, att institutet föreslår två nya anslag av vardera 150 000 kr., det ena till *bedrivande av viss företagareutbildning* och det andra till *bedrivande av viss upplysnings- och kursverksamhet i bränslebesparande syfte*.

Institutet har i samarbete med arbetsmarknadsstyrelsen, Sveriges hantverks- och industriorganisation samt Svenska arbetsgivareföreningen under budgetåret 1964/65 anordnat kurser av försökskaraktär för företagsledare och likställda i de sysselsättningssvaga områdena i landet. Kostnaderna har bestridits ur anslag som arbetsmarknadsstyrelsen haft till sitt förfogande. Institutet anser det vara synnerligen angeläget att verksamheten fortsätter. Intressenterna är ense om att institutet även ekonomiskt bör stå som huvudman för verksamheten. Kurserna förutsätts liksom tidigare bli avgiftsfria. — Kostnaderna för verksamheten under budgetåret 1964/65 uppgick till ca 170 000 kr. Eftersom detta belopp innefattar vissa engångskostnader torde verksamheten under budgetåret 1966/67 kunna bedrivas inom en ram av 150 000 kr.

Informationskurser rörande rationella eldningsmetoder har sedan budgetåret 1953/54 anordnats av institutet i samarbete med överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap. Verksamheten har finansierats helt genom bidrag från fonden för försöksverksamhet och forskning på bränsleområdet med ca 100 000 kr. om året. Närmare 120 000 fastighetsägare, fastighetsskötare och villaägare har deltagit i kurserna, som är avgiftsfria. Institutet framhåller att en mera långsiktig och effektiv planering förutsätter att medel kan påräknas för en längre tidsperiod. För att kunna ge erforderlig spridning av kurserna och i önskvärd grad öka deras omfattning erfordras en årlig medelsanvisning om minst 150 000 kr. Eftersom verksamheten har ett brett konsumentupplysande syfte och är av allmän ekonomisk betydelse bör enligt institutet kursavgifter inte tas ut.

Yttranden

Institutets förslag om ett särskilt anslag för viss företagareutbildning tillstyrks av *arbetsmarknadsstyrelsen* (skr. 4/10 1965). Förslaget om särskilt anslag till upplysningsverksamhet på bränsleområdet tillstyrks av *överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap* (skr. 1/10 1965).

Riksrevisionsverket (skr. 1/10 1965) anser, med hänsyn till att det alltjämt är fråga om försöksverksamhet, att arbetsmarknadsstyrelsen liksom hittills bör svara för kostnaderna för viss företagareutbildning. — För upplysnings- och kursverksamhet på bränsleområdet bör en kursavgift tas ut som ger full kostnadstäckning.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens institut för hantverk och industri: Bidrag till kursverksamheten m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 565 000 kr.

B 14. Statens institut för hantverk och industri: Utrustning och inredning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	400 000	415 433	6 345
1965/66	400 000		
1966/67 (förslag)	350 000		

Yrkande

Statens institut för hantverk och industri (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp.

Motiv

En inom hantverksinstitutet år 1961 verkställd översyn av institutets behov av utrustning redovisades i 1962 års statsverksproposition (bil. 12 s. 35). Planen tog upp ett sammanlagt anskaffningsbelopp av 2 069 000 kr. under tre budgetår för såväl ersättning som nyanskaffning av utrustning. T. o. m. innevarande budgetår har anvisats 1 450 000 kr. Ett årligt anslag av minst 400 000 kr. erfordras för att institutet skall kunna upprätthålla godtagbar standard på utrustningen.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår minskas med 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens institut för hantverk och industri: Utrustning och inredning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 350 000 kr.

B 15. Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	1 800 000	1 845 000	181 227
1965/66	2 100 000		
1966/67 (förslag)	2 100 000		

Statsmedel ställs till förfogande för företagareföreningarnas verksamhet till gagn för hantverk och småindustri i form av lån från statens hantverks-

och industrilånefond, kreditgaranti för lån till mindre företag, bidrag och subventioner från nu ifrågavarande anslag samt från och med budgetåret 1963/64 i form av räntegaranti (prop. 1963: 1 bil. 12 s. 39—41).

Beträffande syftet med företagareföreningarna m. m. torde få hänvisas till 1960 års statsverksproposition (bil. 12 s. 122—169).

Statens hantverks- och industrilånefond

För innevarande budgetår har på kapitalbudgeten under statens utlåningsfonder anvisats 18 milj. kr. att tillföras statens hantverks- och industrilånefond.

Kommerskollegium (skr. 27/8 1965) hemställer, att lånefonden tillförs 26 milj. kr. för budgetåret 1966/67. Som motivering anføres i huvudsak följande.

Statens hantverks- och industrilånefond uppgick den 30 juni 1965 till 154 milj. kr. Till företagareföreningarna var utlånade 139,8 milj. kr. Därjämte utestod 6,3 milj. kr. i form av lån lämnade ur de fonder, vilka år 1960 slogs samman med fonden för lån till företagareföreningar m. fl. Anvisade, men ej utbetalade lån uppgick till 7,9 milj. kr. Vid utgången av budgetåret 1964/65 fanns 0,1 milj. kr. disponibla för utlåning. Tillsammans med de 18 milj. kr. som anslagits för innevarande budgetår och vissa amorteringar beräknas de medel, som finns tillgängliga för utlåning från fonden under 1965/66, uppgå till 18,7 milj. kr.

För att täcka företagareföreningarnas lånemedelsbehov under budgetåret 1966/67 står i första hand inflytande amorteringar till förfogande. Dessa beräknas av kollegium bli ca 35 milj. kr. Då företagareföreningarna beräknat utlåningen till 61,8 milj. kr. bedömer kollegium behovet av nya lånemedel för nästa budgetår till 26 milj. kr.

Ehuru kollegium är medvetet om att den pågående utredningen om företagareföreningarnas organisation kan komma att förändra omfattningen av föreningarnas låneverksamhet, har kollegium ansett sig böra följa de grunder för anslagsberäkningen som av kollegiet tillämpats föregående år. Kollegium hemställer därför att under lånemedelsanslaget anvisas 26 milj. kr.

Företagareföreningarnas förbund (skr. 1/9 1965) har uppskattat anslagsbehovet för budgetåret 1966/67 till 37 milj. kr.

Statlig kreditgaranti

Ramen för den statliga kreditgarantigivningen är för innevarande budgetår bestämd till 55 milj. kr.

Kommerskollegium (skr. 27/8 1965) anmäler att summan av de garantier, som beviljats under vart och ett av budgetåren 1962/63, 1963/64 och 1964/65 (riksdagen medgav för budgetåret 1964/65 — prop. 1965: 2, SU 24, rskr 61 — att ramen vidgades till 85 milj. kr.) utgjorde resp. 42,9, 40,1 och

72,6 milj. kr. Kollegium hemställer, att garantiramen fastställs till oförändrat 55 milj. kr.

Företagareföreningarnas förbund (skr. 1/9 1965) hemställer också, att garantiramen för budgetåret 1966/67 fastställs till 55 milj. kr.

Företagareföreningarnas administrationskostnader m. m.

Under reservationsanslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader har för budgetåret 1965/66 anvisats 2,1 milj. kr. Av detta belopp avser 1,3 milj. kr. bidrag till företagareföreningarnas m. fl. administrationskostnader och 0,8 milj. kr. subventioner till föreningarna för att täcka förluster på lånerörelsen. I administrationsposten ingår ett särskilt bidrag om 0,1 milj. kr. till företagareföreningen i Norrbottens län som stöd åt företagsamheten i Tornedalen.

För bidrag till företagareföreningarnas administrationskostnader har vidare för innevarande budgetår anvisats 0,4 milj. kr. under förslagsanslaget Bidrag till företagareföreningar: Räntegaranti. Som närmare framgår av 1963 års statsverksproposition (prop. 1963: 1 bil. 12 s. 39—41) är avsikten med räntegarantin att företagareföreningarna, oberoende av förändringar i förhållandet mellan föreningarnas in- och utlåningsräntor, skall i vad gäller ränteintäkterna på förhand kunna räkna med en fast räntemarginal. Denna är bestämd till 1,5 %. Anslaget belastas med belopp motsvarande 1,5 % av föreningarnas den 1 januari under budgetåret utestående lånemedel, med avdrag för vad föreningarna uppbär i ränteintäkter.

Kommerskollegium (skr. 27/8 1965) uppskattar de samlade administrationskostnaderna — inklusive det särskilda bidraget till Tornedalen och vad som brukar betalas ut till de centrala sammanslutningarna — till 8,7 milj. kr. De däremot svarande inkomsterna beräknar kollegium till 6,6 milj. kr. Härav utgör 2,1 milj. kr. nettoränteintäkter, 2,9 milj. kr. landstingsbidrag och 1,6 milj. kr. övriga intäkter. Erforderligt statsbidrag skulle enligt denna beräkning uppgå till 2,1 milj. kr. Kommerskollegium hemställer att 0,4 milj. kr. härav täcks med bidrag i form av räntegaranti. Ämbetsverket utgår därvid från att utestående lånemedel den 1 januari 1967 belöper sig till ca 160 milj. kr. och att skillnaden mellan den garanterade och den faktiska räntemarginalen kommer att vara 0,25 %. Kollegium hemställer vidare, att administrationsposten för budgetåret 1966/67 bestäms till 1,7 milj. kr., varav 1,6 milj. kr. som bidrag till administrationen hos föreningarna och vissa andra sammanslutningar på hantverks- och industriområdet samt 0,1 milj. kr. som särskilt bidrag till företagareföreningen i Norrbottens län som stöd åt företagsamheten i Tornedalen.

Företagareföreningarnas förbund (skr. 1/9 1965) räknar med 0,5 milj. kr. högre administrationskostnader än kollegium och hemställer på grund härav om ett administrationsbidrag till företagareföreningarna för budget-

året 1966/67 med 2,1 milj. kr. Härtill kommer räntegarantin, som förbundet beräknar till 0,4 milj. kr.

I fråga om subventionsmedel föreslår *kommerskollegium* för nästa budgetår en oförändrad medelsanvisning med 0,8 milj. kr.

Företagareföreningarnas förbund (skr. 1/9 1965) hemställer, att 1,5 milj. kr. anvisas till subventionsändamål.

Departementschefen

Under *statens hantverks- och industrilånefond* har för budgetåret 1965/66 anvisats 18 milj. kr. Anslagsbehovet har av kommerskollegium för nästa budgetår beräknats till 26 milj. kr. med reservation för hur resultatet av företagareföreningsutredningen kan komma att påverka föreningarnas utlåningsverksamhet. I nuvarande läge föreslår jag en oförändrad medelsanvisning med 18 milj. kr., vilket tillsammans med inflytande amorteringar, som ökar för varje år, medger en icke oväsentlig ökning av utlåningsverksamheten. Hemställan görs i det följande under kapitalbudgeten.

Ramen för *statlig garanti* åt hantverks- och småindustriföretag är för budgetåret 1965/66 bestämd till 55 milj. kr., varav en mindre del är avsedd för i första hand turisthotellnäringen.

För nästa budgetår föreslår jag i likhet med kommerskollegium att garantiramen fastställs till 55 milj. kr. Tillgången till det särskilda lokaliseringstödet från den 1 juli 1965 kan förutsättas minska anspråken på lånegarantier. Någon del av ramen bör liksom tidigare reserveras för turisthotellnäringen.

För budgetåret 1965/66 har till företagareföreningarnas *administrationskostnader*, utöver räntegarantin, anvisats 1,3 milj. kr. innefattande det särskilda bidraget till företagareföreningen i Norrbotten såsom stöd åt företagssamheten i Tornedalen och vissa andra bidrag. Kommerskollegium beräknar de samlade utgifterna för föreningarnas administrationskostnader under nästa budgetår till 8,6 milj. kr. Inkomsterna, statsbidraget oräknat, uppskattas till 6,6 milj. kr. Erforderligt statsbidrag, inklusive bidrag till vissa centrala sammanslutningar på 0,1 milj. kr., skulle med denna beräkning bli 2,1 milj. kr. För beräkning av sina samlade inkomster är det viktigt för föreningarna att kunna förutse sina nettoräntekräv. Dessa utgörs av skillnaden mellan den ränta vilken låntagande företag betalar till föreningarna (vanligen densamma som garantilåneräntan), och den ränta som föreningarna själva har att betala på de lånemedel staten ställer till föreningarnas förfogande (normalränta för lån från statens utlåningsfonder). Sistnämnda ränta fastställs av Kungl. Maj:t på grundval av genomsnittsräntan på viss statlig upplåning under de senaste tio åren. Genom den räntegaranti som införts efter förslag i 1963 års statsverksproposition (prop. 1963: 1 bil. 12 s. 39—41) kan föreningarna, oberoende av räntelägets växlingar, på förhand räkna med en fast räntemarginal. Denna är bestämd till 1,5 % av förening-

arnas vid mitten av varje budgetår utestående lånemedel. Med hänsyn till ränteläget och till storleken av föreningarnas utlåning beräknar jag anslaget till räntegaranti för budgetåret 1966/67 till 400 000 kr. Hemställan där- om görs under nästa anslagspunkt.

I anslutning till kommerskollegiets bedömning av företagareföreningar- nas behov av bidrag till administrationskostnaderna föreslår jag, att utöver räntegarantin anvisas 1,7 milj. kr. till detta ändamål. I beloppet innefattas även det särskilda bidraget till Norrbottens företagareförening och vad som kan komma att utgå i bidrag, efter prövning av Kungl. Maj:t i varje särskilt fall, till vissa centrala sammanslutningar inom hantverk och småindustri, däribland Svenska turisthotellens riksförbund.

Till *subventioner* har för budgetåret 1965/66 anvisats 800 000 kr. Dessa medel är avsedda för att täcka företagareföreningarnas förluster i långgiv- ningen. Jag erinrar om att företagareföreningsutredningen, som beräknas inom en nära framtid ha avslutat sitt arbete, bl. a. skall pröva frågan om den egenrisk som föreningarna skall stå i sin långgivning. I avbidan på ut- redningens förslag bör ej denna del av anslaget ökas. Med hänsyn till re- servationerna anser jag ett belopp av 400 000 kr. till nya subventionsmedel vara tillräckligt för att medge en fördelning av dessa i hittillsvarande om- fattning.

Med anledning av vad jag anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) medge att statsgaranti för lån till hantverks- och in- dustriföretag m. m. under budgetåret 1966/67 beviljas in- till ett belopp av 55 000 000 kr.;

b) till *Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Admi- nistrationskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett re- servationsanslag av 2 100 000 kr.

B 16. Bidrag till företagareföreningar: Räntegaranti

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 200 000	646 035
1965/66	350 000	
1966/67 (förslag)	400 000	

Under hänvisning till vad jag anfört under närmast föregående anslags- punkt hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till företagareföreningar: Räntegaranti* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kr.

B 17. Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 200 000	3 537 290
1965/66	1 200 000	
1966/67 (förslag)	1 500 000	

Från tillkomsten den 1 juli 1954 av statliga garantier för lån till hantverk och industri till och med den 30 juni 1965 har företagareföreningarna bemyndigats teckna garantier för lån till sammanlagt 282 milj. kr. Statens förluster på grund av infriade garantier har för samma tid varit 7,8 milj. kr. Under budgetåren 1962/63—1964/65 förföll garantier till belopp av resp. ca 350 000, 950 000 och 3 690 000 kr.

I enlighet med *kommerskollegiets förslag* (skr. 27/8 1965) bör anslaget för nästa budgetår ökas till 1,5 milj. kr. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 500 000 kr.

B 18. Bidrag till Sveriges standardiseringskommission

	Anslag
1964/65	715 000
1965/66	895 000
1966/67 (förslag)	1 070 000

Sveriges standardiseringskommission bildades år 1922 på initiativ av Sveriges industriförbund. Kommissionens stadgar har fastställts av Kungl. Maj:t, som också utser ordförande. Kommissionen är centralorgan för standardiseringsverksamheten inom landet och företräder Sverige i det internationella standardiseringsarbetet.

Kommissionens arbete bedrivs i och genom ca 700 tekniska kommittéer — nationella och internationella. Arbetet samordnas branschvis i s. k. fackorgan och standardkommittéer samt i en teknisk nämnd. Huvuddelen av det tekniska utredningsarbetet utförs inom fackorganen — Byggstandardiseringen (BST), Metallnormcentralen (MNC), Svenska elektriska kommissionen (SEK) och Sveriges mekanförbunds standardcentral (SMS). För den ekonomiska förvaltningen finns en styrelse med ett centralt kansli.

Kommissionen utarbetar och fastställer svensk standard. Den svarar också för att besluten publiceras. Nyutgivningen uppgår till ca 300 blad om året,

vartill kommer revidering av ca 200 blad. Antalet gällande svenska standard är ca 3 200. Kommissionen utövar även en viss typgodkännande verksamhet genom att lämna tillstånd till märkning med SIS-märket av varor som uppfyller fordringarna i gällande svensk standard.

Statens bidrag till Sveriges standardiseringskommission

I utlåtande hösten 1964 över kommissionens anslagsäskanden för innevarande budgetår ifrågasatte statskontoret om inte finansieringssystemet för kommissionens verksamhet borde närmare utredas i syfte att finna fastare former än de hittillsvarande. Föredragande departementschefen framhöll i statsverkspropositionen (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 43) att frågan borde vidare övervägas. Kommissionen åtog sig sedermera att själv göra en utredning, som kunde tjäna som underlag för kommissionens anslagsframställning för budgetåret 1966/67. Denna utredning, som i samband med petita-skrivelsen överlämnats till handelsdepartementet, har remissbehandlats.

Utredningen

I utredningen redogörs inledningsvis för kommissionens hittillsvarande finansiering. Sedan år 1924 har kostnaderna för verksamheten bestridits genom statsanslag och bidrag från näringslivet. De första åren avsåg statens bidrag endast ett begränsat stöd till en verksamhet som ansågs samhällsnyttig. På 1940-talet blev statsanslaget emellertid det största kontantbidraget. Den snabba industriella och ekonomiska utvecklingen samt det internationella standardiseringsarbetets allt större betydelse föranledde i mitten av 1950-talet beslut om upprustning av kommissionen. Kostnaderna härför har täckts nästan helt av näringslivet, och statens andel i finansieringen av standardiseringsverksamheten har därför successivt minskat. Utvecklingen belyses av följande tablå (tusen kr. och procenttal inom parentes):

	1950/51	1955/56	1960/61	1964/65
Statsanslag	400 (55)	475 (35)	565 (28,9)	715 (22,5)
Medlemsbidrag	55 (7,5)	55 (4)	55 (2,8)	55 (1,7)
Försäljning av standard (netto)	0 (0)	185 (13,5)	320 (16,3)	700 (22)
Bidrag direkt till fackorgan och standardkom- mittéer	275 (37,5)	650 (47,5)	1 020 (52)	1 725 (53,8)
	730 (100)	1 365 (100)	1 960 (100)	3 195 (100)

Av tablå framgår att huvuddelen av näringslivets bidrag utgår direkt till kommissionens fackorgan och standardkommittéer. Vidare framgår att

försäljningen av standardpublikationer numera lämnar ett väsentligt bidrag till verksamheten. Kommissionen har undersökt möjligheterna att i ännu högre grad finansiera verksamheten genom överskott på försäljning av standard. Detta har emellertid ej ansetts realistiskt, då en ökning av priset utöver kostnaden för kopiering inom företagen skulle minska inköpen av flera exemplar av en och samma standard. — I tablån har inte tagits med forsknings- och provningsanslag, eftersom dessa inte avser själva standardiseringsarbetet utan utredningar m. m. till grund för standardisering. I tablån tas heller inte hänsyn till sådana grundläggande utredningar som utförs inom enskilda företag eller statliga verk och som utgör en form av naturabidrag till arbetet.

Beträffande skälen för statsbidrag till verksamheten anför kommissionen följande. Staten har som tillverkare och förbrukare av förnödenheter samma behov av kommissionens arbete som den privata industrin. Detta gäller i första hand de affärsdrivande verken men även försvaret och ett antal förvaltningsmyndigheter, såsom byggnadsstyrelsen, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statskontoret, kommerskollegium och skolöverstyrelsen. Vidare framhålls betydelsen ur handelspolitiska synpunkter av att kommissionen deltar i det internationella standardiseringsarbetet, som torde svara för ca en tredjedel av den totala verksamheten inom kommissionen. Kommissionen är medlem av såväl det internationella standardiseringsorganet (ISO) som av det europeiska organet Comité Européen de Coordination des Normes (CEN), i vilket EEC- och EFTA-ländernas standardiseringsorgan ingår. Elimineringen av tullar och importrestriktioner ökar betydelsen av teknisk integration. Kommissionen anser att dess arbete på området är i princip jämförbart med det som läggs ned på tullfrågor m. m. och att de grundläggande kostnaderna för kommissionens internationella aktivitet således bör helt bäras av staten.

Slutligen anför kommissionen mera allmänna synpunkter på standardiseringens betydelse för den tekniska och ekonomiska utvecklingen. En intensifierad standardisering utgör förutsättningen för såväl tillverkning i längre serier som utnyttjande av forskningens resultat i praktisk produktion. Särskilt framhålls att man i de flesta fall kan tillgodogöra sig standardiseringsvinster utan kostnadskrävande investeringar. Med hänvisning till statens insatser på forskningens och undervisningens områden framhåller kommissionen att det likaså borde vara ett samhällsintresse att genom medverkan till standardisering befordra den tekniska och ekonomiska utvecklingen i landet.

Utifrån dessa principiella synpunkter söker kommissionen finna en formel för beräkningen av statsbidragets storlek. Efter vissa jämförelser av omsättning och antalet anställda förmodas den statliga sektorn såsom tillverkare och förbrukare av förnödenheter svara mot ca en fjärdedel av den tillverkande industrin. Kommissionen anser det därför vara motiverat att staten i nämnda egenskap skall bestrida 20—25 % av kommissionens kost-

nader. I den mån standardiseringsverksamheten direkt avlastar statliga myndigheter visst arbete bör detta enligt kommissionen ersättas särskilt. Vidare framhålls att de grundläggande kostnaderna för kommissionens internationella aktivitet, som enligt kommissionens uppfattning helt skall bäras av staten, f. n. motsvarar ca 6,5 % av kommissionens budget. Denna andel — som utgörs av årsavgifter, kostnader för internationella möten och för viss personal — kan väntas öka i framtiden. Det anses därför rimligt att staten bidrar till den handelspolitiska verksamheten med ett belopp som motsvarar ca 10 % av kommissionens budget.

På dessa två grunder skulle alltså statsbidraget böra gå upp till en tredjedel av kommissionens budget. Den tredje bidragsgrunden — d. v. s. standardiseringsarbetets betydelse för den tekniska och ekonomiska utvecklingen — ger endast underlag för mera allmänna bedömningar. En viss vägledning ges enligt kommissionen av internationella jämförelser. I flera västeuropeiska länder — t. ex. Danmark, Norge och Frankrike — svarar staten för mer än hälften av det nationella standardiseringsorganets kostnader, medan i bl. a. Storbritannien staten tillskjuter lika stort belopp som näringslivet.

Slutsatsen av den gjorda utredningen bör enligt kommissionen bli att staten och näringslivet skall dela lika på finansieringsansvaret för kommissionen. Eftersom näringslivets naturabidrag till verksamheten i form av utredningar m. m. är väsentligt större än motsvarande bidrag från statliga myndigheter, skulle näringslivet fortfarande bli den avgjort störste bidragsgivaren.

Tudelningsprincipen bör enligt kommissionen av praktiska skäl tillämpas på det kostnadsbelopp som återstår sedan överskottet på försäljning av standard räknats ifrån. Vidare föreslås att principen införs successivt under en treårsperiod, varvid statens andel fastställs till resp. 40, 45 och 50 % under budgetåren 1966/67, 1967/68 och 1968/69. Bidragsberäkningen bör grundas på den budget för nästkommande budgetår, som kommissionen avser att lägga fram i augusti varje år. I budgeten tas upp kostnaderna hos kommissionen och dess fackorgan för personal, lokal, resor m. m., medan kostnader för utredningar till vilka särskilda forsknings- eller provningsanslag lämnas inte anges. Slutsumman i budgeten minskas med beräknat överskott av publikationsförsäljningen och fördelas därefter på angivet sätt. För att statens åtagande inte skall bli väsentligt större än avsett föreslår kommissionen, att ett maximibelopp för statsanslaget fastställs för treårsperioder. Om stora avvikelser uppstår mellan de i budgeten beräknade och de verkliga kostnaderna förutsätts statsanslaget för nästkommande budgetår kunna justeras i motsvarande mån.

Yttrandena

Över utredningen har yttranden avgetts av försvarets förvaltningsdirektion, poststyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, väg- och vattenbygg-

nadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, statskontoret, skolöverstyrelsen, kommerskollegium, vattenfallsstyrelsen, statens provningsanstalt, statens institut för hantverk och industri, statens institut för konsumentfrågor, Ingeniörsvetenskapsakademien och Sveriges industriförbund.

Kommerskollegium framhåller i likhet med flera andra remissinstanser att standardiseringskommissionens arbete genom den snabba tekniska utvecklingen och det växande internationella samarbetet fått allt större betydelse icke endast för näringslivet utan även från allmän synpunkt. Enligt *Ingeniörsvetenskapsakademien* medför den vetenskapliga och tekniska utvecklingen ständigt ökade krav på standardiseringen, som på ett avgörande sätt griper in i nästan all industriell produktion. *Sveriges industriförbund* anser mycket tala för att insatserna på standardiseringsområdet ger en hög samhällsekonomisk avkastning utan att kräva några betydande insatser på investeringssidan.

Flera myndigheter vitsordar standardiseringsarbetets betydelse för den egna verksamheten. Detta gäller särskilt affärsverken. *Telestyrelsen* framhåller att svensk standard i mycket stor utsträckning används inom televerket som tekniskt underlag vid angivande av material m. m. Genom möjligheten att återopa svensk standard i stället för att utveckla egna normer gör verket stora besparingar. *Vattenfallsstyrelsen* påpekar att standardiseringskommissionens deltagande i det internationella arbetet är en förutsättning för att styrelsen skall kunna, när så är fördelaktigt, anskaffa teknisk utrustning utomlands. Exempel på standardiseringsverksamhetens värde ges även av vissa förvaltningsmyndigheter. Således baserar *kommerskollegium* i stor utsträckning anvisningarna till föreskrifterna beträffande elektriska starkströmsanläggningar på de normer som utarbetas av fackorganet SEK.

Utredningens förslag om standardiseringsverksamhetens framtida finansiering tillstyrks av *försvarets förvaltningsdirektion*, *telestyrelsen*, *statens provningsanstalt*, *Ingeniörsvetenskapsakademien* och *Sveriges industriförbund*. Industriförbundet framhåller att en långsiktig planering av kommissionens verksamhet förutsätter att finansieringen får fastare former och den statliga andelen närmare preciseras. Förbundet vill dock understryka vikten av att självfinansieringen även framledes kommer att utgöra ett betydande inslag i kommissionens budget.

Poststyrelsen, *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, *vattenfallsstyrelsen*, *byggnadsstyrelsen*, *kommerskollegium* samt *statens institut för hantverk och industri* förordar en höjning av statsbidraget utan att dock ta ställning till fördelningsfrågan. *Statskontoret* framhåller att samråd förekommit mellan kommissionen och statskontoret i samband med utredningsarbetet och att statskontoret därvid i princip anslutit sig till de synpunkter och förslag som redovisats i utredningen. Ämbetsverket anser sig dock inte böra ta ställning till de procentsatser, som av kommissionen föreslagits bli tillämpade vid statsbidragets fastställande fr. o. m. budgetåret 1966/67.

Några remissinstanser tar slutligen upp utredningens förslag om att sådant standardiseringsarbete inom kommissionen, som direkt avlastar statliga myndigheter, skall ersättas särskilt av dessa. *Poststyrelsen* anser att svårigheter skulle uppstå vid bedömning av ersättningsfrågan och att kommissionens kostnader därför bör bestridas genom ett fast statsbidrag. Enligt *kommerskollegium* torde en särskild ersättning från statliga myndigheter vara befogad endast i undantagsfall.

Yrkande

Sveriges standardiseringskommission (skr. 16/6 1965) hemställer, att anslaget för budgetåret 1966/67 höjs med 505 000 kr.

Motiv

För verksamhetsåret 1964/65 har kommissionens kostnader uppgått till 3,2 milj. kr. För innevarande år beräknas kostnaderna till 3,7 milj. kr. För verksamhetsåret 1966/67 beräknas kostnaderna för standardiseringsuppgifter, vilka redan påbörjats eller vilka planeras att sättas i gång under 1966, till drygt 4,2 milj. kr. Den årliga kostnadsökningen av ca 0,5 milj. kr. beror dels på automatiska kostnadsstegringar, dels på att kommissionens organ kontinuerligt måste förstärkas för att kunna handlägga de uppgifter som framför allt det internationella arbetet aktualiserar.

För arbetet under budgetåret 1966/67 beräknar kommissionen att vid sitt eget kansli och hos sina fackorgan ha 85 personer fast anställda, av vilka 46 personer med teknisk utbildning. Kostnaderna för verksamheten fördelar sig enligt följande:

	Kronor
Personal	2 965 000
Lokal	245 000
Inventarier	40 000
Kontorsomkostnader	380 000
Resor i Sverige	40 000
i utlandet	115 000
Arvoden	140 000
Sammanträden	110 000
Internationella avgifter o. d	135 000
Diverse	80 000
Summa	4 250 000

Bidraget från försäljningen av standard m. m. beräknas under budgetåret uppgå till 750 000 kr. De kostnader som skall finansieras genom direkta bidrag från staten och näringslivet uppskattas således till 3 500 000 kronor. Enligt den fördelningsprincip, som föreslagits i den tidigare refererade ut-

redningen, skulle statens bidrag under budgetåret 1966/67 uppgå till 40 % av nämnda belopp eller 1 400 000 kr.

Departementschefen

Vid min anmälan av detta anslag i prop. 1965: 1 (bil. 12 s. 43) anförde jag bl. a. att frågan om finansieringen av standardiseringskommissionens verksamhet borde övervägas. Kommissionen har nu själv i samband med att den begärt statsbidrag för budgetåret 1966/67 lagt fram en utredning i frågan. Kommissionens förslag innebär att finansieringsansvaret för standardiseringsverksamheten skall delas lika mellan stat och näringsliv och att denna tudelningsprincip skall genomföras successivt under en treårsperiod. För nästa budgetår innebär förslaget att statsbidraget ökas med 505 000 kr. till 1 400 000 kr.

Såsom jag tidigare i olika sammanhang framhållit anser jag att kommissionens verksamhet, inte minst på det internationella området, är av stor betydelse för såväl staten som näringslivet. Frågan om fördelningen av finansieringsansvaret för en verksamhet av detta slag är emellertid svårlöst. Den av kommissionen föreslagna formeln är enligt min mening inte invändningsfri. Ehuru en höjning av statsbidraget genomgående förordas har heller inte flertalet remissinstanser ansett sig kunna ta ställning till fördelningsfrågan.

Jag är inte beredd att tillstyrka den omfördelning av finansieringsansvaret för standardiseringsverksamheten som kommissionen nu föreslagit. Principen om en fastare ordning för beräkningen av statsbidraget anser jag dock böra godtas. Av beräkningstekniska skäl synes det lämpligast att statsbidraget ställs i ett visst förhållande till näringslivets kontantbidrag till verksamheten under det sistförflutna budgetåret. Detta förhållande torde böra fastställas till 60 %, vilket innebär att statsbidraget för nästa budgetår ökas med 175 000 kr. Härigenom kommer staten att svara för ca en fjärdedel av kostnaderna för verksamheten. Genom det föreslagna systemet ges kommissionen fastare ekonomiskt underlag för en mera långsiktig planering. I likhet med Sveriges industriförbund förutsätter jag att kommissionen i framtiden tar till vara möjligheterna att självfinansiera verksamheten.

I princip bör detta anslag betraktas som statens kontantbidrag till den inom kommissionen och dess fackorgan m. m. bedrivna standardiseringsverksamheten i dess helhet. Inom ramen för bidraget bör alltså inte, såsom hittills varit fallet, vissa belopp destinerats till särskilda standardiseringsändamål. Jag finner emellertid rimligt att de statliga affärsverken vid sidan av bidraget lämnar särskilda ersättningar för standardiseringsuppdrag i fall då detta är kommersiellt motiverat. Kommissionen torde även kunna få ersättning från andra statliga organ för arbete, som innebär en direkt avlastning av uppgifter från vederbörande myndighet.

Med anledning av vad sålunda anförts bör anslaget föras upp med (895 000 + 175 000) 1 070 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Sveriges standardiseringskommission* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 1 070 000 kr.

B 19. Befrämjande av hemslöjden

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	266 000	266 000	—
1965/66	266 000		
1966/67 (förslag)	266 000		

Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget, 266 000 kr., har bidrag tilldelats Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund med 30 000 kr., Föreningen Handarbetets vänner med 10 000 kr. och Sällskapet Same-Ätnams slöjdutskott med 10 000 kr. Det har uppdragits åt kommerskollegium att fördela återstoden av anslaget på följande sätt, nämligen 190 000 kr. såsom bidrag till kostnaderna under budgetåret för avlöning till hemslöjds-konsulenter, 17 000 kr. till understöd åt de provinsiella hemslöjdsföreningarna och högst 9 000 kr. till särskilda hemslöjdsändamål.

Yrkande

Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund (skr. 27/8 1965) hemställer, att det statliga bidraget till befrämjande av hemslöjden höjs med 163 000 kr. till 429 000 kr.

Motiv

Statsbidraget till Svenska hemslöjdsföreningarnas riksförbund har sedan år 1950 varit oförändrat 30 000 kr. Förbundet har tidigare och senast i sin petitaskrivelse år 1964 hemställt om höjning av bidraget. En omräkning av bidraget med hänsyn till förändringen i penningvärdet sedan 1950 skulle innebära en ökning med 20 000 kr. En sådan höjning av statsbidraget är ofrånkomlig, om förbundet skall kunna på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina åligganden som det centrala organet för hemslöjden i Sverige.

Statsbidraget till hemslöjdskonsulenter har varit oförändrat 190 000 kr. sedan budgetåret 1961/62. Ökade löne- och pensionskostnader minskar hemslöjdsföreningarnas möjligheter att bestrida dessa kostnader. Samtidigt har behovet av konsulentverksamheten undan för undan ökat. Detta gäller särskilt behovet av konsulenter för den s. k. manliga slöjden och för de partiellt arbetsföras hemslöjdsarbete. Riksförbundet anholder att statsbidraget till konsulentverksamheten höjs med 100 000 kr. till 300 000 kr. Sistnämnda

belopp utgör knappt en tredjedel av de totala kostnaderna för konsulentverksamheten.

Riksförbundet anser att det är av stor vikt att Föreningen Handarbetets vännerns produktion hålls på hög konstnärlig nivå och tillstyrker att bidraget bestäms till 12 000 kr. för nästa budgetår.

Av donationsmedel bekostade inventeringar av hemslöjd i bygderna har nyligen gjorts i vissa län och givit utomordentligt värdefullt och intressant material. Det finns anledning att utgå ifrån att resultatet skulle bli detsamma i hela landet. Inventeringsarbetet måste utföras med det snaraste, då eljest oersättliga värden går förlorade. Bidraget till särskilda hemslöjdsändamål bör därför räknas upp till 50 000 kr.

Departementschefen

I avvaktan på resultatet av den i januari 1964 tillkallade hemslöjdsutredningen är jag inte beredd att föreslå någon höjning av anslaget. Det bör således för nästa budgetår tas upp med oförändrat 266 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Befrämjande av hemslöjden* för budgetåret 1966/
67 anvisa ett reservationsanslag av 266 000 kr.

B 20. Bidrag till Svenska slöjdföreningen

	Anslag
1964/65	50 000
1965/66	50 000
1966/67 (förslag)	50 000

Yrkande

Svenska slöjdföreningen (skr. 30/8 1965) anhåller om statligt stöd med 150 000 kr. för budgetåret 1966/67.

Motiv

Föreningen har under detta sekel intensivt arbetat för en förbättring av svenska produkters funktionella och estetiska kvalitet. Detta arbete framstår i dag allt angelägnare inte minst med tanke på Sveriges konkurrenskraft i jämförelse med andra länder. I intim kontakt med företagen har föreningen också med framgång medverkat vid marknadsföringen av svenska kvalitetsvaror inom landet. Marknadsföringsfrågan är särskilt aktuell när det gäller utlandet. Där torde föreningen ha utmärkta förutsättningar att göra en intensifierad insats.

Inte minst till följd av den alltmer medvetna Sverige-propagandan utomlands efter upplysningsberedningens tillkomst, ökas behovet av tillgänglig fackkunskap och möjlighet att ta hand om utländska besökare av betydelse

för de intressen upplysningsberedningen företräder. Journalister, industriledare och formgivare, inköpare, pedagoger och hela fackmannagrupper från olika delar av världen begär av föreningen i växande omfattning information, kontaktförmedling, vägledning, artikelmaterial och bilder rörande svensk formgivning och miljögestaltning. Utrikesdepartementet, Svenska institutet, Svenska turisttrafikförbundet och andra institutioner hänvisar så gott som varje besökare med intresse för formgivning till föreningen. Uteblir ett ökat statligt stöd måste denna verksamhet radikalt skäras ned.

Departementschefen

Anslaget för nästa budgetår bör tas upp med oförändrat belopp. Föreningen är dock oförhindrad att i vederbörlig ordning ansöka om eventuellt erforderligt statsbidrag för kommersiell informations- och utställningsverksamhet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Bidrag till Svenska slöjdföreningen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 50 000 kr.

B 21. Främjande av utrikeshandeln m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	6 687 000	5 189 451	2 826 255
1965/66	7 495 000		
1966/67 (förslag)	8 473 000		

Från anslaget bestrids under innevarande budgetår utgifter för kommersiell information i utlandet, småindustrins exportråd och småindustrins exportbyrå, utrikeshandelsstipendier, handelssekreterareorganisationen, svenska handelskamrar i utlandet och praktikantverksamhet vid dessa handelskamrar samt övriga exportfrämjande åtgärder.

Kommersiell information

Sedan ett antal år har under detta anslag anvisats medel som gjort det möjligt att bearbeta för landet intressanta utlandsmarknader. Sedan budgetåret 1963/64 har även under tredje huvudtiteln medel anslagits för en sådan upplysningsverksamhet. Från början avsåg medelsanvisningarna utslutande bidrag för svenskt deltagande i kommersiella mässor och utställningar. Sedermera har medel anvisats också till upplysningsaktioner i Amerikas förenta stater, Förbundsrepubliken Tyskland, Frankrike och Belgien. Uppgiften att samordna och planera den statliga och statsunderstödda upplysningsverksamheten tillkommer sedan år 1962 *upplysningsberedningen*. Vidare står en *särskild rådgivare* till vederbörande departementschefer förfogande i frågor rörande svensk upplysningsverksamhet i utlandet. Denne är samtidigt ordförande i beredningen. Beredningen har lagt fram ett för-

slag till omorganisation enligt vilket dess uppgifter som samordnande och planerande organ övertas av ett informationskollegium, i vilket sitter cheferna för de olika upplysningsorganen och företrädare för departement. Som ordförande i kollegiet skulle tjänstgöra chefen för en nyinrättad informationsavdelning i UD. I övrigt hänvisas till prop. 1966: 1 bil. 5 litt. D.

För upplysningsverksamheten har för innevarande budgetår under tredje, sjätte, åttonde och tionde huvudtitlarna anvisats tillsammans 20 486 000 kr. Av detta belopp har 6 904 000 kr. tagits upp under tionde huvudtiteln, varav 3 900 000 kr. under detta anslag och 2 700 000 kr. under anslaget Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet, 104 000 kr. under anslaget Turistpropaganda i Amerikas förenta stater samt 200 000 kr. under anslaget Kostnader för vissa nämnder m. m. för upplysningsberedningens administrationskostnader.

Av *upplysningsberedningens* beräkning av anslagsbehovet under detta anslag och motsvarande anslag under tredje huvudtiteln framgår följande. Den nu pågående regionala marknadsbearbetningen bör för nästa budgetår fortsätta i stort sett i oförändrad omfattning i Förenta staterna, Frankrike, Förbundsrepubliken Tyskland, Holland och Belgien-Luxemburg. Verksamheten i Storbritannien, som byggts ut under det gångna året, bör få samma omfattning som i Frankrike och Tyskland. Den i Japan, Italien, Finland och Österrike pågående upprustningen av informationsverksamheten kommer att fortsättas.

Tillfälle att bedriva information om Sverige i Östeuropa har på senare år börjat erbjuda sig i vidgad omfattning. Denna verksamhet som hittills endast bedrivits i relativt blygsam omfattning, bör intensifieras och möjligheterna till kontakter och utbyte med dessa länder noga följas. Deltagandet i mässor och genomförandet av vandringsutställningar kommer att ägnas särskild uppmärksamhet.

Under föregående och innevarande budgetår har omfattande marknadsundersökningar genomförts i Afrika och Latinamerika, av vilka framgår att en ökad informationsverksamhet kan öppna nya möjligheter för kommersiella och kulturella förbindelser med länderna i dessa regioner. Ökade insatser, framför allt i Afrika, kommer därför att göras.

Förberedelsearbetet för Sveriges deltagande i världsutställningen i Montreal 1967 framskrider planenligt. Uppförandet av de nordiska ländernas gemensamma paviljong väntas vara avslutat under innevarande budgetår. Gemensamma kostnader för paviljongbyggnaden m. m. beräknas uppgå till ca 8 milj. kr. Därav faller 1,9 milj. kr. på Sverige. Därtill kommer kostnaderna för själva utställningen, vilka för Sveriges del beräknas till ca 2,1 milj. kr. Genom att Sverige deltar tillsamman med övriga nordiska länder har kostnaderna enligt upplysningsberedningen kunnat hållas nere i en omfattning som ter sig anmärkningsvärd, om man jämför med kostnaderna för jämförbara länder t. ex. Österrike, Schweiz, Holland och Belgien. Erfarenheterna av det nordiska samarbetet har varit synnerligen goda. Till följd av att för-

beredelserna inleddes på ett tidigt stadium kommer den nordiska paviljongen att stå färdig ett år före utställningens öppnande. På detta sätt undviks de kostnadsökningar som annars med all sannolikhet skulle uppstå.

Med anledning av vad som sålunda anförts beräknar upplysningsberedningen erforderlig medelsanvisning under anslagsposten Kommersiell information till 4 900 000 kr. innebärande en ökning med 1 milj. kr. Ökningen avser det svenska deltagandet i Montrealutställningen.

Småindustrins exportråd och småindustrins exportbyrå

Småindustrins exportråd och småindustrins exportbyrå har för budgetåret 1964/65 erhållit 219 000 kr. och för budgetåret 1965/66 248 000 kr. Anslagsposten var för 1965/66 upptagen med endast 219 000 kr., på grund av att anslagsreservation disponerades.

Småindustrins exportråd (skr. 9/8 1965) hemställer om en ökning av medelsanvisningen med 45 000 kr. till 293 000 kr. Av höjningen hänför sig 24 000 kr. till väntade förändringar i byråns lönekostnader för nu anställd personal. 21 000 kr. avser ersättning till Sveriges allmänna exportförening för tjänster som tidigare betalats av föreningen. I övrigt hänför sig höjningen till ökning av byråns och rådets reseverksamhet samt till ökade kontors-, telefon- och telegramkostnader.

Kommerskollegium (skr. 20/9 1965) tillstyrker exportrådets framställning.

Utrikeshandelsstipendier

Kommerskollegium (skr. 20/9 1964) anför att under budgetåret 1965/66 utrikeshandelsstipendier kommer att delas ut med sammanlagt 192 000 kr., att användas på följande sätt. Sju praktikanter skall tjänstgöra hos handelssekreterarna i Los Angeles (2), Chicago (2), Toronto, Vancouver och Kuala Lumpur. Sammanlagt kostar detta 156 000 kr. För utrikeshandelsstipendier av gängse typ disponeras 36 000 kr.

För nästa budgetår fordras 200 000 kr. vid oförändrad verksamhet. Hänsyn har då tagits till att resekostnadsersättningarna beräknas öka med 10 000 kr. Eftersom anslagsposten för innevarande budgetår är upptagen med 130 000 kr. innebär beräkningen en ökning med 70 000 kr.

Handelssekreterareorganisationen

Kostnaderna för handelssekreterareorganisationen var under budgetåret 1964/65 omkring 1,5 milj. kr. För innevarande budgetår har anvisats 1 895 000 kr. Därutöver kommer av reserverade medel ca 400 000 kr. att tas i anspråk.

För närvarande tjänstgör elva handelssekreterare på transoceana marknader, nämligen två i Canada (Toronto och Vancouver), fyra i Amerikas förenta stater (två i Chicago, en i Los Angeles och en i New York), en i

Främre Orienten (Beirut), en i Indien (Calcutta) och en i Malaysia (Kuala Lumpur), en i Japan (Tokyo) och en i Ghana (Accra). Dessutom finns medel beräknade för en handelssekreterare i Latinamerika. Tjänsten i Ghana kommer under våren 1966 att flyttas till Östafrika (Nairobi). En av handelssekreterarna i Chicago, som tjänstgör där under den s. k. Mellanvästernaktionen, skall under våren 1966 stationeras någonstans i de östra delarna av Amerikas förenta stater.

Sveriges allmänna exportförening (promemoria 30/6 1965) har under hand framfört önskemål om fler handelssekreterare. De möjligheter till ökad öst-västhandel som särskilt under senare tid gjort sig gällande gör det angeläget att den kommersiella bevakningen av Östeuropa intensifieras. Det är vidare önskvärt att en handelssekreterare i Latinamerika bevakar de av internationella och nationella organ finansierade utvecklingsprojekten i dessa länder. Australien intar andra platsen efter Amerikas förenta stater bland Sveriges utomeuropeiska exportmarknader. Det är ett angeläget önskemål att en förstärkning av den kommersiella bevakningen på denna kraftigt expanderande marknad kommer till stånd genom stationering av en handelssekreterare i Melbourne.

Svenska handelskamrar i utlandet

För innevarande budgetår har statsbidrag beviljats de svenska handelskamrarna i utlandet enligt de grunder för vilka redogörelse lämnats i de två föregående årens statsverkspropositioner (prop. 1964: 1 bil. 12 s. 40 och prop. 1965: 1 bil. 12 s. 52). Statsbidraget utgörs dels av ett allmänt bidrag motsvarande 50 procent av handelskamrarnas intäkter från sina medlemmar och dels bidrag till lönerna för handelskamrarnas chefer med belopp varierande mellan 40 000 och 48 000 kr. beroende på levnadskostnaderna. Hälften av det allmänna bidraget betalas ut direkt till handelskamrarna och hälften till handelskamrarnas fond. Totalt har för detta budgetår anvisats 1 086 000 kr. med följande fördelning, nämligen London 84 900 kr., New York 115 500 kr., Paris 87 900 kr., Düsseldorf 121 500 kr., Madrid 56 300 kr., Wien 70 500 kr., Brüssel 70 500 kr., Haag 56 800 kr., Buenos Aires 42 200 kr., Sao Paulo 54 400 kr. och till handelskamrarnas fond 325 500 kr.

Svenska utlandshandelskamrarnas förening (skr. 30/8 1965) hemställer om bidrag till handelskamrarna med sammanlagt 1 164 000 kr., vilket innebär en ökning med 78 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår. Av denna ökning hänför sig 48 500 kr. till det allmänna bidraget och 29 500 kr. till chefslönebidragen.

Kommerskollegium (skr. 14/10 1964) har yttrat sig över föreningens hemställan. Kollegium tillstyrker föreningens framställning. Efter en mindre ändring i beräkningen av ATP-avgifter föreslår kollegium att statsbidraget beräknas till 1 170 000 kr.

Praktikantverksamhet vid svenska handelskamrarna i utlandet

Till praktikantverksamheten har för budgetåret 1965/66 anvisats 250 000 kr., varav 175 000 från årets anslag och 75 000 kr. från reserverade medel.

Svenska utlandshandelskamrarnas förening (skr. 30/8 1965) hemställer för nästa budgetår om en medelsanvisning av 402 000 kr. Av beloppet avser 368 000 kr. handläggarpraktikanter och 34 000 kr. en försöksverksamhet med sekreterarpraktikanter. Redan nu bedrivs en verksamhet med sekreterarpraktikanter vid kamrarna men försöksverksamheten skulle avse att sända ut 7 praktikanter av denna typ under samma former och med samma förmåner som handläggarpraktikanterna.

Kommerskollegium (skr. 20/9 1965) ansluter sig till föreningens uppfattning att sekreterarpraktikanterna bör ha samma förmåner som handläggarpraktikanterna men anser att en ökad utgift härför bör bäras av kamrarna. Kollegium kan ej finna att vägande skäl anförts för att en utökning av antalet handläggarpraktikanter i föreslagen omfattning skall bekostas med statsmedel. En ökning bör kunna rymmas inom ramen för de allmänna bidragen till kamrarna.

Övriga exportfrämjande åtgärder

Till övriga exportfrämjande åtgärder har för innevarande budgetår liksom föregående anvisats 90 000 kr., främst för bidrag till marknadsundersökningar i utlandet.

Kommerskollegium (skr. 20/9 1965) föreslår, att för nästa budgetår anvisas oförändrat 90 000 kr.

Departementschefen

Upplysningsberedningen har sedan tillkomsten 1962 haft som en av sina uppgifter att arbeta fram förslag till en fastare organisation för informationsverksamheten utomlands. Beredningen lämnade mig den 22 september 1965 en utredning med förslag till ny organisation att efterträda den nuvarande upplysningsberedningen. Efter remissbehandling överlämnades förslaget till beredning inom utrikesdepartementet och har tidigare denna dag anmälts av chefen för utrikesdepartementet (prop. 1966: 1 bil. 5 litt. D). Handelsdepartementets anslagsberäkningar har påverkats endast såtillvida att kostnaderna för det organ som efterträder upplysningsberedningen, informationskollegiet, tas upp under ett nytt anslag benämnt Handelsdepartementet: Administrationskostnader för utlandsinformationen. Samordningsorganet är alltså liksom hittills inordnat under handelsdepartementet. Medel till informationsverksamheten kommer även i fortsättningen att beräknas under flera huvudtitlar.

Till *kommersiell information* i utlandet har för innevarande budgetår under detta anslag beräknats 3 900 000 kr. Tillsammans med tredje huvudti-

telnas anslag Särskilda medel för upplysningsverksamhet i utlandet angående Sverige används anslagsposten under förevarande anslag till upplysningsverksamhet i ett stort antal länder. Som exempel må nämnas den aktion som under hösten 1965 genomfördes i den amerikanska mellanvästern.

Vid världsutställningen i Montreal kommer de fem nordiska länderna att representeras i en gemensam paviljong. Detta samarbete gör att länderna kan delta i utställningen för en jämförelsevis låg kostnad samtidigt som framträdandet blir av slagkraftig storlek. De sammanlagda kostnaderna för Sveriges del rör sig om 4 milj. kr. Kostnaderna torde få slås ut på flera budgetår. För nästa budgetår beräknar jag ingen ökning under denna anslagspost. En viss anslagsökning har anmälts under tredje huvudtiteln.

För *småindustrins exportråd och småindustrins exportbyrå* tillstyrker jag en ökning med 74 000 kr. Därav hänför sig 29 000 kr. till den i fjol beslutade ökningen av medelstilldelningen vilken innevarande budgetår bestrids ur reserverade medel.

Till *utrikeshandelsstipendier* beräknar jag en ökning med 100 000 kr. Härav avser 60 000 kr. två praktikantstipendier vilka inrättades i fjol men för vilka medel inte beräknades då, 20 000 kr. kostnadsfördyringar och 20 000 kr. ytterligare ett praktikantstipendium.

Handelssekreterareorganisationen tillfördes i fjol en ny tjänst i Tokyo. Året dessförinnan hade en tjänst inrättats för Ghana, vilken i år förflyttas till Nairobi. Medel har tidigare ej begärts för någon av dessa befattningar utan kostnaderna har kunnat bestridas ur anslagsreservation. För nästa budgetår torde en ökning av denna anledning beräknas med 400 000 kr. jämte 280 000 kr. för fördyringar inom den totala verksamheten, sammanlagt 680 000 kr.

Under upplysningsaktionen i den amerikanska mellanvästern har en extra handelssekreterare tjänstgjort vid Chicagokontoret. Avsikten har tidigare varit att denna befattning efter aktionens slut skulle användas för kommersiell bevakning i de sydöstra delarna av Amerikas förenta stater. En uppföljning av mellanvästernaktionen framstår emellertid nu som väsentlig. Eftersom handelssekreteraren i Chicago endast i ringa mån kan bevaka Detroit-området synes det lämpligt att den extra handelssekreterare som nu tjänstgör i Chicago stationeras i Detroit.

Anslagsposten för de *svenska handelskamrarna i utlandet* bör för nästa budgetår räknas upp med 49 000 kr. avseende allmänt statsbidrag till kamrarna, beräknat i relation till medlemsavgifter från enskilt håll.

Praktikantverksamheten vid handelskamrarna bör för nästa budgetår hållas på oförändrad nivå. En ökning med 75 000 kr. blir dock nödvändig på grund av en i fjol beslutad förstärkning av medelstilldelningen, vilken för innevarande budgetår bekostats av reserverade medel.

För *övriga exportfrämjande åtgärder* — främst bidrag till marknadsundersökningar — beräknar jag oförändrat 90 000 kr.

Vid bifall till vad jag nu föreslagit bör för budgetåret 1966/67 anslaget föras upp med tillhoppa 8 473 000 kr. Härav beräknas för kommersiell information 3 900 000 kr., till exportbyrån 293 000 kr., till utrikeshandelsstipendier 230 000 kr., till handelssekreterareorganisationen 2 575 000 kr., till utlandshandelskamrarna 1 135 000 kr., till praktikantverksamheten där 250 000 kr., samt till övriga exportfrämjande åtgärder 90 000 kr.

Under åberopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Främjande av utrikeshandeln m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 8 473 000 kr.

C. Sveriges geologiska undersökning**C 1. Sveriges geologiska undersökning: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 581 000	2 728 271
1965/66	3 040 000	
1966/67 (förslag)	3 200 000	

Yrkande

Sveriges geologiska undersökning (skr. 12/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 244 000 kr.

1. Personalförändringar

Förändring

Vissa arvodesfrågor

a) geofysiska avdelningen	+	83 000
b) administrativa avdelningen	+	95 000

2. Löneomräkning	+	66 000
	+	244 000

Motiv

Anvisningen av medel för arvoden till tillfällig personal innebar för budgetåret 1965/66 en höjning med 100 000 kr. Detta belopp är emellertid inte tillräckligt för att genomföra den planerade utvecklingen av geofysiska undersökningsmetoder och förstärkningen av dokumentations- och upplysningsverksamheten.

1. a) För att det geofysiska utvecklingsarbetet skall kunna bedrivas i en omfattning, som svarar mot behovet, bör geofysiska avdelningen tillföras en byråingenjör. Kostnaden beräknas till 30 600 kr. Vidare bör till anslaget föras 52 400 kr., utgörande lönekostnader för en tekniker, en stansoperatör och ett stansbiträde. Dessa kostnader belastar för närvarande prospekteringsanslaget.

1. b) Administrativa avdelningen föreslås utökad med en inköpare och en kanslist. Kostnaden beräknas till sammanlagt 53 100 kr. Behovet av att ha en särskild, fackutbildad tjänsteman avdelad för att tillhandagå allmänheten med upplysningar i geologiska frågor (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 55) har under det gångna året i hög grad förstärkts. Kostnaden för en sådan tjänst beräknas till 41 800 kr.

Departementschefen

För innevarande budgetår har på icke-ordinarieposten för arvoden till tillfällig personal och expertis beräknats 550 000 kr. Jag föreslår, att under denna post för nästa budgetår beräknas ytterligare dels 52 400 kr. för tjänster, som bekostas från anslaget till prospektering, dels 41 800 kr. för upplysnings- och dokumentationsverksamhet. Med hänsyn härtill och till löneomräkning bör anslaget för nästa budgetår föras upp med (3 040 000 + 160 000) 3 200 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för Sveriges geologiska undersökning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	709 000
2. Arvode, bestämt av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	2 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal	2 489 000
Summa kr.	3 200 000

b) till *Sveriges geologiska undersökning*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 200 000 kr.

C 2. Sveriges geologiska undersökning: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	265 000	441 541
1965/66	340 000	
1966/67 (förslag)	442 000	

Yrkande

Sveriges geologiska undersökning (skr. 12/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 172 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring Mynd.	1966/67 Dep. ch.
1. Sjukvård m. m.	6 000	+ 1 000	+ 1 000
2. Reseersättningar	—	—	+ 60 000
3. <i>Expenser</i> :			
a) bränsle, elektrisk energi och vatten	59 000	+ 8 000	+ 1 000
b) övriga <i>expenser</i>	165 000	+ 98 000	—

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Dep.ch.
4. Övriga utgifter:			
a) inköp och underhåll av materiel			
m. m.	70 000	+ 25 000	—
b) bibliotek m. m.	40 000	—	—
c) databehandling	—	+ 40 000	+ 40 000
		+ 172 000	+ 102 000

Motiv

1. Anslagsposten bör med hänsyn till belastningen under budgetåret 1964/65 samt en viss personalökning höjas med 1 000 kr.

3. a) Kostnaderna för uppvärmning av anläggningen i Malåträsk, ca 7 000 kr. om året, har tidigare bekostats från malmletningsanslaget. De föreslås hädanefter skola belasta förevarande anslag. Verket har under året erhållit nya lokaler om ca 900 m². Med hänsyn härtill och till belastningen under budgetåret 1964/65 bör denna delpost höjas med 8 000 kr.

3. b) Beräkningen av erforderlig anslagsökning har gjorts med utgångspunkt från belastningen på anslaget under budgetåret 1963/64 på grund av att flera kostnader av exceptionell natur — främst utrustning och möbler i samband med lokaltillskott — förekom under budgetåret 1964/65. Belastningen för 1963/64 uppgick till 197 000 kr. Medelsbehovet för budgetåret 1966/67 har beräknats till 263 000 kr. enligt följande.

Kostnader för renhållning och städning ökar med ca 21 500 kr. till följd av främst tillskottet av nya lokaler (ca 1 500 m²). Den växande verksamheten, illustrerad av en ökning av antalet tjänstemän med nära 50 % från juli 1963 till juli 1965, tillsammans med inträffad prisstegring m. m. medför en ökning av kostnaderna för skrivmateriel, papper, blanketter o. dyl. med omkring 15 000 kr. Kostnaderna för telegram, telefon och annonsering väntas stiga med 11 000 kr., vartill kommer en engångskostnad med 6 000 kr. för att anknyta nya tjänstelokaler till verkets telefonväxel. Vidare begärs 20 000 kr. för att påbörja successiv modernisering av äldre inventariebestånd samt 3 000 kr. för underhåll av maskiner m. m. Medelsbehovet för övriga ändamål väntas minska med 10 600 kr.

4. a) För kemiska avdelningen och jordartslaboratoriet beräknas anslagsbehovet bli omkring 60 000 kr. samt för geofysiska avdelningen och för verket i övrigt omkring 35 000 kr. Posten bör därför höjas med 25 000 kr.

4. c) Det föreslås att en ny delpost benämnd Databehandling tas upp under anslagsposten Övriga utgifter. Elektronisk databehandling behövs bl. a. för att utarbeta analysmetoder inom kemiska avdelningen och för att utarbeta program för nya tolkningsmetoder inom geofysiska avdelningen. Verket avser att hyra maskintid motsvarande ca 50 timmar, vilket beräknas kosta omkring 40 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (340 000 + 102 000) 442 000 kr. Av detta belopp är 6 000 kr. att betrakta som engångsanvisning för att utöka verkets telefonväxel. Jag har vidare beräknat 60 000 kr. till att täcka kostnaderna för sådana inrikes och utrikes tjänsteresor, som inte bör belasta vederbörligt sakanslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 442 000 kr.

C 3. Sveriges geologiska undersökning: Kartarbeten m. m.

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	700 000	346 586	362 664
1965/66	1 000 000		
1966/67 (förslag)	1 600 000		

Anslaget till kartarbeten avses täcka alla kostnader för framställning av kartor samt därtill knutna forsknings-, utvecklings- och andra specialarbeten utom den fasta personalens löner, andelen i geologiska undersökningens centrala administration samt utgifter för apparatutrustning, som bestrids från avlönings-, omkostnads- och utrustningsanslagen.

Redogörelse för karteringsverksamheten 1964/65

Av kombinerade kartblad i skalan 1:50 000 har bladen Stockholm So, Örebro Sv och Örebro Nv rekognoserats. Det första bladet renritas f. n. medan de båda sistnämnda är föremål för revidering. Det kombinerade kartbladet Stockholm Nv har litograferats och föreligger i provtryck. Beskrivning till kartbladet har färdigställts för sättning.

Det kombinerade kartbladet Stockholm Sv har varit föremål för fortsatt kartering och revision.

Rekognoseringen fortsätter på bladen Örebro No, Uppsala Sv, Norrköping Nv, Nyköping Sv, Linköping No och Hälsingborg Sv. Ett på flygmagnetiska mätningar (flyghöjd 30 m) grundat, geofysiskt försöksblad som omfattar det topografiska kartbladet Linköping No har under året färdigställts och provtryckts i liten skala för internt bruk.

I en äldre kartbladsserie (Aa) har bladet Levene reviderats avseende underlaget och i samband med pågående litografering försetts med nivåkurvor. Topografiska blad innehållande sådana kurvor finns ännu ej tillgängliga över bladorområdet.

Manuskript till beskrivning av det redan utkomna Aa-bladet Halmstad har kompletterats avseende berggrunden. Manuskript till beskrivning av berg-

grunden inom Aa-bladet Laholm har likaledes färdigställts. Arbete på jordartsbeskrivning pågår.

Av agrogeologiska kartblad i skalan 1:20 000 har bladet Bjärred färdigkarterats. Beskrivningarna till bladen Kävlinge, Teckomatorp, Trollenäs och Bosjökloster är under arbete.

Länskartor i skalan 1:200 000

Berggrundskartan över Kopparbergs län har givits ut av trycket i två blad. Beskrivningen till kartan är färdig för redigering. *Berggrundskartan över Gävleborgs län* håller på att litograferas och tryckas i tre blad. Beskrivning till kartan är under arbete. Två till beskrivningen hörande specialkartor i skalan 1:75 000 och 1:100 000 (Hofors—Torsåkers malmtrakt och Los—Hamraområdet) har reviderats under sommaren 1965. Den ena specialkartan renritas f. n.

För *jordartskarteringen i Jämtlands län* har under sommaren 1965 revisionsarbeten pågått inom länets norra delar. Härvid har — delvis med hjälp av flygbilder — en mängd tveksamma punkter, såsom förmodade åsar och sedimentfält, kontrollerats. Vidare har vägnätet kompletterats, så att det så vitt möjligt blir likformigt över hela jordartskartan. En viss revision av jordartsindelningen på de tidigast karterade bladen har även varit nödvändig till följd av den något förändrade syn på indelningsgrunderna, som vuxit fram under kartarbetets gång. Slutligen har den speciella undersökningen av torvmarkerna i det närmaste fullbordats. Efter viss komplettering under hösten torde denna del av kartläggningen vara slutförd. I samtliga uppborrade myrar har sådana provserier tagits, att alla nivåer efter pollenanalys skall kunna dateras medelst C14-metoden.

Berggrundskarteringen i Jämtlands län har under sommaren 1965 omfattat dels rekognosering av urberget i norra delen av Svegs socken, i nordvästra delen av Ragunda socken samt i delar av Stuguns, Fors, Håsjö och Hällesjö socknar, dels rekognosering av fjällberggrunden med randbildningar i västra delen av Lillhärdals socken samt i delar av Kalls, Åre, Undersåkers, Mörsils, Hallens, Marby, Bergs och Åsarna socknar. Större delen av länet har nu rekognoserats färdigt.

Berggrundskarteringen har under den senaste sommaren särskilt siktat till revision av tidigare ofullständigt kända skollgränser, fastställande av stratigrafiska gränssytor m. m. Dessutom har vissa praktiskt-geologiska önskemål beaktats, främst beträffande tillgången på kristallkvarts och ren kvartsit samt stenindustriellt användbara bergarter i de undersökta områdena. Ett kristallkvartsobjekt i kanten av Södra Krokslättsåsen, nordöstra delen av Lillhärdals socken, har underkastats närmare undersökning av Stockholms superfosfat fabriks aktiebolag med medel från Norrlandsfonden. Resultaten av företagna borrhningar medelst Lindömetoden samt med an-

vändande av diamanterborrmaskin m. m. har ställts till kartbyråns disposition. Härigenom har erhållits icke blott värdefulla geologiska upplysningar utan även uppgifter om olika bormetoders användbarhet i blockrik, storblockig terräng med tämligen mäktig morän.

Intill Ragunda station har prov tagits av den röda granit, som tidigare brutits till gravvårdar o. d. Provet har underkastats bedömning avseende stensens lämplighet för stenindustriella ändamål. Bedömningen ger vid handen, att stenen är tillräckligt röd för att vinna avsättning blott i sådana delar av granitmassivet, som samtidigt visar alltför stor sprickfrekvens för att medge uttagning av större sammanhängande block.

Berggrundskarteringen i Västernorrlands län har fortsatt. Huvuddelen av rekognoseringsarbetet har varit förlagt till de delar av länet, över vilka moderna topografiska kartor finns utgivna. Sålunda har bladen Örnsköldsvik Sv och Kramfors Nv karterats i vissa delar, medan bladen Kramfors No och So kompletterats så att endast mindre rekognoseringsarbeten återstår. Bladen Örnsköldsvik So, Husum Sv, Björna No, Vännäs Nv, Vännäs Sv och Fredrika So har rekognoserats beträffande de inom Västernorrlands län belägna delarna.

Vidare har rekognosering på flygbildunderlag skett inom Helgums och Gränge socknar. I Nordingrå socken har specialundersökningar utförts, delvis för en stenindustriell utredning på uppdrag av Västernorrlands läns företagareförening.

Berggrundskarteringen i Norrbottensfjällen har i huvudsak slutförts.

Berggrundskartor i skalorna 1:50 000 och 1:100 000

Två serier av berggrundsblad är f. n. under arbete, dels malmgeologiska kartor i skalan 1:50 000 i norra Sverige, dels bergartskartor i skalan 1:100 000 i södra och mellersta Sverige. I den malmgeologiska kartserien (betecknad Af, malmgeologiska kartblad i skala 1:50 000 med beskrivningar), har hittills fyra blad inom Kirunaområdet färdigställts för litografering. Färgduplikat har framställts för två av bladen.

I bergartskartserien (Ag) pågår renritning av bladet Stockholm.

Planerad verksamhet 1965/66

Av kombinerade kartblad i skalan 1:50 000 beräknas Stockholm Sv och So kunna bli färdiga för litografering. Bladen Örebro Nv och Sv avses bli slutreviderade. På övriga kartblad under arbete skall rekognoseringen fortsätta. Under förutsättning att erforderliga medel ställs till förfogande kommer rekognosering att börja på kartbladen Uppsala So, Norrköping No och Hälsingborg Nv. Tidigare har planerats att även ta upp bladet Borås Sv till rekognosering. Eftersom det topografiska underlaget till detta blad enligt meddelande från Rikets allmänna kartverk blir avsevärt försenat, kommer eventuellt bladet Vänersborg att tas upp till karte-

ring i stället. Topografiskt underlag har här ställts i utsikt till den 1 juli 1966.

Kartbladet Levene i den äldre Aa-serien skall tryckas under perioden och, tills vidare, utges utan beskrivning. Beskrivningar till kartbladen Halmstad och Laholm kommer att publiceras.

Länskartor i skalan 1:200 000

Beskrivning till *berggrundskartan över Kopparbergs län* avses bli publicerad. *Berggrundskartan över Gävleborgs län* med beskrivning torde komma att tryckas under perioden liksom även specialkartan över Hofors—Torsåkers malmtrakt i skalan 1:75 000, vilken ingår i beskrivningen till länskartan.

Jordartskartan över Jämtlands län väntas bli färdigreviderad. Arbetet på beskrivningen beräknas pågå under hela perioden. *Berggrundskarteringen i Jämtlands län* fortsätter i de områden, där modernt topografiskt underlag finns, och skall påbörjas på flygbildunderlag i angränsande delar av länet. Vissa förberedande arbeten för en *jordartskarta över Västernorrlands län* kommer att utföras.

Berggrundskartan över norra Norrbottensfjällen trycks. Motsvarande karta över södra Norrbottensfjällen ställs samman.

Berggrundskartor i skalorna 1:50 000 och 1:100 000

I den malmgeologiska kartserien med skalan 1:50 000 beräknas de fyra Tärendöbladen kunna föras fram till litografering under perioden. Detsamma gäller bladet Stockholm i serien av bergartskartor i skalan 1:100 000. Manuskript till beskrivningar av dessa blad beräknas under samma tid bli i det närmaste fullbordade.

Yrkande

Sveriges geologiska undersökning (skr. 12/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 1 280 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Förändring
1. Kartarbeten	710 000	+ 535 000
2. Forskning och utveckling	120 000	+ 70 000
3. Specialarbeten	120 000	+ 70 000
4. Tryckning av malmgeologiska kartor m. m.	—	+ 330 000
5. Flygmagnetisk kartläggning	—	+ 250 000
6. Övrigt	50 000	+ 25 000
	1 000 000	+ 1 280 000

Motiv

1. Kostnadsökningen föranleds av den ökade verksamhet, som karteringsplanen innebär.

2. och 3. Forskningen och utvecklingen av karteringsmetodiken ävensom olika specialarbeten beräknas öka i takt med karteringsverksamheten.

4. Det föreslås att en ny post, benämnd Tryckning av malmgeologiska kartor m. m., tas upp. Från posten skulle bestridas kostnaderna för tryckning av de berggrundskartor, som framställs vid malminventeringen i Norrbottens län, samt tryckning av geologiska monografier. Medelsbehovet för dessa ändamål beräknas till (250 000 + 80 000) 330 000 kr. för budgetåret 1966/67.

5. Vidare föreslås att en ny post tas upp för flygmagnetisk kartläggning. Det bedöms vara av synnerlig vikt att flygmagnetiska mätningar nu utförs inom sådana för kartering planerade områden, som tidigare inte undersökts magnetiskt. Kostnaderna beräknas för budgetåret 1966/67 uppgå till 250 000 kr.

6. Utgifterna beräknas stiga till följd av höjda traktamentsersättningar och ökade tryckningskostnader. Tryckning av monografier för andra än malmbyrån avses även fortsättningsvis bestridas från denna post.

Yttrande

1964 års geologiutredning (skr. 28/9 1965) framhåller, att det är synnerligen angeläget att geologiska undersökningens kartarbete i framtiden bedrivs i mycket snabbare takt än hittills. Utredningen är därför beredd att redan nu tillstyrka åtgärder, som kan leda till en snabbare utgivning av kartblad. Utredningen har ingen erinran mot vad geologiska undersökningen föreslagit beträffande en förstärkning av resurserna på kartområdet och betonar, att en sådan förstärkning inte torde föregripa de förslag, som utredningen kan komma att lägga fram.

Departementschefen

Liksom föregående år anser jag, att en ökad medelsanvisning till kartverksamheten i avvaktan på utredningens resultat bör begränsas till vad som erfordras för att tillgodose det mest angelägna behovet av kartor över vissa områden. Jag föreslår, att anslaget för nästa budgetår ökas med 600 000 kr. till 1 600 000 kr., däri inräknat 300 000 kr. för tryckning av malmgeologiska kartor m. m. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Sveriges geologiska undersökning: Kartarbeten m. m. för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 600 000 kr.

C 4. Sveriges geologiska undersökning: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	500 000	271 322	276 080
1965/66	750 000		
1966/67 (förslag)	500 000		

Yrkande

Sveriges geologiska undersökning (skr. 12/8 1965) föreslår, att anslaget sänks med 100 000 kr.

Motiv

Av det yrkade beloppet på sammanlagt 650 000 kr. avser 125 000 kr. komplettering av malmbyråns utrustning till följd av ökad malmletningsverksamhet, 83 000 kr. instrumentering av flygplan för att möjliggöra radiometrisk mätningar, 60 000 kr. fotogeologisk utrustning för rationalisering av uppdragsverksamheten (kartering), 52 000 kr. optisk utrustning till allmänna byrån på grund av personalökning, 37 000 kr. instrument för utvecklingsarbeten på geofysiska avdelningens laboratorium, 35 000 kr. utrustning för atomabsorption och 30 000 kr. komplettering och modernisering av röntgenutrustning. För en detaljerad redovisning av föreslagen utrustning torde få hänvisas till akten i ärendet.

Departementschefen

Geologiska undersökningen har för nästa budgetår under detta anslag bl. a. begärt medel för inköp av utrustning för radiometrisk registrering i samband med förslag om att ta upp uranprospekteringsverksamhet. Som jag i det följande — i fråga om anslaget Prospektering — närmare kommer att utveckla är jag för närvarande inte beredd att tillstyrka någon medelsanvisning i detta sammanhang. För innevarande budgetår erhöles en engångsanvisning med 100 000 kr. Jag beräknar anslaget för nästa budgetår till (750 000 — 250 000) 500 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

C 5. Sveriges geologiska undersökning: Prospektering

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	6 700 000	6 541 640	990 175
1965/66	8 250 000		
1966/67 (förslag)	8 700 000		

Redogörelse för malmletningsverksamheten 1964/65

I fjälltrakterna av Västerbottens län fortsatte uppbörningen av malmerna inom *Stekenjokkfältet*. Huvudmalmen i Stekenjokk har undersökts i de längst framskjutna ridåerna. En tektonisk analys av borrhresultaten öppnade en teoretisk möjlighet till malmfynd även under huvud-

malmen. Med anledning därav utfördes ett borrhål på betydligt större djup än själva huvudmalmen, varvid två malmsektioner om vardera 2 m med goda kopparhalter påträffades. Goda kopparhalter påträffades även vid kompletterande borrhningar.

Levimalmen har genom borrhningar kunnat följas 3 000 m norrut. Sedan malmlinjalens sjunkit till mer än 600 m under markytan stiger den mot norr åter upp i dagen. Malmlinjalens norra utgående undersöks f. n. med diamanthorrhningar. De geologiskt tektoniska undersökningarna inom området ger vid handen, att vissa möjligheter kan finnas att hitta en fortsättning på malmen i nordväst. Området har även undersökts geofysiskt. En sammanställning av alla undersökningsresultat pågår. Malmen har belagts med ytterligare fem utmål.

De geologiska arbetena inom Stekenjokkområdet har intensifierats.

Mellan Stekenjokk och Tjokkola har en zinkdominerad kismineralisering undersökts med diamanthorrhål.

I *Doranområdet* har de geofysiska slingramsmätningarna avslutats. Vid blockletningar har en ansamling av delvis kompakta kisblock med kopparhalter påträffats.

Vid *Abelvattnet* har ett tilltänkt dämningssområde undersökts med dels geofysiska slingramsmätningar, dels 14 borrhål med en sammanlagd längd av ca 1 000 m. Tre områden med kopparmalmmineralisering påträffades. Malmkvantiteterna visade sig dock vara för små för att ha ekonomisk betydelse. Från malmsynpunkt föreligger sålunda icke hinder för sjöns reglering.

I södra delen av Arefjället har malmanledningarna *Svilkisbäcken* provtagits och deras blocksvansar undersökts. Malmanledningarna har inmutats.

Inom *Gellvernokkoområdet* och i *Södra Storfjället* har geokemiska moränprovtagningar och bäcksedimentundersökningar utförts.

I fjälltrakterna av Jämtlands län har *Stora Blåsjöns* malmanledning (Jorpatjuolt, Stormyrgruvan) borrhats upp. Malmanledningen har visat sig vara relativt obetydlig och förefaller sakna ekonomiskt intresse.

En magnetkis-kopparkismineralisering nordost om *Leipikvattnet* undersöks f. n. med några borrhål.

Regionala geokemiska undersökningar har företagits i *Norra Frostviken*.

I Västerbottens urbergsområden sänktes intill *Norra Norrliden* fyra diamanthorrhål på elektriska anomalier utan att någon elektrisk ledare av malmkaraktär påträffades. Borresultaten kompletterar den under bearbetning varande bilden av Norra Norrlidens kisförekomst.

I *Malånsfältet* har den första etappen av de regionala gravimetermätningarna avslutats. En anomalikarta är färdigställd. Vid *Södra Hornträskviken* sänktes fem borrhål och sektioner av komplex sulfidmalm påträffades. Arbetena kommer att fortsätta. I *Vindelgranseområdet* pågår geologiska undersökningar, gravimetermätningar samt kompletterande elektriska mätningar.

Inom *Adakfältet* har en elektrisk djupmätning utförts, på vilken anomali-bilden av bl. a. Norra Lindsköld markant framträder. I borrhålen, som inom detta område är 500—600 m djupa, har två mineraliseringshorisonter påträffats. Borresultaten är av stor vikt för planering av de fortsatta gruvundersökningarna under jord.

På den geofysiska djupmätningsskarta framträder väster och sydväst om Brännmyreschaktet en tydlig indikation. Den förorsakas av en ganska grunt liggande kopparmineralisering av malmkaraktär, som delvis kan angripas utan ytterligare arbeten ovan jord. En anomali söder om Brännmyreschaktet undersöks med diamanthorrhål, men några ekonomiska kopparhalter har hittills inte påträffats.

I Västernorrlands län har intensiva blockletningsarbeten pågått med utnyttjande av det rika blockmaterial, som grävts fram vid nyare vägbyggen. Inga malmblock eller andra malmuppslag har emellertid påträffats.

I södra Norrbotten har arbetena huvudsakligen varit koncentrerade till *Radnejaureområdet* där kopparmalmen vid *Lulepotten* håller på att borrar upp. En beräkning av den hittills uppborrade delen visar 1,3 milj. ton malm med en genomsnittlig kopparhalt av 1,3 %. Kvantiteten väntas stiga innan borrhålen är avslutade. Malmen är av kopparhårdmalm-typ.

Vid de regionala geologiska malmletningsarbetena har på flera ställen malmuppslag påträffats i form av dels block, dels kisimpregnationer i fast håll. Dessa uppslag, vilka bl. a. innehåller koppar, zink, bly, wolfram och molybden, kommer att undersökas närmare. Geofysiska mätningar har företagits inom flera mindre områden, och en regional geokemisk provtagning har utförts.

I norra Norrbotten har järnmalmsinventeringen fortskridit plan-enligt. Ett område om ca 60 kvadratmil har täckts genom magnetiska flygmätningar.

I *Kirunaområdet* har borrhningar på järnmalmsfyndigheterna vid Puoltsa och Ekströmsberg utförts. Den geologiska kartan i skalan 1: 50 000 är, jämte beskrivning, färdig för publicering under år 1966.

I *Tärendö- och Pajalaområdena* har den geologiska karteringen huvudsakligen omfattat revideringsarbeten. Slutlig bearbetning av materialet pågår. De markgeofysiska mätningarna på Kaunisvaarafälten, Suorsapakka, Peräjävuoma och Masugnsbyfälten har avslutats. En elektromagnetisk mätning har dessutom företagits vid Oriasvaara i Tärendöområdet. De uppslag, som kommit fram vid dessa mätningar, kommer att undersökas vidare genom borrhning. I Pellivuoma statsgruvefält, Marjarova, Käymäjärvi, Erkkeikki och Käryjärvi fortsätter de geofysiska arbetena medan inom Kaunisvaara statsgruvefält borrhningar påbörjats. Undersökningsarbetena i Stora Sahavaara, vilka bekostats av LKAB, har avslutats och rapport har lämnats

över till bolaget. På Södra Sahavaara har borrhningarna avslutats. En preliminär beräkning visar, att förekomsten ned till ett djup av 260 m omfattar ca 19 milj. ton malm med drygt 30 % järn.

Inom *Vittangiområdet* har de geologiska karteringsarbetena i huvudsak slutförts, men omfattande revideringsarbeten återstår innan en slutgiltig sammanställning kan göras. I områdets centrala del har markgeofysiska mätningar avseende järnmalm och grafit fortsatt. Inom området har vidare kommit fram ett antal lovande sulfidmalmsuppslag, vilka föranlett kompletterande mätningar med elektriska metoder. Ett av dessa objekt är av sådan art, att borrhningar anses böra utföras. Över Sautusvaara järnmalmsförekomst har gravimetriska mätningar skett. Genom borrhningarna har en från huvudmalmen skild, icke tidigare känd malm påvisats. På järnmalmen vid Altavaara har på grundval av borrhningar en uppskattning av malm-mängden gjorts. Beräkningen visar att ned till ett djup av 100 m finns ca 7 milj. ton malm med omkring 25 % järn. Slutrapport över undersökningarna av järnmalmen på Gruvberget, vilka bekostats med medel från LKAB, har överlämnats till bolaget. Slutrapporter över undersökningarna av järnmalmsfyndigheterna Mertainen och Painirova, vilka även bekostats av bolaget, kommer under en snar framtid att överlämnas.

På *Kebnekaisebladet* är den geologiska karteringen klar vad urberget beträffar och sammanställningen har påbörjats. I närheten av Tjärrojåkka, vid Kajtumjaure och väster om Nikkaluokta har elektromagnetiska mätningar samt geokemiska undersökningar gjorts. Undersökningen av framkomna malmuppslag kommer att fullföljas med borrhningar.

I *Gällivareområdet* har den geologiska karteringen i huvudsak koncentrerats kring Liikavaara statsgruvefält, samtidigt som inom samma område kopparmalmsletning bedrivits. Uppslag har kommit fram som föranlett geofysiska mätningar och geokemiska undersökningar. Inom Salmivaara statsgruvefält har markmätningar utförts.

På *Lannavaarabladet* har den regionala karteringen varit inriktad på den sydvästra delen, varvid särskilt området kring järnmalmerna i Lannavaara-fälten undersökts.

På *Huuki- och Muonionalustabladen* har regional kartering och blockletningsarbeten utförts.

Under budgetåret 1964/65 har geologiska undersökningen borrarat sammanlagt 26 539 m.

Planerad verksamhet 1965/66

I Västerbottens och Jämtlands läns fjälltrakter bör borrhningsverksamheten intensifieras för en undersökning av de malmuppslag, som under senare år kommit fram omkring Stekenjokkmalmerna. Arbetena kommer att kunna genomföras mera rationellt än tidigare, då vägen mellan Ankarvattnet och Stekenjokk under sommaren 1966 beräknas vara

färdig i grovbrutet skick. Borrvolymen på de kända malmerna beräknas bli av samma omfattning som under det senaste verksamhetsåret. En utökning av de geologiska arbetena i fjälltrakterna planeras. Geokemiska prospekteringsarbeten och geofysiska mätningar kommer att pågå i oförändrad omfattning.

I Västerbottens urberg kommer borrhningsarbetena inom Adakfältet att intensifieras så att snarast möjligt ett underlag kan erhållas för planering av de fortsatta arbetena vid Lindskölds- och Brännmyregruvorna. Arbetena väntas bli särskilt krävande inom Norra Lindsköld, där borrhålen kommer att vara djupa och stor kapacitet måste sättas in för att genomföra programmet.

Fortsatta undersökningsarbeten planeras vid *Hornträskviken, Granbergsliden, Njasaken och Vindelgransele* men blir beroende av tillgången på borrhmaskiner.

I Malånäsfältet fortsätter gravimetermätningarna för att täcka hela fältet.

Blockletningsarbetena, som under de senaste två åren huvudsakligen varit koncentrerade till Västernorrland, bör fortsätta. Det är emellertid nödvändigt att öka antalet blockletare så att även andra delar av Norrland kan blockletas under större delen av fältsäsongen. Åtgärder i syfte att stimulera allmänheten att medverka till att samla in malmblock planeras även.

I södra Norrbotten kommer prospekteringsarbetena med geologiska, geofysiska och geokemiska metoder att fortsätta i nuvarande eller något ökad omfattning. Uppborrningen av kopparmalmen vid *Lulepotten* kommer om möjligt att påskyndas.

I norra Norrbotten är *Liikavaara statsgruvefält* med angränsande områden föremål för en kopparmalmsinventering. I och med att Bolidens gruvaktiebolag beslutat undersöka möjligheten till gruvdrift inom *Aitikenområdet* har en ökad kännedom om de närbelägna statsägda kopparfyndigheterna framstått som särskilt angelägen. Omfattande geofysiska arbeten med olika metoder är planerade.

Flygmätningar beräknas fortgå i oförändrad omfattning. Prospekteringsarbeten på marken kommer främst att göras inom Kiruna-, Pajala-, Vittangi-, Kebnekaise- och Gällivareområdena. Såväl geologiska och geokemiska som markgeofysiska undersökningar samt borrhningsarbeten kommer därvid att utföras.

I Kirunaområdet fortsätter borrhningarna vid Puoltsa och Ekströmsberg. I Pajalaområdet kommer geofysiska mätningar att bedrivas. Järnmalmerna i den norra delen av Kaunisvaarastråket borrar upp. På Vittangibladet fortgår borrhningen vid Sautusvaara och de geofysiska mätningarna över den centrala delen av bladet. Den geologiska karteringen fortsätter. I Kebnekaiseområdet planeras mätningar på järnmalms- och sulfidmalmsobjekt. På Lannavaara-, Huuki- och Muonionalustabladen fortsätter den geologiska karteringen.

Utöver detta arbetsprogram, vilket innebär en ökning av prospekteringsverksamheten, har en utveckling av metodiken aktualiserats. Sålunda har utomlands nya, lovande prospekteringsmetoder kommit fram, vilka skulle kunna berika den av geologiska undersökningen nu tillämpade tekniken. Detta gäller framförallt olika geofysiska och geokemiska metoder, diamantborrning samt sättet för samordning av olika metoder för att effektivisera och rationalisera verksamheten. En anpassning måste emellertid ske till dels de geologiska förhållanden, som råder i Nordsverige, dels för vårt land speciella prospekteringsproblem. En ökad omfattning av forsknings- och utvecklingsarbeten inom malmbyrån är därför nödvändig.

Yrkande

Sveriges geologiska undersökning (skr. 12/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 2 325 000 kr. enligt följande.

	Anvisat 1965/66	Förändring
1. Geologiska arbeten	1 480 000	+ 231 000
2. Geofysiska arbeten	1 613 000	+ 416 000
3. Geokemisk prospektering	247 000	+ 53 000
4. Diamantborrning	2 161 000	+ 319 000
5. Tillfälliga transportleder	120 000	+ 5 000
6. Ersättningsanskaffningar	810 000	+ 29 000
7. Flygmätning för malmbyrån	535 000	+ 67 000
8. Analyser	325 000	+ 125 000
9. Forskning och utveckling	200 000	+ 200 000
10. Oljeprospektering	400 000	+ 600 000
11. Försöksorganisation för brunn- och borrhåll	150 000	+ 200 000
12. Uranprospektering	—	+ 80 000
13. Övrigt	209 000	—
	8 250 000	+ 2 325 000

Motiv

Den under år 1965 höjda varuskatten samt i någon mån andra kostnadsstegringar medför vid oförändrad verksamhet en automatisk ökning av kostnaderna för helt budgetår under detta reservationsanslag med 299 000 kr. Ökningen fördelar sig på följande sätt: geologiska arbeten 61 000 kr., geofysiska arbeten 68 000 kr., geokemisk prospektering 10 000 kr., diamantborrning 119 000 kr., tillfälliga transportleder 5 000 kr., ersättningsanskaffningar 29 000 kr. och flygmätning för malmbyrån 7 000 kr.

Under budgetåret 1966/67 är ytterligare automatiska kostnadsökningar att vänta. Liksom för innevarande budgetår bör därför till oförutsedda utgifter reserveras omkring 200 000 kr.

Av den begärda ökningen utöver automatiska kostnadsstegringar eller

2 026 000 kr., hänför sig 600 000 kr. till fortsatta undersökningar av kontinentalsockeln utanför Sveriges kuster. Beloppet är emellertid endast preliminärt beräknat i avvaktan på statsmakternas ställningstagande till fortsatt verksamhet. Posten Brunn- och borrhäls arkiv föreslås höjd med 200 000 kr. till 350 000 kr., vilket utgör den beräknade kostnaden för helt budgetår. Försöksverksamheten tar sin början vid årsskiftet 1965/66.

Övriga föreslagna anslagsökningar avser en intensifiering av malmletningsverksamheten samt, i samband därmed, ökade forsknings- och utvecklingsarbeten. Sålunda äskas under anslagsposten Geologiska arbeten en ökning med 170 000 kr. för att utvidga personalen med geologer och biträden. För de geofysiska arbetena stiger medelsbehovet med 400 000 kr. vid en fortsatt ökning av mätkapacitet, utveckling av instrumentering, höjning av kartstandard samt tolkning av geofysiska mätkartor m. m. Samtidigt föreslås emellertid att 52 400 kr., utgörande lönekostnad för vissa tjänster, förs över till avlöningsanslaget. Den geokemiska prospekteringen utvecklas likaledes snabbt och erfarenheten av pågående arbeten visar, att organisationen bör kompletteras med en geokemist, vilket medför en kostnadsökning av 43 000 kr. Posten Diamantborrning föreslås ökad med — utöver automatiska kostnadsstegringar — 200 000 kr. Beloppet är avsett för att sätta upp ett nytt diamantborrningslag. Inom huvudparten av de områden, där geologiska undersökningen utför prospekteringsborrningar, föreligger behov av att öka borrhålens djup. Detta innebär att nuvarande borrhälsrustning och personal blir bundna vid varje borrhälsplats under längre tid än vad förut varit fallet. Ett nytt diamantborrningslag skulle emellertid göra det möjligt att utföra ett ungefär oförändrat antal borrhälsundersökningar. För analyser m. m. kommer, enligt offert från LKAB, medelsbehovet att öka med 125 000 kr. Posten Forskning och utveckling föreslås uppräknad med 200 000 kr., varav 150 000 kr. avser utveckling av en elektrisk malmletningsmetod som bygger på utnyttjandet av vissa radiosändningar.

Efter vissa överläggningar med Aktiebolaget Atomenergi har geologiska undersökningen vidare äskat medel för att förbereda ett successivt övertagande av bolagets uranprospekteringsverksamhet. Utöver vad som äskats under reservationsanslaget Utrustning föreslås sålunda att under förevärande anslag inrättas en ny post — Uranprospektering — och att 80 000 kr. anvisas för erforderlig geologisk, geokemisk och geofysisk försöksverksamhet. I samband därmed föreslås, att posten Flygmätningar räknas upp med 60 000 kr. (exklusive automatisk kostnadsstegring), vilket beräknas motsvara kostnaderna för att bearbeta planerade radiometriskt registreringar.

Yttrande

1964 års geologiutredning (skr. 28/9 1965) anför, att utredningen i princip anser det vara lämpligt att den av Aktiebolaget Atomenergi bedrivna prospekteringen efter uran förs över till geologiska undersökningen.

Departementschefen

Geologiska undersökningens malmletningsverksamhet inom Västerbottens och Jämtlands län har hittills gett gynnsamma resultat. Enär förutsättningar tycks finnas för ett gott utbyte även framdeles bör denna prospektering fortsätta i huvudsak enligt geologiska undersökningens förslag. Jag kan också godta det arbetsprogram som geologiska undersökningen lagt fram beträffande järnmalmsinventeringen i Norrbottens län. Det ökade medelsbehovet föranleds, förutom av automatiska kostnadsökningar, främst av intensifierade arbeten i fjällkedjan i Västerbottens och Jämtlands län samt forsknings- och utvecklingsarbeten av olika slag för att rationalisera verksamheten.

Eftersom flera av de föreslagna forsknings- och utvecklingsarbetena är av långsiktig natur bör möjligheter emellertid finnas att göra förstärkningen i etapper och dela upp anslagsökningen på två eller flera år. Jag föreslår därför att geologiska undersökningen för malmprospekteringen, för järnmalmsinventeringen i Norrbottens län och för därmed sammanhängande forsknings- och utvecklingsarbeten erhåller en ökning av medelstilldelningen med ca 650 000 kr. för nästa budgetår.

Vidare har förslag lagts fram om att successivt föra över den av Aktiebolaget Atomenergi tidigare bedrivna uranprospekteringen till geologiska undersökningen. För närvarande är jag inte beredd att tillstyrka en sådan överflyttning. Till ett års förberedande arbeten enligt geologiska undersökningens plan bör dock erforderliga medel ställas till förfogande från fonden för försöksverksamhet och forskning på bränsleområdet.

De för innevarande budgetår anvisade medlen till försöksorganisation för brunns- och borrhärskiv avser verksamhet under tiden 1 januari—30 juni 1966. För nästa budgetår begärs ett anslag av 350 000 kr. vilket utgör den beräknade kostnaden för helt års verksamhet. Med hänsyn till de krav som samhällsutvecklingen ställer på vattenförsörjningen finner jag det angeläget, att försöksverksamheten fortsätts enligt uppgjord plan. Jag har inte någon invändning mot medelsberäkningen.

För innevarande budgetår har anvisats 400 000 kr. (prop. 1965: 1 bil. 12, SU 10, rskr 10) för att utföra en översiktlig flygmagnetisk mätning av den svenska kontinentalsockeln. Resultaten av denna mätning förelåg under sommaren 1965. Den 1 oktober 1965 anvisade Kungl. Maj:t vidare från fonden för försöksverksamhet och forskning på bränsleområdet 1,2 milj. kr. för en översiktlig seismisk undersökning i syfte att skapa ytterligare underlag för statsmakternas ställningstagande i fråga om oljeprospektering i Sverige. Undersökningsarbetena pågick till slutet av november 1965. Då en analys av resultaten bör avvaktas innan beslut kan fattas om eventuellt fortsatt verksamhet, har jag inte beräknat några medel för oljeprospektering för nästa budgetår. Ärendet torde efter ytterligare beredning senare få underställas riksdagen.

Med hänvisning till vad jag sålunda anfört bör anslaget föras upp med (8 250 000 + 650 000 + 200 000 — 400 000) 8 700 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Prospektering* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 8 700 000 kr.

C 6. Sveriges geologiska undersökning: Uppdragsverksamhet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	600 000	749 957
1965/66	700 000	
1966/67 (förslag)	1 000 000	

Yrkande

Sveriges geologiska undersökning (skr. 12/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 300 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Förändring
<i>Avlöningar</i>		
Avlöningar till extra personal	450 000	+ 250 000
<i>Omkostnader</i>		
1. Sjukvård m. m.	2 000	—
2. Reseersättningar	70 000	+ 30 000
3. Expenser	50 000	—
4. Utrustning	28 000	+ 20 000
5. Övriga utgifter	100 000	—

Av anslaget disponerar geologiska undersökningen högst ett belopp motsvarande de ersättningar som tas ut av uppdragsgivare för undersökningar med avdrag för pensions- och lokalkostnader m. m. Avdraget utgör 35 procent av de tillägg på debiterade löner, som ingår i ersättningarna.

Departementschefen

Enligt geologiska undersökningens beräkningar kommer för budgetåret 1966/67 inkomsterna av uppdragsverksamheten att öka till 1 200 000 kr. Anslaget bör föras upp med (700 000 + 300 000) 1 000 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Sveriges geologiska undersökning: Uppdragsverksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 000 000 kr.

D. Teknisk provnings- och försöksverksamhet

D 1. Statens provningsanstalt: Driftkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	5 266 000	6 501 009
1965/66	6 609 000	
1966/67 (förslag)	6 700 000	

Under förevarande anslagsrubrik föreslås gemensamt anslag för de medel som för innevarande budgetår anvisats under anslagen *Statens provningsanstalt: Avlöningar* och *Statens provningsanstalt: Omkostnader*. Omläggningen sammanhänger med den presentation av provningsanstaltens anslagsframställning i form av en programbudget, för vilken redogörs i det följande.

Yrkande

Statens provningsanstalt (skr. i september 1965) hemställer, att anslaget höjs med 961 000 kr.

Som underlag för yrkandet lägger provningsanstalten fram dels ett allmänt program för anstaltens verksamhet, dels en programbudget för budgetåret 1966/67. Medelsbehovet har i första hand beräknats på grundval av de i programbudgeten upptagna kostnaderna för anstaltens olika verksamhetsområden. Emellertid redovisar anstalten dessutom medelsbehovet med fördelning på anslag och anslagsposter och med motivering efter nuvarande grunder.

Programbudgetarbetet har utförts under medverkan av experter från statskontoret. Provningsanstalten har dock själv svarat för den slutliga utformningen av petitan.

A. Allmänt program för provningsanstaltens verksamhet

Inledningsvis framhåller provningsanstalten att de riktlinjer för provningsanstaltens verksamhet, som legat till grund för de senaste årens planering och utbyggnad, också varit gällande vid det nu genomförda programbudgetarbetet. Anstalten hänvisar bl. a. till provningsanstaltsutredningens betänkande (SOU 1960: 27), som bildade det huvudsakliga underlaget för 1961 års riksdags beslut om en upprustning av anstalten (prop. 1961: 41, SU 41, rskr 121), samt till 1963 års utredning om taxorna vid anstalten (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 73).

Anstaltens verksamhet är delad på tre aktiviteter eller kostnadsbärare, nämligen uppdragsverksamhet, forsknings- och utredningsarbete samt expertverksamhet. De båda sistnämnda aktiviteterna benämns allmän verksamhet.

Beträffande *uppdragsverksamheten* bör enligt anstalten en fortsatt utbyggnad genomföras med hänsyn till såväl det stora och ökande behovet av provningar som möjligheterna att genom ökad omsättning förbättra det ekonomiska utfallet. Den tekniskt-vetenskapliga nivån på arbetet bör successivt höjas för att uppfylla ökade krav på noggrannhet vid provningar och mätningar och göra det möjligt att ta emot mera kvalificerade uppdrag. Vidare bör uppdragsverksamheten i ökad omfattning inriktas på forskningsbetonade uppdrag, varigenom en viss stabilisering och utjämning i tiden av uppdragsverksamheten kan komma till stånd samtidigt som anstaltens resurser utnyttjas bättre. De rutinmässiga provningarna bör kunna minska i antal för att i stället ingå i företagens egen tillverkningskontroll. Anstalten framhåller särskilt att en högre kostnadstäckning för uppdragsverksamheten förutsätter att denna successivt begränsas till områden där kvalificerade och mera omfattande uppdrag kan erhållas eller behov föreligger av stora serier av rutinprovningar. Antalet ströuppdrag vid sidan av dessa arbetsområden kan regleras genom taxepolitiska åtgärder.

Anstalten lämnar även vissa uppgifter rörande det ekonomiska utfallet av uppdragsverksamheten. Kostnadstäckningen har under senare år kunnat förbättras väsentligt. Fr. o. m. budgetåret 1963/64 har uppdragsintäkterna överskridit de på avlönings- och omkostnadsanslagen redovisade, s. k. synliga kostnaderna för verksamheten och således lämnat ett bidrag till täckning även av de osynliga kostnaderna för verksamheten, d. v. s. pensioner, hyror, kapitalkostnader m. m. Den förbättrade kostnadstäckningen är en följd av anstaltens upprustning och det pågående rationaliseringsarbetet, som även tagit sig uttryck i en betydande årlig höjning av produktiviteten. Som nämnts avser anstalten även att genom taxepolitiska åtgärder förbättra kostnadstäckningen. Således syftar den taxehöjning från den 1 januari 1966, som anstalten förbereder, till såväl ökad lönsamhet för uppdragsverksamheten som kompensation för ökade kostnader. I sammanhanget framhålls emellertid att en utveckling av verksamheten enligt dessa riktlinjer förutsätter en snabb lösning av de mest akuta lokalproblemen vid provningsanstalten.

Forsknings- och utvecklingsarbetet bör på ett effektivt sätt stödja anstaltens uppdragsverksamhet. Betydelsefulla arbetsuppgifter är således utarbetandet av provnings- och mätmetoder samt studier av egenskaper och funktion hos olika material m. m. Enligt anstalten bör forsknings- och utvecklingsarbetets andel av den totala verksamheten successivt öka. Bl. a. framhålls betydelsen av en god kontakt med motsvarande arbete vid andra

in- och utländska institutioner. Ett sådant samarbete fordrar att anstalten arbetar på ungefär samma teknisk-vetenskapliga nivå som dessa.

Expertverksamheten omfattar bl. a. bistånd till statliga myndigheter vid utarbetandet av bestämmelser som är förenade med krav på kontroll eller provning. Eftersom sådant arbete i regel ej kan debiteras bör anstaltens medverkan begränsas till arbeten av värde för uppdragsverksamheten. Provningsanstalten är också remissinstans samt medverkar i sådant nationellt och internationellt standardiseringsarbete, som faller inom anstaltens kompetensområde. Som offentlig institution skall anstalten även besvara förfrågningar av olika slag m. m.

B. Programbudget för 1966/67

Programbudgeten inleds med en översiktstabla över provningsanstaltens organisation. Under anstaltens styrelse och verksledning är verksamheten fördelad på följande avdelningar och arbetsenheter. Antalet befattningshavare inom varje avdelning anges inom parentes:

Avdelning A (121)

- A 1 Byggnadstekniska laboratoriet
7 filialer
- A 2 Mekaniska laboratoriet
- A 3 Värme- och ventilationstekniska laboratoriet
- A 4 Brandtekniska laboratoriet
- CV Centralverkstad

Avdelning B (51)

- B 5 Analyslaboratoriet
- B 6 Polymertekniska laboratoriet
1 filial
- B 7 Ytskyddslaboratoriet
- B 8 Laboratoriet för metallografi och korrosion
- B 9 Laboratoriet för bränslen och smörjmedel

Avdelning C (34)

- C 10 Elektriska laboratoriet
- C 11 Akustiklaboratoriet
- C 12 Laboratoriet för fysikalisk mätteknik

Kansli (26)

Anstalten lägger vidare fram en vinst- och förlusträkning för budgetåren 1961/62—1964/65 samt en beräkning av resultatet för budgetåren 1965/66—1968/69. Vinst- och förlusträkningen baseras på en intern driftbokföring, som syftar till fullständig kostnadsredovisning. En sådan redovisning har sedan några år tillbaka förts vid anstalten vid sidan av den föreskrivna budgetredovisningen på anslag och anslagsposter. Ett sammandrag av vinst- och förlusträkningen för 1964/65, det beräknade resultatet för 1965/66 samt programbudgeten för 1966/67 lämnas här (tusen kr.):

	1964/65 Utfall	1965/66 Beräknat	1966/67 Petita
<i>Kostnader</i>			
Uppdragsverksamhet	4 093	4 486	4 630
Allmänt arbete (forskning och expertverksamhet)	2 382	3 092	3 508
Osynliga kostnader	1 924	2 086	2 283
Överskott på uppdragsverksamheten	561	364	601
Summa	8 960	10 028	11 022
<i>Intäkter</i>			
Uppdragsintäkter m. m.	4 654	4 850	5 231
Anslagsmedel netto	2 220	2 600	2 938
Forskningsbidrag	162	492	570
Bidrag till osynliga kostnader	1 924	2 086	2 283
Summa	8 960	10 028	11 022

De osynliga kostnaderna, som inte belastar anstaltens egna anslag, utgörs av schablonmässigt beräknade pensionskostnader, hyreskostnader, avskrivningar och räntor på anstaltens utrustning samt portokostnader, d. v. s. värdet av tjänstebrevsrätten. På intäktssidan har en balanseringspost tagits upp, som svarar mot de osynliga kostnaderna. Härigenom uppstår ett visst kalkylmässigt överskott på uppdragsverksamheten. Detta överskott kan betraktas som uppdragsverksamhetens bidrag till att täcka de osynliga kostnaderna. — På intäktssidan utgår beräkningen av posten Uppdragsintäkter för budgetåren 1965/66 och 1966/67 från den taxa, som gällde vid beräkningstillfället. Till följd av taxehöjningen fr. o. m. den 1 januari 1966 räknar anstalten med betydligt större intäkter. Posten Anslagsmedel netto utgör den av Kungl. Maj:t fastställda ekonomiska ramen för den allmänna verksamheten, som inte omfattas av krav på kostnadstäckning (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 78).

I det följande redogörs för uppbyggnaden av programbudgeten för 1966/67.

Uppdragsverksamhetens kostnader och intäkter har budgeterats med ledning av en analys av utvecklingsmöjligheterna för olika typer av uppdrag, vilka sammanfattats i ca 120 grupper. Varje grupp har bedömts för sig med hänsyn till såväl marknadsmässiga förhållanden som tillgängliga eller planerade resurser vid anstalten. Resultatet av denna bedömning har blivit en ökning av uppdragsverksamheten — räknat på intäkterna — med 8 % under budgetåret 1966/67, vilket beräknas medföra en ökning av de synliga kostnaderna, d. v. s. avlöningar och omkostnader, med 144 000 kr.

Uppdragsverksamheten vid provningsanstaltens nuvarande laboratorier

beräknas i stort sett komma att bedrivas i enlighet med tidigare givna riktlinjer. Ett för flertalet laboratorier gemensamt problem är bristen på lämpliga lokaler, som hämmar den planerade utbyggnaden.

Beträffande det byggnadstekniska laboratoriet (A 1) framhålls särskilt att verksamheten kommer att delvis anpassas till sådan provning som kan bli en följd av egenskapsredovisningskommitténs arbete, vilket fordrar utveckling av nya provningsmetoder. Vidare föreligger stort behov av provning av byggnadskonstruktioner. Beträffande det värme- och ventilations-tekniska laboratoriet (A 3) framhålls att en väsentlig insats fordras för att under de närmaste åren bygga upp laboratoriets ventilationstekniska del.

En utbyggnad av korrosionslaboratoriet (B 8) planeras i anslutning till verksamheten vid det nyligen inrättade korrosionsinstitutet. Eftersom institutet tills vidare inte anses böra ha egna laboratorier torde provningsuppdrag komma att lämnas till bl. a. provningsanstalten, vars nuvarande resurser emellertid är otillräckliga för ändamålet. Vidare framhålls att utredning pågår om förutsättningarna för utbyggnad fr. o. m. budgetåret 1966/67 av laboratoriet för bränsle och smörjmedel (B 9). Utökade insatser planeras även i fråga om provning av sprängteknisk materiel samt utveckling av metoder för undersökning av konsumentvaror.

Slutligen redovisas planer på provning av instrument, i första hand för industriella ändamål, i samarbete med vissa nordiska och andra utländska institutioner. För att planerna skall kunna realiseras fordras utökade lokaler för de elektriska och fysikaliska laboratorierna (C 10 och C 12).

Forsknings- och utvecklingsarbetets omfattning har beräknats med ledning av provningsanstaltens tidredovisning. För de tre budgetåren 1964/65, 1965/66 och 1966/67 beräknas insatsen till respektive 29, 40 och 48 årsverken. Ökningen av de synliga kostnaderna budgetåret 1966/67 beräknas till 423 000 kr. Eftersom en väsentlig del av kostnaderna för forskningen täcks med bidrag från forskningsråd m. m. väntas emellertid den erforderliga ökningen av anslagsmedel uppgå till endast 345 000 kr.

Forsknings- och utvecklingsarbetet ansluter nära till uppdragsverksamheten. Inriktningen av arbetet är därför i viss mån given genom de tidigare redovisade planerna för de olika laboratoriernas uppdragsverksamhet.

Anstalten framhåller angelägenheten av att förstärka det av Nordiska rådet initierade samarbetet mellan provningsinstitutioner i Norden. Detta samarbete inriktas främst på att utveckla och förenhetliga mät- och provningsmetoder. En fastare organisation för samarbetet diskuteras f. n.

Expertverksamhetens omfattning beräknas inte komma att öka i någon högre grad under de närmaste två åren. Insatsen under de tre budgetåren 1964/65, 1965/66 och 1966/67 anges till respektive 16, 17 och 19 årsverken. Under 1966/67 beräknas de synliga kostnaderna bli i det närmaste oförändrade.

En betydelsefull del av expertverksamheten utgörs av arbete i nationella

och internationella standardiseringskommittéer samt forskningskommittéer av olika slag. Provningsanstalten deltar f. n. i ca 120 sådana kommittéer.

C. Anslagsberäkning med fördelning på nuvarande anslag

Som komplement till programbudgeten lägger anstalten fram en beräkning av erforderliga medel efter nu gällande principer.

Under anslaget *Statens provningsanstalt: Avlöningar* har för budgetåret 1965/66 anvisats 5 406 000 kr. Anstalten hemställer att anslaget höjs med 837 000 kr.

	Förändring
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) 1 laboratoriechef Be 1	+ 53 928
b) 3 förste forskningsingenjörer Ae 27	+ 138 996
c) Avlöningar till extra personal	+ 555 000
d) Vikariats- och övertidsersättningar	+ 30 000
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
a) Lönegradsförändringar	+ 6 852
b) Extra-ordinariesättningar	—
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 52 224
	+ 837 000

Motiv

1. a) Enligt provningsanstaltens instruktion skall sammanlagt tolv laboratorier finnas inrättade vid anstalten. Laboratoriechefstjänst saknas numera endast vid laboratoriet för bränslen och smörjmedel. En utredning om uppbyggnaden av laboratoriet väntas bli färdig under budgetåret 1965/66.

1. b) I *petita* för budgetåret 1965/66 föreslog anstalten inrättande av sex kvalificerade forskartjänster för metodutveckling och därmed sammanhängande forskning. Tre av dessa tjänster bör inrättas fr. o. m. budgetåret 1966/67, i första hand avsedda för byggnadslaboratoriet (A 1), mekaniska laboratoriet (A 2) och polymertekniska laboratoriet (B 6).

1. c—d) De medel, som avses för angivna ändamål, bör räknas upp med hänsyn till den väntade belastningen enligt programmet för budgetåret 1966/67.

2. a) Anstalten föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen en som tekniker i Ao 11 till laboratorieassistent i Ae 12, två som mekaniker i Ao 9 till tekniker i Ae 11 samt en som kanslibiträde i Ao 7 till kontorist i Ae 9.

2. b) Anstalten föreslår att en tjänst som förste avdelningsingenjör i Ag 23 och tre som avdelningsingenjör i Ag 19 extra-ordinariesätts.

Under anslaget *Statens provningsanstalt: Omkostnader* har för budgetåret 1965/66 anvisats 1 203 000 kr. Anstalten hemställer att anslaget höjs med 124 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67
2. Reseersättningar	118 000	+ 60 000
3. Expenser	564 000	— 84 000
4. Publikationstryck	8 000	+ 4 000
6. Förbrukningsartiklar	278 000	+ 122 000
7. Övriga utgifter:		
b) frakt och spedition av provföremål	70 000	+ 22 000
		+ 124 000

Motiv

2. För att kunna följa med den snabba tekniska utvecklingen måste särskilt chefstjänstemännen delta i det internationella samarbetet inom normkommittéer m. m. Med hänvisning till den affärsmässiga uppläggningsen av verksamheten föreslås att anstalten får generellt bemyndigande att medge och från detta anslag bestrida utgifter för utlandsresor. Medelsbehovet för budgetåret 1966/67 beräknas till minst 40 000 kr. För övriga resor i den allmänna verksamheten beräknas medelsbehovet öka med ca 20 000 kr.

3. Den ökade verksamheten enligt programbudgeten för 1966/67 beräknas medföra en ökning av utgifterna med 111 000 kr. Eftersom det för innevarande budgetår anvisade beloppet innefattar ett belopp av 195 000 kr. för vissa engångsanskaffningar kommer emellertid medelsbehovet att minska med 84 000 kr.

4—7. Ökningarna har beräknats i förhållande till den i programbudgeten förutsedda ökningen av verksamheten.

Yttrande

Statskontoret och *riksrevisionsverket* (skr. 12/10 1965) har avgivit gemensamt utlåtande över provningsanstaltens förslag till programbudget. Ämbetsverken anser att materialet i programbudgeten ger ett bättre underlag för bedömning av anstaltens ekonomi och anslagsbehov än det som kommit fram i tidigare anslagsframställningar. Ämbetsverken framhåller dock att formen för provningsanstaltens petita inte bör betraktas som någon slutlig modell för en programbudget. Bl. a. påpekas att programmet måste vara förhållandevis specificerat om det nuvarande systemet för kontroll skall kunna ersättas med en friare anslagsgivning. Det vore därför önskvärt med en översikt över kostnader, intäkter och planerad verksamhet vid anstaltens olika avdelningar och laboratorier.

Beträffande den i petitan framlagda vinst- och förlusträkningen föreslår ämbetsverken en ändrad uppställning, som gör det lättare för statsmakter-

na att bedöma konsekvenserna i ekonomiskt avseende av programbudgeten. För budgetåret 1966/67 skulle en sådan redovisning ge följande resultat (tusen kr.):

	Uppdrag	Allmän verksamhet			S:a
		Forskn.	Expert	S:a	
A. Vinst- och förlusträkning					
<i>Kostnader</i>					
1. Redovisade under driftsanslag					
a) direkta löner och omkostn.	3 751	2 085	884		
b) fördelade " " " "	879	339	200		
Säger	4 630	2 424	1 084	3 508	8 138
2. Kalkylmässiga kostnader	1 500			783	2 283
Summa	6 130			4 291	10 421
<i>Intäkter</i>					
Redovisade under inkomsttitel....	5 231	570	—	570	5 801
Nettokostnad	899			3 721	4 620
B. Anslagsberäkning					
Intäkter enl. ovan	5 231	570	—	570	5 801
Driftsanslag enl. ovan	4 630			3 508	8 138
Medgiven max. anslagsbelastning....				2 938	
Bidrag till täckning av kalkylmässiga kostnader	601				
På budgeten synlig nettokostnad för verksamheten					2 337

Om den av provningsanstalten föreslagna sammanslagningen av avlönings- och omkostnadsanslagen skall tillämpas anser ämbetsverken av redovisningstekniska skäl önskvärt att bokföringen av utgifter sker på avlönings- och omkostnadsstater enligt hittills tillämpade grunder.

Departementschefen

Den 13 december 1963 uppdrog Kungl. Maj:t åt statskontoret att i samråd med riksrevisionsverket utreda frågan om bokföring, kostnadsredovisning och programbudgetering inom statsverksamheten. Ett av syftena med uppdraget är att ge statsmakterna ett bättre beslutsunderlag för att fördela resurser till statsförvaltningens olika verksamhetsgrenar, samtidigt som ändamålsorienterad planering och prestationstänkande hos myndigheterna uppmuntras. Programbudgetsystemet innebär bl. a. att anslagen inte primärt knyts till kostnadsslag såsom avlöningar och omkostnader m. m. utan till vissa aktiviteter, och att myndigheten bör ha viss frihet i valet av medel för att fullfölja programmet för verksamheten.

Statens provningsanstalt är en av de myndigheter som ansetts lämpad för försöksverksamhet på programbudgetområdet. Skälen härtill är flera.

Genom att arbetet vid anstalten domineras av uppdragsverksamhet kan värdet av prestationerna förhållandevis lätt mätas och jämföras med kostnaderna. Vidare har anstalten sedan några år en kostnadsbokföring som lätt kan anpassas till programbudgeteringens behov.

Provningsanstalten har som första statliga myndighet försöksvis lagt fram sina anslagsförslag i form av programbudget. Förslagen baseras på dels ett allmänt program för verksamheten, dels en programbudget för budgetåret 1966/67. Som jämförelse redovisar anstalten även medelsbehovet med fördelning efter nuvarande grunder på anslag och anslagsposter. Arbetet med programbudgeten har utförts i samarbete med programbudgetutredningen inom statskontoret. Anstalten har ensam svarat för utformningen av petitaskrivelsen.

Provningsanstaltens redovisning av sina medelsbehov genom en programbudget har enligt min mening ur informationssynpunkt flera förtjänster. Det ligger emellertid i sakens natur att anstaltens första programbudgetförslag inte kan betraktas som någon slutlig modell. Det i petitan redovisade programmet med uppdelning endast på anstaltens tre huvudaktiviteter — uppdragsverksamhet, forskning och expertverksamhet — torde vara alltför ospecificerat för att ge de anslagsbeviljande instanserna ett fullgott instrument för bedömning och kontroll av verksamheten. Jag anser därför i likhet med statskontoret och riksrevisionsverket att programbudgeten bör redovisa kostnader, intäkter och planerad verksamhet vid anstaltens avdelningar och laboratorier. Underlag för en sådan redovisning torde redan finnas hos provningsanstalten. Vidare är det önskvärt att programbudgeten ger upplysning om graden av kostnadstäckning för uppdragsverksamheten, såväl totalt som inom de olika arbetsenheterna. Detta kan åstadkommas genom att i vinst- och förlusträkningen för verksamheten fördela de osynliga eller kalkylmässiga kostnaderna. Så har skett i den av statskontoret och riksrevisionsverket föreslagna modellen. Jag återkommer till frågan om kostnadstäckningen i det följande.

En viss vidareutveckling av anstaltens programbudgetmodell erfordras innan den kan betraktas som ett fullt tillfredsställande underlag för bedömningen av anstaltens medelsbehov. Provningsanstalten bör anmodas att vid utarbetandet av sina petita för budgetåret 1967/68 beakta de synpunkter på frågan som anförts här och därvid samråda med statskontoret och riksrevisionsverket. Jag har i övrigt inte någon erinran mot vad provningsanstalten anfört angående verksamhetens inriktning.

För den allmänna verksamheten räknar jag tills vidare med en oförändrad ram, d. v. s. 2,6 milj. kr. I enlighet med provningsanstaltens förslag bör fr. o. m. nästa budgetår de nuvarande avlönings- och omkostnadsanslagen slås ihop till ett förslagsanslag, benämnt Statens provningsanstalt: Driftkostnader. Kungl. Maj:t bör äga meddela föreskrifter om redovisningen av anslagsmedlen.

Anstaltens olika yrkanden om nya tjänster och tjänsteförändringar kan jag inte tillstyrka. I sammanhanget må framhållas att inrättandet av ytterligare extra-ordinarie tjänster hos anstalten skulle motverka den med programbudgetsystemet avsedda friheten från bindningar till vissa kostnads-
slag. Utgifter för utrikes tjänsteresor bör i enlighet med anstaltens förslag få bestridas från det nya driftkostnadsanslaget.

Under budgetåret 1964/65 täcktes de synliga och kalkylmässiga kostnaderna för uppdragsverksamheten vid anstalten till ca 87 % av intäkter från uppdragen. Krav på full kostnadstäckning bör i princip gälla för statlig uppdragsverksamhet. I enlighet härmed bör täckning även för de kalkylmässiga kostnaderna i anstaltens uppdragsverksamhet uppnås nästa budgetår. Om den av anstalten fr. o. m. den 1 januari 1966 vidtagna taxehöjningen inte leder till detta resultat bör anstalten överväga ytterligare taxepolitiska åtgärder. Aktiviteter inom uppdragsverksamheten, som bedöms motverka att kostnadstäckning uppnås för uppdragsverksamheten i dess helhet, bör läggas ned. Därest detta skulle innebära att anstalten inte kan fullgöra sina instruktionsenliga förpliktelser eller i annat hänseende medföra väsentliga avsteg från gällande riktlinjer för verksamheten bör frågan underställas Kungl. Maj:ts prövning.

Vid beräkningen av anslaget för budgetåret 1966/67 utgår jag som nämnts från en oförändrad ram för den allmänna verksamheten. Utgifterna för uppdragsverksamheten uppskattar jag till 4,1 milj. kr. Utgångspunkten har härvid varit de av anstalten beräknade uppdragsintäkterna — 5,2 milj. kr. — samt den nyss angivna förutsättningen i fråga om kostnadstäckningen. Anslaget bör således föras upp med (2 600 000 + 4 100 000) 6 700 000 kr., en ökning med 91 000 kr. i förhållande till summan av avlönings- och omkostnadsanslaget för innevarande budgetår.

Under åberopande av vad som anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens provningsanstalt: Driftkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 6 700 000 kr.

D 2. Statens provningsanstalt: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	800 000	650 995	735 510
1965/66	800 000		
1966/67 (förslag)	800 000		

Yrkande

Statens provningsanstalt (skr. i september 1965) hemställer, att anslaget höjs med 100 000 kr.

Motiv

I den till petita för budgetåret 1965/66 fogade planen rörande utrustningsanslaget 1961/62—1967/68 beräknades medelsbehovet för 1966/67 till 1 095 000 kr. I detta belopp hade dock ej räknats in utrustningen för anstaltens brandlaboratorium. Planerad anskaffning har av flera orsaker fördröjts. På grund av att kostnaderna successivt ökat för ny- och ersättningsanskaffning av den tekniska utrustningen föreslår anstalten att anslaget räknas upp med 100 000 kr. Højningen motiveras också med att viss kapitalkrävande utrustning måste anskaffas för brandlaboratoriet samt för anstaltens arbete inom korrosionsområdet.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens provningsanstalt: Utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 800 000 kr.

D 3. Statens skeppsprovsningsanstalt: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 624 000	1 732 548
1965/66	1 758 000	
1966/67 (förslag)	2 182 000	

Yrkande

Statens skeppsprovsningsanstalt (skr. 25/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 635 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändringar	
a) Beräkningsavdelningen	
1 avdelningsdirektör Be 1	+ 53 928
2 förste forskningsingenjörer Ae 27	+ 91 368
b) Drifts- och verkstadsavdelningen	
1 avdelningsdirektör Be 1	+ 53 928
c) Avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden	+ 395 000
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 11 484
b) Extra-ordinariesättning	—
3. Löneomräkning	+ 29 292
	+ 635 000

Motiv

Verksamheten vid anstalten har under det sistförflutna budgetåret fortgått under samma former som tidigare. Uppdragsvolymen har varit hög inom såväl den civila som den militära sektorn. Inkomsterna av uppdragsverksamheten utgjorde under budgetåret 2 083 826 kr. medan utgifterna för avlöningar och omkostnader uppgick till 2 025 560 kr. Genom höjningar av uppdragstaxan — senast med 10 % från och med den 1 april 1965 — torde anstalten i fortsättningen liksom tidigare kunna räkna med full täckning av alla till respektive uppdrag hänförliga kostnader.

Som tillägg till tidigare redogörelser för den skeppsbyggnadstekniska forskningens resurser i några europeiska länder lämnar anstalten vissa uppgifter beträffande förhållandena i Japan. Härav framgår att de japanska resurserna för fartygshydromekanisk utveckling och forskning är synnerligen omfattande och att de befinner sig under stark utveckling.

I fråga om den tekniska utvecklingen på skeppsbyggnadsområdet råder i huvudsak samma tendenser som tidigare. Utvecklingen mot större fartygsenheter gör sig fortfarande gällande särskilt beträffande tankfartyg. Detta medför problem i fråga om fartygens formgivning och framdrivning samt i fråga om manöver- och kurshållningsegenskaper. Även beträffande det medelstora tonnage, d. v. s. torrlastfartygen, har särskilda hydromekaniska problem uppstått till följd av att fartygen blir alltmer specialiserade, vilket ställer särskilda krav på utformningen. Dessa problem är av stor betydelse för bl. a. driftsekonomi. Möjligheten att erbjuda en för ändamålet speciellt lämplig skrovform blir därigenom ett vapen i striden om nybyggnadskontrakten.

En ständig utveckling av anstaltens verksamhet måste äga rum för att anstalten skall kunna hävda sin ställning som svenskt försöks- och forskningscentrum inom sitt område. Vidare hänvisas till vissa aktuella planer på att genom samarbete mellan statens tekniska forskningsråd och Sveriges varvsindustriförening — genom dess stiftelse för skeppsbyggnadsteknisk forskning — skapa ekonomiska förutsättningar för omfattande systematiska undersökningar av tekniska problem rörande handelsfartygens konstruktion och drift. Eftersom dessa planer torde sikta på mera nära i tiden liggande problem, som kortsiktigt får betydelse i produktionen, blir det nödvändigt att på annat sätt sörja för den långsiktiga experimentella och teoretiska målforskningen på området. Det är därför enligt anstaltens mening ofrånkomligt att dess utrymme för egen målforskning utökas genom en successivt ökande nettoutgift i budgetredovisningen.

Beträffande det militära området hemställer anstalten att medel årligen måtte avsättas för mera grundläggande och långsiktig marinmilitär forskning vid anstalten. Dessa medel skulle i samråd med marinen användas för detta ändamål vid sidan av den projektbundna målforskning, som f. n. utförs vid anstalten för marinförvaltningens räkning.

Beträffande de särskilda yrkandena under avlöningsanslaget anförs bl. a. följande.

1. a) Vid beräkningsavdelningen erfordras en tjänst som avdelningsdirektör för planering m. m. av försök med befintlig vågbildningsanordning. Vidare erfordras två förste forskningsingenjörer, av vilka en för samordning av all automatisk databehandling inom anstalten och en för hydroakustiska arbetsuppgifter.

1. b) Vid drifts- och verkstadsavdelningen kommer det nya kavitationslaboratoriet att innebära en ökning av det kvalificerade experimentella arbetet. Som ledare för en ny sektion för mekaniska och hydromekaniska ärenden erfordras en avdelningsdirektör.

1. c) Anslagsposten bör räknas upp med hänsyn till den väntade ökningen av uppdragsverksamheten.

2. a) Anstalten föreslår uppflyttning i lönegrad av två överingenjörstjänster från Be 3 till Be 4 samt av en tjänst som avdelningsdirektör i Be 1 till Be 3.

2. b) Anstalten föreslår att en tjänst som förste forskningsingenjör i Ag 27 extra-ordinariesätts.

Yttrande

Marinförvaltningen (skr. 8/10 1965) uppger att ca 8 % av dess fartygsmaterielanslag f. n. används till forskning, försök och utveckling. Förvaltningen anlitar i viss utsträckning anstalten för forskningsuppdrag inom det hydromekaniska området. Då planen för fartygsmaterielanslagets disposition görs upp måste emellertid stark återhållsamhet iakttas i fråga om särskilt den mera långsiktiga forskningen. Det kunde därför vara av värde om särskilda medel stod till förfogande för grundläggande hydromekanisk forskning. Enligt marinförvaltningen ligger det närmast till hands att dessa medel tilldelas försvarets forskningsanstalt, varigenom forskningsuppgifterna skulle kunna inarbetas i forskningsanstaltens lång- och kortsiktiga planer.

Departementschefen

Skeppsprovningsanstaltens forsknings- och utvecklingsverksamhet på det hydromekaniska området är av stor betydelse för den svenska varvsindustrins möjligheter att möta den hårdnande internationella konkurrensen. Detta gäller inte minst anstaltens långsiktiga målforskning på området. Jag är emellertid inte nu beredd att förorda ett ökat ekonomiskt utrymme för denna del av verksamheten.

I enlighet med förslag av skeppsprovningsanstalten bör en tjänst som förste forskningsingenjör i Ag 27 extra-ordinariesättas (2. b). Med hänsyn till den ökade uppdragsverksamheten bör vidare posten för extra tjänstemän m. m. räknas upp med 395 000 kr. (1. c).

Anslaget bör föras upp med (1 758 000 + 424 000) 2 182 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för statens skeppsprovningsanstalt i enlighet med vad jag föreslagit,

b) godkänna följande avlöningsstat för statens skeppsprovningsanstalt, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	78 000
2. Arvoden, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	4 000
3. Avlöningar till extra tjänstemän, verkstadsarbetare och tillfälliga biträden, <i>förslagsvis</i>	858 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal	1 242 000
Summa kr.	2 182 000

c) till *Statens skeppsprovningsanstalt*: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 182 000 kr.

D 4. Statens skeppsprovningsanstalt: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	217 000	293 012
1965/66	217 000	
1966/67 (förslag)	287 000	

Yrkande

Statens skeppsprovningsanstalt (skr. 25/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 20 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Dep.ch.
2. Reseersättningar	8 000	+ 7 000	+ 64 000
3. Expenser:			
a) bränsle, lyse, vatten	40 000	—	— 7 000
b) övriga expenser	46 000	+ 10 000	+ 10 000
5. Övriga utgifter: bibliotek	5 000	+ 3 000	+ 3 000
		+ 20 000	+ 70 000

Motiv

2. Till följd av att uppdragsverksamheten ökar och kavitationslaboratoriet snart tas i bruk ökar behovet av tjänsteresor.

3. Den ökade uppdragsverksamheten och en ny telexanläggning medför ökade kostnader.

5. Den tekniska litteratur som måste bevakas har blivit alltmer omfattande.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 287 000 kr. Härvid har jag under posten Reseersättningar beräknat 57 000 kr. för utrikes tjänsteresor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens skeppsprovvningsanstalt: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 287 000 kr.

D 5. Statens skeppsprovvningsanstalt: Utrustning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/64	165 000	58 940	121 985
1965/66	200 000		
1966/67 (förslag)	200 000		

Yrkande

Statens skeppsprovvningsanstalt (skr. 25/8 1965) hemställer, att anslaget under nästa budgetår anvisas med oförändrat belopp för vidareutveckling och modernisering av anstaltens utrustning.

I detta sammanhang torde böra anmälas, att anstalten upprepar sitt yrkande från de senaste åren om att medel måtte anvisas för att utreda frågan om ett kombinerat styrnings- och våglaboratorium (prop. 1964: 1 bil. 12 s. 84 och 1965: 1 bil. 12 s. 86). Medelsbehovet beräknas nu till 200 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens skeppsprovvningsanstalt: Utrustning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 200 000 kr.

D 6. Statens skeppsprovvningsanstalt: Kavitationslaboratorium

	Anslag
1965/66	2 300 000
1966/67 (förslag)	1 200 000

För att täcka kostnaderna för ett kavitationslaboratorium vid skeppsprovvningsanstalten, som kostnadsberäknats till 3,5 milj. kr., har innevaran-

de budgetår anvisats ett reservationsanslag av 2 300 000 kr. (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 86, SU 10, rskr 10).

Statens skeppsprovvningsanstalt (skr. 10/9 1965) hemställer, att för budgetåret 1966/67 måtte anvisas 1 200 000 kr. för att täcka återstående kostnader för laboratoriet. Arbetet med projektering och upphandling har fortgått planenligt. Den första delen av utrustningen väntas bli leveransklar hösten 1966.

Departementschefen

I enlighet med skeppsprovvningsanstaltens förslag bör medel anvisas för att täcka återstående kostnader för kavitationslaboratoriet. Jag erinrar om att medelsanvisningen under detta anslag avser endast själva laboratoriet med instrument och utrustning. Härtill kommer kostnader för nybyggnad avsedd att inrymma laboratoriet. Sedan byggnadsstyrelsen lagt fram en kostnadsberäkning för projektet avser jag att ta upp frågan om investeringsanslag för detta på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens skeppsprovvningsanstalt: Kavitationslaboratorium* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 1 200 000 kr.

E. Teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete**E 1. Statens tekniska forskningsråd**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	364 000	364 000
1965/66	416 000	
1966/67 (förslag)	428 000	

Yrkande

Statens tekniska forskningsråd (skr. 31/8 1965) begär inte något särskilt anslag för verksamheten vid rådet under budgetåret 1966/67. Rådet återkommer till sitt förslag, att Kungl. Maj:t utverkar riksdagens bemyndigande att få fastställa den del av reservationsanslaget för teknisk forskning, som må användas för den administrativa och planerande verksamheten vid rådet (prop. 1964: 69 s. 29, prop. 1965: 40 s. 28). Ett sådant förfarande tillämpas för bl. a. statens råd för atomforskning och statens råd för byggnadsforskning. Enligt rådets mening måste ett rimligt förhållande skapas mellan dess resurser för teknisk forskning å ena och för planerande och administrativa uppgifter å andra sidan.

I en särskild promemoria den 13 september 1965 har rådet angivit det ökade medelsbehovet för de ändamål som tillgodoses genom förevarande anslag till i runt tal 154 000 kr.

	Förändring
1. Arvode åt ordföranden och 2. Ersättning för särskilda utredningar	+ 4 800
3. Resekostnadsersättningar och traktamenten åt ordföranden och ledamöter	+ 2 000
4. Ersättning åt sekreterare och annan personal, expenser m. m.	+ 147 200
	+ 154 000

Motiv

1. Rådet anser att delposterna 1 och 2 bör slås ihop. Särskilt arvode bör utgå till vice ordföranden.

4. Tjänsten som kansliskrivare i Ae 11 (registrator) bör med tanke bl. a. på den ökade arbetsbördan förändras till en tjänst som kontorsskrivare i Ae 13. Medel bör vidare beräknas för en kontorist i A 9 vid registraturen, en

kontorist i A 9, ett kanslibitråde i A 7 och fyra biträden i reglerad befordringsgång vid maskinskrivningscentralen och telefonväxeln samt ett bitråde i reglerad befordringsgång vid den kamerala sektionen.

Departementschefen

Forskningsrådets hemställan att få utnyttja anslaget till teknisk forskning även för rådets administrativa och planerande uppgifter är jag inte beredd att biträda. För ökade resekostnader beräknar jag 2 000 kr. och för ökade expenser 10 000 kr. Anslaget bör föras upp med (416 000 + 12 000) 428 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens tekniska forskningsråd* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 428 000 kr.

E 2. Teknisk forskning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	13 200 000	10 995 674	6 783 441
1965/66	16 200 000		
1966/67 (förslag)	18 200 000		

Yrkande

Statens tekniska forskningsråd (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 8 800 000 kr. Härvid förutsätter rådet den ändringen i förhållande till nuläget, att dess administrationskostnader skall bestridas från förevarande anslag.

Motiv.

Av rådets redogörelse framgår att under budgetåret 1964/65 inkom ansökningar om bidrag till ett sammanlagt belopp av 18,8 milj. kr. (1963/64 16,7 milj. kr.). Bidrag beviljades med 13,4 milj. kr. Dessutom hade vid utgången av budgetåret reservationsvis beviljats bidrag om 5,8 milj. kr. för avräkning mot innevarande budgetårs anslag.

Den föreslagna ökningen av anslaget till teknisk forskning avser rådet att utnyttja för följande ändamål, nämligen skeppsteknisk forskning 1 milj. kr., kommunikationsteknisk och transportteknisk forskning 500 000 kr., information och dokumentation 1 milj. kr., medicinsk teknik 1 milj. kr., rymdforskning 750 000 kr., storprojekt 2 milj. kr., förstärkta resurser för vanliga anslag 2 milj. kr. samt compensation för bortfall av stöd från Amerikas förenta stater 650 000 kr.

I detta sammanhang torde vidare böra anmälas, att *Svenska forskningsinstitutet för cement och betong* vid tekniska högskolan i Stockholm (skr. 30/9 1965) åter lagt fram förslag angående avtal mellan staten och institutets stiftelse om ett årligt anslag på riksstaten av 300 000 kr.

Departementschefen

Jag föreslår att anslaget till teknisk forskning höjs med 2,0 milj. kr. till 18,2 milj. kr. I detta sammanhang vill jag understryka vikten av att tekniska forskningsrådet, med hänsyn till den knappa tillgången på forskarutbildad personal, koncentrerar sig på större, icke personalkrävande projekt. Någon medelsanvisning på riksstaten för cement- och betonginstitutet anser jag mig inte kunna tillstyrka. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Teknisk forskning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 18 200 000 kr.

E 3. Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR: Administrationskostnader

	Anslag
1966/67 (förslag)	100 000

Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR, inrättades år 1964 (prop. 1964: 96, SU 102, rskr 222) med uppgift att lämna finansiellt stöd i syfte att föra fram forskningsresultat och uppfinningar till industriell produktion. Institutet anvisades ett investeringsanslag på 20 milj. kr. Administrationskostnaderna skulle få bestridas från handelsdepartementets kommittéanslag. Institutet trädde i verksamhet i januari 1965. Det har organiserat ett med Malmfonden gemensamt kansli.

Yrkande

Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR, (skr. 1/9 1965) hemställer om ett anslag av 125 000 kr. för institutets administrationskostnader.

Motiv

Administrationskostnaderna för nästa budgetår har beräknats under förutsättning av oförändrade personalbehov. Av det beräknade beloppet avser 28 000 kr. arvoden till styrelsen, 63 000 kr. personalkostnader delade med Malmfonden (1 direktör och 1 sekreterare), 10 000 kr. resekostnader, 20 000 kr. utredningar samt 4 000 kr. städning, kontorsservice m. m.

Departementschefen

Institutets administrationskostnader bestrids under innevarande budgetår från handelsdepartementets kommittéanslag. Enligt min mening bör från och med nästa budgetår ett särskilt förslagsanslag för institutets administrationskostnader tas upp på riksstaten benämnt Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR: Administrationskostnader.

För resekostnader beräknar jag 5 000 kr. Vidare bör kostnaderna för utredningar belasta institutets investeringsanslag. Anslaget bör då föras upp med 100 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR: Administrationskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kr.

E 4. Bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademien

	Anslag
1964/65	541 000
1965/66	676 000
1966/67 (förslag)	676 000

Yrkande

Ingeniörsvetenskapsakademien (skr. 31/8 1965) hemställer, att bidraget höjs med 884 000 kr.

	Förändring
1. Akademiens centrala verksamhet	+ 109 500
2. Tekniskt sekretariat	+ 160 000
3. IVA:s försöksstation	+ 15 000
4. Akademiens internationella verksamhet	
a) Amerikas förenta stater	+ 39 000
b) Sovjetunionen	+ 100 000
c) Japan	+ 190 000
d) Frankrike	+ 82 000
e) Centralsekretariat	+ 188 000
5. Arvode till av Kungl. Maj:t utsedd revisor	+ 500
	+ 884 000

Motiv

1. En höjning med 19 500 kr. behövs för att återställa bidragets realvärde. Vidare begärs 90 000 kr. för att förstärka akademiens möjligheter att biträda forskningsberedningen m. fl. offentliga organ.

2. Det tekniska sekretariatet består av två akademiker med hjälpkrafter. Sekretariatet bekostas till stor del av statens tekniska forskningsråd. Rådet har uttalat att kostnaderna för sekretariatet i fortsättningen bör finansieras genom direkta statsanslag.

3. En höjning med 15 000 kr. begärs för att återställa bidragets realvärde.

4. a) Den föreslagna höjningen på 39 000 kr. motiveras av allmänna kostnadsstegringar i Sverige och Amerikas förenta stater. Kostnaderna i Sverige uppskattas till 40 000 kr., varav 30 000 kr. utgör del av lön för teknisk sekreterare.

4. b) Den föreslagna höjningen på 100 000 kr. motiveras av allmänna kostnadsstegringar i Sverige och Sovjetunionen. Kostnaderna i Sverige uppskattas till 110 000 kr., varav 65 000 kr. motsvarar kostnaderna för en ny befattning för en rysktalande tekniker vid akademiens kansli.

4. c) Akademien återkommer med sitt förslag om ett anslag för den teknisk-vetenskapliga kontaktverksamheten i Japan (prop. 1963: 1 bil. 12 s. 82, prop. 1964: 1 bil. 12 s. 86, prop. 1965: 1 bil. 12 s. 90). Den japanska industrin har vuxit i styrka samtidigt som den japanska exporten ökat betydligt. Japan har också utvecklats till ett viktigt avnämjarland för svenska uppfinningar och industriprodukter. Akademien anser att det blir ett väsentligt avbräck för Sveriges näringsliv om inte en teknisk-vetenskaplig kontaktman snarast tillsätts i Japan. Kostnaderna i Sverige uppskattas till 30 000 kr.

4. d) Den föreslagna höjningen på 82 000 kr. motiveras av att det anslagna beloppet för innevarande budgetår bedöms vara otillräckligt. Kostnaderna i Sverige uppskattas till 62 000 kr., varav 50 000 kr. för lön m. m. åt teknisk sekreterare.

4. e) Akademien återkommer med sitt yrkande om medel till ett sekretariat för internationella ärenden (prop. 1963: 1 bil. 12 s. 81, prop. 1964: 1 bil. 12 s. 86, prop. 1965: 1 bil. 12 s. 90). För att administrera kontaktverksamheten och sprida information om denna erfordras ett starkt centralsekretariat. Samtidigt har akademien på statsmakternas önskan tagit på sig en alltmer utvidgad verksamhet inom bl. a. OECD:s kommittéer för vetenskap och utbildning. Resurserna är dock begränsade. Akademien disponerar för innevarande budgetår provisoriska anslag från statens tekniska forskningsråd om 299 000 kr., varav 95 000 kr. för centralsekretariat, 74 000 kr. för sekretariat för OECD-ärenden, 35 000 kr. för kontaktverksamhet med Östeuropa samt 95 000 kr. för tillfällig kontakt- och stipendieverksamhet, främst med Japan. De totala kostnaderna för det internationella sekretariatet uppskattas för budgetåret 1966/67 till 430 000 kr. Av detta belopp belastar 242 000 kr. kontaktverksamheten i respektive länder. Inte fördelbara kostnader uppgår till 188 000 kr.

Departementschefen

Anslaget bör föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademien* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 676 000 kr.

E 5. Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 975 000	2 287 124
1965/66	2 240 000	
1966/67 (förslag)	2 239 000	

Enligt avtal år 1962 mellan staten och Stiftelsen Svensk träforskning skall av statsmedel utgå lön eller arvode till befattningshavare vid Svenska träforskningsinstitutet med belopp, som anges i avtalet. Är befattningshavares avlöning, som skall betalas av statsmedel, bestämd att utgå som lön, skall jämte lönen utgå lönetillägg enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig befattningshavare, underkastad statens allmänna avlöningsreglemente. Vidare skall staten enligt avtalet bidra till pensionskostnaderna för vissa befattningshavare. På staten faller även kostnader för uppvärmning, städning o. d., för in- och utvändigt underhåll av institutets byggnader, för skötsel av gräsmattor etc. samt för arbetsgivarbidraget till den allmänna sjukförsäkringen m. m. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1962: 89 samt Kungl. Maj:ts beslut den 21 september 1962, den 11 juni och den 18 december 1964.

I enlighet med förslag av *Svenska träforskningsinstitutet* (skr. 12/8 och 29/10 1965) bör statsbidraget minskas med avrundat 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 239 000 kr.

E 6. Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	361 000	394 771
1965/66	397 000	
1966/67 (förslag)	438 000	

Enligt avtal år 1960 mellan staten och Stiftelsen Svensk textilforskning skall av statsmedel utgå lön eller arvode till vissa befattningshavare vid Svenska textilforskningsinstitutet med belopp, som anges i avtalet. Av statsmedel skall också utgå rörligt tillägg enligt de grunder, som gäller för jämförlig befattningshavare, underkastad statens allmänna avlöningsreglemente. Vidare skall staten enligt avtalet bidra till pensionskostnaderna för vissa befattningshavare. Slutligen skall staten svara för kostnaderna för uppvärmning av den byggnad, som institutet disponerar, samt för vissa styrelsearvoden. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1960: 94

och Kungl. Maj:ts beslut den 6 juni och den 21 september 1962, den 13 december 1963, den 11 juni 1964 samt den 30 juni 1965.

Avtalet mellan staten och stiftelsen löpte ut den 30 juni 1965. Efter förhandlingar mellan industriforskningsutredningen och stiftelsen har avtalet med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 92, SU 10, rskr 10) förlängts provisoriskt ett år från och med den 1 juli 1965. Jämlikt bemyndigandet må Kungl. Maj:t också inom ramen för de åtaganden, som i nuvarande avtal gjorts av staten, förlänga detsamma till och med utgången av juni 1967. Då utredningen inte torde hinna slutföra förhandlingar med stiftelsen om nytt avtal för tiden därefter i så god tid att det nya avtalet kan föreläggas riksdagen före utgången av innevarande budgetår, bör det nuvarande avtalet provisoriskt förlängas ytterligare ett år på i sak oförändrade villkor. För att göra detta möjligt beräknar jag för löneökningar 21 000 kr., för ökade kostnader för rörligt tillägg 6 338 kr. och för ökade pensionsavgifter 14 000 kr. Anslaget bör då föras upp med avrundat 438 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 438 000 kr.

E 7. Bidrag till Institutet för metallforskning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	301 000	301 000
1965/66	301 000	
1966/67 (förslag)	316 000	

Enligt avtal år 1962 mellan staten och Stiftelsen Svensk järn- och metallforskning skall staten bidra till kostnaderna för institutets verksamhet med ett årligt belopp av 300 000 kr. Staten skall även bestrida kostnaderna för yttre underhåll av den byggnad, som institutet disponerar, samt för skötsel av anslutande vägar, parkeringsplatser, gräsmattor, planteringar o. d. Om under avtalstiden lönerna för befattningshavare, som är underkastade statens allmänna avlöningsreglemente, allmänt skulle ökas eller minskas med mer än 15 % jämfört med de löner, som gällde för år 1961 för dessa befattningshavare, skall på yrkande av avtalspart det statliga bidraget till institutets verksamhet bli föremål för nya förhandlingar. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1962: 73.

Stiftelsen Svensk järn- och metallforskning (skr. 17/12 1965) har under återopande av inträffad löneökning meddelat att stiftelsens intressenter beviljat bidrag under budgetåren 1965/66 och 1966/67 med ytterligare 40 000 kr. för år utöver från stiftelsen nu utgående anslag om 800 000 kr. och hem-

ställt att staten ökar sitt bidrag med 15 000 kr. för ett vart av budgetåren 1965/66 och 1966/67. Kungl. Maj:t har den 17 december 1965 bifallit framställningen i vad den avser budgetåret 1965/66.

I enlighet med förslag av *Institutet för metallforskning* (skr. 27/8 1965) bör anslaget för nästa budgetår höjas med 15 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för metallforskning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 316 000 kr.

E 8. Bidrag till Svenska institutet för konserveringsforskning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	841 000	919 500
1965/66	942 000	
1966/67 (förslag)	999 000	

Enligt avtal år 1961 mellan staten och Stiftelsen Svensk konserveringsforskning skall av statsmedel utgå lön eller arvode till vissa befattningshavare vid Svenska institutet för konserveringsforskning. Av statsmedel skall också utgå rörligt tillägg enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig statlig befattningshavare, underkastad statens allmänna avlöningsreglemente. Vidare skall staten enligt avtalet bidra till pensionskostnaderna för vissa befattningshavare. Slutligen skall staten svara för kostnaderna för underhåll av institutets byggnad samt bidra till att täcka vissa omkostnader, däribland arbetsgivarbidraget till den allmänna sjukförsäkringen. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1961: 87 samt till Kungl. Maj:ts beslut den 21 september 1962, den 28 juni 1963, den 11 juni och den 18 december 1964 samt den 19 mars och den 10 december 1965.

Det mellan staten och stiftelsen träffade avtalet har stiftelsen sagt upp att gälla med utgången av juni 1966. Stiftelsen har samtidigt hemställt om förhandlingar rörande nytt avtal om driften av institutet. I avvaktan på sådana förhandlingar har institutet hemställt att anslaget för budgetåret 1966/67 förs upp med ett preliminärt belopp.

I avvaktan på att industriforskningsutredningen lägger fram förslag om statligt stöd åt bl. a. ifrågavarande branschforskningsinstitut bör överenskommelse — under förbehåll för Kungl. Maj:ts godkännande — träffas med stiftelsen om provisorisk förlängning av nämnda avtal på i huvudsak oförändrade villkor för ett eller eventuellt två år. Kungl. Maj:t bör nu inhämta riksdagens bemyndigande att godkänna sådan överenskommelse. För att möjliggöra förlängning på oförändrade villkor räknar jag med 35 208 kr. för lönehöjningar, 10 617 kr. för ökade kostnader för rörligt tillägg, 9 800 kr. för ökade pensionsavgifter, 1 000 kr. för ökade arbetsgivar-

bidrag samt 1 000 kr. för ökade kostnader för skötsel av vägar, gräsmattor m. m. Kostnaderna för arvoden till styrelseledamöter och revisorer kan beräknas minska med 300 kr. Anslaget bör då föras upp med avrundat 999 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att godkänna avtal med Stiftelsen Svensk konserveringsforskning om provisorisk förlängning av 1961 års avtal om driften av Svenska institutet för konserveringsforskning under tiden från och med den 1 juli 1966 längst till och med utgången av juni 1968,

b) till *Bidrag till Svenska institutet för konserveringsforskning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 999 000 kr.

E 9. Bidrag till Institutet för optisk forskning

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	175 000	171 645
1965/66	190 000	
1966/67 (förslag)	196 000	

Enligt avtal år 1960 mellan staten och Stiftelsen Svensk optikforskning skall av statsmedel utgå lön eller arvode till vissa befattningshavare vid institutet för optisk forskning med belopp, som anges i avtalet. Av statsmedel skall också utgå rörligt tillägg enligt de grunder, som gäller för närmast jämförlig befattningshavare, underkastad statens allmänna avlöningsreglemente. Vidare skall staten enligt avtalet bidra med pensionskostnaderna för vissa befattningshavare. Slutligen skall staten betala vissa smärre kostnader för styrelsearvoden m. m. och tillhandahålla institutet lokaler. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1960: 99 samt till Kungl. Maj:ts beslut den 2 december 1960, den 6 juni och den 21 september 1962, den 11 juni 1964 samt den 30 juni 1965.

Avtalet mellan staten och stiftelsen löpte ut den 30 juni 1965. Efter förhandlingar mellan industriforskningsutredningen och stiftelsen har avtalet med stöd av riksdagens bemyndigande (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 95, SU 10, rskr 10) förlängts provisoriskt ett år från och med den 1 juli 1965. Jämlikt bemyndigandet må Kungl. Maj:t också inom ramen för de åtaganden, som i nuvarande avtal gjorts av staten, förlänga detsamma till och med utgången av juni 1967. Då utredningen inte torde hinna slutföra förhandlingar med stiftelsen om nytt avtal för tiden därefter i så god tid att det nya avtalet kan föreläggas riksdagen före utgången av innevarande budgetår bör det nuvarande avtalet provisoriskt förlängas ytterligare ett år

på i sak oförändrade villkor. För att göra det möjligt förlänga avtalet på oförändrade villkor beräknar jag för löneökningar 5 100 kr. och för ökade kostnader för rörligt tillägg 534 kr. Anslaget i sin helhet blir då avrundat 196 000 kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Institutet för optisk forskning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 196 000 kr.

E 10. Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	134 000	136 500
1965/66	134 000	
1966/67 (förslag)	137 000	

Enligt avtal år 1961 mellan staten och Stiftelsen för silikatforskning skall staten lämna ett årligt bidrag till verksamheten vid Svenska silikatforskningsinstitutet med 125 000 kr., varav 75 000 kr. är avsedda för avlöningar och 50 000 kr. för övriga kostnader. Vid förändringar i lönesättningen för befattningshavare, som är underkastade statens allmänna avlöningsreglemente, skall bidraget till avlöningar anpassas i motsvarande mån. — Be-
träffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1961: 40.

Enär avtalet icke sagts upp av någondera parten senast ett år före avtals-
tidens utgång, dvs. före den 1 juli 1965, har det förlängts för fem år räknat
fr. o. m. den 1 juli 1966.

I enlighet med förslag av *Svenska silikatforskningsinstitutet* (skr. 23/8
och i oktober 1965) bör statsbidraget avtalsenligt höjas med 2 800 kr. för
ökade lönekostnader. Anslaget i sin helhet blir då avrundat 137 000 kr. Jag
hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet* för
budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 137 000 kr.

E 11. Institutet för verkstadsteknisk forskning: Driftbidrag

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	500 000	500 000
1965/66	500 000	
1966/67 (förslag)	500 000	

Enligt avtal år 1964 mellan staten och Stiftelsen för verkstadsteknisk
forskning skall staten och stiftelsen bidra med hälften vardera till kost-
naderna för institutets drift om sammanlagt 1 milj. kr. Staten skall vidare

ställa erforderliga lokaler hyresfritt till institutets förfogande. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1964: 57.

I enlighet med förslag av *Institutet för verkstadsteknisk forskning* (skr. 27/8 1965) bör anslaget för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Institutet för verkstadsteknisk forskning: Driftbidrag* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

E 12. Institutet för verkstadsteknisk forskning: Bidrag till utläggning av forskningsuppdrag

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	500 000	—	500 000
1965/66	500 000		
1966/67 (förslag)	500 000		

Enligt avtal år 1964 mellan staten och Stiftelsen för verkstadsteknisk forskning skall staten bidra till kostnaderna för institutets utläggning av forskningsuppdrag med samma belopp som industrin, dock högst 500 000 kr. för budgetår. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1964: 57.

Yrkande

Institutet för verkstadsteknisk forskning (skr. 27/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 500 000 kr.

Motiv

Institutet önskar vidga sin verksamhet att omfatta två nya områden, gjuteriteknik och smidesteknik. Sveriges Mekanförbund har förklarat sig berett att genom stiftelsen varje budgetår bidra med upp till 400 000 kr. för gjuteriteknisk forskning och upp till 100 000 kr. för smidesteknisk forskning, under förutsättning att staten bidrar med samma belopp.

Yttrande

Industriforskningsutredningen (skr. 29/9 1965) avstyrker institutets förslag.

Departementschefen

I likhet med industriforskningsutredningen är jag inte beredd tillstyrka en höjning av statens bidrag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Institutet för verkstadsteknisk forskning: Bidrag till utläggning av forskningsuppdrag* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 500 000 kr.

E 13. Korrosionsinstitutet: Driftbidrag

	Anslag
1965/66	500 000
1966/67 (förslag)	500 000

Enligt avtal år 1965 mellan staten och Stiftelsen för korrosionsteknisk forskning skall staten bidra till kostnaderna för institutets drift med samma belopp som industrin, dock lägst 200 000 kr. och högst 500 000 kr. för budgetår. Staten skall vidare ställa erforderliga kontorslokaler hyresfritt till institutets förfogande. — Beträffande avtalets närmare innehåll hänvisas till prop. 1965:57.

I enlighet med förslag av *Korrosionsinstitutet* (skr. 11/10 1965) bör anslaget för nästa budgetår föras upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Korrosionsinstitutet: Driftbidrag* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.

E 14. Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen

	Anslag
1964/65	15 000
1965/66	15 000
1966/67 (förslag)	15 000

Yrkande

Tekniska nomenklaturcentralen (skr. i aug. 1965) hemställer, att statsbidraget höjs med 25 000 kr.

Motiv

Centralen anholder, att staten genom ökning av bidraget med 15 000 kr. lämnar kompensation för allmänna kostnadsstegringar. Därjämte yrkas 10 000 kr. med hänsyn till de krav, som föreligger på ökade svenska insatser i det internationella terminologiarbetet.

Departementschefen

Jag kan inte tillstyrka någon höjning av detta anslag, som alltså för nästa budgetår bör tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 15 000 kr.

F. Atomenergiverksamhet

F 1. Delegationen för atomenergifrågor

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65.....	190 000	186 127	126 749
1965/66.....	160 000		
1966/67 (förslag)	230 000		

Från anslaget bestrids kostnaderna för delegationens verksamhet samt för delegationens reaktorförläggningsskommitté och de tekniska utredningar denna låter utföra.

Yrkande

Delegationen för atomenergifrågor (skr. 4/11 1965) hemställer, att anslaget under budgetåret 1966/67 tas upp med 230 000 kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande budgetår med 70 000 kr.

Motiv

Verksamheten har under budgetåret 1964/65 bl. a. omfattat frågor rörande det svenska atomenergiprogrammet, koncessionsärenden och tillsynsfrågor avseende atomreaktorer och andra atomenergianläggningar liksom remissyttranden i frågor som berör delegationens verksamhetsfält. Delegationen har vidare ägnat ett betydande intresse åt det internationella samarbetet på atomenergiområdet, främst då samarbetet inom det av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) bildade European Nuclear Energy Agency (ENEA) i Paris samt inom världsorganisationen International Atomic Energy Agency (IAEA) i Wien.

Den mest tidskrävande verksamheten faller inom reaktorförläggningsskommitténs område och gäller närmast behandlingen av säkerhets- och lokaliseringsfrågor i anslutning till olika reaktorprojekt och andra atomenergiprojekt. Bland kommitténs uppgifter kan nämnas den fortlöpande tillsyns- och inspektionsverksamhet, som utövas i anslutning till redan i drift tagna anläggningar. Det gäller då närmast reaktorerna R0, R1, R2, R2-0, FR-0 och reaktorn i Ågesta samt Aktiebolaget Atomenergis bränsleelementfabrik på Liljeholmen och en mindre anläggning hos ASEA i Västerås. Sistnämnda företag har nyligen beviljats koncession för en större bränsleelementfabrik. De experimentslingor, som successivt tas i bruk vid R2, kräver ett omfattande gransknings- och övervakningsarbete. Detaljgranskningen av Marvi-

kens kraftstation har endast påbörjats och kommer att kräva stor arbetsinsats, speciellt beträffande versionen för drift med överhettad ånga, för vilken koncessionsansökning senare kommer att ges in. Härtill kommer behandling och uppföljning av koncessionsansökning för Oskarshamns atomkraftverk. Allt flera bestämmelser inom atomenergiområdet utarbetas av olika internationella organ. Kommittén skall yttra sig över de förslag som läggs fram.

Trots att arbetsbelastningen för reaktorförläggningskommittén ökat räknar delegationen inte med någon förstärkning av den anställda personalen under budgetåret 1966/67. Vid behov torde utomstående expertis få anlitas för utredningar m. m.

Medelförbrukningen för innevarande budgetår beräknas numera komma att bli ca 240 000 kr. Vid ingången av nästa budgetår kan därför en reservation i storleksordningen 45 000 kr. beräknas föreligga.

För nästa budgetår räknar delegationen med en medelförbrukning av ca 275 000 kr. I förhållande till innevarande budgetår innebär detta en ökning med 35 000 kr. Av ökningen kan ca 5 000 kr. hänföras till löner och arvoden, 5 000 kr. till reseersättningar och traktamenten samt 20 000 kr. till expertutredningar.

För att täcka denna medelförbrukning om 275 000 kr. står i första hand till förfogande den beräknade reservationsbehållningen av omkring 45 000 kr. Härutöver erfordras för budgetåret 1966/67 en medelsanvisning under delegationens anslag av 230 000 kr.

Departementschefen

I anledning av delegationens yrkande föreslår jag att anslaget för nästa budgetår tas upp med 230 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Delegationen för atomenergifrågor* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 230 000 kr.

F 2. Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	108 000 000	108 000 000	—
1965/66	98 000 000		
1966/67 (förslag) ..	93 500 000		

Riktlinjer för utvecklingsarbetet på atomenergiområdet underställdes riksdagen år 1956 och lämnades därvid utan erinran (prop. 176, L³U 22, rskr 344). En viss omläggning av atomenergiprogrammet godkändes av 1958 års B-riksdag (prop. B 49, SU B 94, rskr B 123). Av bolagets sty-

relse antagna riktlinjer för bolagets arbetsuppgifter och samarbete med industrin godkändes av statsmakterna även 1960 och 1961 (SU 1960: 10, rskr 10 och prop. 1961: 1 bil. 12 s. 128). I samband med anslagsbehandlingen har årliga omprövningar av programmet företagits. — Riksdagarna åren 1957—1965 har till fullföljande av programmet anvisat sammanlagt 1 027,7 milj. kr. till Aktiebolaget Atomenergi och 202 milj. kr. till vattenfallsstyrelsen.

Huvudansvaret för utvecklingsarbetet på atomenergiområdet i vårt land vilar på Aktiebolaget Atomenergi, som har sin verksamhet förlagd främst till Stockholm, Studsvik och Ranstad. Bolagets huvudkontor ligger i Stockholm, där en del anläggningar är belägna, såsom vissa laboratorier, forskningsreaktorn R1, en bränsleelementfabrik samt en anläggning för raffinering av högrent uran. I Studsvik ligger bolagets forskningsstation med bl. a. reaktorerna R0, R2 och R2-0, zebra- och tryckzebraanläggningarna samt olika laboratorier. Stationen är nu färdigställd i planerad omfattning. Bolagets uranverk i Ranstad har likaledes färdigställts och provdrift har nyligen påbörjats. — Bolagets personal uppgick den 30 juni 1965 till 1 443 man, jämfört med 1 524 man vid samma tidpunkt föregående år.

Yrkande

Aktiebolaget Atomenergi (skr. 31/8 1965) hemställer, att detta anslag måtte tas upp med 101,0 milj. kr., vilket innebär en ökning i förhållande till innevarande år med 3 milj. kr. På kapitalbudgeten under Lån till aktiebolaget Atomenergi — vilket anslag för innevarande budgetår tagits upp med 5 milj. kr. — begär bolaget för nästa budgetår inget anslag. Bolagets anslagsframställning för 1966/67 är alltså 2 milj. kr. lägre än innevarande års sammanlagda anslag av 103 milj. kr. För att få jämförbarhet bör dock hänsyn tas till att yrkandet om 101 milj. kr. för budgetåret 1966/67 förutsätter att bolaget befrias från skyldighet att betala ränta på lån som tidigare beviljats från kapitalbudgeten. Räntan beräknas för budgetåret uppgå till ca 6,9 milj. kr.

Utöver anslaget 101 milj. kr. räknar bolaget med inkomster av 7,3 milj. kr., varför sammanlagt 108,3 milj. kr. beräknas kunna disponeras för verksamheten under budgetåret 1966/67.

Fördelningen av disponibla medel på olika ändamål framgår av följande plan, som jämväl anger den beräknade medelsförbrukningen under innevarande budgetår. På grund av att bolagets redovisningssystem i samband med omorganisation ändrats överensstämmer indelningen i verksamhetsområden inte med den som angetts i tidigare anslagsskrivelser.

	Beräknad utgift	Förslag för	Ändring för 1966/ 67 i för- hållande till 1965/66 milj. kr.
	1965/66 milj. kr.	1966/67 milj. kr.	1965/66 milj. kr.
1. Reaktorprojekt			
a) Drift av Ågesta kraftvärmeverk	2,3	3,2	+ 0,9
b) Utvecklingsarbete för Marvikens kraftsta- tion	8,7	6,3	— 2,4
c) Utvecklingsarbete för Oskarshamnsverket.	0,3	3,0	+ 2,7
2. Utveckling av olika reaktorsystem			
a) Vattenreaktorer	2,9	2,1	— 0,8
b) Snabba reaktorer	1,1	3,0	+ 1,9
3. Gemensamt forsknings- och utvecklingsarbete för reaktorer			
a) Reaktorfysik	4,9	5,7	+ 0,8
b) Reaktormaterial	4,3	5,3	+ 1,0
c) Reaktorbränsle	6,3	5,8	— 0,5
d) Övrig reaktorteknologi	4,8	4,9	+ 0,1
4. Långsiktig målanknuten forskning			
a) Fysik	4,0	4,6	+ 0,6
b) Fasta tillståndets fysik	1,9	2,7	+ 0,8
c) Kemi	1,6	2,1	+ 0,5
d) Strålskydd	1,7	1,9	+ 0,2
e) Instrumentering och mätmetodik	1,8	1,9	+ 0,1
5. Stöd till termonukleär forskning	0,6	1,0	+ 0,4
6. Isotoptjänst	0,9	1,2	+ 0,3
7. Utrustning och drift av forskningsreaktorer m. m.			
a) R1	0,8	2,0	+ 1,2
b) R2 och R2-0	10,3	9,3	— 1,0
c) Aktiva laboratorier	4,0	1,9	— 2,1
8. Råvaruutvinning			
a) Prospektering	0,3	0,3	—
b) Uppförande av Ranstadsverket	7,6	—	— 7,6
c) Drift av Ranstadsverket	8,9	9,0	+ 0,1
d) Utvecklingsarbete beträffande uranutvin- ning	1,2	1,0	— 0,2

	Beräknad utgift	Förslag för	Ändring för 1966/ 67 i för- hållande till 1965/66 milj. kr.
9. Produktion av bränsleelement	1,6	2,6	+ 1,0
10. Gemensamma kostnader			
a) Företagsledning och central administration	4,1	4,1	—
b) Gemensam allmän service.....	9,0	9,1	+ 0,1
c) Strålskydds- och säkerhetstjänst	3,6	4,0	+ 0,4
11. Lagerförändringar, räntor m.m.			
a) Lagerförändringar	—1,3	7,8	+ 9,1
b) Räntor	6,0	1,4	— 4,6
c) Betalningsförskjutningar m. m.	5,5	1,1	— 4,4
Summa bruttoutgifter	109,7	108,3	— 1,4
12. Inkomster	6,7	7,3	+ 0,6
Summa nettoutgifter	103,0	101,0	— 2,0

Motiv

Atombolaget anför inledningsvis vissa allmänna synpunkter på atomkraftens roll för elkraftproduktionen i vårt land. Den nu förutsedda kostnadsutvecklingen innebär att atomkraften torde bli konkurrenskraftig gentemot andra kraftslag redan från början av 1970-talet och därefter komma att svara för huvuddelen av krafttillskotten. Efter Marviken kommer ett stort atomkraftverk — Oskarshamnverket i Simpevarp — att tas i drift år 1970 av en grupp enskilda och kommunala kraftföretag, och vattenfallsstyrelsen planerar att uppföra ett stort atomkraftverk vid mitten av 1970-talet. Därefter beräknas ärligen minst ett stort atomkraftaggregat tillkomma i det svenska kraftsystemet.

Enligt bolaget bör det fortsatta utvecklingsarbetet bedrivas så att den svenska verkstadsindustrin i konkurrens med utländska industrier kan offerera atomkraftstationer av de storlekar och typer, som erfordras i det svenska kraftsystemet. Det är viktigt för den svenska atomindustrin att kunna göra sig gällande även på exportmarknaden. Härvid är referensanläggningar i Sverige av avgörande betydelse.

Mot denna bakgrund blir en huvuduppgift för bolaget att i samråd med kraftindustrin och i samarbete med verkstadsindustrin stödja utvecklingen av atomenergitekniken inom landet, så att den förutsedda atomkraftutbyggnaden i stor skala kan realiseras med landets egna resurser. Genom de första kraftreaktorprojekten och det underliggande utvecklingsarbetet

på reaktorområdet har förutsättningar skapats inom landet för en utbyggnad baserad på trycktanksreaktorer av tung- och lättvattentyp. För bolaget gäller det även att nu förbereda införandet av mer avancerade reaktorsystem av intresse på längre sikt, främst snabba bridreaktorer.

Som en annan huvuduppgift för bolaget framhålls bearbetningen av olika avsnitt i reaktors bränslegång från utvinning av råvaror över framställning av bränsleelement till upparbetning av utbränt bränsle och återanvändning av plutonium. Det gäller här bl. a. att utveckla vidare metoder för att nyttiggöra de mycket stora tillgångarna av uran i de mellansvenska skiffarna. Vidare framhålls vikten av att bolaget fortsätter sin hittillsvarande verksamhet beträffande bränsleelement, omfattande såväl forskning och utveckling som tillverkning av element.

Som stöd för det direkt målbundna forsknings- och utvecklingsarbetet bedriver bolaget även långsiktigt målnanknutet forskningsarbete inom atomenergiområdet i samarbete med andra institutioner inom och utom landet. Hittills har denna verksamhet kunnat ske endast i begränsad omfattning, men bolaget avser att successivt öka sina insatser inom den mera långsiktiga forskningen. Enligt bolaget borde forskningsstationen i Studsvik med dess för svenska förhållanden exceptionella resurser med fördel kunna utnyttjas i högre grad än vad som nu är fallet även inom andra arbetsområden. Bolaget verkar för att Studsvik skall bli till största möjliga nytta för landets forskning, utbildning och industriella utveckling.

Inom *de olika verksamhetsfälten* anför atombolaget till stöd för sina särskilda yrkanden bl. a. följande.

För *reaktorprojekt* beräknas medelsbehovet till 12,5 milj. kr.

1. a) Ägesta kraftvärmeverk togs i kontinuerlig drift för värme- och kraftproduktion våren 1964. Vattenfallsstyrelsen har fr. o. m. den 1 september 1965 övertagit driften. Atombolaget kommer under de närmaste åren att bedriva utökade reaktorfysikmätningar och visst teknologiskt utvecklingsarbete vid reaktorn, främst prov med kompletta bränsleelement för Marviken och andra reaktorer. Med hänsyn härtill kommer bolaget att svara för hela nettokostnaden för stationens drift, d. v. s. kostnaderna för drift, underhåll och bränsle för själva reaktorstationen med avdrag för intäkterna från värme- och elleveranserna.

Driftserfarenheterna har varit goda och tungvattenläckaget är mycket lågt. Ett mindre läckage föranledde en reparation hösten 1964, varefter kraftvärmeverket åter togs i drift vid månadsskiftet februari—mars 1965.

1. b) Utvecklingen av Marvikens bränsleelement, särskilt för överhettning, liksom verifierande undersökningar av olika tekniska problemlösningar bekostas av medel under förevarande anslag. Av det begärda beloppet avser 5,8 milj. kr. utvecklingen av bränsleelement och de nämnda verifierande undersökningarna, samt 0,5 milj. kr. förberedelser för idrifttagning och provdrift av stationen.

1. c) ASEA och atombolaget har överenskommit om samarbete vid utvecklingen av en för Oskarshamnverket avsedd lättvattenkokare om 400 MWe, som beställts från ASEA och skall tas i drift år 1970. Kostnaderna för detta arbete delas lika mellan bolagen. Atombolagets arbete avser i första hand utveckling av bränsleelement, reaktorfysik och värmeteknisk utveckling.

För *utveckling av olika reaktorsystem* beräknas medelsbehovet till 5,1 milj. kr.

2. a) Utvecklingsarbetet i fråga om vattenreaktorer syftar till att ytterligare stärka svensk industris möjligheter att på hemmamarknaden och för export leverera kommersiella atomkraftverk. Således pågår under budgetåret 1965/66 ett fortsatt avtalsreglerat samarbete med Johnsonkoncernen beträffande en tryckvattenkyld tungvattenreaktor, det s. k. PHWR-projektet. Den största insatsen beträffande utveckling av tungvattenreaktorer avser dock alltjämt kokning och överhettning, framför allt i anslutning till Marvikenprojektet. Bolaget har nu avtalat med ASEA om samarbete beträffande reaktorer om 200—600 MWe med anknytning till aktuella exportförfrågningar.

Under innevarande budgetår inriktas alltså huvuddelen av bolagets arbete beträffande tungvattenreaktorer på att fullfölja de studier som bedrivs inom ramen för det avtalsbundna samarbetet med olika industriföretag. Det för nästa år begärda beloppet avser en fortsatt insats men av mindre omfattning. Bolaget framhåller att den nära släktskapen mellan tungvattenreaktorer av den typ, som bearbetas i vårt land, och lättvattenreaktorer gör att dessa arbeten blir av betydelse för vattenreaktorer över huvud taget.

2. b) I bolagets arbetsprogram har sedan några år ingått vissa begränsade insatser på snabba bridreaktorer, och en snabb nolleffektreaktor, FR-0, har byggts i Studsvik. Enligt bolaget bör beslut nu fattas om inriktningen av de fortsatta insatserna på snabba reaktorer. Trots att bedömningarna av dessa reaktorerers ekonomi f. n. är osäkra görs utomordentligt stora forsknings- och utvecklingsinsatser i Storbritannien, Amerikas förenta stater och Sovjetunionen samt inom Euratomländerna, inte minst med hänsyn till angelägenheten av att hushålla med urantillgångarna. Det förefaller sannolikt att man kan lösa de kvarstående problemen och att det i en framtid blir de snabba reaktorerna som kommer att svara för en stor del av utbyggnaden av atomenergin. Bolaget anser detta vara ett mycket starkt motiv för att en industrination som Sverige allvarligt måste överväga att göra en egen insats beträffande snabba reaktorer. Den svenska verkstadsindustrin måste på reaktorområdet bearbeta såväl den inhemska marknaden som exportmarknaden. Om de snabba reaktorerna introduceras kommersiellt med början på 1980-talet, måste den svenska industrin vara med i denna utveckling.

Bolaget anser inte att det finns möjligheter i Sverige att självständigt och

i samma takt som i de stora länderna utveckla snabba reaktorer till industriell mognad och konkurrenskraft. Vi måste ta hänsyn till de positiva och negativa erfarenheterna i föregångsländernas program och etablera ett samarbete med dem. Detta förutsätter att Sverige gör en egen insats såväl på allmänt forsknings- och utvecklingsarbete som på ett projekt med en snabb experimentreaktor. Förprojektering av en sådan reaktor bör göras så att underlag för ett ställningstagande till projektet föreligger budgetåret 1969/70.

Kostnaderna för ett inledande forsknings- och utvecklingsskede under de närmaste fem åren beräknas av bolaget preliminärt till sammanlagt ca 30 milj. kr., innefattande även vissa önskade arbetsinsatser från industrin. Härutöver förutses ett eget engagemang också från de intresserade industri-företagens sida. Programmet kommer att fortlöpande omprövas i ljuset av bolagets egna och utländska erfarenheter.

De medel som för nästa budgetår begärs under denna post avser till övervägande del studier av olika snabba reaktorsystem för att få fram underlag för val av kylmedel och utförande. Dessa projektstudier och beräkningar avses utföras i samarbete med industrin.

För *gemensamt forsknings- och utvecklingsarbete för reaktorer* beräknas medelsbehovet till 21,7 milj. kr.

Tidigare har bolagets resurser koncentrerats kring tungvattenreaktorer, men insatserna inriktas nu även på arbeten med tillämpning på lättvattenreaktorer. Under de närmaste åren planeras viss överflyttning av insatser från termisk till snabb reaktorteknik. Vidare studeras inom bolaget — mot bakgrund av att betydande mängder plutonium bildas vid drift av kraftreaktorer — förutsättningarna ur olika reaktortekniska synpunkter för plutoniumåtercykling.

3. a) Inom den termiska reaktorfysiken planeras fortsatt utveckling av beräknings- och mätmetoder samt mätningar med utnyttjande av R0, Zebra, Tryckzebra, R1 och Ågesta. Av det föreslagna beloppet under denna post avser 1,1 milj. kr. driften av R0 m. m., varav 0,4 milj. kr. i hyra för tungt vatten.

Undersökningarna vid FR-0 inom den snabba reaktorfysiken omfattar mer grundläggande studier av bl. a. kritikalitetsförhållanden och neutron-spektra. Av de begärda medlen avser 0,5 milj. kr. hyra av anrikat material.

3. b) Arbetena har koncentrerats på egenskaper hos de material som är aktuella för vattenreaktorer, dvs. zirkoniumlegeringar och rostfritt stål, vilka används som konstruktions- och kapslingsmaterial i härden, samt tryckkärlsstål. Arbetena avses även ge underlag för bedömning av hithörande säkerhetsfrågor. Av det för nästa budgetår upptagna beloppet avser bl. a. 2,6 milj. kr. arbeten med kapslings- och konstruktionsmaterial samt 0,9 milj. kr. arbeten med tryckkärlsstål.

3. c) En fortsatt utveckling av bränsleelement förutses under de när-

maste åren. För de tung- och lättvattenreaktorer, som närmast är aktuella, skall bränsleelement baseras på urandioxid med zircaloy eller rostfritt stål som kapsling. Även i fråga om plutoniumanrikade bränsleelement pågår utvecklingsarbete med sikte på framställning i halvstor skala.

Bolaget har nyligen ingått ett licensavtal med ASEA, varigenom ASEA mot licensavgift får tillgång till bolagets kunskaper om bränsleelement. Parterna har också överenskommit att delge varandra erfarenheter av sitt fortsatta utvecklingsarbete på detta område.

Av det här begärda beloppet avser 3,6 milj. kr. utveckling av uranelement för vattenreaktorer. För utveckling av plutoniumanrikade bränsleelement begärs 2,2 milj. kr.

3. d) Under denna post begärs medel för bl. a. studier av värmeöverföring inkl. kokning och överhettning, reaktorkemiska undersökningar omfattande främst studier av vattenkemi i kokarreaktorer samt utredningar och experiment beträffande reaktorkomponenter.

För *långsiktig målanknuten forskning* beräknas medelsbehovet till 13,2 milj. kr.

Bolaget framhåller att det direkt målbundna forsknings- och utvecklingsarbetet måste stödjas av en mer långsiktig forskning med anknytning här till. För den skull har bolaget huvudsakligen i Studsvik byggt upp forskningsgrupper inom bl. a. neutronfysik, direkt konversion, fasta tillståndets fysik, kemi, strålskyddsverksamhet samt instrumentering och mätmetodik. Inom flera av dessa områden har samverkan etablerats med den grundläggande forskning som bedrivs inom forskningsrådets laboratorium i Studsvik. Såsom rådgivare till bolaget i forskningsfrågor och som kontaktorgan med universitet och högskolor har en forskarnämnd tillsatts med representanter huvudsakligen från utomstående institutioner. För att ytterligare stärka samarbetet med dessa institutioner och samtidigt få en ökad genomströmning av yngre forskare har bolaget prövat en ny anställningsform. Denna innebär att ett forskningsanslag utdelas till en institution, som med detta anslag placerar en forskare i en forskargrupp i bolaget. Bolaget avser att under kommande budgetår i större utsträckning införa denna anställningsform i de forskargrupper som arbetar inom långsiktig forskning, där forskningsarbetet samtidigt kan användas som meritering för högre akademisk examen. — I sammanhanget erinras om att bolaget stöder forskning även utanför sitt egentliga verksamhetsområde, t. ex. genom att ställa resurser till förfogande på förmånliga villkor för universitets- och högskoleinstitutioner.

4. a) Den långsiktiga målanknutna forskningen ligger till stor del på fysikområdet och har delvis karaktär av grundläggande forskning. Ett viktigt forskningsområde är här neutronfysik med utnyttjande av reaktorerna R1, R2 och R2-0 samt van de Graaff-generatorn i Studsvik. Dessa arbeten är av stor betydelse som stöd för det direkt målbundna reaktorfysikaliska arbetet för vattenreaktorer resp. snabba reaktorer.

Ett forskningsområde, som under senare år snabbt fått ökad betydelse, är direkt konversion, dvs. framställning av elektrisk energi med högre verkningsgrad än vad som f. n. sker vid omvandling från värme. Förutom magnetohydrodynamiska metoder (MHD) kan nämnas termoelektriska och termojoniska metoder. Eftersom en relativt liten insats görs på andra håll i landet anses en ökad insats från bolagets sida motiverad. Härvid bör inte den begränsningen göras att den primära energikällan är kärnenergi, eftersom direkt konversion i samband med konventionella energikällor synes vara av lika stort intresse. För arbeten med icke-nukleära energikällor avser bolaget att söka bidrag från annat håll.

Ett område inom fysiken, som inom bolaget följs genom en liten teoretisk grupp, är det termonukleära. De eventuella tekniska tillämpningarna av forskning på detta fält torde ligga längre fram i tiden än då det gäller forskning på direkt konversion. Bolaget ansöker under punkt 5 om anslag för ökat stöd åt sådan forskning men har inte för avsikt att öka den egna verksamheten.

För nästa budgetår föreslås för fysik sammanlagt 4,6 milj. kr. Härav avser bl. a. 2,6 milj. kr. neutronfysik, 0,9 milj. kr. direkt konversion samt 0,4 milj. kr. teoretiska arbeten på det termonukleära området.

4. b) Studier av fasta tillståndets fysik är av betydelse på många områden inom reaktorteknologin, bl. a. beträffande konstruktionsmaterials och bränsleelements hållbarhet vid bestrålning. För bättre förståelse av resultaten av det mera tekniskt betonade utvecklingsarbetet är en grundläggande forskningsinsats nödvändig.

För nästa budgetår begärs 1,3 milj. kr. för neutronspektrometerarbeten, 0,5 milj. kr. för teoretiska arbeten samt 0,9 milj. kr. för studier av strålningsdefekter i material.

4. c) En viktig del av den långsiktiga kemiska forskningen är strålningskemin, ett område som under senare år fått flera industriella tillämpningar. Bolaget är berett att i samråd med svenska företag medverka vid en fortsatt industriell tillämpning av strålningskemin. Bolaget planerar även en insats på mer grundläggande strålningskemi av betydelse som bakgrund för det målbundna arbetet. Isotopseparationsfrågor bevakas också genom en mindre forskningsinsats.

Sammanlagt begärs för kemiforskning för nästa budgetår 2,1 milj. kr., varav bl. a. 0,7 milj. kr. för strålningskemi.

4. d) På strålskyddsområdet är en ökad forskningsinsats motiverad särskilt rörande radioaktiva jodisotopers spridning, eftersom dessa brukar vara dimensionerande för de säkerhetsåtgärder som vidtas i samband med bygandet av en kraftreaktor.

Av de för nästa budgetår behövliga medlen för strålskyddsforskning avser bl. a. 1,0 milj. kr. studier av jodrisker och 0,3 milj. kr. studier av korrosionsprodukter i brackvattenmiljö.

4. e) Forskningen beträffande instrumentering och mätmetodik beräknas fortsätta i samma omfattning som hittills. Kommersiellt tillgängliga instrument täcker endast en del av bolagets mycket speciella behov av apparatur. För nästa budgetår begärs 1,9 milj. kr.

För *stöd till termonukleär forskning* beräknas medelsbehovet till 1,0 milj. kr.

Den hittills nyttiggjorda kärnenergin bygger på fission, dvs. klyvning av tunga atomkärnor. Fusionsforskningen syftar till att för fredlig energiproduktion utnyttja sådana kärnreaktioner, där kärnor av lätta grundämnen sammanslås till tyngre kärnor (fusion). De stora ländernas insatser på fusionsområdet är f. n. avsevärda. I Sverige pågår arbete med direkt inriktning på fusionsenergi (termonukleär forskning) i huvudsak endast vid institutionen för plasmafysik vid tekniska högskolan i Stockholm.

Bolaget framhåller att det inte är något bestämt organ som har ansvaret för finansieringen av fusionsforskningen. Mellan statens råd för atomforskning och bolaget gäller i stort sett den gränsdragningen, att rådet svarar för grundläggande forskning på atomområdet, medan bolaget svarar för den tillämpade forskningen. Bolaget har emellertid självt bekostat viss grundläggande forskning på områden som är centrala för dess verksamhet, bl. a. på det termonukleära området.

Bolaget anser det värdefullt om fusionsforskningen kan fortsätta enligt vissa riktlinjer som föreslagits av institutionen för plasmafysik. Om ytterligare medel — utöver fortsatt bidragsgivning av nuvarande storlek — inte kan beviljas av forskningsråd eller andra institutioner, skulle enligt dessa planer behövas ett bidrag från bolaget av 1,0 milj. kr. för budgetåret 1966/67. Bolaget anser det önskvärt att sådana anslag kan tilldelas högskolan, och 1,0 milj. kr. har för nästa budgetår tagits upp härför. Frågan om stöd till den termonukleära forskningen bör emellertid enligt bolaget bedömas enhetligt och inte som nu avgöras av olika instanser. Bolaget hemställer därför att Kungl. Maj:t ville besluta huruvida och i så fall med vilket belopp bolaget skall stödja den termonukleära forskningen.

För *isotoptjänst* beräknas medelsbehovet till 1,2 milj. kr.

Verksamheten avser till största delen framställning av strålkällor samt isotopberedningar för medicinskt bruk men även bestrålningsuppdrag för näringslivets behov. Verksamheten har mötts av ett stort intresse och efter hand ökat i omfattning.

Med hänsyn till betydelsen för sjukhus, medicinsk forskning och näringsliv av en väl utbyggd isotopverksamhet inom landet, finner bolaget det rimligt att för denna service anslås 0,8 milj. kr. utöver det belopp varmed täckning erhålls genom inkomster, vilka för nästa budgetår beräknas till 0,7 milj. kr. Under denna punkt redovisas även kostnaderna — 0,4 milj. kr. — för att utveckla aktiveringsanalys och studier av isotopframställningsmetoder.

För *utrustning och drift av forskningsreaktorer m. m.* beräknas medelsbehovet till 13,2 milj. kr.

7. a) Den tidigare planerade renoveringen av R1 bör enligt bolaget komma till stånd nästa budgetår. För ny utrustning m. m. erfordras 1,1 milj. kr. Bolaget begär även medel som efter renoveringen medger återgång till drift av reaktorn i treskift.

7. b) Under innevarande budgetår tas ytterligare en vattenkyld samt en ångkyld slinga i bruk i R2-reaktorn. Denna är därmed fullt belagd vad avser bestrålningsanordningar för material- och bränsleprov. För löpande komplettering och ersättning av utrustning begärs för nästa budgetår 1,6 milj. kr. Driftkostnaderna för R2-reaktorn utgör 5,7 milj. kr., varav 2,1 milj. kr. utgör bränslekostnader. Driften av slingor, riggar och kretsar beräknas kosta 1,6 milj. kr. Bolaget räknar med att 60 % av kostnaderna för R2:s drift avser bolagets egen verksamhet medan 40 % avser verksamhet för forskningsrådets laboratorium eller andra utomstående.

Drift- och underhållskostnaderna för R2-0-reaktorn uppgår till 0,4 milj. kr.

7. c) Under innevarande budgetår färdigställs de aktiva laboratorierna i Studsvik. Det för nästa budgetår upptagna beloppet innefattar kostnader för deras drift med 1,4 milj. kr. Återstående kostnad avser omhändertagande av aktiva avfall och dekontaminering.

För *råvaruutvinning* beräknas medelsbehovet till 10,3 milj. kr.

8. a) Bolagets arbete beträffande prospekteringsteknik och prospektering efter uran avsåg tidigare de mellansvenska skiffrarna. De senaste åren har prospekteringen emellertid inriktats på den norrländska fjällkedjan. Enligt bolaget ligger det nära till hands att samordna verksamheten med den prospektering som Sveriges geologiska undersökning bedriver i Norrland. I avvaktan på resultatet av 1964 års geologiutrednings arbete och ett ställningstagande till vem som skall ansvara för fortsatt uranprospektering i landet har bolaget begärt bidrag från Norrlandsfonden för att kunna bedriva sin prospekteringsverksamhet i nuvarande omfattning. Det här begärda beloppet, 0,3 milj. kr., avser de insatser som alltjämt ligger kvar på bolaget även om bidrag erhålls från annat håll.

8. b—c) Ranstadsverket färdigställdes under 1965 och provdrift pågår innevarande budgetår. Skiffertillgångarna i Billingen, på vilka verksamheten baseras, är en av världens största kända samlade uranreserver. Uranhalten är emellertid låg, och det är inte möjligt att utvinna uran därifrån till de priser som f. n. gäller på världsmarknaden. Frågan om den fortsatta verksamheten vid Ranstad får bedömas med utgångspunkt från de erfarenheter som uppnås under provdriften och från utvecklingen på världsmarknaden. Bolaget avser att i särskild skrivelse under år 1966 redogöra för resultatet av provdriften, för marknadsläget i fråga om uran samt för övriga faktorer av betydelse för frågan om fortsatt drift. Här föreslås att medel

beviljas för drift av verket med 40 % av projekterad kapacitet under budgetåret 1966/67 men att frågan om dispositionen av dessa medel blir föremål för särskild prövning av statsmakterna sedan bolagets nyssnämnda skrivelse ingetts. Kostnaderna uppskattas till 9,0 milj. kr. Här är inräknat samtliga kostnader för verksamheten. Då det uran som utvinns i Ranstad tills vidare kommer att lagras av bolaget, har från kostnaderna inte avdragits värdet på uranet.

8. d) Det är angeläget att metoderna för utvinning av uran ur skiffer utvecklas vidare i syfte att bringa ned kostnaderna. Bolaget studerar också möjligheterna att framställa andra produkter från Ranstadsverket för att därigenom förbättra driftsekonomin vid verket. Det föreslagna beloppet 1,0 milj. kr. avser fortsatta undersökningar i anslutning härtill.

För *produktion av bränsleelement* beräknas medelsbehovet till 2,6 milj. kr.

Tillverkningen av den första laddningen bränsleelement för drift av Marvikens kraftstation som kokarreaktor påbörjas innevarande budgetår vid bolagets bränsleelementfabrik med den del som består av naturligt uran, medan den del av laddningen som innehåller anrikat uran börjar tillverkas under nästa budgetår. Slutleverans sker under år 1968. Kostnaderna för inköp av anrikat uran för dessa element tas upp under punkt 11. a). Ersättning för bränsleelementen kommer att utgå i samband med kraftleveranserna från Marviken.

Bolagets *gemensamma kostnader* beräknas till 17,2 milj. kr.

10. a) Inom den centrala allmänna administrationen har en långtgående rationalisering genomförts bl. a. med utnyttjande av automatisk databehandling.

10. b) Kostnaderna under denna punkt avser förvaltningarna i Studsvik och Stockholm, vilka numera organisatoriskt förts samman. Drift- och serviceverksamheten har varit underkastad ett omfattande rationaliseringsarbete och detta väntas kunna ge ytterligare besparingar.

10. c) Den rutinmässiga strålskyddsövervakningen har numera organisatoriskt samordnats med den normala industriella säkerhetstjänsten. Kostnaderna under denna punkt innefattar även kostnader för bevakning och brandskydd. Ökningen av kostnaderna sammanhänger bl. a. med att viss instrumentutrustning för strålskyddsövervakning måste ersättas.

För *lagerförändringar och räntor m. m.* beräknar bolaget 10,3 milj. kr.

11. a) För anrikat uran för Marvikenelementen beräknas 6,7 milj. kr. Övriga lagerförändringar, bl. a. avseende tungt vatten, innebär en kostnad av 1,1 milj. kr.

11. b) Fr. o. m. budgetåret 1959/60 har bolaget erhållit viss del av anslagsmedlen från staten i form av lån över kapitalbudgeten. Då bolagets egentliga investeringsverksamhet slutförts i det nu planerade skedet, bör enligt bolagets mening för budgetåret 1966/67 anslag beviljas endast på driftbudgeten. Vid utgången av budgetåret 1965/66 uppgår lånebeloppet till sam-

manlagt 120,0 milj. kr. Den årliga räntekostnaden härpå, som belastar detta anslag, beräknas till 6,9 milj. kr. Bolaget hemställer om räntebefrielse på lånet med hänsyn till att detta till övervägande del beviljats för forsknings- och utvecklingsanläggningar. Skulle förslaget inte biträdas ökar medelsbehovet under denna post med 6,9 milj. kr.

Till följd av räntehöjningar har för budgetåren 1964/65 och 1965/66 räntekostnaderna för det statliga lånet ökat med 1,4 milj. kr. utöver vad som tidigare beräknats. Motsvarande belopp har nu tagits upp i medelsberäkningen för nästa budgetår.

11. c) Betalningsförskjutningar har tagits upp med 0,6 milj. kr. För återstående betalningar avseende markköp vid Sannäs begärs 0,5 milj. kr.

Slutligen framhålls att bolaget strävar efter att få *inkomster av uppdragsverksamhet*.

Av de beräknade inkomsterna för budgetåret 1966/67 utgör sammanlagt 5,0 milj. kr. ersättning för uppdrag åt utomstående, varav 1,6 milj. kr. för materialbeställningar m. m. i R2. Återstående inkomster utgörs av hyror och räntor samt inkomster från försäljning av material m. m. Inkomster av driften i Ågesta och försäljning av isotoper har beaktats vid medelsberäkningen för driften av Ågesta kraftvärmeverk resp. isotop-tjänsten.

I särskild skrivelse (31/8 1965) har *Aktiebolaget Atomenergi* hemställt om medelsanvisning för *Marvikenprojektet*.

Inledningsvis erinras om att bolaget handhar de arbetsuppgifter som berör reaktordelen, medan vattenfallsstyrelsen ombesörjer de arbetsuppgifter som hänför sig till kraftstationen i övrigt. Enligt avtal mellan styrelsen och bolaget skall bolaget i princip ha det tekniska och ekonomiska ansvaret för stationen och i sina anslagsskrivelser svara för den samlade redovisningen för hela anläggningen gentemot statsmakterna.

I fråga om reaktordelen meddelar bolaget att utformningen av de olika funktionssystemen slutförts. Det under våren 1964 tecknade avtalet om huvudleverantörskap för reaktordelen har kompletterats med tilläggsavtal avseende utrustningsdelar för överhettning. Samtidigt har även tecknats avtal om leverans av en i kontrollanläggningen integrerad datamaskin för registrering och styrning.

Enligt statsmakternas beslut skall Marviken utföras som kokarreaktor med möjlighet till utprovning och drift av intern nukleär överhettning och därmed till höjning av effekten. Härom anför bolaget, att det fortsatta arbetet med utformningen av reaktordelen lett till vissa förenklingar. Bestrålningar tyder på att incoloy-kapslat bränsle kan klara betingelserna för reaktorer med överhettning. Frågan om den ekonomiska lönsamheten har dock ännu inte kartlagts på ett tillfredsställande sätt och ytterligare underlag behövs från större anläggningar utomlands.

I fråga om vattenfallsstyrelsens åtaganden i projektet meddelar bo-

laget, att arbetet med konstruktion av turbinutrustning inkl. generator fortskrider planenligt och att kompletterande beställningar efter hand lagts ut. Separata anbud på hittills inte beställda delar kommer att inhämtas successivt under innevarande budgetår. På byggnadsplatsen har de egentliga byggnadsarbetena med grundläggning och betonggjutning påbörjats. Trots nedskärningen av statliga byggnads- och anläggningsarbeten under sommarhalvåret 1965 förutsätter bolaget att det skall vara möjligt att hålla projektets tidsplan, d. v. s. att färdigställa stationen år 1968 och ta den i drift med mättad ånga under år 1969.

Beträffande kostnaderna för atombolagets del av projektet anför bolaget följande. Då beslut träffades om Marvikenstationen kostnadsberäknades reaktordelen — exkl. varuskatt — till 150,0 milj. kr. enligt prisläget år 1962, fränsett kostnaderna för tungt vatten. I 1965 års prisnivå beräknas kostnaden för reaktordelen till 174,0 milj. kr. Ökningen är i sin helhet en följd av ändrad prisnivå. Kostnaderna för varuskatt på reaktordelen, som inte inräknats i tidigare kalkyler, beräknas till 9,0 milj. kr. Den sammanlagda kostnaden för reaktorn i 1965 års prisnivå beräknas således till 183,0 milj. kr.

Medelsbehovet för reaktordelen under budgetåret 1966/67 beräknas till 42,0 milj. kr. Utgifterna utgörs av dellikvider för beställd utrustning samt kostnader för bolagets projektledning och tillverkningskontroll m. m. Bolaget hemställer att detta belopp måtte anvisas under särskilt investeringsanslag på kapitalbudgeten. Då det föreslås att anslaget — i likhet med vad som skett för innevarande budgetår — ställs till förfogande utan förräntningsskyldighet, yrkar bolaget samtidigt på ett avskrivningsanslag till samma belopp.

Vattenfallsstyrelsen (skr. 30/8 1965) hemställer om medel för styrelsens kostnadsandel i Marvikenprojektet. Denna andel beräknas till 279 milj. kr. vid 1965 års prisnivå. Kostnadsökningen 10 milj. kr. i förhållande till beräkningen i föregående års petita beror enligt styrelsen väsentligen på förändringar i prisnivån. Medelsförbrukningen beräknas för innevarande budgetår till 20 milj. kr. För nästa budgetår bedömer styrelsen sitt medelsbehov för ändamålet till 40 milj. kr. Detta belopp bör beräknas inom ramen för styrelsens investeringsanslag till kraftstationer m. m. Styrelsen hemställer om omedelbar avskrivning av beloppet.

Yttranden

Delegationen för atomenergifrågor (skr. 24/11 1965) konstaterar inledningsvis att utvecklingen på atomenergiområdet under det senaste året påskyndats ytterligare, ej blott internationellt utan även i vårt land. Det framhålls att denna utveckling ställer de ansvariga myndigheterna inför betydelsefulla avgöranden, hur det fortsatta arbetet på atomenergiområdet

skall bedrivas och vilka insatser från statens sida, som skall anses befogade.

Beträffande medelsbehovet under nästa budgetår för de två första kraftreaktorprojekten — Ågesta och Marviken — har delegationen intet att erinra mot atombolagets och vattenfallsstyrelsens förslag, som innebär att tidigare beslut fullföljs. Nästa steg i den svenska atomkraftens utbyggnad markeras av den koncessionsansökning, som i juli 1965 gavs in av det enskilda och kommunala kraftkonsortiet Oskarshamnsverkets kraftgrupp AB (OKAB) för en 400 MW atomkraftstation med en kokarreaktor av lättvattentyp. Projektet betecknas som det första rent kommersiella atomkraftprojektet i Sverige. Delegationen anser tillfredsställande att ett svenskt företag — ASEA — i konkurrens med utländska anbudsgivare blivit huvudleverantör för anläggningen, som väsentligen torde komma att tillverkas inom landet. Fastän reaktorn skall få en annan utformning än de första svenska utvecklingsreaktorerna bygger projektet i hög grad på atombolagets och industrins samarbete på vattenreakorteknikens område.

Delegationen framhåller att ett av huvudmålen för den statliga atomkraftpolitiken uppnåtts i och med att den tillverkande industrin nu visat sig i stånd att på kommersiell bas åta sig leverans av fullstora atomkraftstationer. I fråga om konstruktion och utveckling av kommersiella kraftreaktorer kan därför en översyn av förhållandet mellan atombolaget och industrin, avseende fördelningen av såväl arbetsuppgifter som finansieringsansvar, visa sig motiverad. Atombolagets verksamhet på detta område bör enligt delegationen vara av en i huvudsak konsultativ och kompletterande karaktär. Med hänvisning till bolagets samarbetsavtal med ASEA och Johnsonkoncernen framhåller delegationen att bolaget redan i viss mån sökt få till stånd en anpassning till det nya läget. Den fördelningsprincip, som kommer till uttryck i avtalen, ger dock alltså åt atombolagets medverkan viss karaktär av stödinsats. Även om detta står i full överensstämmelse med de riktlinjer som tidigare godkänts av statsmakterna anser delegationen inte givet att principen bör tjäna som norm för det framtida samarbetet mellan atombolaget och industrin på reaktorutvecklingens område.

I fråga om den av atombolaget föreslagna insatsen på bridreaktorområdet framhåller delegationen, att den pågående utvecklingen mot denna reaktortyp inom ledande atomenergiländer bör uppmärksammas inom vårt land. Därvid har delegationen tagit hänsyn till att det kommersiella genombrottet för bridreaktorer kan komma att påskyndas av tekniska framsteg och av den väntade prisstegringen på atombränsle under 1970-talet. Delegationen finner således motiverat att bolaget följer utvecklingen på bridområdet men anser inte möjligt att ta ställning till något flerårigt program på grundval av nu föreliggande material. Atombolagets arbete på bridområdet bör enligt delegationen tills vidare begränsas till att genom utredningar och grundläggande studier skapa ett underlag för att bedöma inriktningen och omfattningen av ett framtida utvecklingsarbete på detta område in-

om vårt land. Delegationen förutsätter att industrins uttalade intresse för bibriffrågan kommer till uttryck också i insatser från industrins sida.

Beträffande uranverket i Ranstad framhålls angelägenheten av att bolaget skyndsamt prövar möjligheterna att framställa andra produkter som kan bidra till att förbättra verkets ekonomi. Medel för verksamheten bör enligt delegationen tills vidare beviljas för tiden fram till årsskiftet 1966-1967 för att skapa ett underlag för statsmakternas ställningstagande till frågan om fortsatt drift.

Vad gäller atombolagets forskningsverksamhet framhåller delegationen, att väsentliga delar av såväl den långsiktiga som den målbundna forskningen inom bolaget är av stor betydelse för utvecklingsarbetet på atomenergiområdet. I sammanhanget pekas — utom på den egentliga reaktorfysiken — särskilt på materialforskningen, den värmetekniska forskningen och strålskyddsforskningen. Vissa andra delar av bolagets forskning torde däremot ej ha lika fast målanknytning och vara jämförbar med den verksamhet som bedrivs inom vissa institutioner vid universitet och högskolor. Det är enligt delegationens mening angeläget att atombolaget vid sin fortlöpande prövning av olika forskningsobjekt utgår från bolagets centrala uppgift att skapa underlag för ett praktiskt utnyttjande av atomenergin.

Vidkommande den särskilda frågan om stödet till den termonukleära forskningen anser delegationen att det inte bör ankomma på atombolaget att ge direkta bidrag till forskning av grundläggande karaktär hos utomstående institutioner. Ett enda organ, exempelvis statens råd för atomforskning, bör vara bidragsbeviljande och samordnande instans för verksamhet av detta slag. Delegationen, som i och för sig delar bolagets uppfattning om det höga vetenskapliga värdet av fusionsforskningen vid tekniska högskolan, anser således att medel för ändamålet fortsättningsvis inte bör tas upp under bolagets anslag utan anvisas i annan ordning. Därvid bör enligt delegationen tillses att förändringen i fråga om anslagsgivare ej leder till avbrott i verksamheten.

Delegationen framhåller att atombolaget även indirekt stöder vissa utomstående organs forskningsverksamhet genom att ställa sina betydande materiella resurser till förfogande på fördelaktiga villkor. Ett exempel härpå utgör forskningsreaktorn R2 i Studsvik, som disponeras av forskningsråden m. fl. Detta sker mot en nominell avgift som torde betydligt understiga bolagets verkliga kostnad för upplåtelsen. Delegationen anser att ur allmänna forskningspolitiska synpunkter en sådan finansieringsmetod kan diskuteras eftersom den försvårar en redovisning av de verkliga kostnaderna och därmed även en rationell prioritering. Det bör enligt delegationen undersökas om inte forskningsstationen i Studsvik skulle kunna utnyttjas på ett mera vidsträckt och optimalt sätt genom att tillgodose behov av forsknings- och utvecklingsarbete även inom andra områden, något som vo-

re synnerligen önskvärt med hänsyn till de höga fasta kostnaderna för anläggningarna. I sammanhanget erinras om att det nyligen beslutade tekniska utvecklingsarbetet för att minska skadliga föroreningar i bilavgaser skall bedrivas i Studsvik under ledning av en särskild expertgrupp. Som exempel på en annan aktivitet som med fördel skulle kunna förläggas till Studsvik — vilket också föreslagits av atombolaget — anförs vatten- och luftvårdsforskningen.

Delegationen erinrar om att atombolaget i skrivelse till chefen för handelsdepartementet hemställt om en offentlig utredning rörande målsättningen och formerna för bolagets forskningsverksamhet för vidareutveckling av atomenergins användning samt om organisationen för samordning av denna verksamhet och annan forskning som inom landet bedrivs på atomenergiområdet. Delegationen, som redan tidigare uppmärksammat dessa problem, anser synnerligen önskvärt att en utredning snarast kommer till stånd och att de frågor rörande bolagets forskningsverksamhet, som delegationen i sitt remissyttrande antytt, blir föremål för ingående överväganden.

Enligt delegationen bör i avvaktan på resultat av en utredning forsknings- och utvecklingsverksamheten inom bolaget fortgå efter i huvudsak nu gällande riktlinjer men med de begränsningar som delegationen föreslagit. Delegationen anser sig därför inte kunna förorda den av atombolaget för nästa budgetår föreslagna ökningen av medelstildelningen för ändamålet med 5,4 milj. kr. Delegationen vill föreslå vissa ändringar i förhållande till den under olika petitarubriker angivna medelsförbrukningen för innevarande budgetår. Kostnaderna för utveckling av olika reaktorsystem torde således kunna minskas med 0,4 milj. kr., vilket alltså ger bolaget utrymme för den av delegationen förordade insatsen på bldområdet. Vidare kan delegationen tillstyrka en ökning av medelstildelningen för gemensamt forsknings- och utvecklingsarbete för reaktorer samt långsiktig målanknuten forskning med respektive 0,3 och 0,7 milj. kr. för att medge fortsatta insatser på vissa för reaktorteknologin speciellt viktiga forskningsområden. Som tidigare nämnts föreslår delegationen att bolagets stöd till den termonukleära forskningen, som för innevarande budgetår beräknas till 0,6 milj. kr., fortsättningsvis skall utgå i annan ordning.

Delegationen anser motiverat att uppdraget för en utredning rörande atombolagets forskningsverksamhet vidgas till att omfatta även andra frågor, såsom arbets- och ansvarsfördelningen mellan industrin och bolaget samt den organisatoriska form, som valts för den statliga utvecklingsinsatsen. Enligt delegationen kan vidare den koncentration av resurser till atomenergiområdet, som ägt rum under de senaste tio åren, visa sig i behov av omprövning även med hänsyn till det långsiktiga behovet av teknisk-vetenskapliga insatser på andra områden samt samhällets tillgång på kapital och kvalificerad arbetskraft.

I fråga om anslagsframställningarna för budgetåret 1966/67 framhålls

att delegationens synpunkter och förslag innebär att medelsbehovet för Ranstadsverkets drift och för bolagets forskningsverksamhet minskas i förhållande till bolagets äskanden. Mot bakgrund härav anser delegationen att medelstilldelningen — vid fortsatt betalning av ränta på det statslån som bolaget beviljats över kapitalbudgeten — för budgetåret 1966/67 bör kunna begränsas till 98 milj. kr.

En ledamot av delegationen har avgivit särskilt yttrande.

I utlåtande över atombolagets hemställan om befrielse från skyldighet att betala ränta på statslånet framhåller *riksrevisionsverket* (skr. 21/9 1965), att en räntebefrielse för bolaget skulle enligt gällande regler medföra att hela lånebeloppet 120 milj. kr. finge avskrivas i statsräkenskaperna. Enligt ämbetsverket är en sådan avskrivning ej motiverad. När det bokförda värdet av bolagets tillgångar genom avskrivningar minskats till nivå med ifrågavarande lån, bör lånen amorteras i samma takt som avskrivningarna.

Departementschefen

De senaste årens utveckling på atomenergiområdet har bekräftat tidigare antaganden om att atomkraften på rent ekonomiska grunder kommer att spela en väsentlig roll i det svenska kraftsystemet under senare delen av 1970-talet. Den statliga insatsen på området har till stor del inriktats på att inom landet skapa en teknisk och industriell grundval för en utbyggnad av denna nya kraftkälla. Det är därför tillfredsställande att ordern för det första kommersiella atomkraftverket i vårt land — Oskarshamnverket vid Simpevarp — gått till ett svenskt industriföretag, vars åtagande omfattar en komplett anläggning. Sverige är ett av de få länder utanför atomstormakternas krets som kan genomföra ett omfattande utbyggnadsprogram på atomenergiområdet med huvudsakligen egna resurser.

Erfarenheterna från de två statliga utvecklingsprojekten Ägesta och Marviken har varit en av förutsättningarna för industrins insatser i fråga om konstruktion och tillverkning av vattenreaktorer. Projekten har dessutom stor betydelse för industrin som referensanläggningar för exportorder. Beträffande Marviken beslöt 1965 års riksdag (prop. 1 bil. 12 s. 117, SU 10, rskr 10) att projektet skulle fullföljas enligt tidigare planer med möjlighet till intern nukleär överhettning. Investeringskostnaden för projektet beräknas nu i 1965 års prisläge till 462 milj. kr., varav 183 milj. kr. hänförs sig till atombolagets och 279 milj. kr. till vattenfallsstyrelsens andel. Kostnadsökningen i förhållande till tidigare redovisade beräkningar hänförs sig helt till prisstegringar samt till allmän varuskatt, som inte räknats in i atombolagets tidigare kalkyler för reaktordelen. Beräkningarna av medelsbehovet för budgetåret 1966/67 föranleder inte någon erinran från min sida. Jag kommer därför att vid anmälan av anslagsfrågorna under kapitalbudgeten före-

slå, dels att investeringsanslaget Kraftstationer m. m. på statens vattenfallsverks fond tas upp med ett belopp som innefattar 40 milj. kr. till Marvikenanläggningen, dels att 42 milj. kr. anvisas under investeringsanslaget Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken på Fonden för låneunderstöd. Beloppen synes liksom tidigare böra skrivas av i sin helhet. Chefen för finansdepartementet föreslår i annat sammanhang denna dag, att motsvarande avskrivningsanslag anvisas på driftbudgeten.

För atombolagets verksamhet i övrigt har bolaget uppskattat medelsförbrukningen till 108,3 milj. kr. för 1966/67, jämfört med 109,7 milj. kr. för innevarande budgetår. Om bolaget ej medges befrielse från viss räntebetalning — en fråga som jag återkommer till i det följande — ökar de beräknade utgifterna för budgetåret 1966/67 till 115,2 milj. kr. Genom väntade inkomster av 7,3 milj. kr. reduceras anslagsbehovet till 107,9 milj. kr. Härav avses 83,0 milj. kr. för den löpande driften av bolagets anläggningar samt för att finansiera fortsatt försöksverksamhet på reaktorområdet jämte forsknings- och utvecklingsarbeten. Återstoden utgörs av vissa mindre investeringar, produktion av uran och bränsleelement samt räntor och lagerförändringar m. m.

Såsom jag framhöll vid min anmälan av detta anslag i föregående års statsverksproposition (bil. 12 s. 118) får frågan om den fortsatta driften av uranverket i Ranstad prövas då resultatet av den pågående provdriften föreligger. Bolaget väntas kunna lägga fram sin redovisning jämte vissa utredningar om möjligheterna till kompletterande produktion m. m. under sommaren 1966.

I och med att den tillverkande industrin nu visat sig i stånd att konstruera och åta sig leverans av stora atomkraftverk har en viktig punkt i utvecklingen på atomenergiområdet nåtts. I detta läge förefaller det motiverat att pröva om de riktlinjer som hittills gällt för de statliga insatserna på området. Atombolaget har hemställt om en utredning rörande bolagets forskningsverksamhet. Delegationen för atomenergifrågor har föreslagit att uppdraget för en utredning vidgas till att omfatta även andra frågor, såsom förhållandet mellan atombolaget och industrin och organisationen av den statliga utvecklingsinsatsen. En utredning av statens fortsatta insatser på atomenergiområdet bör företas.

I anledning av att medel begärts för bolagets avtalsreglerade samarbete med industrin har delegationen anfört att hittillsvarande riktlinjer för fördelningen av kostnader mellan bolaget och industrin kan behöva omprövas, exempelvis i fråga om utveckling av kommersiella reaktortyper. Jag delar delegationens uppfattning.

Beträffande de av atombolaget begärda medlen för forsknings- och utvecklingsarbete — sammanlagt 42,2 milj. kr. — anser jag i likhet med delegationen att en viss ytterligare koncentration av verksamheten till målin-

riktade uppgifter bör komma till stånd redan fr. o. m. nästa budgetår. Jag delar delegationens uppfattning om att något beslut om ett flerårigt forsknings- och utvecklingsprogram på bldreaktorområdet inte bör fattas på nuvarande stadium. Atombolagets arbete på området bör alltså inriktas på att skapa underlag för ett senare ställningstagande till frågan. Beträffande den särskilda frågan om atombolagets stöd till den termonukleära forskningen vid tekniska högskolan i Stockholm vill jag — i avvaktan på utredningens förslag — ej föreslå någon ändring i nuvarande ordning för medelsanvisningen. Jag räknar också med oförändrat 0,6 milj. kr. för ändamålet under detta anslag.

Atombolaget har anhållit om befrielse från skyldighet att betala ränta på det statslån på 120 milj. kr., som t. o. m. innevarande budgetår lämnats bolaget från ett särskilt kapitalbudgetanslag. Jag är ej beredd att nu ta ställning till denna fråga, som lämpligen bör tas upp i samband med övervägandena om atombolagets framtida organisation och uppgifter.

Medelstilldelningen för nästa budgetår under detta anslag torde kunna begränsas till 93,5 milj. kr. Vid min bedömning av anslagsbehovet har jag utgått från att bolaget ökar sina inkomster genom att i görligaste mån tillämpa affärsmässiga avgifter för tjänster m. m. som lämnas åt utomstående.

Vid bifall till mina förslag kommer för budgetåret 1966/67 att till bolaget anvisas 42 milj. kr. under Fonden för låneunderstöd på det särskilda investeringsanslaget för Marviken samt 93,5 milj. kr. under detta anslag. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 93 500 000 kr.

F 3. Internationellt atomenergisamarbete

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	7 500 000	6 027 395
1965/66	5 000 000	
1966/67 (förslag)	2 300 000	

Från anslaget bestrids främst Sveriges kostnader för deltagande i verksamheten inom International Atomic Energy Agency (IAEA) samt inom det av Organisationen för ekonomiskt samarbete och utveckling (OECD) bildade European Nuclear Energy Agency (ENEA). I övrigt belastas anslaget av resekostnader m. m. i samband med svenskt deltagande i internationella atomenergisammanträden — konferenser, symposier etc., likaså av resekostnader i anledning av officiella studiebesök utomlands avseende säkerhetsproblem i samband med drift av atomreaktorer. De största kostnaderna under de senaste budgetåren har hänfört sig till Sveriges medverkan i ENEA-projekten Halden, Dragon och Eurochemic.

Yrkande

Delegationen för atomenergifrågor (skr. 4/11 1965) hemställer, att anslaget för budgetåret 1966/67 tas upp med 2 300 000 kr., vilket innebär en minskning i förhållande till innevarande budgetår med 2 700 000 kr.

	Utfall	Beräknad utgift		Ändring för
	1964/65 tusen kr.	1965/66 tusen kr.	1966/67 tusen kr.	1966/67 i förh. till 1965/66 tusen kr.
1. IAEA	556	815	615	— 200
2. Halden.....	1 495	1 062	285	— 777
3. Dragon	2 526	1 276	1 275	— 1
4. Eurochemic.....	1 401	2 436	—	— 2 436
5. Svensk-norsk fartygsreaktor- studie	—	300	—	— 300
6. Övrigt	49	100	125	+ 25
Summa utgift	6 027	5 989	2 300	— 3 689
Anslag	7 500	5 000	2 300	— 2 700

Delegationen framhåller att i tablan hänsyn tas endast till gjorda åtaganden. Om pågående diskussioner skulle leda till en förlängning av Halden- och Dragon-projekten kan anspråken på anslaget under budgetåret 1966/67 komma att bli väsentligt större.

Motiv

1. Vid IAEA:s nionde generalkonferens i Tokyo i september 1965 fastställdes organisationens administrativa budget för år 1966 till 8 744 000 dollar. Av detta belopp skall 8 426 500 dollar täckas genom medlemsbidrag, vilket innebär en ökning med 613 500 dollar i förhållande till år 1965. Sveriges andel för år 1966 blir ca 96 100 dollar. Därtill kommer bidragen till den s. k. operativa budgeten, som avser stipendier, kurser och annan teknisk hjälpverksamhet och som för år 1966 bestämts till 2 000 000 dollar. Av detta belopp skall Sverige enligt gällande andelsberäkning svara för 22 800 dollar. Sveriges bidrag till IAEA för år 1966 uppgår sålunda till 118 900 dollar eller omkring 615 000 kr.

2. För den senaste förlängningen av samarbetet vid den av ENEA drivna reaktorn i Halden i Norge redogjordes i 1964 års statsverksproposition (bil. 12 s. 109). Kostnaderna för Sveriges deltagande i projektet beräknas under budgetåret 1966/67 uppgå till 285 000 kr. enligt det nu gällande samarbetsavtalet. Detta avtal löper ut med utgången av år 1966 och diskussioner pågår om ytterligare en förlängning, avseende perioden 1967—1969.

3. Det samarbete som under senare år ägt rum mellan atomenergiorga-

nen i vissa länder och Euratom i fråga om utveckling av en högttemperaturreaktor med gaskylning vid Winfrith Heath i Storbritannien — det s. k. Dragonprojektet — skall enligt en år 1962 träffad överenskommelse (prop. 1962: 1 bil. 12 s. 103) fortsätta ytterligare intill utgången av mars 1967. Kostnaderna för Sveriges deltagande i projektet beräknas för nästa budgetår till 1,3 milj. kr. En fortsättning av projektet diskuteras f. n. mellan parterna.

4. I 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 121) redogjordes för den finansiella innebörden för Sveriges del av en överenskommelse rörande färdigställande och drift av den gemensamma europeiska anläggningen Eurochemic för forskning beträffande utvinning av plutonium ur bestrålat atombränsle. Sedan återstående del av Sveriges andel i 1964 års aktieteckning i Eurochemic betalats in under budgetåret 1965/66 torde ytterligare medel av detta anslag ej komma att tas i anspråk för Eurochemic. Sveriges bidrag till täckande av driftkostnaderna m. m. för anläggningen — vilket bidrag beräknas till ca 2,2 milj. kr. under perioden 1965—1968 — redovisas under tredje huvudtitelns anslag till OECD.

5. För den svensk-norska fartygsreaktorstudien redogjordes senast i 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 121). En teknisk-ekonomisk rapport angående resultatet av det utförda projektarbetet i Norge lades fram i juni 1965. De svenska intressenterna har efter samråd med företrädare för rederinäringen dragit slutsatsen att förutsättningarna för att delta i ett fartygsprojekt ännu inte föreligger. Något medelsbehov beräknas alltså ej uppstå under budgetåret 1966/67.

6. Under posten Övrigt har tagits upp kostnader för resor m. m. vid svenskt deltagande i internationella atomenergisammanträden. En viss ökning av posten har beräknats för kostnader i samband med anordnandet av internationella kongresser och symposier på atomenergiområdet i Sverige.

Departementschefen

Den inhemska forskningen på atomenergiområdet begränsas självfallet av tillgången på materiella och personella resurser. Därför är vårt deltagande i det internationella samarbetet på området av stort värde. Det möjliggör för oss att till rimliga kostnader delta i projekt, som vi inte ensamma kan genomföra.

Utgifterna under detta anslag hänför sig huvudsakligen till vårt deltagande i vissa projekt, som bedrivs inom ramen för ENEA. Medelsbehovet för nästa budgetår väntas minska betydligt sedan Sverige fullgjort sina åtaganden att teckna aktier i Eurochemic enligt den överenskommelse som godkännts av 1964 års riksdag (prop. 190, SU 204, rskr 389). Sveriges bidrag till anläggningens drift lämnas över OECD:s budget, vilket innebär att det redovisas under tredje huvudtitelns anslag till OECD.

Gällande överenskommelser om de två övriga ENEA-projekten Halden och Dragon löper ut under nästa budgetår. Förhandlingar om en förlängning pågår mellan parterna. Om förhandlingarna leder till avtal om fortsatt svenskt deltagande kan anspråk på medel utöver här beräknade komma att ställas under senare delen av budgetåret 1966/67.

Den rapport om den svensk-norska fartygsreaktorstudien som lades fram i juni 1965 har från svensk sida ansetts berättiga till den slutsatsen att förutsättningar för att bygga ett atomdrivet fartyg ännu inte föreligger. Något medelsbehov väntas inte uppstå under nästa budgetår.

Delegationens beräkningar bör godkännas och anslaget föras upp med 2,3 milj. kr., vilket innebär en minskning med 2,7 milj. kr. i förhållande till innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Internationellt atomenergisamarbete* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 300 000 kr.

G. Pris- och konkurrensförhållanden m. m.**G 1. Näringsfrihetsrådet: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	163 000	159 435
1965/66	168 000	
1966/67 (förslag)	185 000	

Yrkande

Näringsfrihetsrådet (skr. 25/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 17 000 kr.

	Förändring
1. Löneomräkning	+ 17 000

Departementschefen

I enlighet med näringsfrihetsrådets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

- a) godkänna följande avlöningsstat för näringsfrihetsrådet, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

- Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, *förslagsvis* 30 000
- Avlöningar till icke-ordinarie personal 155 000

Summa kr. 185 000

- b) till *Näringsfrihetsrådet: Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 185 000 kr.

G 2. Näringsfrihetsrådet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	10 000	8 537
1965/66	10 000	
1966/67 (förslag)	11 000	

I enlighet med näringsfrihetsrådets förslag (skr. 25/8 1965) bör anslaget till följd av ökade resekostnader höjas med 1 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Näringsfrihetsrådet: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 11 000 kr.

G 3. Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	455 000	438 954
1965/66	511 000	
1966/67 (förslag)	676 000	

I översikten (s. 5) har redovisats de överväganden som under våren 1965 gjordes av en inom handelsdepartementet tillkallad arbetsgrupp för prisövervakningsfrågor och de förslag som lades fram av gruppen. Såsom även framgår av översikten uppdrog Kungl. Maj:t den 29 april 1965 åt bl. a. ombudsmannen och hans kansli att intensifiera verksamheten i huvudsak enligt de riktlinjer, som angivits av arbetsgruppen för prisövervakningsfrågor. De organisatoriska åtgärder som därvid vidtogs — för kansliets vidkommande fyra nya tjänster — var av provisorisk karaktär. Kostnaderna för dessa tjänster skulle under budgetåret 1964/65 bestridas från tionde huvudtitelns reservationsanslag Kommittéer och utredningar genom sakkunniga. Kungl. Maj:t skulle framdeles meddela beslut om motsvarande kostnader för budgetåret 1965/66.

Yrkande

Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 165 000 kr.

	Förändring
1. <i>Personalförändringar</i>	
2 byrådirektörer Ag 27	+ 92 664
1 byrådirektör Ag 25	+ 41 772
1 kontorist Ag 9	+ 18 312
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
Extra ordinariesättningar	—
3. <i>Löneomräkning</i>	+ 12 252
	+ 165 000

Motiv

1. Med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1965 har ombudsmannen inrättat 2 byrådirektörstjänster i Ag 27, 1 byrådirektörstjänst i Ag 25 och 1

kontoristtjänst i Ag 9. Han hemställer, att medel för dessa tjänster inräknas i avlöningsanslaget för budgetåret 1966/67.

2. Ombudsmannen hemställer att de nyinrättade tjänster, för vilka medel begärts under 1., extra-ordinariesätts. Han anser, att det behov av ökade resurser, som utvecklingen inom hans verksamhetsområde framkallat, kommer att bestå och prägla förhållandena inom överskådlig tid.

Departementschefen

Medel bör beräknas för den under förra året genomförda förstärkningen av ombudsmannens kansli. — Anslagsbeteckningen torde ändras till Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar.

Anslaget bör föras upp med (511 000 + 165 000) 676 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

Avlöningar till icke-ordinarie personal	676 000
Summa kr.	676 000

b) till Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 676 000 kr.

G 4. Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	32 000	31 880
1965/66	32 000	
1966/67 (förslag)	40 000	

Yrkande

Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget ökas med 11 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	200	+ 400	+ 400
2. Reseersättningar	10 000	+ 5 000	+ 3 000
3. Övriga expenser	19 800	+ 5 600	+ 4 600
		+ 11 000	+ 8 000

Motiv

1—3. De föreslagna ökningarna motiveras främst av den personalförstärkning, som provisoriskt genomförts med stöd av Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1965.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 40 000 kr. Anslagsbeteckningen torde ändras till Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kr.

G 5. Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 964 000	3 175 360
1965/66	3 772 000	
1966/67 (förslag)	4 256 000	

I översikten (s. 5) har redovisats de överväganden, som under våren 1965 gjordes av en inom handelsdepartementet tillkallad arbetsgrupp för prisövervakningsfrågor och de förslag, som lades fram av gruppen. Såsom även framgår av översikten uppdrog Kungl. Maj:t den 29 april 1965 åt bl. a. statens pris- och kartellnämnd att intensifiera verksamheten i huvudsak enligt de riktlinjer, som angivits av arbetsgruppen för prisövervakningsfrågor. De organisatoriska åtgärder som därvid vidtogs — för nämndens vidkommande tjugo nya tjänster — var av provisorisk karaktär. Kostnaderna för dessa tjänster budgetåret 1964/65 skulle bestridas från den i nämndens avlöningsstat intagna anslagsposten Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft. Kungl. Maj:t skulle framdeles efter framställning av nämnden meddela beslut i fråga om medel för tjänsterna under budgetåret 1965/66.

Yrkande

Statens pris- och kartellnämnd (skr. 17/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 677 000 kr.

1. Personalförändringar

Förändring

a) första utredningsbyrån

1 förste aktuarie Ae 23	+	37 680
1 amanuens Af 17/Ae 21	+	30 648
1 kansliskrivare Ae 11	+	20 280

	Förändring
b) andra utredningsbyrån	
ba) 1 förste aktuarie Ae 23	+ 37 680
1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
1 kontorsskrivare Ae 13	+ 22 488
2 biträden högst Ag 13	+ 42 744
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
bb) 1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
1 byråinspektör Ae 19	+ 30 648
1 kansliskrivare Ae 11	+ 20 280
c) tredje utredningsbyrån	
ca) 1 förste aktuarie Ae 23	+ 37 680
cb) utredningssektionen	
1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
1 assistent Ae 15	— 24 936
cc) expeditionen	
1 förste expeditionsvakt Ae 9	+ 18 312
d) statistiska byrån	
da) 1 förste aktuarie högst Ae 23	+ 35 784
3 assistenter högst Ag 17	+ 78 768
1 kontorsskrivare Ae 13	+ 22 488
1 biträde högst Ag 13	+ 21 372
db) 1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
1 kanslibiträde Ag 7	+ 16 488
e) upplysningssektionen	
ea) 1 befattningshavare högst Ag 25	+ 39 684
1 redaktör högst Ag 23	+ 35 784
1 amanuens Af 17/Ae 21	+ 30 648
1 biträde högst Ag 11	+ 19 272
eb) 1 byrådirektör Ae 25	+ 41 772
1 assistent Ae 15	+ 24 936
minskat medelsbehov för tillfälligt anställd personal	— 50 000
2. Tjänsteförändringar	
Lönegradsförändringar	+ 23 616
3. Vissa arvodesfrågor	— 1 000
4. Vikariats- och övertid ersättning m. m.	+ 2 000
5. Anslagsposten till expertis och tillfällig arbetskraft	— 150 000
6. Löneomräkning	+ 69 012
	+ 677 000

Motiv

1. a) Dessa tjänster har föreslagits av arbetsgruppen för prisövervakningsfrågor, dock med den ändringen att tjänsten som förste aktuarie av gruppen angivits till högst Ag 23 och kansliskrivartjänsten såsom biträde i högst Ag 11.

1. ba) Tjänsterna har föreslagits av arbetsgruppen, därvid gruppen dock angivit tjänsten som förste aktuarie till högst Ag 23 samt kontors- och kansliskrivartjänsterna såsom biträdestjänster i högst Ag 13.

1. bb) Utöver de av arbetsgruppen föreslagna tjänsterna anser nämnden att ytterligare tre tjänster bör inrättas på byrån för att arbetet skall kunna bedrivas på sätt som gruppen åsyftat. Amanuensstjänsten erfordras för att förbättra rekryteringsunderlaget. Innehavaren av byråinspektörstjänsten skall ha överinseendet över insamlingen, ordnandet och bearbetningen av det prismaterial som kommer in till nämnden samt efter samråd med byråns ledning leda räknearbetet. Kansliskrivartjänsten är avsedd för att förstärka den kvalificerade räknepersonalen.

1. ca) Tjänsten föreslogs av arbetsgruppen såsom aktuarie i högst Ag 23. Innehavaren skall ha till uppgift att biträda med utredningar inom kartellregistersektionen och med vissa administrativa göromål.

1. cb) Nämnden föreslår att en assistenttjänst byts ut mot en amanuensstjänst. Erfarenheten har visat, att det är omöjligt erhålla tillräckligt kvalificerad arbetskraft med så låg placering av tjänsten som i 15 lönegraden.

1. cc) Den beslutade personalförstärkningen och lokalutvidgningen kräver förstärkning också av vaktpersonalen.

1 da). Tjänsterna har föreslagits av arbetsgruppen, därvid gruppen dock angivit tjänsten som förste aktuarie till en tjänst såsom aktuarie i högst Ag 23 och kontorsskrivartjänsten såsom biträde i högst Ag 13.

1. db) Utöver de av arbetsgruppen föreslagna tjänsterna anser nämnden att en amanuens- och en kanslibitträdestjänst bör inrättas för att arbetet på byrån skall kunna bedrivas på det sätt gruppen åsyftat. Genom beslut av 1965 års riksdag har en amanuensstjänst vid byrån bytts ut mot en byrådirektörstjänst. Byrån kan emellertid inte avvara denna amanuensstjänst.

1. ea) Tjänsterna har föreslagits av arbetsgruppen, därvid gruppen dock angivit tjänsten som amanuens såsom assistent i Ag 15.

1. eb) Tjänsterna är avsedda för två arvodesanställda tjänstemän, en journalist i A 23 och en assistent i A 15. Journalisten redigerar publikationen *Pris-aktuellt*, vars innehåll breddats efter förslag av arbetsgruppen. Han har därmed fått arbetsuppgifter av så kvalificerad karaktär att en höjning av tjänsten är motiverad.

2. Nämnden föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på upplysningssektionen en som byrådirektör i högst Ae 27 till avdelningsdirektör i Be 1,

på andra utredningsbyrån tre som byrådirektör i Ae 25 till byrådirektör i Ae 27.

5. Anslagsposten är för innevarande budgetår upptagen till 400 000 kr. Då sektionen för vissa byggnadsutredningar beräknas avsluta sitt arbete omkring årsskiftet 1966/67 kan posten räknas ned till 250 000 kr.

Departementschefen

Årskostnaden för de tjugo tjänster, som arbetsgruppen för prisövervakningsfrågor föreslagit, är 564 000 kr. Jag föreslår att medel anvisas för detta ändamål under anslagsposten Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft. Nämnden bör ha frihet att inom ramen för nämnda belopp företa de jämkningar i antalet tjänster och lönegradsplaceringen av dessa som på grund av personalläget fordras för att nämnden skall kunna intensifiera sin undersöknings- och upplysningsverksamhet på sätt arbetsgruppen föreslagit. De föreslagna förändringarna i fråga om vissa arvodesfrågor m. m. (3.—6.) torde godtas.

Anslaget bör föras upp med $(3\,772\,000 + 484\,000) + 256\,000$ kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens pris- och kartellnämnd, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	158 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	39 000
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	3 245 000
4. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	814 000
Summa kr. 4 256 000	

b) till Statens pris- och kartellnämnd: Avlöningar för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 4 256 000 kr.

G 6. Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	443 000	412 519
1965/66	463 000	
1966/67 (förslag)	593 000	

Yrkande

Statens pris- och kartellnämnd (skr. 17/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 141 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67	
		Mynd.	Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	12 000	+ 2 000	+ 1 000
2. Reseersättningar	65 000	+ 5 000	—
3. <i>Expenser:</i>			
a) bränsle, lyse och vatten	17 000	+ 4 000	+ 4 000
b) övriga <i>expenser</i>	159 000	+ 45 000	+ 40 000
4. Publikationstryck	115 000	+ 35 000	+ 35 000
5. Allmän upplysningsverksamhet ..	—	+ 50 000	+ 50 000
		+ 141 000	+ 130 000

Motiv

1.—3. Den personalförstärkning och utvidgning av lokalerna, som skett i anledning av Kungl. Maj:ts beslut den 29 april 1965 om intensifierad verksamhet hos nämnden, medför ökade kostnader.

4. Arbetsgruppen för prisövervakningsfrågor (jfr p. G 5) föreslog en utbyggnad av nämndens upplysningsverksamhet samt av dess publikationer »Pris- och kartellfrågor» och framför allt »Pris-aktuellt». Nämnden beräknar mot denna bakgrund kostnaderna under budgetåret 1966/67 för »Pris- och kartellfrågor» till 110 000 kr. och för »Pris-aktuellt» till 45 000 kr. Därutöver krävs för framställning av broschyrer, folders m. m. 15 000 kr. Då försäljningen av nämndens publikationer väntas medföra inkomster på ca 20 000 kr. kan medelsbehovet beräknas till 150 000 kr.

5. Arbetsgruppen föreslog också en kraftig förstärkning av nämndens resurser för att kunna dels förse bildningsorganisationer, skolor m. fl. även med annat studiemateriel än trycksaker, dels medverka vid utställningar och konferensverksamhet i nämndens egen regi. I likhet med arbetsgruppen föreslår nämnden att en särskild anslagspost Allmän upplysningsverksamhet bör föras in i omkostnadsstaten. Medelsbehovet beräknas för stillfilmer, utställningsmontage m. m. till 40 000 kr. och för konferensverksamhet o. d. till 10 000 kr.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 593 000 kr.

I nämndens omkostnadsanslag för innevarande budgetår har räknats in ett belopp av 35 000 kr. till omkostnader för utredningen rörande de ekonomiska förhållandena inom byggnadsbranschen. Kostnaderna för utredningen, som beräknas vara avslutad omkring årsskiftet 1966/67, har för budget-

året 1966/67 beräknats till 20 000 kr., varav för sjukvård m. m. 1 000 kr., för reseersättningar 6 000 kr., för bränsle, lyse och vatten 1 000 kr., för övriga expenser 6 000 kr. och för hålkortsbearbetning 6 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens pris- och kartellnämnd: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 593 000 kr.

G 7. Statens institut för konsumentfrågor: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 806 000	1 677 431
1965/66	2 080 000	
1966/67 (förslag)	2 161 000	

Yrkande

Statens institut för konsumentfrågor (skr. 17/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 888 000 kr.

	Förändring
1. <i>Personalförändringar</i>	
a) planeringssektionen:	
1 byrådirektör högst Ag 27	+ 43 992
b) livsmedels- och kemisk-tekniska avdelningen:	
1 försöksledare högst Ae 27	+ 43 992
1 försöksledare Ae 25	+ 41 772
1 förste assistent Ae 21	+ 33 972
2 assistenter högst Ae 13	+ 42 744
c) textilavdelningen:	
1 försöksledare Ae 25	+ 41 772
1 försöksledare Ae 23	+ 37 680
1 konsulent Ae 19	+ 30 648
1 assistent högst Ae 13	+ 21 372
1 förste institutionsbiträde Ae 7	+ 16 488
d) avdelningen för hushållsorganisation m. m.:	
1 försöksledare högst Ae 27	+ 43 992
1 försöksledare Ae 25	+ 41 772
1 förste assistent Ae 21	+ 33 972
1 konsulent Ae 19	+ 30 648
1 assistent högst Ae 13	+ 21 372
e) laboratorieavdelningen:	
1 försöksledare högst Ae 27	+ 43 992
2 försöksledare Ae 23	+ 75 360
3 assistenter högst Ae 13	+ 64 116
minskning med 2 institutionsbiträden Af 2/Ae 5	— 29 760

	Förändring
f) upplysningsavdelningen:	
1 bibliotekarie Ae 19	+ 30 648
1 konsulent Ae 19	+ 30 648
g) kansliet:	
1 assistent Ae 17	+ 27 648
1 expeditionsvakt Ae 7	+ 16 488
1 kanslibitråde Ae 7	+ 16 488
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880
h) expertis och tillfällig personal	+ 37 000
 2. Tjänsteförändringar	
a) lönegradsförändringar	+ 16 128
b) extra ordinariesättningar	—
c) utbyte av tjänstebenämning	—
 3. Löneomräkning	+ 18 176
	+ 888 000

Motiv

Det är ytterst angeläget att samtliga undersökningsavdelningar erhåller en förstärkning av de personella resurserna så att de på ett tillfredsställande sätt kan följa utvecklingen och lämna aktuellt underlag för konsumentupplysning inom respektive arbetsområden. Institutets förslag syftar till en första utbyggnad, varvid särskilt beaktats behovet av kvalificerade specialister inom de delområden varje avdelning omfattar.

1. a) Institutets vidsträckta arbetsområde kräver ingående planering av undersökningsverksamheten och kontinuerlig översyn av arbetsprogrammen med hänsyn till den fortgående tekniska utvecklingen och aktuella krav från konsumenterna. En tjänst såsom byrådirektör i högst Ag 27 erfordras för att biträda direktören i dessa och andra utredningsfrågor.

1. b) Försöksledaren i högst Ae 27 skall planera och leda livsmedels- och kemisk-tekniska undersökningar och försöksledaren i Ae 25 verksamheten på matlagningsteknikens område. Därjämte erfordras en förste assistent i Ae 21 för att bearbeta och komplettera forskningsresultat, som är tillgängliga i facklitteraturen inom livsmedelsområdet, och två assistenter i högst Ae 13 för att utföra undersökningar.

1. c) Behovet av ökat underlag för textil information gör det angeläget att avdelningen erhåller förstärkning med en försöksledare i Ae 25 för att planera och leda undersökningar av textila material, en försöksledare i Ae 23 för att planera och leda studier av redskap och arbetsmetoder, en konsulent i Ae 19 för att utföra och utvärdera undersökningar samt en assistent i högst

Ae 13 och ett förste institutionsbiträde i Ae 7 för att biträda vid undersökningsverksamheten.

1. d) Försöksledaren i högst Ae 27 skall planera, leda samt utvärdera provningar av hushållens tekniska utrustning. Försöksledaren i Ae 25 skall planera och leda studier av arbetsmetoder och redskap. Förste assistenten, konsulenten och assistenten skall utföra provningar och undersökningar.

1. e) Försöksledaren i högst Ae 27 skall planlägga och leda undersökningsverksamheten inom kemiområdet samt biträda avdelningschefen vid utredningar och handläggning av försök, som på uppdrag av institutet utförs vid andra tekniska provningsinstanser. Av försöksledarna i Ae 23 skall den ene utarbeta provningsmetoder och leda provningar inom det mekaniska facket, den andre utveckla och leda konstruktion av försöksapparat, genomföra mera komplicerade tekniska prov samt fungera som rådgivare beträffande apparatur för institutets övriga avdelningar. Vidare behövs tre assistenter i högst Ae 13 för att utföra undersökningsarbeten, varvid behovet av två institutionsbiträden bortfaller.

1. f) Inom konsumtionsvaruforskningen och konsumentupplysningen finns ett snabbt växande litteratur- och tidskriftsbestånd, som för att rätt kunna utnyttjas kräver en god biblioteksservice. — För att allmänheten skall få en tillfredsställande service vid den upplysningscentral i Stockholm, som öppnas våren 1966, behöver avdelningen en tjänst såsom konsulent i Ae 19.

1. g) Assistenten skall ansvara för telefonbeställningar av institutets skrifter, handha prenumerationsregistret och dessutom svara för ackvisitionen av publikationer. Den beslutade förstärkningen av institutets personal innebär ökad arbetsbelastning för expedition och kansli. Behov föreligger av ytterligare en expeditionsvakt och ett kanslibiträde. — Institutets telefonväxel är så belastad, att institutet behöver ytterligare en telefonist.

1. h) Till följd av institutets mångskiftande arbetsområde är det angeläget att institutet kan anlita behövlig teknisk, ekonomisk och juridisk expertis. Behovet av sådan expertis har ökat samtidigt som kostnaderna för sådana tjänster stigit. Dessutom föreligger behov för kansliet att vid tillfällig toppbelastning anlita extra personal. Vidare har institutet funnit det värdefullt att ge bl. a. blivande hushållslärare möjligheter att praktisera vid institutet. Styrelsen beräknar det ökade anslagsbehovet för expertis och tillfällig personal till 37 000 kr.

2. a) Institutet föreslår uppflyttning i lönegrad av följande tjänster, nämligen

på laboratorieavdelningen en förste intendent i Ae 25—Ag 27 till avdelningschef i Be 1 samt en ingenjör i Ae 19 till ingenjör i Ae 21,

på upplysningsavdelningen en ingenjör i Ag 21 till ingenjör i Ag 23.

2. b) Styrelsen föreslår extra ordinariesättning av tre förste intendent-tjänster i Ag 27 till Ae 27 och ändring av benämningen av dessa tjänster till avdelningschefer.

2. c) Med hänvisning till att de arbetsuppgifter som åvilar tjänsten såsom konsulent i Ae 21 å livsmedels- och kemisk-tekniska avdelningen är ensartad med tjänst såsom förste assistent i Ae 21, vill institutet föreslå att benämningen å denna tjänst byts ut till förste assistent.

Föredraganden

I mars 1964 fick konsumentupplysningsutredningen i uppdrag att utreda den framtida konsumentvaruforskningens organisation, behov m. m. såväl inom som utom konsumentinstitutet. I avvaktan på utredningens förslag är jag inte beredd att nu biträda institutets hemställan om nya tjänster vid undersöknings- och laboratorieavdelningarna. Däremot beräknar jag medel för en konsulenttjänst i Ae 19 (1. f), en expeditivaktstjänst i Ae 7 och en kontorsbiträdestjänst (1. g).

Anslaget bör föras upp med (2 080 000 + 81 000) 2 161 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för statens institut för konsumentfrågor, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	109 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	5 000
3. Avlöningar till expertis och tillfällig arbetskraft	215 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal..	1 832 000
	Summa kr. 2 161 000

b) till *Statens institut för konsumentfrågor*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 161 000 kr.

G 8. Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	622 000	863 308
1965/66	799 000	
1966/67 (förslag)	1 389 000	

Yrkande

Statens institut för konsumentfrågor (skr. 17/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 862 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Föredr.
1. Sjukvård m. m.	11 000	+ 5 000	—
2. Reseersättningar	18 000	+ 17 000	+ 10 000
3. Expenser: övriga expenser	151 000	+ 237 000	+ 55 000
4. Publikationstryck	500 000	+ 500 000	+ 500 000
5. Övriga utgifter	83 000	+ 103 000	+ 25 000
		+ 862 000	+ 590 000

Motiv

1. Med hänsyn till belastningen och den föreslagna personalförstärkning-
en bör posten räknas upp.

2. En förutsättning för att forsknings- och upplysningsverksamheten
skall kunna bedrivas effektivt är att institutets personal inom alla avdel-
ningar kan göra studie- och kontaktresor, deltaga i sammanträden utan-
för Stockholm och företa resor i samband med studieprojekt. Vid beslutet
att bygga ut upplysningsavdelningen förutsattes ökad aktivitet på utställ-
ningsområdet och ökad kontaktverksamhet såväl inom Sverige som med de
nordiska länderna.

3. För den nuvarande organisationen erfordras en ökning av anslagspos-
ten med 25 000 kr., varav 8 000 kr. för normal nyanskaffning och kontinu-
erligt underhåll av inventarier. Den föreslagna personalförstärkningen be-
räknas medföra ett anslagsbehov av 25 000 kr. för löpande utgifter och
25 000 kr. för nyanskaffningar.

Konsumentupplysningsutredningen förutsatte att en automatisk telefon-
växel skulle installeras vid institutet. En sådan växel har av televerket of-
fererats till 115 000 kr. Medelsbehovet för ökade kvartals- och samtalsav-
gifter beräknas till 10 000 kr.

De årliga omkostnaderna för upplysningscentralen i Stockholm ökar till
44 000 kr. I årets anslag har räknats in ett belopp å 25 000 kr. för att in-
reda centralen. För fortsatt anskaffning av sådan inredning 1966/67 erford-
ras 28 000 kr., d. v. s. ett ökat medelsbehov av 3 000 kr.

4. Från och med 1 januari 1966 kommer »Råd och Rön» ut i ny typogra-
fisk utformning. Dessutom beräknas den volymmässiga ökningen av tid-
ningen fortsätta, vilket medför stegrade framställningskostnader. Därtill
kommer ökade kostnader för den övriga publikationsverksamheten. An-
slagsposten bör därför räknas upp till 1 000 000 kr. Försäljningen av publi-
kationerna beräknas ge inkomster på 1 000 000 kr., vilka flyter in på stats-
budgetens inkomstsida.

5. Institutet räknar med ett ökat anslagsbehov med 20 000 kr. till för-
brukningsartiklar vid nuvarande organisation och med ytterligare 20 000 kr.
vid bifall till den nu föreslagna personalförstärkningen. För utrustning och
bibliotek erfordras ytterligare 23 000 kr. och för anlitande av utomstående
laboratorier en ökning med 40 000 kr.

Föredraganden

Med hänvisning till beräkningen i den föregående uppställningen tar jag upp anslaget till 1 389 000 kr. Av anslagsposten Reseersättningar avses högst 7 500 kr. till internordiska resor. Under delposten Övriga expenser har räknats in 44 000 kr. för upplysningscentralens i Stockholm löpande utgifter och ett engångsbelopp på 28 000 kr. till inredning av centralen. Den förutsedda ökningen av utgifterna till publikationstryck förutsätts komma att motsvaras av ökade inkomster. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens institut för konsumentfrågor: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 389 000 kr.

G 9. Statens institut för konsumentfrågor: Upplysningsmateriel

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	90 000	—	—
1965/66	110 000		
1966/67 (förslag)	138 000		

Yrkande

Statens institut för konsumentfrågor (skr. 17/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 28 000 kr.

Motiv

Medelsbehovet för ifrågavarande ändamål uppskattades i prop. 1964: 91 till 138 000 kr., när den planerade utbyggnaden av upplysningsavdelningen vid institutet helt genomförts.

Föredraganden

I enlighet med institutets förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens institut för konsumentfrågor: Upplysningsmateriel* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 138 000 kr.

G 10. Statens konsumentråd

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	117 000	109 124
1965/66	147 000	
1966/67 (förslag)	148 000	

Yrkande

Statens konsumentråd (skr. 20/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 20 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändring	
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
2. Tjänsteförändringar	
ökning av arvode till kamrerare	+ 1 000
3. Löneomräkning	+ 788
4. <i>Expenser</i> : övriga <i>expenser</i>	— 100
	+ 20 000

Motiv

1. Rådets skrivpersonal utgörs sedan 1961 av en kontorist. Den ökade arbetsbelastningen gör att biträdesresurserna har blivit otillräckliga.

2. Med hänsyn till den ökade omfattningen av rådets ekonomiska verksamhet bör arvudet till den deltidsanställda kamreraren höjas till 4 000 kr.

4. Ökat medelsbehov beräknas för telefon med 500 kr. och för böcker, tidskrifter, transporter m. m. med 200 kr. Innevarande budgetår har anvisats ett engångsbelopp på 1 000 kr. för inköp av inventarier. Med hänsyn till behovet att komplettera slitna maskiner föreslås emellertid att anslaget räknas ned med endast 800 kr.

Föredraganden

Konsumentrådets löneomräkning och beräkning av delposten Övriga *expenser* kan jag godtaga. Frågan om höjning av arvudet till kamreraren torde få prövas i annat sammanhang.

Anslaget bör föras upp med 148 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Statens konsumentråd för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 148 000 kr.

G 11. Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	1 550 000	1 846 329	1 021 938
1965/66	1 940 000		
1966/67 (förslag).....	2 230 000		

Under budgetåret 1964/65 har bidrag från anslaget beviljats med 1 628 832 kr.

Yrkande

Statens konsumentråd (skr. 20/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 760 000 kr.

Motiv

Kraven på ökad konsumentupplysning, konsumentforskning samt annat arbete i konsumenternas intresse har under senare år ökat starkt i Sverige, liksom i andra länder. Samtidigt förutsätts att verksamheten i huvudsak skall bekostas av allmänna medel. Statens konsumentråd är en av de viktigare offentliga institutionerna inom området. En rad för konsumenterna väsentliga institutioner är för vissa delar av sin verksamhet i hög grad beroende av anslag från rådet. Trots konsumentrådets uppgift förfogar det i jämförelse med andra forskningsråd över mycket blygsamma resurser.

Konsumentinstitutets upplysningsavdelning har under budgetåret 1964/65 byggts ut. Undersökningsavdelningarnas resurser har däremot under en relativt lång period varit i stort sett oförändrade. Institutets undersökningsverksamhet är f. n. under utredning. För att undersökningsavdelningarna under tiden skall kunna lämna nödvändigt underlag för upplysningsverksamheten räknar konsumentrådet med betydligt ökade bidragsbehov från institutets sida under budgetåret 1965/66 och 1966/67. För budgetåret 1965/66 har institutet redan aviserat ett behov av bidrag som uppgår till närmare en halv miljon kr.

Varudeklarationsnämnden är också en institution som f. n. befinner sig i stark utveckling. För att deklARATIONERNA skall kunna ges ett för konsumenterna meningsfullt och ur objektivitetssynpunkt tillfredsställande innehåll är det nödvändigt med ökade resurser för utveckling av provningsmetoder och provningsnormer. Inom samma kategori faller de undersökningar av normer och metodik för undersökningar beträffande elektrisk hushållsapparatur som med anslag från rådet pågår inom statens provningsanstalt.

Slöjdföreningens undersökningar inom konsumentvaruområdet är under utredning dels av en inom föreningen tillskapad nämnd och dels inom konsumentupplysningsutredningen. Rådet finner att verksamheten är av stor betydelse för konsumenterna och att den inte kan avbrytas under utredningstiden. Rådet måste därför räkna med ungefär samma kostnadsbelastning för slöjdföreningens räkning under de båda följande budgetåren som under 1964/65.

Rådet anser vidare att en lösning av reklamlationsfrågan är ett mycket angeläget konsumentproblem. Antalet branschreklamationsnämnder har under senaste budgetåret ökat genom tillkomsten av en skoreklamationsnämnd. Rådet har även fattat principbeslut om att instifta en universalnämnd för sådana reklamationer som inte täcks av de befintliga branschnämnderna. Verksamheten i nämnden beräknas komma i gång inom en snar

framtid och torde medföra betydande kostnader som inte motsvaras av någon nedgång i rådets anslag till befintliga branschnämnder.

Rådet bedriver en rad egna utredningar. Under budgetåret 1964/65 har största belastningen på anslaget förorsakats av sällskapsreseutredningen, en enmansutredning rörande flygresor och en omfattande intervjuundersökning — i samarbete med konsumentinstitutet, pris- och kartellnämnden och varudeklarationsnämnden — med syfte att erhålla underlag för arbetsplanering i dessa institutioner. Dessa utredningar kan visserligen beräknas i huvudsak vara avslutade under budgetåret 1965/66. Därefter planerar emellertid rådet att sätta igång nya utredningar på andra konsumtionsområden i minst samma omfattning. Behovet av översyn är stort inom olika konsumtionsområden, inte minst inom tjänsteområdet. I detta sammanhang kan nämnas att arbetet i samlingsgruppen mellan olika statliga verk och myndigheter, som har kontakt med konsumenterna (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 139), påbörjats.

Till rådets uppgifter hör vidare att följa det internationella konsumentarbetet. Den stigande aktiviteten inom detta område gör det i vidgad utsträckning möjligt att byta resultat och erfarenheter mellan länderna. Detta förutsätter dock ett aktivt deltagande i det internationella konsumentarbetet, vilket således i framtiden måste beräknas belasta rådets anslag i betydligt högre grad än hittills.

Anslagsbehovet för dessa verksamheter kommer sålunda att vara betydligt större under budgetåren 1965/66 och 1966/67 än under det gångna budgetåret. Anslaget för löpande budgetår är redan nu till stor del reserverat för pågående och planerade arbeten. Det lämnar därför litet utrymme för den fria forskningen och de snabbt uppkommande finansiella behov för vilkas finansiering verksamheten inom konsumentrådet — i likhet med övriga forskningsråd — till stor del är avsedd.

Föredraganden

Det statliga stödet till konsumentvaruforskning och konsumentupplysning har under de senaste åren ökat kraftigt. Detta har gjort det möjligt för rådet att bredda sin verksamhet. För att rådet skall kunna fullgöra sin ledande roll inom konsumentvaruforskningen och konsumentupplysningen bör resurserna emellertid ytterligare ökas. Jag förordar därför en höjning av anslaget med 290 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 230 000 kr.

G 12. Bidrag till varudeklarationsnämnden

	Anslag
1964/65	350 000
1965/66	500 000
1966/67 (förslag)	600 000

Yrkande

Varudeklarationsnämnden (skr. 30/8 1965) anholder, att anslaget höjs med 225 000 kr.

Motiv

Varudeklarationsnämnden har sedan sin tillkomst år 1951 utarbetat normer för 124 varugrupper. De fördelar sig med 49 för livsmedel, 31 för beklädnad, 24 för heminredning, 9 för husgeråd, 7 för sport- och fritidsartiklar och 4 för hemförbrukningsartiklar. Livsmedels-, beklädnads- och heminredningsområdena är sålunda relativt väl täckta. Fortfarande saknas dock möjlighet att varudeklarerat ett stort antal varugrupper, där det är ytterst väsentligt för konsumenten att kunna göra såväl kvalitativa som ekonomiska bedömningar.

På nämndens arbetsprogram står f. n. över sjuttio varuområden. Bland de varugrupper som nu är under arbete kan nämnas frysmöbler, TV-apparater, bandspelare, porslin och glas. Bland de varugrupper, som nämnden bedömer som angelägna men ännu ej haft resurser att börja bearbeta, är t. ex. radioapparater, skivspelare, matberedningsmaskiner, tvättmaskiner, centrifuger, spisar, plastbåtar, båtmotorer, färger och fernissor, camping- och idrottsutrustning.

Många av de varugrupper, som antingen just börjat bearbetas eller bedöms som angelägna att ta itu med snarast, ställer, eftersom de är provningstekniskt komplicerade, stora krav på utredningskapaciteten. Utredningsmännen har dessutom uppgiften att systematiskt gå igenom äldre VDN-normer, vilka numera fordrar revideringar. Detta nödvändiga arbete är ej möjligt att bedriva rationellt med nuvarande personalbestånd. För att tillgodose kravet på flera och bättre varudeklARATIONER ser nämnden det därför såsom oundgängligt att den nuvarande underkapaciteten på utredningssidan elimineras.

Det är väsentligt att detaljhandeln känner till varufaktasystemet för att detta skall kunna fungera effektivt. Nämnden har hittills ej haft ekonomiska resurser för särskild information riktad till handeln och dess anställda. Det är ej längre försvarligt att åsidosätta denna. I första hand måste en tjänsteman anställas för att ansvara för detta informationsarbete.

Varudeklarationsnämnden uppskattar det totala behovet av medel för

verksamheten under budgetåret 1966/67 till 1 218 000 kr. Härav belöper sig kostnaderna för löner och pensioner till 877 000 kr., för lokaler och inventarier till 66 000 kr., för övriga kanslikostnader till 110 000 kr., för sammanträden och resor till 45 000 kr., samt för utredningar och information till 120 000 kr. Av de beräknade kostnadsökningarna faller den övervägande delen på personalkostnader.

Av det totala behovet beräknar nämnden kunna täcka 493 000 kr. med bidrag från organisationer, intäkter från företag och ränteintäkter. För full medelstäckning erfordras således ytterligare 725 000 kr. Nämnden hemställer om statsbidrag med detta belopp.

Föredraganden

Varudeklarationsnämndens system för varufakta erkänns numera av såväl konsumenter som näringsliv som ett gott instrument för objektiv konsumentupplysning. Företagens årsavgifter till nämnden har fördubblats från och med budgetåret 1965/66 och beräknas för budgetåret 1966/67 uppgå till 405 000 kr. Jag föreslår att statsbidraget räknas upp med 100 000 kr. till 600 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till varudeklarationsnämnden* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 600 000 kr.

H. Patent- och registreringsväsendet m. m.**H 1. Patent- och registreringsverket: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	12 562 000	12 693 879
1965/66	14 004 000	
1966/67 (förslag)	14 849 000	

Under budgetåret 1964/65 uppbär patent- och registreringsverket i olika avgifter ca 21,1 milj. kr. Utgifterna för samma period inklusive utgifter för pensioner, ämbetslokaler m. m. uppgick till ca 20,0 milj. kr. För innevarande budgetår beräknas inkomsterna till ca 22,3 milj. kr. och utgifterna inklusive utgifter för pensioner m. m. till ca 22,2 milj. kr. För nästa budgetår räknar ämbetsverket vid oförändrade avgiftssatser med ett totalt inkomstbelopp av ca 23,8 milj. kr. Vid bifall till samtliga patentverkets nu framlagda förslag i fråga om avlönings- och omkostnadsstaterna samt med hänsyn till beräknade pensionsutgifter m. m. skulle utgifterna bli sammanlagt ca 25,7 milj. kr. Resultatet för budgetåret 1966/67 skulle sålunda under angivna förutsättningar bli ett underskott av ca 1,9 milj. kr. Med hänsyn härtill har verket i särskild framställning till Kungl. Maj:t (skr. 25/10 1965) föreslagit en höjning av vissa av verkets avgifter. I ovanstående belopp ingår inte inkomsterna och utgifterna för namnsektionen.

Patentverket är i färd med att med anlitande av särskild expertis utarbeta en långsiktisplan för verket. I samband härmed utreds möjligheterna att införa programbudgetering vid verket.

Av stor betydelse för den fortsatta verksamheten blir den nya nordiska patentlagstiftning, som beräknas komma att införas under år 1966. Det system med nordiska patentansökningar, som den nya lagstiftningen innebär, väntas komma att medföra en minskning av antalet patentansökningar och därmed minska arbetet på verkets tekniska byråer. Däremot väntas det administrativa förfarandet bli mera arbetskrävande enligt den nya lagstiftningen än f. n.

Yrkande

Patent- och registreringsverket (skr. 27/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 2 567 000 kr.

1. Personalförändringar

a) besvärsavdelningen:

2 patenträttsråd Bo 4	+ 124 872
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880

b) patentavdelningen:

teknikertjänster:

6 byrådirektörer Ao 27	+ 277 992
1 byrådirektör Ag 27	+ 46 332
5 byråingenjörer Ae 23	+ 188 400
5 byråingenjörer Ae 21	+ 169 860
2 byråingenjörer Ag 21	+ 67 944
2 byråingenjörer Ae 19	+ 61 296

patentkansliet m. m.:

1 byrådirektör Ae 25	+ 41 772
1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 37 680
1 kontorsskrivare Ae 13	+ 22 488
2 kontorsskrivare Ag 13	+ 44 976
2 kansliskrivare Ae 11	+ 40 560
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
1 kanslibiträde Ae 7	+ 16 488
5 kontorsbiträden Af 2/Ae 5	+ 74 400

c) biblioteket:

2 biblioteksassistenter Ao 11	+ 40 560
2 kontorister Ae 9	+ 36 624

d) administrativa byrån:

1 kanslist Af 9/Ae 15	+ 22 488
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880
1 expeditörsförman Ao 11	+ 20 280
7 förste expeditörsvakter Ao 9	+ 128 184

e) varumärkesbyrån:

2 kanslibiträden Ao 7	+ 32 976
2 kontorsbiträden Af 2/Ae 5	+ 29 760

f) bolagsbyrån:

1 byrådirektör Ao 25	+ 41 772
2 amanuenser Af 17/Ae 21	+ 61 296
1 kansliskrivare Ao 11	+ 20 280
3 kanslibiträden Ao 7	+ 49 464

	Förändring
g) namnbyrån:	
1 byråchef Bo 3	+ 59 460
1 byrådirektör Ao 25	+ 41 772
1 kanslibiträde Ao 7	+ 16 488
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar	+ 28 452
b) Ordinariesättningar m. m.	— 46 332
c) Vissa arvodesfrågor	+ 254 940
3. Löneomräkning	+ 450 524
	+ 2 567 000

Motiv

1. a) Sedan flera år föreligger behov av ytterligare en teknisk ledamot på *besvärsavdelningen*. Balansen oavgjorda besvär i patentärenden har under det senaste året ytterligare ökat och utgör nu i högre grad än tidigare en allvarlig olägenhet. — Den växande arbetsmängden har medfört en oroande balans även på den juridiska sidan. Avdelningen bör därför också förstärkas med ytterligare en rättskunnig ledamot.

1. b) Beträffande *teknikertjänsterna* anför verket bl. a. följande. Den nuvarande personalstaten upptar 172 granskare, av vilka 114 är tekniska ledamöter i lönegraderna B 1 — A 23 (rotelinnehavare), 28 biträdande tekniska ledamöter i lönegraderna A 21 — A 19 (subrotelinnehavare) och 30 assisterande ingenjörer i lönegraderna högst A 21 och högst A 15. Det nu framförda förslaget innebär en organisation med 190 granskare, d. v. s. 120 rotelinnehavare, 40 subrotelinnehavare och 30 ingenjörer utan rotel. Enligt beräkningar som gjorts av patentverksutredningen 1958 (jfr prop. 1962: 1 bil. 12 s. 234 och 235) fordras minst 180 löneplansplacerade granskare för att avverka 13 500 ansökningar om året. Antalet nyinkomna ärenden uppgick år 1964 till ca 15 900 och beräknas under år 1965 till ca 17 000. Med hänsyn till att den nya nordiska patentlagen väntas medföra en minskning av antalet nya ansökningar med omkring en tredjedel beräknas antalet under budgetåret 1966/67 komma att stanna vid ca 13 000. För att nuvarande balans på nära 57 000 oavgjorda patentärenden i någon mån skall kunna bringas ned har patentverket grundat sina yrkanden på att ca 16 000 ansökningar skall kunna avgöras under året. — För att verket skall kunna tillgodogöra sig de resultat, som kommer fram genom patentverkens internationella samarbetsorgan för mekaniserad informationsåtervinning, måste den personal, som sysslar med mekanisering av nyhetsgranskningen, förstärkas. Med hänsyn till arbetets kvalificerade art föreslås en tjänst i Ag 27 och två i Ag 21.

I fråga om de föreslagna tjänsterna på *patentkansliet m. m.* anför patentverket bl. a. följande. Den nya nordiska patentlagen kommer att göra det administrativa förfarandet avsevärt mera arbetskrävande än hittills. En tjänst som byrådirektör i Ae 25, en tjänst som förste byråsekreterare i Ae 23, en tjänst som kansliskrivare, en tjänst som kontorist och två tjänster som kontorsbiträde bör därför inrättas. — Behov föreligger av ytterligare en förgranskare på *patentavdelningens* tekniska byråer. En tjänst som kontorsskrivare bör därför inrättas. Visst utvecklingsarbete i fråga om mekaniserad granskning kan utföras av personal utan ingenjörsutbildning. Två tjänster som kontorsskrivare i Ag 13 föreslås inrättade för dessa arbetsuppgifter. — En kansliskrivare behövs för formell förgranskning av inkomna patentansökningar. — En tjänst som kanslibiträde föreslås inrättad för att förstärka patentdiariets personal. — Tre tjänster som kontorsbiträde är nödvändiga för att den tekniskt utbildade personalen skall få erforderlig biträdeshjälp.

1. c) Den personal, som handlägger korrekturfrågor i samband med tryckning av patent, behöver förstärkas med en biblioteksassistent. För att den ökade efterfrågan på litteraturuppgifter från särskilt den tekniska personalens sida skall kunna tillgodoses är det nödvändigt att inrätta ytterligare en tjänst som biblioteksassistent. — Enligt den nya patentlagen skall patentbeskrivningen tryckas som utläggningsskrift redan då patentansökningen läggs ut enligt 21 § patentlagen. För arbetet med manuskript, utskrift av titelblad m. m. behövs två kontorister.

1. d) En kanslistjänst bör inrättas på *administrativa byrån* för att göra det möjligt avlasta juridiskt utbildade befattningshavare från visst arbete. Ett kontorsbiträde behövs för det växande kontorsarbetet. — Verket begär att få inrätta ett eget tryckeri, vilket kräver att en tjänst som expeditiönsförman och fem tjänster som förste expeditiönsvakt inrättas. Med hänsyn till att verkets lokaler utökas bör ytterligare två tjänster som förste expeditiönsvakt inrättas.

1. e) Föreslagen förstärkning av biträdespersonalen är erforderlig vid nuvarande arbetsbelastning.

1. f) *Bolagsbyråns* verksamhet har under senare år ökat kraftigt. Detta gäller såväl i fråga om antalet inkomna registreringsärenden som beträffande arbetet i övrigt. En tjänst som byrådirektör i Ao 25, två tjänster som amanuens i Af 17/Ae 21, en tjänst som kansliskrivare och tre tjänster som kanslibiträde bör därför inrättas.

1. g) Handläggningen av namnärenden bör ske inom en självständig byrå med en tjänsteman i byråchefs ställning som chef. Verkets yrkanden beträffande övrig personal på den föreslagna namnbyrån är grundade på nuvarande arbetsmängd och erfarenheterna av hittillsvarande verksamhet.

2. a) Ämbetsverket föreslår uppflyttning i lönegrad m. m. av följande tjänster, nämligen

på *besvärsavdelningen* två som patenträttsråd i Bo 3 till patenträttsråd och divisionsordförande i Bo 5,

på *administrativa byrån* en som förste byråsekreterare i Ae 23 till byrådirektör i Ae 25,

på *varumärkesbyrån* en som byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1, samt

på *bolagsbyrån* en som byrådirektör i Ao 27 till avdelningsdirektör i Bo 1.

2. b) Ämbetsverket föreslår ordinariesättning m. m. av följande tjänster m. m., nämligen

på *patentavdelningen* ordinariesättning av tre tjänster som överingenjör i Be 3, 15 tjänster som byrådirektör i Ae 27, 3 tjänster som byrådirektör i Ae 25 samt fyra förordnanden att bestrida göromål som byrådirektör i A 27, vidare extra-ordinariesättning av två förordnanden att bestrida göromål som byrådirektör i A 25, förändring av ett förordnande att bestrida göromål som byrådirektör i A 27 till en tjänst i Ag 27 samt vakantsättning av en tjänst som byrådirektör i Ao 27 med anledning av att innehavaren är kontraktsanställd,

på *bolagsbyrån* ordinariesättning av en tjänst som byråchef i Be 3 och extra-ordinariesättning av ett förordnande att bestrida göromål som byrådirektör i A 25, samt

för *verket i dess helhet* extra-ordinariesättning av tre tjänster som kontorsbiträde i Ao 5, vilka tjänster antas bli vakanta vid bifall till framställda förslag ifråga om tjänster för biträdespersonal samt i anledning av väntad avgång ur tjänst.

2. c) För att arvodesanställa granskare med uppgift att bringa ned balansen av oavgjorda patentärenden yrkas ytterligare 250 000 kr. För arvoden åt tillfällig personal för omfattande engångsarbeten i samband med att den nya nordiska patentlagen träder i kraft begärs 50 000 kr. Felräkningspengar med 480 kr. bör tillkomma verkets kassör.

Vid bifall till verkets samtliga yrkanden rörande *namnsektionen* kan anslagsposten Avlöningar till icke-ordinarie personal minskas med 105 000 kr. avseende extra personal för handläggning av namnärenden. Därest förslaget om höjning av två tjänster till patenträttsråd och divisionsordförande i Bo 5 bifalles kan arvodesbelopp till två vice ordförande på besvärsavdelningen om sammanlagt 4 320 kr. dras från anslagsposten Arvoden bestämda av Kungl. Maj:t. Arvudet till kontraktsanställd befattningshavare, vilket hittills redovisats under posten Avlöningar till ordinarie tjänstemän, utgör 59 460 kr.

Yttrande

Statskontoret (skr. 7/10 1965) tillstyrker, att två tjänster som kontorist och en tjänst som förste expeditionsvakt inrättas för arbetsuppgifter, som tillkommer vid ändrat tryckningsförfarande i samband med att den nya

nordiska patentlagen träder i kraft. Patentverkets övriga yrkanden beträffande personal för den föreslagna tryckeridetajlen avstyrks av statskontoret.

Departementschefen

Patentverkets balans i fråga om oavgjorda patentärenden har under det senaste året ytterligare vuxit till följd av fortsatt ökning av antalet inkomna patentansökningar. Om det föreslagna systemet med nordiska patentansökningar sätts i kraft, kommer detta att medföra en inte obetydlig minskning av antalet ansökningar. Förutsättningarna för att den nuvarande balansen skall kunna bringas ner skulle därmed komma att förbättras. Med hänsyn till att nyligen viss tvekan anmälts i fråga om ikraftsättandet av systemet, synes f. n. oklart om detta kommer att påverka utvecklingen av arbetssituationen i patentverket redan under det kommande budgetåret. Inom patentverket utarbetas f. n. med hjälp av särskild expertis en långsiktig plan för den fortsatta verksamheten. I samband härmed övervägs bl. a. olika möjligheter att minska balansen oavgjorda patentärenden.

Patent- och registreringsverket skall vara självfinansierande, d. v. s. de patent-, varumärkes- och bolagsregistreringsavgifter, som verket uppbär, skall avvägas så att statsverkets intäkter av avgifterna i huvudsak motsvarar kostnaderna. För budgetåret 1966/67 kommer enligt ämbetsverkets beräkningar inkomsterna inte att täcka utgifterna vid oförändrade avgiftsatser. Med hänsyn härtill torde i enlighet med vad patentverket föreslagit vissa varumärkes- och bolagsregistreringsavgifter böra höjas — lämpligen fr. o. m. den 1 juli 1966. Beträffande patentavgifterna bör — i avvaktan på den nordiska patentlagstiftningen — inga åtgärder vidtas.

Jag förordar att ytterligare 200 000 kr. anvisas för att öka verkets möjligheter att anställa granskare mot arvode (2. c). Vidare bör antalet förgranskare på patentavdelningens tekniska byråer utökas. Jag beräknar därför medel för en tjänst som kontorsskrivare (1. b). Verkets resurser när det gäller arbetet med mekaniserad nyhetsgranskning bör förstärkas. Medel för en tjänst som byråingenjör i Ag 21 och en som kontorsskrivare bör därför beräknas (1. b). Om förslaget till ny patentlag antas, medför detta vissa ändringar i nuvarande tryckningsförfarande. I samband härmed uppkommer en rad nya arbetsuppgifter. Med hänsyn härtill beräknar jag medel för två kontoristtjänster och en tjänst som förste expeditionsvakt (1. c—d). Vidare behöver bolagsbyrån förstärkas och jag beräknar därför medel för en amanuens tjänst och en kanslibiträdestjänst (1. f). Jag tillstyrker dessutom att tre tjänster som kontorsbiträde i Ao 5 byts ut mot tjänster i högst Ae 5 efter hand som de blir vakanta (2. b). En tjänst som byrådirektör i Ao 27 har vakantsatts med anledning av att innehavaren är kontraktsanställd (2. b—c). Arvodet till denne befattningshavare bör beräknas under posten Avlöningar till icke-ordinarie personal.

Anslaget bör föras upp med (14 004 000 + 845 000) 14 849 000 kr.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för patent- och registreringsverket, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förlagsvis</i>	6 071 000
2. Arvoden bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förlagsvis</i>	9 000
3. Avlöningar till icke-ordinarie personal, <i>förlagsvis</i>	8 769 000
Summa kr.	14 849 000

b) till *Patent- och registreringsverket*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 14 849 000 kr.

H 2. Patent- och registreringsverket: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 688 000	2 691 598
1965/66	2 208 000	
1966/67 (förslag)	2 595 000	

Yrkande

Patent- och registreringsverket (skr. 27/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 518 900 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring Mynd.	1966/67 Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	24 000	—	+ 6 000
2. Reseersättningar	9 000	+ 8 000	+ 32 000
3. Expenser: övriga expenser	589 000	+ 440 900	+ 74 000
4. Publikationstryck	1 700 000	+ 700 000	+ 900 000
5. Övriga utgifter			
a) reproduktionsverksamheten .	50 000	+ 20 000	+ 15 000
b) postavgifter och transport- kostnader	10 000	—	+ 10 000
<i>Särskilda uppbördsmedel</i>	Stat 1965/66		
6. Prenumerationsavgifter och dy- likt	120 000	+ 50 000	+ 50 000
7. Avgifter för reproduktioner m.m.	130 000	+ 600 000	+ 600 000
		+ 518 900	+ 387 000

Motiv

2. Anslagsposten är främst avsedd för verkets tekniska personal. Det har visat sig mycket värdefullt för granskningsarbetet att ingenjörerna gör studieresor för att bl. a. följa utvecklingen på teknikens olika områden.

3. Den föreslagna höjningen fördelar sig enligt följande.

För renhållning och städning begärs ytterligare 21 400 kr. Därav avser 8 400 kr. tillkommande städningskostnader för 40 nya tjänsterum, 7 000 kr. kostnader för förbättrad fönsterputsning, 3 000 kr. stegrade kostnader för städningsmateriel m. m. och 3 000 kr. kostnader för textiltvätt. — För skrivmateriel m. m. yrkas ytterligare 23 000 kr. Den föreslagna höjningen motiveras av den fortgående ökningen av antalet inkommande ansökningar m. m. samt av att nya arbetsbesparande rationaliseringsåtgärder och den nya nordiska patentlagstiftningen kommer att medföra ökade kostnader för blanketter o. d. — Ytterligare 11 500 kr. begärs för tele- och annonskostnader, varav 6 500 kr. för installation och abonnemang av nya telefoner, 2 000 kr. på grund av beräknad ökning av antalet samtal och 3 000 kr. på grund av höjda utgifter för annonsering. — För möbler till föreslagna nya befattningshavare begärs 66 000 kr. och för inredning av 40 nya tjänsterum 80 000 kr. Vidare yrkas 5 800 kr. till ersättning av förslitna möbler och gardiner. — Patentregistret bör, bl. a. med hänsyn till den nya nordiska patentlagen, föras över till särskilda förvaringsbord (korttrummor). Även bolagsbyråns kortregister och patentkansliets ansökningsdiarium, som numera förs på kortregister, bör av praktiska skäl förvaras i korttrummor. Sammanlagt yrkar verket 49 500 kr. för inköp av korttrummor. — Den nya patentlagen medför ett väsentligt utvidgat publiceringsförfarande. En särskild tryckeridetalj bör därför inrättas i verket. För inköp av tre tryckmaskiner och annan erforderlig utrustning begärs sammanlagt 140 000 kr. — För hyllinredning till nya arkivlokaler yrkas 18 000 kr. och för upprustning av nuvarande hyllbestånd 11 200 kr. — För att möjliggöra rationaliseringar, bl. a. på bolagsbyrån, yrkas 1 000 kr. för inköp av en kalkyleringsmaskin och 5 600 kr. för inköp av fyra elektriska skrivmaskiner. För service av verkets kontorsmaskiner begärs 3 600 kr. — För inköp av fem transportvagnar avsedda att rationalisera transportererna inom verket, yrkas 1 000 kr. Vidare begärs 1 300 kr. för inköp av två dammsugare och en golvbonare.

Anslagna medel förslår inte för inköp i erforderlig omfattning av nödvändig litteratur. För inköp av böcker och tidskrifter yrkas därför ytterligare 8 000 kr. — För att i egen regi kunna utföra visst rygg- och etikettryck begär verket 15 000 kr. för inköp av verktyg m. m. Vidare begärs ytterligare 2 000 kr. till bokbinderimateriel. — Verket återkommer med sitt yrkande från föregående år (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 149) om en ökning med 4 000 kr. av det belopp på 1 000 kr., som verket har till sitt förfogande för att ge de tekniska ledamöterna tillfälle att deltaga i kurser av olika slag. På grund av de höga avgifterna är nuvarande anslag helt otillräckligt. — För framställ-

ning av en informationsskrift om verket, avsedd bl. a. att främja rekrytering av personal, yrkas 5 000 kr. — Inom verket pågår f. n. arbete med att utveckla ett system för mekanisk granskning av patentansökningar, baserat på användning av hålkort. För att inte detta arbete skall fördröjas och försvåras är det nödvändigt att verket förfogar över en egen hålkortsmaskin. Kostnaderna för att hyra en sådan samt för erforderligt material beräknas till 20 000 kr. — Slutligen upprepar verket sitt yrkande från föregående år (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 149) om 5 000 kr. till representation och trivselbefrämjande åtgärder.

Den sammanlagda ökningen av delposten Övriga expenser blir sålunda 497 900 kr. Från denna summa skall räknas av en för innevarande budgetår lämnad engångsanvisning på 57 000 kr. Nettoökningen blir därför 440 900 kr.

4. På grund av den stora eftersläpningen i nuvarande tryckningsförfarande räknar verket ej med någon minskning av tryckningskostnaderna under budgetåret 1966/67, även om en särskild tryckeridetalj inrättas. Belastningen på denna post uppgick under budgetåret 1964/65 till 2 245 700 kr. Med hänsyn härtill föreslås en höjning med 700 000 kr. för budgetåret 1966/67.

5. a) Belastningen på denna post uppgick under budgetåret 1964/65 till 63 000 kr. Med hänsyn härtill föreslås en höjning med 20 000 kr. för budgetåret 1966/67.

6—7. Inkomsterna under dessa poster beräknas öka med 650 000 kr. Anslagsbehovet minskar då med samma belopp.

Yttrande

Statskontoret (skr. 7/10 1965) avstyrker patentverkets förslag om att inrätta en särskild tryckeridetalj inom verket för tryckning av utläggningsskrifter. Endast kopiering av tryckplåtar bör enligt statskontorets mening ske inom verket, medan tryckning och sortering av utläggningsskrifterna bör utföras av utomstående tryckeri. Av begärda 140 000 kr. för inköp av tryckerimaskiner m. m. tillstyrker statskontoret med hänsyn härtill endast 8 000 kr. för skrivmaskiner, möbler och viss hyllinredning till två nya kontorister, som bör anställas för arbetsuppgifter i samband med det ändrade tryckningsförfarandet enligt den nya nordiska patentlagen. Statskontorets förslag förutsätter, att anslagsposten Publikationstryck ökas med 200 000 kr. utöver vad patentverket föreslagit. Statskontoret tillstyrker vidare inköp av förvaringsbord (korttrummor) till ett belopp av 43 000 kr. Patentverkets återstående yrkanden under posten Övriga expenser föranleder inte någon erinran från statskontorets sida.

Statistiska centralbyrån (skr. 9/11 1965) avstyrker patentverkets yrkande om medel för att anskaffa en egen hålkortsmaskin.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till (2 208 000 + 387 000) 2 595 000 kr. Därvid har jag räknat in 89 000 kr. för engångsanskaffning av inventarier m. m. Från anslagsposten Reseersättningar torde i fortsättningen få bestridas verkets utgifter för utrikes tjänsteresor. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Patent- och registreringsverket: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 595 000 kr.

H 3. Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader

	Anslag
1964/65	309 000
1965/66	356 000
1966/67 (förslag)	371 000

Svenska uppfinnarkontoret fick sin nuvarande organisation och ställning år 1947 genom sammanslagning av dåvarande statens uppfinnarnämnd och det privatägda Uppfinnarekontoret. Kontorets uppgift är att genom råd och anvisningar samt i begränsad utsträckning genom ekonomiska bidrag hjälpa uppfinnare att fullända, patentera och nyttiggöra uppfinningar.

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 19 december 1963 har chefen för handelsdepartementet den 15 januari 1964 tillkallat en utredningsman för att utreda frågan om Svenska uppfinnarkontorets verksamhet. Utredningen har ännu ej avslutats.

Yrkande

Svenska uppfinnarkontoret (skr. 30/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 20 000 kr. till 376 000 kr.

Motiv

Kontorets lönekostnader beräknas vid oförändrad personaluppsättning stiga med 18 000 kr. till 377 000 kr. till följd av den allmänna lyftning av industritjänstemannalönerna som skett under våren 1965. Pensionskostnaderna torde minska med 10 000 kr. till 65 000 kr. på grund av att en tidigare pensionsförpliktelse bortfallit. Det belopp på 5 100 kr. som beräknats för vissa arvoden föreslås oförändrat. Omkostnadsposten föreslås höjd med 7 000 kr. till 56 900 kr. De sammanlagda kostnaderna för kontorets verksamhet skulle efter de förslagna höjningarna bli 504 000 kr.

Inkomsterna beräknas under nästa budgetår komma att uppgå till 128 000 kr., vilket innebär en minskning med 5 000 kr. jämfört med budgetåret

150 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 12: Handelsdepartementet*

1965/66. Av beloppet utgör 70 000 kr. avgiftsintäkter, 48 000 kr. enskilda bidrag och 10 000 kr. ränteintäkter.

Departementschefen

För ökade omkostnader beräknar jag 2 000 kr. Då kontorets beräkningar i övrigt inte föranleder någon erinran från min sida, bör anslaget tas upp med 371 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Administrationskostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 371 000 kr.

H 4. Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	85 000	85 000	—
1965/66	85 000		
1966/67 (förslag)	85 000		

Yrkande

Svenska uppfinnarkontoret (skr. 30/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 40 000 kr. Som motiv anføres att anslaget sedan budgetåret 1959/60 utgått med oförändrat belopp. Anslagets realvärde har minskat så att resurserna nu blivit helt otillräckliga.

Departementschefen

Någon höjning av detta anslag är jag, i avvaktan på resultatet av pågående utredning, ej beredd tillstyrka. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Svenska uppfinnarkontoret: Understödjande verksamhet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 85 000 kr.

H 5. Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	505 000	639 809
1965/66	550 000	
1966/67 (förslag)	650 000	

Från detta anslag bestrids *dels* de annonskostnader, som överståthållarämbetet och länsstyrelserna har att erlagga för att kungöra anmälningar, som skall tas in i förenings- och handelsregistren, *dels* viss del av patent-

och registreringsverkets tryckningskostnader för att ge ut diverse samlingsregister.

Avgifter, som flyter in i samband med anmälningarna, redovisas på riksstatens inkomstsida under titeln Avgifter för registrering i förenings- m. fl. register. Avgifterna täcker kostnaderna under förevarande anslag. För budgetåret 1964/65 har sålunda inkomsttiteln redovisats med ca 664 000 kr. I riksstatsförslag för nästa budgetår beräknas inkomsterna till 750 000 kr.

Anslaget bör för nästa budgetår föras upp med 650 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 650 000 kr.

I. Ekonomisk försvarsberedskap**I 1. Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Avlöningar**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	1 914 000	2 001 343
1965/66	2 327 000	
1966/67 (förslag)	2 434 000	

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1965) föreslår, att anslaget höjs med 315 000 kr.

	Förändring
1. Personalförändringar	
a) administrativa byrån:	
1 expeditionsvakt Ae 7	+ 16 488
b) industri- och varubyrån:	
1 förste byråingenjör Ae 23	+ 37 680
1 assistent Ae 13	+ 22 488
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
1 kontorsbiträde Af 2/Ae 5	+ 14 880
c) bränslebyrån:	
1 förste byråsekreterare Ae 23	+ 37 680
d) allmänna planeringssektionen:	
1 redaktör Ae 25	+ 41 772
1 kontorist Ae 9	+ 18 312
2. Löneomräkning	+ 107 388
	+ 315 000

Motiv

Den snabba strukturförändring som äger rum inom näringslivet beträffande såväl produktionsmetoder som tillverkningsprogram, lagerhållningens omfattning och företagens lokalisering medför ökad sårbarhet och minskade möjligheter till försörjning i ett avspärrnings- eller krigsläge. Följaktligen måste försvarsförberedelserna på det ekonomiska området intensifieras. Överstyrelsen erinrar också om att ett ökat beroende av omvärlden medför risk för att landet redan i ett tidigt skede av en internationell kris kan utsättas för allvarliga påtryckningar i syfte att påverka vår självständighet.

Under hänvisning härtill finner överstyrelsen det angeläget att programmen för styrelsens lageruppgygnad och för näringslivets lagerhållning av flytande bränslen fullföljs. Vad gäller överstyrelsens verksamhet i övrigt omfattar denna framförallt planläggning för utnyttjande av näringslivets resurser på skilda områden, för de statliga regleringar i olika avseenden som kan bli erforderliga i en krissituation och för administreringen av en eventuell krisförvaltning. På grund av begränsade personalresurser föreligger på vissa viktigare avsnitt en allvarlig eftersläpning i detta arbete. På begäran av överstyrelsen har emellertid statskontoret ställt till förfogande en expert som vid en nyligen avslutad förstudie funnit, att flera områden av styrelsens verksamhet borde lämpa sig för databehandling och att det därför vore väl motiverat att företa en mera ingående undersökning, en s. k. huvudstudie. Då erfarenheterna av dataundersökningar visar att de som regel påverkar organisationen har överstyrelsen i årets anslagsframställning endast tagit med tjänsteförslag som antingen inte kan påverkas av en dataundersökning eller som styrelsen funnit så angelägna, att de oavsett undersökningen bör tas upp.

1. a) På grund av ökad arbetsbelastning, föranledd bl. a. av att överstyrelsen erhållit nya arbetslokaler för en del av styrelsen, krävs ytterligare en expeditivsvakt.

1. b) Arbetsbelastningen på industri- och varubyråns krigsproduktionssektion har under senare tid ökat kraftigt medan personaltillgången varit oförändrad, vilket lett till en betydande eftersläpning i planläggningen. Sektionen bör därför erhålla ytterligare arbetskraft. Överstyrelsen föreslår i sådant avseende en förste byråingenjör i Ae 23. För att avlasta den kvalificerade personalen vid sektionen viktigt rutinarbete bör byrån tillföras en assistent i Ae 13. På varje organisationsenhet bör finnas åtminstone en kontoristtjänst. Styrelsen föreslår därför att på byrån inrättas en tjänst som kontorist i Ae 9. — På byråns statistiksektion erfordras förstärkning med ett kontorsbiträde i reglerad befordringsgång.

1. c) Utvecklingen på bränsle- och smörjmedelsområdena har inneburit en fortgående ökning av överstyrelsens planeringsuppgifter och andra erforderliga åtgärder för beredskapen inom dessa försörjningsområden. Tillsynen av beredskapslagringen av oljor kräver alltjämt ökade insatser. Den i förhållande till arbetsbelastningen på bränslebyrån otillräckliga personaltillgången har medfört, att den vid tidigare tillfällen anmälda eftersläpningen ytterligare ökat. För byrån föreslås personalförstärkning med en förste byråsekreterare i Ae 23.

1. d) På allmänna planeringssektionen erfordras för upplysningsverksamhet rörande det ekonomiska försvaret m. m. en tjänst som redaktör i Ae 25. — Liksom på industri- och varubyrån finns icke någon kontorist på planeringssektionen varför överstyrelsen för kvalificerade sekreterargöromål föreslår inrättande av en tjänst som kontorist i Ae 9.

Departementschefen

Under förslagsanslaget Omkostnader till statlig lagerhållning m. m. kommer jag att hemställa att medel anvisas för den av överstyrelsen förordade undersökningen av möjligheterna att med hjälp av databehandling rationalisera verksamheten vid styrelsen. Anslaget bör räknas upp med 107 000 kr. i enlighet med styrelsens förslag till löneomräkning. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) godkänna följande avlöningsstat för överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	350 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	26 000
3. Ersättning till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	226 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal ..	1 832 000
Summa kr. 2 434 000	

b) till *Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 2 434 000 kr.

1 2. Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	228 000	263 418
1965/66	241 000	
1966/67 (förslag)	283 000	

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1965) föreslår, att anslaget höjs med 79 000 kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring Mynd.	1966/67 Dep.ch.
1. Sjukvård m. m.	6 000	+ 2 000	+ 2 000
2. Reseersättningar	60 000	+ 20 000	+ 10 000
3. Expenser:			
a) Lyse.....	4 000	+ 3 000	+ 3 000
b) Övriga expenser.....	151 000	+ 24 000	+ 12 000

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändring 1966/67 Mynd.	Dep.ch.
4. Publikationstryck	5 000	+ 5 000	+ 5 000
6. Utbildning av krigsplacerad personal	—	+ 25 000	+ 10 000
		+ 79 000	+ 42 000

Motiv

2. Resebehovet har ökat därför att överstyrelsens medverkan i spel, övningar och konferenser inom såväl det ekonomiska försvaret som totalförsvaret i övrigt tilltagit. Vidare är det nödvändigt att mer än hittills kunna besöka företag och länsstyrelser för att på rimlig tid och med rimlig arbetsinsats erhålla tillräcklig grund för den alltmer komplicerade planläggningen på industri- och varuområdena. Med hänsyn härtill samt till behovet av ökad reseverksamhet för kontroll och besiktning i samband med att den skyddade lagringen av flytande drivmedel byggs ut finner överstyrelsen erforderligt att anslagsposten räknas upp med 20 000 kr. Därvid har hänsyn också tagits till höjda biljettpriser och traktamentsersättningar.

3. b) Hösten 1965 flyttade delar av överstyrelsen till nya lokaler. Styrelsen beräknar att delposten Övriga expenser därför måste höjas med 24 000 kr. på grund av ökade kostnader för bevakning, städning, telefon samt inköp och underhåll av möbler m. m.

4. Utöver att ett för det ekonomiska försvaret gemensamt aktualitetsblad ges ut planerar överstyrelsen att i samarbete med Svenska arbetsgivareföreningen, Sveriges grossistförbund och Sveriges industriförbund utarbeta och ge ut en enkel handledning i beredskapsfrågor avsedd för handels- och industriföretag vid planläggningen av deras uppgifter inom det ekonomiska försvaret. Kostnaden för tryckning av en sådan skrift beräknar styrelsen till 5 000 kr.

6. Överstyrelsen skall förbereda organisationen av särskilda förvaltningsorgan, som kan bli erforderliga under krigsförhållanden. I detta arbete har styrelsen utsett och krigsplacerat personer lämpade att bekläda ledande befattningar i en sådan organisation. Eftersom det är angeläget att denna personal erhåller viss utbildning planerar styrelsen att sammanföra personalen till en två- eller tredagarskurs. Kostnaderna härför, i huvudsak rese- och traktamentsersättningar, beräknar styrelsen till högst 25 000 kr. En särskild anslagspost på detta belopp bör därför tas upp i omkostnadsstaten för nästa budgetår.

Departementschefen

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 283 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap:
Omkostnader för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 283 000 kr.

1 3. Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	36 850 000	34 300 288
1965/66	42 850 000	
1966/67 (förslag)	43 615 000	

Enligt beslut av 1953 års riksdag och Kungl. Maj:t får den rörliga kredit, varmed överstyrelsen finansierar sina inköp, disponeras intill ett belopp av 740 milj. kr. Genom beslut av Kungl. Maj:t den 31 januari 1958, den 15 december 1961, den 5 april 1963, den 27 juli 1964 samt den 26 februari och den 9 september 1965 är den kredit, som står till överstyrelsens förfogande, bestämd till 613,4 milj. kr. Av det för innevarande budgetår anvisade anslaget har 33 milj. kr. beräknats täcka räntekostnaderna för denna kredit medan resten, 9 850 000 kr., avser övriga kostnader för överstyrelsens lagerhållning.

Kostnaderna för överstyrelsens cisternförvaltning täcks från och med innevarande budgetår från den genom Kungl. Maj:ts beslut den 3 juni 1965 inrättade förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap, på vilken redovisas de oljelagringsanläggningar som förvaltas av styrelsen. I den mån sådana anläggningar utnyttjas för överstyrelsens egen lagring skall hyra erläggas till fonden.

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 31/3 1964 och 27/8 1965) föreslår, att anslaget höjs med 1 770 000 kr.

	Förändring
1. <i>Räntekostnader</i>	+ 1 605 000
2. <i>Övriga kostnader för lagerhållning</i>	
a) uppförande och underhåll av lagerbyggnader, hyror och lagringsersättningar	+ 265 000
b) omsättning och flyttning av varor	— 300 000
3. <i>Dataundersökning</i>	+ 200 000
	+ 1 770 000

Motiv

1. Genom beslut den 5 april 1963 föreskrev Kungl. Maj:t, att överstyrelsen under budgetåren 1963/64—1967/68 inom ramen för ett medelsutrymme av 120 milj. kr. skall bygga ut och anpassa sin lagerhållning. Kungl. Maj:t har i enlighet härmed ställt 72 milj. kr. av dessa medel till styrelsens förfogande. Styrelsen förutsätter att den skall få disponera ytterligare 24 milj. kr. från och med den 1 juli 1966. — I skrivelse den 31 mars 1964 har överstyrelsen hemställt att inom ramen för den rörliga krediten få dispo-

nera 32 milj. kr. för att öka lagren av kol och koks. Styrelsen föreslår att med början budgetåret 1966/67 anvisas 8 milj. kr. årligen under fyra år för kol- och kokslagringen. — Under förutsättning av Kungl. Maj:ts bifall skulle följaktligen den rörliga kredit som överstyrelsen äger disponera från och med nästa budgetår öka med sammanlagt 32 milj. kr. från nuvarande 613,4 milj. kr. till 645,4 milj. kr. Styrelsen beräknar kunna utnyttja krediten i sådan utsträckning att räntekostnaderna vid oförändrad räntefot kommer att bli 1 605 000 kr. högre än som beräknats för innevarande budgetår.

2. a) Hyran för de av överstyrelsen nyttjade oljecisternerna under styrelsens förvaltning torde komma att uppgå till 905 000 kr. att erläggas till förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap. Under nästa budgetår tillkommer vidare hyra för ett kommunägt cisternutrymme med 70 000 kr. Genom att sänka antalet hyrda markförråd räknar överstyrelsen med en kostnadsminskning i fråga om hyror med omkring 75 000 kr. Vidare torde kostnaderna för att uppföra och underhålla lagerbyggnader kunna minskas med omkring 635 000 kr. i förhållande till vad som beräknats för innevarande budgetår. Överstyrelsen bedömer sålunda, att kostnaderna för lagringslokaler kommer att öka med $(905\,000 + 70\,000 - 75\,000 - 635\,000)$ 265 000 kr.

2. b) Överstyrelsen uppskattar kostnaderna för flyttning av varor till 1 850 000 kr. mot beräknade 1 750 000 kr. för innevarande budgetår och kostnaderna i samband med nödvändig omsättning av varulagren till 2 000 000 kr. mot beräknade 2 050 000 kr. för detta budgetår. Omsättningsförlusterna, orsakade av kvalitetsförsämringar, beräknas gå ned från 1 600 000 kr. till 1 250 000 kr.

3. Den tidigare nämnda (s. 153) dataundersökningen av överstyrelsens verksamhet bör ledas av statskontoret men ske i nära samverkan med styrelsen. För ändamålet erfordras medel till att avlöna personal med speciell inriktning på frågor av hithörande slag samt till att täcka utgifter för inkörning av program i datamaskiner o. d. En sådan undersökning bör i första hand inriktas på områden inom vilka de största rationaliseringsvinster kan förväntas uppstå. Detta innebär för styrelsens del att lagerhållningen och därmed sammanhängande problem torde komma att inta en framträdande plats vid undersökningen. På grund härav finner överstyrelsen det rimligt att kostnaderna, i samråd med statskontoret för budgetåret 1966/67 uppskattade till 200 000 kr., anvisas under förevarande anslag.

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1965) föreslår vidare, att under en särskild anslagsrubrik tas upp ett reservationsanslag av 200 000 kr. för forskning och försöksverksamhet på gengasområdet. Med hänsyn till den fortgående tekniska utvecklingen bl. a. på motorområdet finner styrelsen det nödvändigt, att denna verksamhet kan fortsätta kontinuerligt och under överskådlig tid betraktas som en bestående arbetsuppgift inom den ekonomiska försvarsberedskapen.

Departementschefen

Den rörliga krediten förutses komma att tagas i anspråk i sådan omfattning att räntekostnaderna ökar från beräknade 33 milj. kr. innevarande budgetår till 33,6 milj. kr.

Jag finner mig böra godtaga överstyrelsens förslag beträffande övriga kostnader för lagerhållningen, vilka beräknas minska med 35 000 kr. till 9 815 000 kr. Drygt hälften av dessa medel avses täcka förluster i samband med lageromsättning och kostnader för flyttning av varor. Med den omfattning styrelsens lagerhållning nu har torde betydande kostnadsbesparingar kunna uppnås på detta område vid en övergång till automatiska databehandlingsmetoder. Som styrelsen och statskontoret förordat tillstyrker jag därför att 200 000 kr. anvisas för en dataundersökning avsedd att genomföras i samarbete med statskontoret.

Sedan år 1957 har Kungl. Maj:t godkänt riktlinjer för forskning och försöksverksamhet på gengasområdet och beviljat medel för ändamålet från fonden för försöksverksamhet och forskning på bränsleområdet. Jag är f. n. inte beredd förorda att medel för verksamheten enligt överstyrelsens förslag anvisas på riksstaten.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Omkostnader till statlig lagerhållning m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 43 615 000 kr.

I 4. Distributionsmateriel för olja

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	550 000	1 112 189	247 659
1965/66	550 000		
1966/67 (förslag)	600 000		

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1965) föreslår, att anslaget höjs med 50 000 kr. Från beredskapssynpunkt är det angeläget att anskaffningen av distributionsmateriel för olja kommer till stånd utan alltför lång tidsutdräkt, särskilt med hänsyn till att antalet bergcisternanläggningar avsevärt ökar under innevarande oljelagringsperiod. Med beaktande av vad departementschefen vid behandlingen (prop. 1965: 1 bil. 12 s. 159—160) av anslaget för innevarande budgetår anförte om anskaffningstakten inskränker sig överstyrelsen dock till att för budgetåret 1966/67 yrka att anslaget med hänsyn till inträffade prisstegringar räknas upp med 50 000 kr.

Departementschefen

Sedan budgetåret 1961/62 har anvisats medel till att anskaffa distributionsmateriel för olja. Så bör ske även för nästa budgetår. Med hänsyn till inträffade kostnadsfördyringar bör anslaget, som för innevarande budgetår utgör 550 000 kr., höjas med 50 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Distributionsmateriel för olja* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 600 000 kr.

J. Diverse**J 1. Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens del-fond**

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	3 334 000	2 803 106
1965/66	2 744 000	
1966/67 (förslag)	3 456 000	

Under åberopande av vad chefen för finansdepartementet förut denna dag vid anmälan av För flera huvudtitlar gemensamma frågor anfört beträffande ersättning till statens allmänna fastighetsfond hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Ersättning till statens allmänna fastighetsfond: Byggnadsstyrelsens delfond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 456 000 kr.

J 2. Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet

	Anslag
1964/65	2 300 000
1965/66	2 700 000
1966/67 (förslag)	3 015 000

Turisttrafikförbundets verksamhet, som bedrivs i syfte att sprida ökad kännedom om Sverige som turistland, består huvudsakligen i att producera och distribuera upplysningsmaterial i olika former som trycksaker, bildmaterial för utställningar och skyltning samt filmer. Arbetet är till största delen förlagt till huvudkontoret i Stockholm men utförs också delvis vid tolv egna eller gemensamma skandinaviska turistkontor utomlands. Vid sidan av förbundets mera allmänt inriktade upplysningsverksamhet bedriver förbundet, främst i samarbete med upplysningsberedningen, punktvisa kampanjer och länderaktioner. Som ett led i arbetet vid huvudkontoret ingår att anordna studiebesök och gruppresor till Sverige för utländska resebyråtjänstemän och journalister. — Ytterligare uppgifter om turisttrafikförbundets verksamhet lämnades i statsverkspropositionen år 1961 (bil. 12 s. 236).

Turisttrafikförbundet erhåller för sin verksamhet bidrag av staten sedan lång tid tillbaka. För innevarande budgetår har 2 700 000 kr. anvisats över

förevarande anslag och 104 000 kr. över det särskilda anslaget Turistpropaganda i Amerikas förenta stater. Förbundets budget för innevarande budgetår omsluter drygt 3,3 milj. kr. Mellanskillnaden täcks med bidrag från främst enskilt håll, medlemsavgifter m. m. Med inräknande av indirekt stöd i form av rabatter och dylikt uppskattar turisttrafikförbundet de årliga bidragen från enskilt håll till över 1 milj. kr. De direkta bidragen är betydligt mindre.

Yrkande

Svenska turisttrafikförbundet (skr. 31/8 1965) hemställer, att anslaget höjs med 1 033 000 kr. till 3 733 000 kr.

Motiv

Den internationella turisttrafiken fortsatte under år 1964 att utvecklas kraftigt. Denna tendens har enligt tillgängliga uppgifter också fortsatt under första halvåret 1965. Enligt den officiella statistik som upprättats inom OECD-länderna uppskattas för år 1964 antalet internationella turister till över 100 miljoner och inkomsterna till ca 50 miljarder kr. Detta innebär i bägge fallen en ökning med ca 15 % i förhållande till år 1963. Turistinkomsterna bortsett från transportkostnaderna representerar i genomsnitt 6 % av OECD-ländernas totala intäkter i främmande valutor. För de traditionella turistländerna stiger procenttalet till 20 å 30.

Med ledning av tillgänglig statistik har beräknats att antalet icke-nordiska besökare i Sverige under år 1964 utgjorde ca 1 miljon, vilket innebär en ökning med 13 % i jämförelse med år 1963. Danska, finländska och norska turister till Sverige uppskattas till minst 3 miljoner under år 1964. Sammanfattningsvis kan konstateras att det utländska resandet till Sverige ökat från praktiskt taget alla turistmarknader, särskilt gäller detta från de nordiska länderna och från Förbundsrepubliken Tyskland.

Genom de utländska turisterna tillfördes vårt land under år 1964 enligt riksbankens uppgifter valutor för 704 milj. kr., en ökning med 74 milj. kr. eller med 12 % jämfört med år 1963.

Den stadigt ökande strömmen av utländska besökare samt det intensifierade samarbetet inom de internationella turistorganisationerna och de nordiska länderna emellan har för turisttrafikförbundet betytt vidgade arbetsuppgifter under det gångna budgetåret. Den intensifierade svenska upplysningsverksamheten under upplysningsberedningens ledning har likaså pålagt förbundet väsentligt vidgade uppgifter, speciellt inom ramen för de samaktioner som genomförts med olika svenska upplysningsorgan och med upplysningsberedningen såsom central instans. Sådana aktioner har skett i Amerikas förenta stater, Förbundsrepubliken Tyskland och Frankrike samt i mindre utsträckning i Beneluxstaterna och Storbritannien.

Den begärda ökningen av statsanslaget med 1 033 000 kr. från 2,7 till ca 3,7 milj. kr. fördelar sig på följande sätt. För huvudkontoret i Stockholm

beräknas en ökning med 340 000 kr. för löner och omkostnader. Därutöver föreslås kontorets produktionsutgifter ökade med 229 500 kr. För utlands-kontorens del beräknas en ökning med 463 500 kr.

Departementschefen

Turisttrafikförbundet har under budgetåren 1964/65 och 1965/66 fått en höjning av statsanslaget med sammanlagt 0,8 milj. kr. För innevarande budgetår uppgår anslaget till 2,7 milj. kr. Detta har givit förbundet möjlighet till en förbättrad turistinformation utomlands. Tillgänglig statistik visar en betydande ökning av antalet utländska besökare i vårt land. Jag vill även i år medverka till en viss ökning av förbundets resurser.

I januari 1964 tillkallade jag en sakkunnig för att utreda frågan om åtgärder för planering och samordning av verksamheten på den inrikes turisttrafikens område. Med medel som ställts till förfogande ur kommittéanslaget bedriver förbundet under utredningsmannens överinseende en viss försöksverksamhet. Denna har hittills avsett information till bl. a. kommuner, turistorganisationer och turismnäring och kommer under innevarande och nästa budgetår att omfatta vissa utbildnings- och lokaliseringsfrågor. Den utvidgade verksamheten kräver för nästa budgetår en medelsökning och jag har för ändamålet beräknat ca 100 000 kr. under kommittéanslaget. Medlen bör liksom hittills användas efter utredningsmannens närmare bestämmande.

Bidraget till Svenska turisttrafikförbundet bör för nästa budgetår höjas med 315 000 kr. till 3 015 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 3 015 000 kr.

J 3. Turistpropaganda i Amerikas förenta stater

	Anslag
1964/65	104 000
1965/66	104 000
1966/67 (förslag)	104 000

Från anslaget bestrids svenska statens andel i kostnaderna för en nordisk turistkampanj i Amerikas förenta stater, finansierad av Danmark, Norge och Sverige (prop. 1955: 1 bil. 12 s. 136—138 och prop. 1958: 1 bil. 12 s. 224—225).

I enlighet med förslag av *Svenska turisttrafikförbundet* (skr. 31/8 1965) bör anslaget för nästa budgetår tas upp med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Turistpropaganda i Amerikas förenta stater* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 104 000 kr.

J 4. Avsättning till fonden för idrottens främjande

	Anslag
1964/65	17 000 000
1965/66	20 375 000
1966/67 (förslag)	23 375 000

Yrkande

Sveriges riksidsrottsförbund (skr. 31/8 1965) — som i en sammanställning lagt fram samtliga för budgetåret 1966/67 gjorda yrkanden om medelsanvisning från fonden för idrottens främjande med undantag för följande särskilt redovisade önskemål — hemställer, att 22 131 000 kr. sätts av till fonden.

Svenska korporationsidsrottsförbundet (skr. 23/8 1965) begär 1 830 000 kr., *Skid- och friluftsförbundet* (skr. 30/8 1965) 375 000 kr., *skolöverstyrelsen* (skr. 25/10 1965) 225 000 kr., *Svenska ridsportens centralförbund* (skr. 30/8 1965) 112 000 kr., *Ridförbundet* (skr. 30/8 1965) 239 000 kr., *De svenska lantliga ryttaföreningarnas centralförbund* (skr. 30/8 1965) 58 000 kr. och *Svenska ponnyföreningen* (skr. 31/8 1965) 27 000 kr.

Sammanlagt uppgår yrkandena således till (22 131 000 + 1 830 000 + 375 000 + 225 000 + 112 000 + 239 000 + 58 000 + 27 000) 24 997 000 kr.

Av det belopp *Sveriges riksidsrottsförbund* begär avser 13,4 milj. kr. riksidsrottsförbundets centrala verksamhet, 4,0 milj. kr. större idrottsanläggningar, 2,5 milj. kr. mindre idrottsanläggningar m. m., 0,9 milj. kr. bidrag till vissa idrottsorganisationer utanför riksidsrottsförbundet och 1,4 milj. kr. bidrag till ungdomsidrotten.

Motiv

Sveriges riksidsrottsförbund räknade vid utgången av verksamhetsåret 1964/65 inom sig 46 specialförbund. Specialförbundens sammanlagda föreningsantal var den 1 januari 1965 21 257 med sammanlagt 2 332 065 medlemmar. Motsvarande antal den 1 januari 1964 var 20 883 och 1 633 522. Antalet registrerade medlemmar ökade sålunda under år 1964 med 698 543.

Antalet aktiva utövare av tävlings- och motionsidrott visar en stark tendens till fortsatt ökning. Denna utveckling beror inte endast på ungdomens växande intresse för idrottsutövning utan också på att alltfler äldre insett den nytta, som regelbunden motionsidrott skänker. Inom riksidsrottsförbundet har kunnat fastställas att sådana specialförbund, vilkas idrotter är särskilt lämpade för äldre utövare, under senare år kunnat redovisa en ofta betydande ökning av såväl antalet föreningar som medlemmar.

Den upplysnings- och propagandaverksamhet, som idrottsrörelsen bedriver, har säkerligen starkt bidragit till att göra aktiv motionsutövning mer populär. Därtill kommer att den ökade fritiden och tillkomsten av fler och

bättre idrottsanläggningar skapat vidgade praktiska förutsättningar för idrotts- och motionsutövning.

Ungdomsverksamheten har kraftigt vidgats under verksamhetsåret 1964/65. Under år 1964 var omkring 800 000 ungdomar i åldern 12—24 år medlemmar av idrottsföreningar. Antalet s. k. fritidsgrupper uppgick till 59 535 med 1 075 010 deltagare — innebärande en ökning med 6 263 grupper och 124 286 deltagare i förhållande till år 1963. Riksidrottsförbundet och distriktsförbunden anordnade vidare under år 1964 48 läger med ca 5 000 ungdomar och 25 000 deltagardagar. Härtill kommer ett betydande antal läger, arrangerade av specialförbunden och deras distriktsorgan. — Behovet av en mer omfattande och förbättrad ledareutbildning har väsentligt ökat. Riksidrottsstyrelsen ägnar ledareutbildningen särskild uppmärksamhet och förbereder genom utredningar en avsevärd förbättring av densamma särskilt med avseende på dess pedagogiska målsättning. — Genom den höjning av bidraget till ungdomsverksamheten, som beslutats för budgetåret 1965/66, har riksidrottsförbundet fått möjlighet att säkra den fortsatta utvecklingen av ungdomsidrotten. Riksidrottsstyrelsen finner emellertid en ytterligare höjning av denna bidragspost mycket angelägen. De inom riksidrottsförbundet verksamma konsulenterna har i regel att betjäna ett både absolut och relativt sett alltför stort antal föreningar. Riksidrottsstyrelsen har därför ansett sig böra beakta framförda önskemål att distriktsförbunden i Skåne och Västergötland, där antalet föreningar och antalet kommuner är mycket stort, måtte erhålla ytterligare en konsulent i vardera distriktet. I kostnadsberäkningarna för konsulentverksamheten har därför tagits upp kostnaden för ytterligare två konsulenter. Den möjlighet, som vissa specialförbund, till antalet 11, erhållit att anställa ungdomskonsulenter/instruktörer genom att för innevarande budgetår anslag ur fonden för idrottens främjande beviljades med 25 000 kr. för varje sådan tjänst, kommer med säkerhet att medverka till en betydande aktivering av specialförbundens ungdomsverksamhet. Riksidrottsstyrelsen anser det emellertid angeläget, att fler specialförbund erhåller liknande stöd. I sitt yrkande har riksidrottsstyrelsen därför tagit upp bidrag för ungdomskonsulenter/instruktörer inom 16 specialförbund.

Under förbundets centrala verksamhet — för vilken beräknas en sammanlagd ökning med ca 1,8 milj. kr. — avser 8,1 milj. kr. specialförbundens verksamhet. De 46 specialförbundens totalbudget under verksamhetsåret 1966/67 beräknas till ca 20 milj. kr. — För bidrag till distriktsförbundens verksamhet begärs 830 000 kr. — Riksidrottsförbundet beräknar en höjning av bidragen till föreningar till 650 000 kr. — För smärre bidrag till lek- och idrottsanläggningar beräknas 2,2 milj. kr. — Kostnaderna för förbundets centrala administration beräknas medföra behov av 710 000 kr. för budgetåret 1966/67 på grund av främst ökade löne- och pensionskostnader. Bland övriga anslagsbehov märks 225 000 kr. till kurs-

verksamheten. Till idrottsinstitutet på Bosön beräknas 220 000 kr., en höjning med 30 000 kr. i förhållande till innevarande budgetår.

Till bidrag åt vissa organisationer utanför riksidrottsförbundet har beräknats sammanlagt 915 000 kr. Till förberedelser för svenskt deltagande i de olympiska sommar- och vinterspelen år 1968 bör för budgetåret 1966/67 beräknas 500 000 kr. Vidare bör bland annat till idrott för handikappade beräknas bidrag med sammanlagt 240 000 kr.

Svenska korporationsidrottsförbundet understryker behovet av motionsidrott och hemställer om tillräckliga resurser för att skapa möjligheter för ungdom, familjer, pensionärer och handikappade att motionsidrotta. Totalt innebär det begärda beloppet en ökning med 530 000 gentemot innevarande budgetår. Till central administration begärs 440 000 kr. För att göra det möjligt för förbundet att anställa ytterligare två konsulenter utöver nuvarande sju begärs till konsulenter (distriktsombudsmän) 400 000 kr. Medelsbehovet för anslag till lokalförbunden beräknas till 360 000 kr., för kursverksamhet till 185 000 kr., för propaganda och upplysningsverksamhet till 110 000 kr., för företagsgymnastik till 45 000 kr., för idrottsmateriel till 130 000 kr., för motionsidrott för pensionärer m. m. till 120 000 kr. samt för anslag till korporationerna och för internationella kontakter till 40 000 kr.

Skid- och friluftsförbundet är ett specialförbund för friluftsliv och friluftsbetonad sport och arbetar för detta syfte genom att driva propaganda och upplysningsverksamhet, utbilda ledare och instruktörer, organisera och arrangera friluftsliv och kurser, skapa friluftsanläggningar och verka för ändamålsenlig utrustning. Främjandet begär en ökning av bidraget från idrottsfonden med 215 000 kr. Till central administration begärs 45 000 kr., till central kursverksamhet 90 000 kr., till distriktsförbundens administration 50 000 kr., till instruktörsbidrag för sju konsulenter 140 000 kr. och till lokalavdelningarnas verksamhet 50 000 kr.

Skolöverstyrelsen hemställer om medel till instruktions- och utbildningskurser i gymnastik och idrott för lärare m. fl. Värdet av denna kursverksamhet är stort när det gäller att stimulera lärarnas intresse såväl för undervisningen i gymnastik och idrott i skolan som för den frivilliga idrottsverksamheten.

Svenska ridsportens centralförbund begär som bidrag till förbundets administration 22 000 kr., till bidrag till hästtransportkostnader vid tävlingar 27 000 kr., till premier för att förbilla hästhållningen 28 000 kr., till bidrag till kurs-, utbildnings- och träningsverksamhet 30 000 kr. samt till bidrag till hästar för lovande ryttare och till deltagande i utländska tävlingar 5 000 kr. *Ridfrämjandet* begär till bidrag till främjandets administration 24 000 kr., till bidrag till lokalavdelningar och ungdomsridning 110 000 kr., till bidrag till instruktörsutbildning och kursverksamhet 70 000 kr. samt till bidrag till utbildning av lektionshästar 35 000 kr. *De svenska*

lantliga ryttaföreningarnas centralförbund begär 20 000 kr. till förbundets administration, 2 000 kr. till bidrag till transporter av hästar vid tävlingar, 9 000 kr. till premier för att förbilliga hästhållningen, 12 500 kr. till tävlingsverksamhet samt 14 500 kr. till tränings- och kursverksamhet. *Svenska ponnyföreningen* begär 17 000 kr. som bidrag till täckande av kostnaderna för en ridinstruktör, 5 000 kr. till tävlingsverksamhet samt 5 000 kr. till bidrag till kostnaderna för transporter av hästar vid tävlingar.

Yttrande

Idrottens samarbetsnämnd (skr. 6/10 1965) framhåller, att nämnden liksom under tidigare år ej sett som sin uppgift att detaljgranska de olika yrkandena, men att överläggningarna inom nämnden givit anledning till vissa uttalanden.

Inom *riksidrottsförbundets* område vill nämnden således understryka betydelsen av att utbyggnaden av konsulent/instruktörsorganisationen kan fortsätta. Instruktörernas arbete är av särskild betydelse för ungdomsverksamheten. Den kraftiga ökningen av fritidsgruppsverksamheten, som enbart omfattar ungdom, torde helt kunna tillskrivas instruktörernas arbete. — Nämnden vill också framhålla angelägenheten av att specialförbundets verksamhet kan tillgodoses i tillräcklig omfattning. Nämnden vill för sin del också vitsorda betydelsen av utökat internationellt idrottsutbyte och samarbete. — Nämnden erinrar även om den i tidigare års *petita* framförda frågan om anskaffande av ett »Idrottens hus» ävensom den i föregående års *petitaskrivelse* omnämnda utredningen rörande verksamheten vid idrottsinstitutet Bosön. Enligt vad som meddelats från riksidsrottsförbundet pågår utredningsarbetet rörande båda dessa frågor.

Beträffande *korporationsidrottsförbundet* finner nämnden särskilt angeläget, att den begärda utökningen av antalet ombudsmän (konsulenter), från sju till nio, kan komma till stånd. Den alltjämt pågående ökningen av antalet lokalförbund kräver en förstärkning av konsulentorganisationen för att arbetet skall kunna bedrivas effektivt samt för att det skall bli möjligt att lämna erforderlig service och handledning. Nämnden vill också framhålla vikten av att medel ställs till förfogande för en särskild konsulent för åldringsidrotten. Denna verksamhet har vuxit i hög grad och synes för sin administration och fortsatta utbyggnad erfordra en särskild tjänsteman.

Beträffande *De handikappades riksförbund* vill nämnden understryka betydelsen av den tävlingsverksamhet, som förbundet bedriver. Den har en stark psykologisk betydelse, bl. a. genom att den medverkar till att stärka de handikappades självförtroende. Enligt nämndens mening torde denna tävlingsidrott vara av särskilt stor betydelse såsom stimulans för breddidrotten.

Departementschefen

Med stöd av Kungl. Maj:ts bemyndigande den 12 november 1965 har jag tillkallat sju sakkunniga för att utreda inriktningen av statens stöd till idrotten och därmed sammanhängande frågor. Till grund för de fortsatta statliga insatserna på idrottens område bör ligga en planering som siktar till en så effektiv användning som möjligt av de resurser vilka samhället ställer till förfogande. Riktlinjerna för samhällets idrottspolitiska insatser går ej att bestämma utan närmare utredning av en rad olika frågor som berör vårt lands idrottsliv. Bland sådana frågor må nämnas finansieringen av idrottsanläggningar, utbildningen av instruktörer och ledare, behovet av forskning och idrottens organisation.

Riksidrottsförbundets uppgifter om medlemsregistreringen i de till förbundet anslutna föreningarna visar att idrottsintresset, inte minst bland ungdomen, glädjande nog är starkt stigande. I likhet med idrottens samarbetsnämnd anser jag angeläget, att riksidrottsförbundet får resurser att utveckla konsulent/instruktörsorganisationen och att öka anslagen till specialförbunden. Även korporationsidrottsförbundet bör ges möjligheter att förstärka sin ombudsmannaorganisation. Handikappidrotten har innevarande budgetår fått höjda bidrag ur fonden. Det är inte minst angeläget att ge denna idrottsverksamhet ytterligare möjlighet att utvecklas vidare.

Jag föreslår, att anslaget för nästa år höjs med 3 000 000 kr. till 23 375 000 kr. och hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Avsättning till fonden för idrottens främjande* för budgetåret 1966/67 anvisa ett anslag av 23 375 000 kr.

J 5. Kostnader för vissa nämnder m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	210 000	215 730
1965/66	210 000	
1966/67 (förslag)	17 000	

Under anslaget är medel beräknade för arvoden och expenser m. m. för granskningsnämnden för försvarsuppfinningar, oljelagringsrådet och upplysningsberedningen. De olika institutionerna har beräknat medelsförbrukningen för budgetåret 1966/67 enligt följande.

	1965/66	1966/67	Förändring
1. Granskningsnämnden för försvarsuppfinningar (jfr prop. 1955: 1 bil. 12 s. 113)	5 000	10 000	+ 5 000
2. Oljelagringsrådet (jfr. prop. 1957: 144)	5 000	7 000	+ 2 000
3. Upplysningsberedningen (jfr prop. 1963: 1 bil. 12 s. 151 och prop. 1966: 1 bil. 12 s. 14)	200 000	—	— 200 000
	210 000	17 000	— 193 000

Departementschefen

Jag har tidigare denna dag anmält att nytt anslag med benämningen Handelsdepartementet: Administrationskostnader för utlandsinformationen. Medelsanvisningen under förevarande anslag till upplysningsberedningen utgår därför. Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen tar jag upp anslaget till 17 000 kr. Jag hemställer att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kostnader för vissa nämnder m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 17 000 kr.

J 6. Bidrag till vissa internationella byråer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	124 000	142 052
1965/66	149 000	
1966/67 (förslag)	208 000	

Från detta anslag bestrids kostnaderna för Sveriges deltagande i vissa internationella organ. För budgetåret 1966/67 torde under anslaget medel beräknas enligt följande.

	1965/66	1966/67	Förändring
1. Internationella byrån i Paris för utställningar (jfr prop. 1947: 1 bil. 12 s. 156) ..	5 000	5 000	—
2. Patentunionens internationella byrå i Genève (jfr prop. 1956: 1 bil. 12 s. 161, 1963: 1 bil. 12 s. 152)	43 000	43 000	—
3. Internationella rådgivande bomullskommittén (ICAC) (jfr prop. 1951: 47)	7 800	7 800	—
4. Internationella studiegruppen för bly- och zinkfrågor (jfr prop. 1960: 1 bil. 12 s. 284)	8 700	8 700	—
5. Internationella kafferådet (jfr prop. 1962: 1 bil. 12 s. 281)	84 000	84 000	—
6. Internationella gummistudiegruppen	—	9 000	+ 9 000
7. Övrigt	—	50 000	+ 50 000
	148 500	207 500	+ 59 000

Motiv

6. Internationella gummistudiegruppen bildades i London år 1944 av Amerikas förenta stater, Nederländerna och Storbritannien. F. n. har grup-

pen tjugosex medlemmar bland vilka finns så gott som samtliga större konsumentländer i västvärlden samt ett stort antal länder som producerar naturgummi. Gruppen företar studier rörande gummimarknaden, överväger åtgärder ägnade att öka världskonsumtionen av gummi samt undersöker hur man bäst skall komma till rätta med olika svårigheter på gummimarknaden. Härvid behandlas bl. a. problem av betydelse för de u-länder, som producerar naturgummi. Med hänsyn dels till Sveriges intresse av att på multilateral basis aktivt söka medverka till ekonomiskt framåtskridande i u-länderna och dels till ett klart uttalat intresse från den svenska gummiindustrins sida för medlemskap har *kommerskollegium* förordat en svensk anslutning till gruppen. Sveriges medlemsavgift beräknas f. n. bli ca 9 000 kr. för budgetår.

Departementschefen

Under innevarande budgetår har Sverige anslutit sig till Internationella gummistudiegruppen. Sveriges avgift till gruppen, under detta budgetår 4 500 kr., bör redan nu bestridas från detta anslag. Anslaget bör även få användas för kostnaderna för svenskt deltagande i andra organ av liknande slag och vissa internationella kongresser. För detta beräknar jag 50 000 kr.

De övriga beräkningarna av medelsbehovet under anslaget föranleder inte någon erinran från min sida. Till de i sammanställningen upptagna olika ändamålen bör sålunda anvisas sammanlagt 208 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Bidrag till vissa internationella byråer m. m.*
för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 208 000 kr.

J 7. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete

	Anslag	Nettoutgift	Reservation
1964/65	100 000	118 403	70 013
1965/66	100 000		
1966/67 (förslag)	100 000		

Från anslaget bestrids kostnaderna för svenskt deltagande i olika former av nordiskt samarbete, bland annat i nordiska ministerkommittén för ekonomiskt samarbete, nordiska ekonomiska samarbetsutskottet och nordiska kommittén för konsumentfrågor. Ur anslaget täcks också vissa kostnader för Sveriges deltagande i det nordiska samarbetet på patentområdet.

Departementschefen

Under detta anslag uppskattar jag medelsbehovet för nästa budgetår till oförändrat 100 000 kr. Jag hemställer därför, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 100 000 kr.

KAPITALBUDGETEN

I: Statens affärsverksfonder

D. Statens vattenfallsverk

Av balansräkning per den 30 juni 1965 för statens vattenfallsverks fond framgår, att verkets tillgångar uppgår till sammanlagt 6 659,1 milj. kr., varav 6 306,8 milj. kr. belöper på naturtillgångar och anläggningar, 74,6 milj. kr. på inventarier och förråd samt återstoden på poster av finansiell natur.

Kapitalbehållningen, inklusive balanserade överskottsmedel, uppgår till 4 777,0 milj. kr. Under budgetåret 1964/65 har behållningen ökat med 105,6 milj. kr.

Överskottet för budgetåret 1964/65 uppgick i procent av det i medeltal disponerade kapitalet till 6,9 mot 6,5 under budgetåret 1963/64.

Vattenfallsstyrelsen

I skrivelser den 30 augusti och den 16 september 1965 har vattenfallsstyrelsen lagt fram sina petita för budgetåret 1966/67.

I: D 1 Kraftstationer m. m.

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1964/65	81 328 000	330 000 000	337 577 000
1965/66	73 751 000	310 000 000	325 000 000
1966/67 styrelsen	158 751 000	340 000 000	360 000 000
departementschefen	158 751 000	310 000 000	335 000 000

Kraftförsörjningen

Nederbörden i hela landet uppgick under budgetåret 1964/65 till 106,0 % av den normala mot 101,5 % under närmast föregående budgetår. Norrland fick inte mindre än 128,0 % av normal nederbörd medan Svealand fick 103,5 % och Götaland endast 85,0 % av normalvärdet.

Den lagrade energin i landets regleringsmagasin var vid budgetårets början 11 340 GWh,² vilket motsvarade en fyllnadsgrad på 72 %. Tack vare riklig nederbörd under sensommaren och hösten kunde stora vattenmängder

¹ Preliminära siffror.

² GWh (gigawattimmar) = miljoner kilowattimmar.

lagras i magasinerna, vilkas totala fyllnadsgrad uppnådde ett högsta värde av 96 % vid månadsskiftet oktober/november. Nämnade fyllnadsgrad ligger 13 % högre än medelvärdet för den senaste 14-årsperioden. Tillrinningen till magasinerna blev under vintermånaderna ungefär den normala. Den planmässiga magasinssänkningarna skedde i relativt snabb och jämn takt fram till i mitten av april, då totala magasinssinnehållet började öka efter nedgång till ett lägsta värde av 26 %, vilket är något över det normala vid denna tid. Snötillgången i Norrland var vid vårflodens början mestadels god, varför tillrinningen under våren blev något högre än den normala. Vid budgetårets utgång var magasinerna fyllda till 83 %, motsvarande en bruttoproduktion av 13 500 GWh.

Under budgetåret 1964/65 uppgick totala elproduktionen inom landet till 47 950 GWh, varav 45 792 GWh (95,5 %) vattenkraft. Närmast föregående budgetår utgjorde totala elproduktionen 42 402 GWh och vattenkraften 40 143 GWh (94,7 %). Ökningen av vattenkraftproduktionen uppgick sålunda till 5 649 GWh. De under budgetåret 1964/65 färdigställda vattenkraftanläggningarna beräknas ha en medelårsproduktion av ca 900 GWh. Den betydande ökningen i vattenkraftproduktionen under 1964/65 förklaras huvudsakligen av den rikliga vattentillgången. Importen uppgick till totalt 1 593 GWh, varav 1 577 GWh vattenkraft från Norge.

Belastningen inom landet exklusive elångpannor och export uppgick under 1964/65 till totalt 43 200 GWh, vilket motsvarar en ökning jämfört med närmast föregående budgetår med 7,3 %. Leveranserna till elångpannor och exporten uppgick exklusive överföringsförluster till 3 218 respektive 2 298 GWh.

Beträffande produktionsförhållandena i *det statliga kraftsystemet* framgår följande av styrelsens uppgifter.

Vattenkraftproduktionen uppvisar till följd av den rikliga vattentillgången en betydande ökning jämfört med budgetåret 1963/64. Till ökningen har bidragit att Gallejaur kraftstation i Skellefte älv tagits i drift. Den beräknas under ett medelår ge 630 GWh. Egna värmekraftproduktionen uppgick till endast 46 GWh och de tillfälliga inköpen inom landet till 326 GWh. Importen, 250 GWh, utgör huvudsakligen vattenkraftöverskott från Norge. Den totala nyttiggjorda krafttillgången i det statliga systemet, sålunda även den del som förbrukats i elpannor eller exporterats, uppgick under budgetåret 1964/65 till 22 016 GWh.

De fasta leveranserna under budgetåret 1964/65 uppgick till 16 823 GWh, vilket motsvarar en ökning med 1 091 GWh eller 6,9 % jämfört med närmast föregående budgetår. Även de frivilliga leveranserna uppvisar en betydande ökning och uppgick till totalt 5 193 GWh. Härav gick 1 480 GWh till elångpannor inom landet, medan 1 774 GWh exporterades. Av den exporterade kraftmängden levererades 904 GWh till Danmark och 870 GWh till Finland. Resterande frivilliga leveranser, 1 939 GWh, har sålts

inom landet till samkörande företag och abonnenter och därvid i stor utsträckning ersatt produktion av värmekraft. Belastningen exklusive elångpannor och export kom sålunda att uppgå till 18 762 GWh, vilket motsvarar en ökning med 601 GWh eller 3,3 % jämfört med närmast föregående budgetår.

Som redan angivits uppgick belastningen exklusive elångpannor och export i hela landet till 43 200 GWh under budgetåret 1964/65. Vattenfallsstyrelsen svarade sålunda för ca 43,4 % av landets belastning.

Den totala försäljningen av fast kraft var under budgetåret 15 130 GWh mot 14 014 GWh under föregående budgetår, d. v. s. en uppgång med 8,0 %. Motsvarande ökning under budgetåret 1963/64 var 4,4 %.

Försäljningen till de direkta industriabonnenterna uppvisade totalt en avsevärt snabbare utveckling än under de närmast föregående åren. Leveranserna av fast kraft uppgick till 6 153 GWh, vilket motsvarar en ökning med 9,4 % jämfört med 6,6 % under 1963/64. Denna stora ökning är givetvis starkt beroende av den högkonjunktur, som rådde under hela året med rekordhög industriproduktion inom flertalet energikrävande branscher. Ökningen ligger också väsentligt över genomsnittet för de fyra senaste driftåren. Den största procentuella förbrukningsökningen uppvisar den kemiska industrin, vilket sammanhänger med den petrokemiska industrins utveckling i Stenungsund.

Försäljningen till gruppen samfärdsel, som huvudsakligen består av de elektrifierade statsbanorna, har ökat något sedan föregående år men ligger ändå endast obetydligt över värdet för driftåret 1962/63.

Försäljningen till återdistributörer har ökat med 7,6 % mot 3,4 % resp. 8,7 % under de närmast föregående två driftåren. Samhällsdistributörerna uppvisar en ökning med 7 %, medan uppgången för landsbygdsdistributörerna var drygt 10 %.

Den till 7,3 % uppgående ökningen i hela landets totala belastning under budgetåret 1964/65 överstiger betydligt den genomsnittliga årliga ökningstakt, som angivits i den senaste prognosen över landets elförbrukning, framlagd av den Centrala driftsledningen (CDL) hösten 1964. Enligt denna prognos väntas primabelastningen i hela landet uppgå till 60,0 TWh¹ år 1970 och till 80,0 TWh år 1975, vilket betyder att den genomsnittliga belastningsökningen under de tre femårsperioderna 1960—65, 1965—70 och 1970—75 blir 6,7, 6,1 och 5,9 %. Prognosen innebär att den hittillsvarande utvecklingen i stort kommer att bestå men att procentuellt sett en svag avmattning inträder mot prognosperiodens slut. Detta beror på att industriförbrukningen uppvisar en något lägre procentuell ökningstakt än tidigare. Detaljförbrukningen beräknas tillväxa starkt, bl. a. på grund av att elvärme väntas få ett visst insteg under prognosperioden, men ökningen för-
mår ej helt kompensera industriförbrukningens avtagande ökningstakt.

¹ TWh (terrawattimmar) = miljarder kilowattimmar.

Den sannolika utvecklingen av vattenfallsverkets kraftavsättning har ingående undersökts för kommande 10-årsperiod. Därvid har den förut nämnda CDL-prognosen tjänat som bakgrund, speciellt för sådana konsumentgrupper, för vilka man inte i detalj kan studera enskilda abonnenters betingelser.

För *industrin* i dess helhet synes utvecklingen fortskrida i en något snabbare takt än som förutsattes i föregående års prognos. För 1960-talet väntas ökningstakten bli 5,3 % per år och för första hälften av 1970-talet 5,8 % per år. Motsvarande siffror i föregående prognos var 4,6 respektive 4,5 %. Orsaken till den snabbare stegringen är främst att industrin nu synes ha kommit in i en period med mera omfattande utbyggnadsplaner efter en relativt låg investeringsverksamhet under de senaste åren. Av de enskilda industrigrenarna väntas gruvindustrin och den kemiska industrin öka sin elförbrukning snabbast fram till 1970, den förra främst genom ökad drift vid de lappländska malmfälten, den senare genom fortsatt utbyggnad av Stenungsunds petrokemiska industrier. Den snabbaste ökningstakten mellan 1970 och 1975 väntas inom gruppen metallverk och gjutierier, främst på grund av stark utbyggnad av aluminiumindustrin.

Vattenfallsstyrelsens leveranser till gruppen *samfärdsel* domineras av de elektrifierade statsbanornas förbrukning, vilken ökar endast långsamt. Övriga abonnenter inom denna konsumentgrupp är främst televerkets sändar- och länkstationer, vilkas elbehov ökar avsevärt på grund av TV-nätets utbyggnad. Totala tillväxten för hela gruppen beräknas dock inte överstiga 1,5 % per år. Samma ökningstakt angavs även i förra årets prognos.

Återdistributörerna omfattar grupperna kraftföretag, samhällsdistributörer och landsbygdsdistributörer. De två förstnämnda inrymmer en betydande del industriförbrukning, medan den senare gruppen domineras av leveranser till hushåll, jordbruk, handel, skolor och sjukhus etc. Gruppen kraftföretag består delvis av företag med stora egna produktionstillgångar och med möjligheter att ytterligare utöka dessa. Hur utvecklingen blir sammanhänger med företagets investeringsmöjligheter och med vattenfallsstyrelsens möjligheter att erbjuda attraktiva leveransvillkor. Under 1960-talet väntas gruppens årliga ökningstakt bli 8,4 % för att under åren 1970—75 sjunka till 3,6 % per år på grund av bortfall av den fasta Konti-Skanleveransen. Ökningstalen är något högre än i föregående prognos.

Konsumtionen hos samhällsdistributörerna väntas totalt sett öka avsevärt beroende på fortsatt stark urbanisering. Å andra sidan väntas en del mellansvenska städer i ökad utsträckning övergå till egen kraftproduktion i samband med fjärrvärmeanläggningar. Ökningstakten för vattenfallsstyrelsens kraftleveranser under prognosperioden har med anledning härav bedömts bli något lägre än i föregående prognos. Under 1960-talet väntas ökningen nu bli 6,9 % och för perioden 1970—75 5,5 % allt för år räknat. År 1964 beräknades ökningen för samma tid bli 6,8 % om året.

För landsbygdsdistributörerna väntas den årliga ökningen uppgå till 7,0 %, d. v. s. samma som i 1964 års prognos, och för åren 1970—75 har prognosen höjts några tiondels procent. Inom denna grupp är marknaden stor för elektrisk bostadsuppvärmning, vilket har beaktats i prognosen. Inom områden med gynnsamma betingelser för fritidsbebyggelse väntas denna få stark inverkan på elkonsumtionen, vilket också räknats med i prognosen.

För *verkets detaljdistribution* beräknas en årlig ökning om 8,5 % under 1960-talet och 8,3 % därefter. Värdet för 1960-talet är något högre än i föregående prognos.

Efter tillägg för oförutsett ger den sålunda genomförda undersökningen en *total kraftförsäljning* som något överstiger föregående års prognos. Inklusiv överföringsförluster beräknas sålunda belastningen år 1970 uppgå till 25,7 TWh mot 25,0 TWh i föregående prognos. För 1975 beräknas belastningen till 33,5 TWh. Detta motsvarar en tillväxt under 1960-talet med 6,1 % per år och under första hälften av 1970-talet med 5,5 % per år. I förra årets prognos var siffran för 1960-talet 5,8 % per år och för åren 1970—74 5,2 % per år.

Utbyggnadsprogrammet

Den nya prognosen för belastningsutvecklingen innebär sålunda en något högre belastning i systemet i slutet av 1960-talet och början av 1970-talet än utbyggnadsprogrammet tidigare dimensionerats efter. För att möta denna ökade efterfrågan är det i första hand nödvändigt att i något snabbare takt fullfölja utbyggnaden av redan beslutade kraftstationer och regleringar än enligt tidigare redovisat program. Undersökningar har visat, att det är möjligt och ekonomiskt motiverat att tidigare lägga Vietas kraftstation och Suorvas utökade reglering ett år i förhållande till tidigare planer. Härmed ernås samtidigt den fördelen, att sysselsättningen vid vattenfallsstyrelsens byggen i Norrbotten blir jämn och en markant nedgång, som annars skulle ha inträffat i slutet av 1960-talet, undviks. Programmet för redan beslutade vattenkraftstationer får då följande utseende.

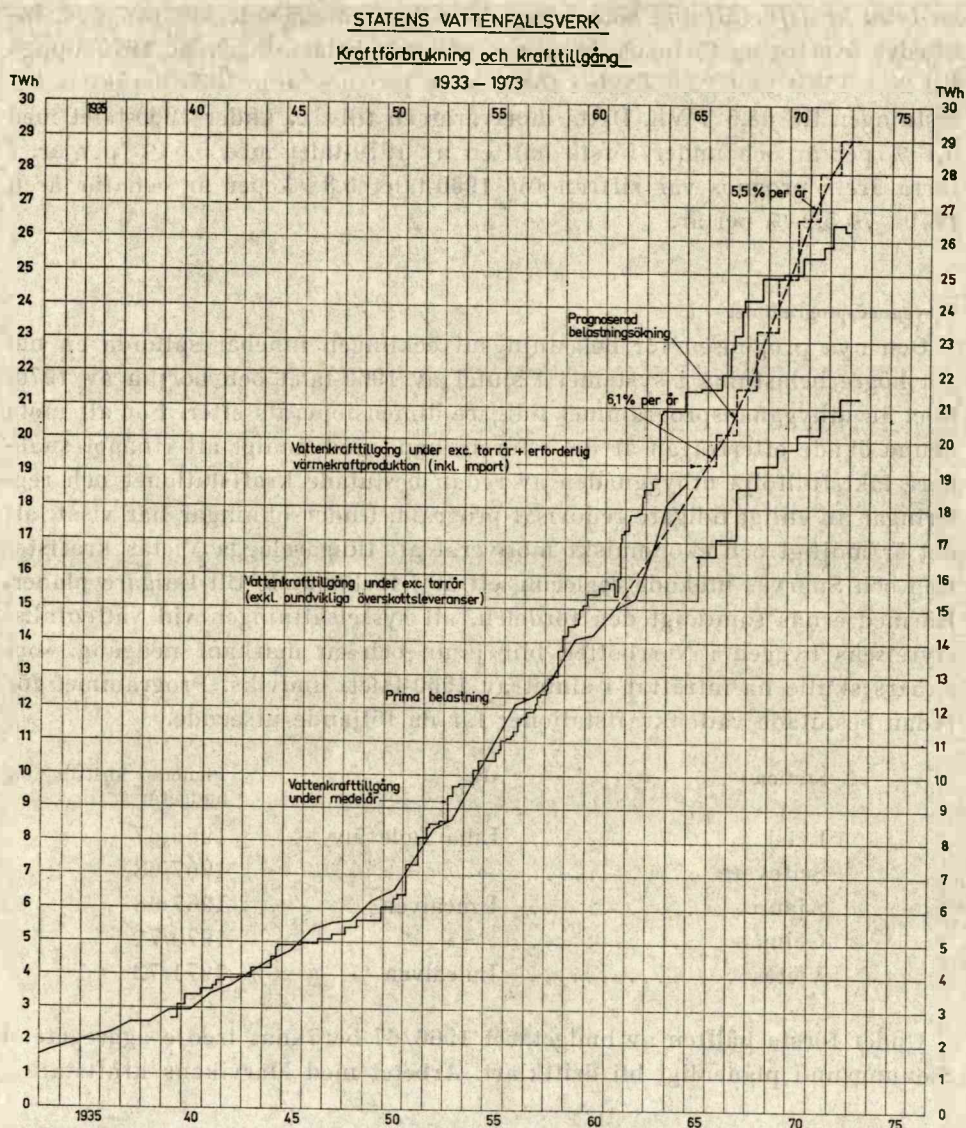
Station	Älv	Planerad idrifttagning budgetår
Letsi	Lilla Lule älv	1966/67
Seitevare	» » »	1967/68
Ajaure	Umeälven	1967/68
Gejman	»	1970/71
Vietas.....	Luleälven	1971/72

Under första hälften av budgetåret 1966/67 beräknas tredje aggregatet i Stenungsund planenligt bli driftklart. Arbetet med Marvikens kraftstation

fortgår med i huvudsak oförändrad målsättning med avseende på såväl anläggningens utformning som tidpunkten för dess färdigställande.

Med hänsyn till Marvikens karaktär av utvecklingsprojekt synes man böra räkna med att de första driftåren i huvudsak tas i anspråk för experimentverksamhet, bl. a. för den planerade utrustningen för överhettning. Marviken har därför ansetts böra inräknas som ett reguljärt tillskott i torrårsbalansen först under 1972/73 (700 GWh/år).

Vid exceptionella torrårsförhållanden kan den väntade belastningen inte tillgodoses från och med budgetåret 1969/70 med enbart redan beslutade produktionsanläggningar och föreliggande inköpsmöjligheter. Ett nytt re-

lativt stort produktionstillskott är nödvändigt, och enligt vattenfallsstyrelsens bedömning är installation av det fjärde aggregatet i Stenungsund det lämpligaste objektet. Aggregatet, för vilket plats finns förberedd, ger ett billigt krafttillskott och bör planeras för att tas i drift till hösten 1969. Utbyggnaden till nämnda tidpunkt medför kontinuitet i sysselsättningen för vattenfallsstyrelsens personal såväl centralt som på byggnadsplatsen.

Vattenfallsstyrelsen föreslår vidare på grund av det ökade elbehovet utbyggnad av Grytfors kraftstation i Skellefteälven. Anläggningen är möjlig att färdigställa till budgetåret 1969/70, eftersom vattendomstolens tillstånd föreligger. Vattenfallsstyrelsen har träffat överenskommelse med Bolidens gruvaktiebolag om att gemensamt bygga ut anläggningen samt i särskild framställning — den 5 oktober 1965 — hemställt om Kungl. Maj:ts och riksdagens godkännande av överenskommelsen. På förslag av Kungl. Maj:t (prop. 1965: 165) har riksdagen numera fattat beslut (SU 191, rskr 440) i enlighet härmed. Stationen beräknas ge ett krafttillskott om 180 GWh/år, som skall fördelas lika mellan Bolidenbolaget och vattenfallsstyrelsen.

Av följande tabell framgår hur den väntade belastningen beräknas bli tillgodosedd med tidigare beslutade och nu föreslagna nya produktionsanläggningar under budgetåren 1967/68—1972/73 i händelse av exceptionella torrårsförhållanden. Enhet är GWh/år.

	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73
<i>Belastning</i>						
Prima belastning enligt normalårsprognosen ..	21 600	23 300	24 900	26 600	28 000	29 000
Tillkommande prima belastning vid exceptionella torrårsförhållanden..	500	500	500	500	500	500
Oundvikliga överskottsleveranser	900	800	600	400	400	300
Summa belastning	23 000	24 600	26 000	27 500	28 900	29 800

Kraftproduktion

Från befintliga och beslutade vattenkraftanläggningar och förutsatta regleringar	20 000	20 600	20 800	21 000	21 600	22 000
Från nu föreslagna nya vattenkraftanläggningar	—	—	50	100	100	100
Från egna befintliga och beslutade värmekraftanläggningar	2 600	2 700	2 700	3 300	3 500	4 300

178 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 12: Handelsdepartementet*

	1967/68	1968/69	1969/70	1970/71	1971/72	1972/73
Från nu föreslagna nya värmekraftanläggningar	—	—	800	1 600	1 600	1 600
Kraftinköp från abonnen- ter och import	400	1 300	1 650	1 500	2 100	1 800
Summa produktion	23 000	24 600	26 000	27 500	28 900	29 800

För att färdigställa fjärde aggregatet i Stenungsund och Grytfors kraftstation till hösten 1969 erfordras begynnelseanslag för budgetåret 1966/67.

Det är med all sannolikhet ekonomiskt och även ur andra synpunkter lämpligt att i början av 1970-talet ta i drift ytterligare ett par kraftstationer. Tiden för att färdigställa dessa anläggningar är emellertid ej längre än att det är tillräckligt med begynnelseanslag under budgetåret 1967/68.

Medelsförbrukningen under budgetåren 1964/65—1966/67

Den för de ramreglerade investeringarna under *budgetåret 1964/65* föreskrivna gränsen var 360 milj. kr. Medelsförbrukningen under samma budgetår blev 337,6 milj. kr., d. v. s. 22,4 milj. kr. mindre än rambeloppet. Avvikelsen förklaras delvis av minskade byggnadskostnader för vissa anläggningar, bland annat på grund av lägre kostnader för verkets byggnadsmaskiner än som tidigare förutsatts och delvis av förskjutningar mellan budgetåren av byggnadsarbeten, maskinlikvider och ersättningsbetalningar.

För *budgetåret 1965/66* är den fastställda ramen 325 milj. kr. Enligt nu verkställd kontroll torde förbrukningen av investeringsmedel komma att uppgå till detta belopp. Vissa utgifter är dock ovissa ifråga om både storlek och utbetalningstidpunkt, då de är beroende av utslag och beslut av vattendomstolar och andra myndigheter.

För *budgetåret 1966/67* beräknas medelsförbrukningen uppgå till 360 milj. kr. Ökningen, som redan förra året konstaterades vara ofrånkomlig vid belastningsökning enligt föreliggande prognos och omnämndes i styrelsens skrivelse den 31 augusti 1964, härrör närmast från värmekraftanläggningarna inklusive Marvikens kraftstation.

I följande tabell anges verklig medelsförbrukning under det senast förflutna budgetåret och beräknad medelsförbrukning för innevarande och nästa budgetår. Marvikens kraftstation har redovisats för sig med hänsyn till att arbetet på denna station numera väsentligen fått karaktär av entreprenad gentemot Aktiebolaget Atomenergi.

	Verklig medels- förbrukning 1964/65 milj. kr.	Beräknad medels- förbrukning 1965/66 milj. kr.	1966/67 milj. kr.
Vattenkraftstationer.....	87,4	93,2	83,0
Värmekraftstationer exkl. Marviken	27,6	31,0	59,0
Marvikens kraftstation.....	32,1	20,0	40,0
Regleringar	53,9	48,3	48,0
Distributionsanläggningar	123,4	122,4	120,0
Förvaltningsbyggnad för vattenfallssty- relsen.....	4,4	—	—
Övriga ändamål	8,8	10,5	10,0
Summa	337,6	325,0	360,0

Vattenkraftstationer

Styrelsen har redovisat följande investeringsprogram

	Totalkostnad beräknad 1965	Faktisk t. o. m. 30.6. 1965 tusental kronor	Utgift Beräknad 1965/66	1966/67
<i>I. Företag påbörjade före den 1/7 1965</i>				
Ajaure kraftstation	63 000	32 700	7 600	7 600
Seitevare kraftstation	135 000	82 300	8 100	12 200
Vietas kraftstation	195 000	5 300	27 600	16 000
Letsi kraftstation.....	215 000	122 700	26 600	31 400
Efterarbeten och skadere- gleringar för idrifttagna kraftstationer			12 300	2 900
Kapitalinsatser för ersätt- ningskraft.....			7 200	2 400
		Summa	89 400	72 500
<i>II. Företag som påbörjas 1965/66</i>				
Gejnmåns kraftstation	47 000	—	3 800	6 100
<i>III. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>				
Kapitaltillskott till Gryt- fors AB				4 400
		Totalsumma	93 200	83 000

För den i drift tagna Gallejaur kraftstation beräknas slutlig anläggningskostnad nu till 108 milj. kr. i stället för förra året angivna 110 milj. kr. För Messaure kraftstation är det fortfarande inte avgjort, huruvida betalning för fallandel tillkommer.

Den tidigare under egen rubrik avhandlade förvaltningsbyggnaden för vattenfallsstyrelsen är så gott som helt färdigställd och tagen i användning. Byggnadskostnaden inklusive tomt beräknas till 76,6 milj. kr. i stället för förra året angivna 78,3 milj. kr. Medelsförbrukningen för de smärre kompletteringar, som återstår, har inräknats i huvudgruppen vattenkraftstationers poster för efterarbeten etc.

Ajaure kraftstation

En närmare redogörelse för utbyggnaden har lämnats i 1961 års statsverksproposition (bil. 28 s. 102). Sedermera har emellertid huvuddata ändrats något, såsom angavs i 1963 års statsverksproposition (bil. 8 s. 384). Sålunda kommer fallhöjden att variera mellan 44 och 58,5 m och utbyggnadsvattenföringen blir 150 m³ per sekund, maximieffekten 85 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan 325 GWh per år vid det regleringsstadium, som beräknas råda då stationen tas i drift. Anläggningskostnaden beräknas till 63 milj. kr.

Injekteringen av berggrunden under jorddammen har färdigställts. Arbetet med utläggning av morän för dammens tät kärna med tillhörande filter och stödmassor har påbörjats och pågår alltjämt. I utskovspartiet har pelarnas undre delar gjutits liksom tröskeln i intaget. Väggar och bjälklag för manöverbyggnadens första våning har gjutits. I den underjordiska maskinsalen har inredningsarbeten pågått. Takorten för avloppstunneln har sprängts ut till 85 %.

Seitevare kraftstation (jämte reglering av Tjaktjajaure)

Redogörelse för anläggningen har lämnats i 1962 års statsverksproposition (bil. 8 s. 238). I 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 188) har redogjorts för en ändring, som innebär att anläggningen utförs med ett stort aggregat i stället för två mindre. Anläggningens maximala fallhöjd blir 182 m och utbyggnadsvattenföringen 120 m³ per sekund. Med ledning av nu tillgängliga data för maskinutrustningen beräknas maximieffekten bli ca 200 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan 775 GWh per år, vilka värden är högre än vad som tidigare angivits. Sammanlagda anläggningskostnaden för Seitevare kraftstation och Tjaktjajaures reglering har beräknats till 215 milj. kr., varav kraftstationens andel är 135 milj. kr.

Grundläggnings- och fyllningsarbeten för dammen har påbörjats. Maskinsalen har sprängts ut. Sprängningsarbeten för utskovskanal, tilloppstub, spiral, sugrör och avloppstunnel pågår. På dämningssområdet har ca 50 % av röjningsarbetet utförts.

Vietas kraftstation

Redogörelse för anläggningen har lämnats i 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 189). Fallhöjden beräknas vid full dämning i respektive magasin bli 82,5 m för Satisjauredelen och 78,5 m för Suorvadelen, under förutsättning att den planerade utökningen av Suorvamagasinet kommer till utförande. Utbyggnadsvattenföringen blir 300 m³ per sekund fördelad på två maskinaggregat. Maximieffekten blir därvid 210 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan ca 1 100 GWh per år, varvid räknats med att 100 milj. m³ vatten per år skall släppas fram i Stora Sjöfallet under turisttid. Anläggningskostnaden inklusive andel i kostnaden för vägen Luspebryggan—Vietas har beräknats till 195 milj. kr.

Vattendomstolens deldom, innehärande tillstånd att påbörja arbetena, meddelades den 17 juni 1964. Den 27 juli 1964 erhöles Kungl. Maj:ts tillstånd till intrång i Stora Sjöfallets nationalpark.

Arbetena har påbörjats i tilloppstunneln från Satisjaure med uttagning av stödfyllningsmassor för dammen i Satisjaure. Vidare har i sysselsättningsstödjande syfte vissa förberedande arbeten satts igång, som omfattar vägen mellan Vietas och Suorva och arbetsplatsprovisorier. Erforderliga fyllningsmassor till vägen tas dels från avloppskanalen, dels från tilloppstunneln från Suorva.

Lelsi kraftstation

Redogörelse för utbyggnaden har lämnats i 1959 och 1961 års statsverkspropositioner (bil. 27 s. 100 och bil. 28 s. 104). Fallhöjden blir 136 m, utbyggnadsvattenföringen 220 m³ per sekund, maximieffekten 268 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan 1 700 GWh per år efter genomförandet av planerade sjöregleringar. Den tidigare angivna kostnaden, 225 milj. kr., beräknas nu till 215 milj. kr.

Arbetet med att fylla stenfyllningsdammen har påbörjats. Totalt har ca 50 % av massorna lagts ut. I utskovspartiet, maskinstationen och transformatorsalen pågår betonggjutningar. I avloppstunneln pågår utsprängningen av pallen. Av tunnelns volym har ca 65 % sprängts ut.

Gejmåns kraftstation

Redogörelse för anläggningen har lämnats i 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 188). Fallhöjden blir ca 250 m, utbyggnadsvattenföringen 25 m³ per sekund, maximieffekten 57 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan 280 GWh per år efter reglering av sjön Abelvattnet. Anläggningskostnaden har beräknats till 47 milj. kr.

Tillstånd att uppföra anläggningen har av vattendomstolen meddelats i deldom den 23 oktober 1964. Arbetena med anläggningen beräknas bli påbörjade under senare delen av år 1965.

Efterarbeten och skaderegleringar för idrifttagna kraftstationer

Av den förutsedda medelsförbrukningen 12,3 milj. kr. under budgetåret 1965/66 erfordras sammanlagt ca 7,5 milj. kr. för Porsi och Messaure kraftstationer. Behoven beror på tidsförskjutningar av efterarbetena och sammanhänger inte med någon ökning av anläggningskostnaderna.

Kapitalinsatser för ersättningskraft m. m.

Beloppen avser den tidigare nämnda andelen i Sällsjö kraftstation samlat i någon utsträckning lån till Bergeforsens kraftaktiebolag för finansiering av i huvudsak bolagets regleringskostnader.

Kapitaltillskott till Grytfors AB

Styrelsen säger sig i sin förevarande anslagsskrivelse avse att i samband med den ovan i avsnittet om utbyggnadsprogrammet nämnda särskilda framställningen om samgående med Bolidenbolaget lämna redogörelse för kraftstationens utförande jämte uppgifter om prestationsförmåga och anläggningskostnad.

Styrelsen har sedermera — den 5 oktober 1965 — ingivit en särskild framställning härom. I propositionen 1965: 165 (till vilken torde få hänvisas) har Kungl. Maj:t lagt fram förslag i frågan. Härav framgår bl. a. följande. Uppströms Galejaur i Skellefteälven äger staten ensam eller i det närmaste ensam strömfall, som utbyggda skulle kunna ge en sammanlagd produktion om ca 1 000 GWh per år. De tekniska förutsättningarna nödvändiggör, att utbyggnaden av dessa strömfall sker i ett flertal mindre enheter. För fallsträckan närmast ovan Gallejaur har projekteringen drivits så långt, att det föreligger ett fullständigt utbyggnadsförslag till en kraftanläggning — Grytfors kraftstation — till vilken vattendomstolen redan lämnat byggnadstillstånd. Byggnadsarbetena skall enligt tillståndsbeslutet vara fullbordade före utgången av år 1973.

Någon exakt tidsplan för Grytforsens utbyggnad finns inte i avtalet mellan Bolidenbolaget och vattenfallsstyrelsen. Enligt kontrahenternas samstämmiga mening borde emellertid utbyggnaden påbörjas snarast möjligt och så bedrivas, att stationen kan tas i drift hösten 1969. Det är överenskommet, att byggnadsarbetena skall utföras i vattenfallsstyrelsens regi. Utbyggnaden skall ske i huvudsaklig överensstämmelse med det av vattendomstolen tillstadda utbyggnadsförslaget. I korthet innebär detta följande.

Den ca 10 km långa fallsträckan omfattande Vågsels-, Storvidsels-, Mörtels- och Grytforsarna utbyggs i en anläggning. Kraftstation, huvuddamm med utskov samt flottningsintag förläggs till Grytforsens nacke ca 2,5 mil uppströms Gallejaur kraftstation. Maskinstationen är av ovanjordstyp och förses i första utbyggnaden med ett aggregat. Drivvattnet återleds genom en ca 600 m lång avloppsledning till älvfåran. Vattenytan uppdäms till

+332,0 m, varvid fallhöjden blir ca 22 m vid utbyggnadsvattenföring 140 m³ per sekund och full dämning på Gallejaur kraftstations dämningssområde. Maximieffekten blir 31 000 kW och den genomsnittliga produktionsförmågan 180 GWh per år.

Den sammanlagda anläggningskostnaden inklusive fallrätter, nedlagda utredningskostnader, ränta under byggnadstiden och andelar i utförda regleringar beräknas till 60,8 milj. kr.

I första hand kommer kostnaderna att bestridas med aktiekapitalet, 12 milj. kr. Återstoden, 48,8 milj. kr., varav 4,8 milj. kr. utgör räntekostnader under byggnadstiden, finansieras genom lån i öppna marknaden eller kapitaltillskott från aktieägarna, antingen i form av lån eller genom nyteckning av aktier i proportion till aktieinnehavet. Intill dess lån i öppna marknaden erhålls, förutsätts, att envar kontrahent lånar Grytforsbolaget erforderliga medel i förenämnda proportion. För vattenfallsstyrelsens del beräknas medelsbehovet för kapitaltillskott till Grytforsbolaget bli följande, därvid förutsätts, att inga lån upptas i öppna marknaden och ingen ränta utgår på delägarnas kapitaltillskott under byggnadstiden. Beloppen anges i milj. kr.

Summa medelsbehov	1966/67	1967/68	1968/69	1969/70
22,0	4,4	6,6	7,7	3,3

Det angivna beloppet 4,4 milj. kr för år 1966/67 överensstämmer med det belopp, som upptagits i vattenfallsstyrelsens petita.

Värme kraft stationer

Vattenfallsstyrelsen har redovisat följande investeringsprogram

	Totalkostnad beräknad 1965	Faktisk t. o. m. 30.6. 1965	Utgift Beräknad 1965/66	1966/67
			tusental kronor	
<i>I. Företag påbörjade före den 1/7 1965</i>				
Stenungsunds kraftstations andra utbyggnad	161 000	95 000	31 000	28 000
Marvikens kraftstation	279 000	71 500	20 000	40 000
<i>II. Företag avsedda att påbörjas 1966/67</i>				
Stenungsunds kraftstations tredje utbyggnad	115 000	—	—	31 000
		Summa	51 000	99 000

Stenungsunds kraftstations andra utbyggnad

För utbyggnaden av ett tredje aggregat i Stenungsunds kraftstation har redogörelse lämnats i 1963 års statsverksproposition (bil. 8 s. 383). Detta aggregat får en effekt av 275 000 kW. Kostnaden för denna etapp inkl. oljelagringsanordningar beräknas vid nu gällande prisnivå till 161 milj. kr.

I maskinstationen med angränsande utrymmen, såsom kontrollrums- och transformatorutrymmen, har inbyggnadsarbetena avslutats. I oljelagret pågår avslutningsarbetena och skorstenen är under uppförande. Huvudtransformatorn har installerats och ångturbinaggregatet och ångpanneaggregatet är under montage liksom huvudrörsystem och huvudparten av hjälpsystemen, såsom kontroll- och lokalkraftanläggningarna.

Marvikens kraftstation

För stationens utformning har redogjorts senast i proposition 1963: 72. För arbets- och ansvarsfördelningen vid dess uppförande mellan Aktiebolaget Atomenergi och vattenfallsstyrelsen har redogörelse lämnats i 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 190). Kostnaden för styrelsens del av anläggningen har beräknats till 279 milj. kr. vid 1965 års prisnivå. Kostnadsökningen 10 milj. kr. i förhållande till förra årets beräkning beror väsentligen på förändringar i prisnivån.

Tillfartsväg och arbetsplatsprovisorier har färdigställts. Sprängningarna i maskinstationsläget har i huvudsak avslutats och uppförandet av byggnaden har påbörjats liksom arbetena med tillopps- och avloppstunneln för kylvatten.

Stenungsunds kraftstations tredje utbyggnad

Det fjärde aggregatet, som styrelsen föreslår bli installerat till år 1969, avses få en effekt av 275 000 kW eller samma effekt som det tredje aggregatet. Även i övrigt blir den tekniska utformningen densamma som för detta aggregat. Med installationen av det fjärde aggregatet blir Stenungsunds kraftstation färdigbyggd, varefter den totalt installerade effekten uppgår till 870 000 kW. Tillkomsten av det fjärde aggregatet åtföljs icke av någon komplettering av oljelagringsanordningarna, hamnanläggningen, kylvattenanläggningen m. m. Då sprängningsarbetena för aggregatet till stor del måst utföras i samband med tidigare utbyggnader, blir anläggningskostnaden för aggregatet relativt låg, samtidigt som förutsättningar föreligger för en kort byggnadstid. Anläggningskostnaden har beräknats till 115 milj. kr.

Regleringsföretag

Vattenfallsstyrelsen har redovisat följande sammanställning över verkets kostnader för pågående och planerade regleringsföretag. Beträffande kostnaderna för vissa delprojekt hänvisas till akten.

	Totalkostnad beräknad 1965	Faktisk t. o. m. 30.6. 1965 tusental kronor	Utgift Beräknad 1965/66	1966/67
<i>Regleringar</i>				
Dalälvens flodområde....	5 950	6 200	250	---
Gimåns flodområde.....	12 200	11 300	400	500
Indalsälvens flodområde	64 200	56 600	4 300	3 300
Ångermanälvens flodom- råde	180 650	176 000	3 150	1 500
Umeälvens flodområde ..	101 900	86 400	10 600	4 900
Skellefteälvens flodområde	27 400	24 600	1 300	1 500
Luleälvens flodområde ..	224 000	75 800	28 800	36 300
Summa	616 300	436 900	48 300	48 000

För *Dalälvens flodområde* beräknas inte något medelsbehov föreligga. Ändringar i andelstalen resulterar i en beräknad återbetalning för budgetåret 1965/66. Den tidigare aviserade regleringen av Hedesundafjärden beräknas nu inte bli påbörjad under de aktuella budgetåren.

För *Gimåns flodområde* avser medelsförbrukningen ersättningar för skador på fiske, flottning och virkesutdrivning till följd av tidigare i bruk tagna regleringar.

Inom *Indalsälvens flodområde* pågår arbetena med regleringen av sjön Håckren. Dessutom förutses vissa ersättningsutbetalningar m. m. för regleringar som tagits i bruk.

För *Ångermanälvens flodområde* avser medelsförbrukningen ersättningar för skador orsakade av tidigare idrifttagna regleringar.

Inom *Umeälvens flodområde* fortgår arbetena med regleringen av Gäutajaure. Den i 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 192) omnämnda regleringen av Abelvattnet beräknas bli påbörjad under budgetåret 1965/66. Medel erfordras dessutom för skadeersättningar med anledning av anläggningar som tagits i drift.

Inom *Skellefteälvens flodområde* erfordras medel för att påbörja den i 1964 års statsverksproposition (bil. 12 s. 341) omnämnda regleringen av Rebnisjaure.

Inom *Luleälvens flodområde* fortgår arbetena med Tjaktjajaures och Satisjaures regleringar. För båda dessa regleringar har redogörelse lämnats i 1962 års statsverksproposition (bil. 8 s. 238 och s. 246).

För arbetena med Tjaktjajaures reglering har redogörelse lämnats i samband med Seitevare kraftstation. Regleringens andel av beräknad sammanlagd anläggningskostnad är 80 milj. kr.

För Satisjaure-regleringen är regleringsutskovets betongkonstruktioner i det närmaste färdiga. Stenfyllningsdammen har påbörjats, och röjningen

186 Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 12: Handelsdepartementet

på dämningssområdet pågår. Kostnaden beräknas till 44 milj. kr. inklusive andel för vägen Luspebryggan—Vietas.

För den i 1965 års statsverksproposition (bil. 12 s. 193) beskrivna Suorvas fjärde reglering pågår handläggning av tillståndsfrågan. Kostnaden har beräknats till 100 milj. kr. inklusive andel för vägen Luspebryggan—Vietas.

Inköp av vattenfall och fastigheter

Medelsförbrukningen beräknas till 1,5 milj. kr. under budgetåret 1965/66 och 1 milj. kr. under budgetåret 1966/67.

Styrelsen har lämnat sedvanlig redogörelse för användningen av tillgängliga medel under budgetåret 1964/65. Härom hänvisas till akten.

Förvärv och finansiering av företag för elektrisk distributionsverksamhet

Medelsförbrukningen beräknas till 5 milj. kr. för vardera av budgetåren 1965/66 och 1966/67. Hänsyn har härvid tagits till finansieringsutlägg för redan i funktion varande företag samt till aktuella förvärvsfrågor.

Diverse och oförutsett

Medelsförbrukningen under vardera av budgetåren 1965/66 och 1966/67 beräknas till 4 milj. kr.

Styrelsen har lämnat föreskriven redogörelse för användningen av anslaget till kraftstationer m. m. för arbeten, som inte ingår i det av departementschefen förordade investeringsprogrammet, under budgetåret 1964/65. Härom torde få hänvisas till akten.

Distributionsanläggningar

För innevarande budgetår beräknas medelsförbrukningen till 122 milj. kr. och för budgetåret 1966/67 till 120 milj. kr. Den nu förutsedda medelsförbrukningen för angivna ändamål under budgetåret 1966/67 ligger alltså på ungefär samma nivå som under innevarande och föregående budgetår.

Beträffande sådana arbeten, som påbörjats eller beräknas bli påbörjade före den 1 juli 1966, meddelar styrelsen följande.

Verkets kostnad för förstärkningen av matningen till Tornedalen väntas öka. Ökningen beror på att det visat sig vara nödvändigt att ge ledningen en grövre area.

Kostnaderna för 380 kV ledningen Midskog—Göteborg har blivit lägre till följd av att det visat sig vara möjligt att minska linarea och fasavstånd.

Anläggningsåtgärderna för nytt 380 kV ställverk vid Järpströmmen jämte ny 200 kV ledning för anslutning av främmande kraftstationer omfattar nu även en 200 kV ledning för anslutning av vissa enskilda företags kraftstationer i nordvästra Jämtland.

Kostnaderna för Konti-Skan beräknas öka, vilket beror på att den tekniska utrustningen blir dyrare till följd av uppgång av prisindex.

Nytt prognosunderlag och fortsatta undersökningar visar att utbyggnaden av ny 200 kV ledning Hälleforsen—Sundsvall jämte 200 kV station i Sundsvallsområdet måste ske i större omfattning än tidigare, varvid även en ny station närmare Sundsvall kan komma i fråga.

I enlighet med sin framställning i skrivelsen den 30 augusti 1965 angående investeringsanslag för budgetåret 1966/67 föreslår styrelsen omedelbar avskrivning med 0,7 milj. kr. av kostnaderna för vissa anskaffningar för försvarsberedskap. I särskilda skrivelser den 10 oktober 1963 och den 30 september 1964 har styrelsen lämnat motivering m. m. för dessa arbeten. Med hänsyn till skrivelsernas art torde någon redogörelse för innehållet inte böra lämnas till statsrådsprotokollet. Skrivelserna torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet tillhandahålls vederbörande utskott.

I följande sammanställning redovisas de distributionsanläggningar m. m. som styrelsen avser att påbörja under nästa budgetår.

	Totalkost- nad beräk- nad 1965 tusental kronor	Därav under 1966/67
Ny 380 kV ledning Vietas-Harsprånget	15 100	400
Nytt ställverksfack jämte reaktor i Midskog	5 500	900
Förstärkning av transformatoreffekten i Valbo	1 900	600
Ny 200 kV ledning Nacka—Högdalen jämte 200 kV station i Nacka	6 200	200
Diverse utvidgningar av stamlinje- och primärsyste- men	38 400	7 300
Bygde- och ortsanläggningar	20 200	11 600
Summa	87 300	21 000

För att ansluta Vietas kraftstation till stamlinjenätet erfordras en ledning mellan Vietas och Harsprånget, vilken med hänsyn till överföringsbehovet bör ha spänningen 380 kV.

För anslutning av 380 kV ledningen Midskog—Göteborg i Midskog erfordras ett nytt ställverksfack samt reaktor därstädes.

På grund av belastningsökningen inom Gävleområdet måste matningen dit förstärkas, vilket lämpligen sker genom att transformatoreffekten i Valbo sekundärstation ökas.

Belastningsökningen i Stockholmsområdet kräver bland annat en förstärkning av matningen till den östra delen. Denna ordnas bäst medelst en ny 200 kV ledning mellan Nacka och Högdalen och en ny transformatorstation i Nacka.

Vattenfallsstyrelsens tecknande av borgen

Enligt beslut av 1963 års riksdag har Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande att medgiva vattenfallsstyrelsen att teckna borgen till högst 5 milj. kr. sammanlagt och högst 2 milj. kr. i varje särskilt fall.

Sedan angivna bemyndigande lämnades, har det i flera fall visat sig lämpligt, att detaljdistribution av råkraft, levererad från vattenfallsverket, ombesörjs av särskilda aktiebolag, som ägs gemensamt av styrelsen och utomstående intressent, såsom kommun eller annat kraftföretag. Avsikten är att dessa distributionsbolag skall bestå i fortsättningen och utveckla sin verksamhet och därvid bestrida sina kostnader för upprustning och förstärkning av anläggningarna, förutom med insatt aktiekapital, medelst upplåning på allmänna marknaden. Härför krävs emellertid för det mesta borgen av ägarna. I de konsortialavtal beträffande samgåendet i dylika bolag som upprättats och godkänts av Kungl. Maj:t föreskrivs skyldighet för vardera kontrahenten att teckna sådan borgen eller eljest själv lämna lån till bolaget. Detsamma torde komma att gälla för planerade dylika dotterföretag. Med hänsyn till detta nya behov för borgensteckning är de nu fastställda begränsningsbeloppen för snävt tilltagna. Visserligen är det f. n. svårt för dessa bolag att erhålla lån även mot bästa säkerhet, varför tills vidare formen lån från ägarna får tillgripas. Men meningen är att ersätta sådana lån med lån på allmänna marknaden så snart tillfälle erbjuder sig. Vattenfallsstyrelsen anser det vara lämpligt att bemyndigandet för Kungl. Maj:t att medgiva styrelsen att teckna borgen gäller intill 5 milj. kr. i varje särskilt fall och 20 milj. kr. sammanlagt.

Yttranden

Arbetsmarknadsstyrelsen omnämner att i bilaga till styrelsens egen skriftelse den 3 september 1965 med anslagsäskanden för nästa budgetår lämnats en sammanfattande redogörelse för bedömningen av det aktuella arbetsmarknadsläget och utsikterna på kort sikt.

Styrelsen understryker vidare att framför allt Västerbottens och Norrbottens län företer en från landet i övrigt avvikande arbetsmarknadssituation, i det antalet hos arbetsförmedlingarna anmälda lediga platser under 1:a halvåret 1965 i dessa län väsentligt understigit antalet hos förmedlingarna anmälda arbetslösa.

Inom byggnadsarbetsmarknaden är förhållandet likartat som för arbetsmarknaden i dess helhet. Sålunda var andelen arbetslösa i byggnadsarbetarnas arbetslöshetskassa vid räkningen den 16 augusti omkring 5 % i Västerbottens och Norrbottens län mot omkring 2 % i övriga skogslän, 1/2 % i storstadslänen och omkring 1 % i landet i övrigt.

En viss utjämning i de regionala skillnaderna beträffande arbetskrafttillgången har ägt rum. Under förutsättning av i stort sett oförändrat kon-

junkturen kan denna utveckling väntas fortsätta till följd av vidtagna och förberedda åtgärder på det lokaliseringspolitiska området. Anledning finns likväl antaga att överskott på byggnads- och anläggningsarbetskraft under åtminstone de närmaste åren alltså kommer att föreligga i de nordligaste delarna av landet.

Mot bakgrund härav tillstyrker arbetsmarknadsstyrelsen vattenfallsstyrelsens förslag att redan beslutade vattenkraftstationer och regleringar skall byggas ut i något snabbare takt än enligt tidigare redovisat program samt att ytterligare en vattenkraftstation i Skellefteälven (Grytfors) snarast börjar byggas ut.

Såvitt kan bedömas torde vidare ur arbetsmarknadssynpunkt inget väsentligt vara att erinra mot vattenfallsstyrelsens förslag i övrigt.

Arbetsmarknadsstyrelsen säger sig slutligen inte haft tillfälle att ta ställning till detaljerade tidsplaner för sysselsättningen i de särskilda arbetena. Styrelsen förutsätter att samråd med arbetsmarknadsverket äger rum i dessa frågor allteftersom de aktualiseras, bl. a. för att verket skall få tillfälle ta ställning till det säsongmässiga utfallet av sysselsättningsplanerna.

Riksrevisionsverket har avgivit utlåtande i vad vattenfallsstyrelsens framställning rör ökade möjligheter för styrelsen att teckna borgen. Verket har därvid funnit att styrelsens åtaganden i särskilda aktiebolag, tillsammans med utomstående intressenter, såsom kommun eller annat kraftföretag, för detaljdistribution av råkraft som levereras från vattenfallsverket, synes nödvändig göra att borgensförfarandet anlitas. Riksrevisionsverket tillstyrker därför vattenfallsstyrelsens framställning i denna del.

Mot de av vattenfallsstyrelsen föreslagna beloppsgränserna — högst 5 milj. kr. i varje särskilt fall och högst 20 milj. kr. sammanlagt — för borgensförbindelser säger sig riksrevisionsverket inte ha något att erinra.

Delegationen för atomenergifrågor har avgivit det yttrande som redovisats under punkten X:F 2. Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi.

Departementschefen.

Förbrukningen av elektrisk kraft i hela landet har enligt vattenfallsstyrelsen under budgetåret 1964/65 ökat med 7,3 %, vilket betydligt överstiger den genomsnittliga årliga ökningstakt som angivits i den senaste prognosen över landets elförbrukning. Enligt denna prognos, som lagts fram av Centrala driftledningen (CDL) under hösten 1964, väntas elkonsumtionen i hela landet uppgå till 60 000 GWh år 1970 och till 80 000 GWh år 1975. Detta betyder att den genomsnittliga ökningen under de tre femårsperioderna 1960—65, 1965—70 och 1970—75 skulle bli 6,7, 6,1 och 5,9 %. Prognosen innebär att den tidigare utvecklingen i stort skulle komma att bestå men att procentuellt sett en svag avmattning skulle inträda mot prognosperiodens slut. Anledningen härtill är att man räknat med en något lägre procentuell ökningstakt än tidigare för industriförbrukningen. Detaljförbrukningen

däremot beräknas växa starkt, bl. a. på grund av att elektrisk uppvärmning väntas få ett visst insteg under prognosperioden, vilket dock ej anses kunna helt kompensera industriförbrukningens avtagande procentuella ökningstakt.

Den sannolika utvecklingen av elförbrukningen inom vattenfallsverkets distributionsområde har nu ingående undersökts för kommande tioårsperiod. Med ledning av de uppgifter som därvid kommit fram beräknas kraftbehovet inklusive överföringsförluster under år 1970 uppgå till 25 700 GWh mot 25 000 i föregående prognos. För 1975 beräknas behovet bli 33 500 GWh. Detta motsvarar en tillväxt under 1960-talet med 6,1 % om året och under första hälften av 1970-talet med 5,5 % om året mot respektive 5,8 % och 5,2 % enligt 1964 års prognos.

Vattenfallsstyrelsen har under hand lämnat vissa uppgifter om hur elkraftförsörjningen kan komma att gestalta sig under exceptionella torrår — då vattenkraftproduktionen antagits uppgå till ca 80 % av normalårsproduktionen — t. o. m. 1970/71 vid den belastningsutveckling, som förutses i 1964 års CDL-prognos och med de utbyggnader, som styrelsen samt kommuner och enskilda planerar att genomföra under denna period.

Dessa uppgifter, som således gäller den totala produktionen och belastningen i landet, har redovisats i följande sammanställning. Tillskotten från anläggningar, som byggs ut av enskilda och kommunala företag, är baserade på uppgifter från Svenska vattenkraftföreningen. Med hänsyn till att takten i utbyggandet av anläggningarna kan påverkas såväl av företagens egna åtgöranden som av yttre omständigheter är det inte helt säkert att tillskotten kommer vid de förutsatta tidpunkterna.

Torrårsbalans för hela landet åren 1965/66—1970/71

	1965/66 GWh	1966/67 GWh	1967/68 GWh	1968/69 GWh	1969/70 GWh	1970/71 GWh
Prima belastning	46 300	49 400	52 400	55 400	58 500	62 000
Oundvikliga över- skottsleveranser ..	1 700	1 700	1 600	1 500	1 500	1 400
Summa belastning	48 000	51 100	54 000	56 900	60 000	63 400
Torrårsproduktion						
vattenkraft	37 800	39 100	41 200	42 400	43 000	43 900
värmekraft inkl. im- port	10 200	12 000	12 800	14 500	17 000	19 500
Summa produktion	48 000	51 100	54 000	56 900	60 000	63 400
Motsvarande utbygg- nadsgrad i vatten- kraft, %	99,2	95,5	95,0	92,3	88,7	85,4

Vid exceptionella torrårsförhållanden kan enligt vattenfallsstyrelsen den väntade belastningen för verkets del från och med budgetåret 1969/70 inte tillgodoses med enbart redan beslutade produktionsanläggningar och föreliggande inköpsmöjligheter. Ett nytt, relativt stort produktionstillskott är med hänsyn härtill enligt styrelsens bedömning erforderligt. Installation av ett fjärde aggregat i Stenungsunds kraftstation anses därvid vara det lämpligaste objektet.

Enligt min mening synes CDL:s och styrelsens prognoser över elkonsumtionen inom landet samt belastningsutvecklingen inom verkets distributionsområde kunna läggas till grund för att bedöma utbyggnaden av verkets produktionsresurser. Det måste också ur samhällsekonomiska synpunkter vara av betydande intresse, att programmet för de statliga kraftstationsbyggnaderna jämväl framdeles inriktas på att verket kan bibehålla sådan produktionskapacitet, att ransoneringsriskerna även vid svåra torrår elimineras. Vid dessa strävanden bör, som hittills varit fallet, en riktpunkt vara, att en från ekonomiska och andra synpunkter lämplig avvägning inom kraftproduktionsapparaten kommer till stånd mellan de skilda kraftslagen.

För budgetåret 1965/66 är investeringsramen fastställd till 325 milj. kr. Den bör kunna hållas även om — i enlighet med Kungl. Maj:ts beslut den 5 november 1965 — en utgift om 1 milj. kr. tillkommit för förberedande arbeten för Parki kraftstation och Skalka reglering m. m., vilka motiverats av sysselsättningspolitiska skäl.

För nästa budgetår har styrelsen föreslagit en ram om 360 milj. kr. för medelsförbrukningen. I rådande samhällsekonomiska läge framstår en begränsning av den statliga investeringsverksamheten som nödvändig. Med hänsyn härtill kan jag inte förorda en större ram för medelsförbrukningen än 335 milj. kr. Av följande sammanställning framgår hur verkets investeringar ungefärligt torde komma att fördela sig under de båda budgetåren.

	1964/65 Utfall	1965/66 Beräknat	1966/67 Styrelsen milj. kr.	Dep.ch.
Vattenkraftstationer	87,4	93,2	83,0	80,0
Värmekraftanläggningar exkl. Marvikens.....	27,6	31,0	59,0	47,0
Regleringsföretag	53,9	48,3	48,0	46,0
Distributionsanläggningar	123,4	122,0	120,0	115,0
Förvaltningsbyggnad för vattenfallsstyrelsen.....	4,4	—	—	—
Övriga ändamål	8,8	10,5	10,0	7,0
Säger	305,5	305,5	320,0	295,0
Marvikens kraftstation.....	32,1	20,0	40,0	40,0
Summa	337,6	325,0	360,0	335,0

Ett bifall till mitt förslag skulle även innebära att styrelsen under nästa budgetår kan fortsätta utbyggnaden av vattenkraftstationerna i Norrland, främst Letsi, Ajaure, Seitevare, Gejman och Vietas. Vidare erhåller styrelsen bemyndigande att påbörja arbetena med installation av ett fjärde aggregat i Stenungsunds kraftstation, varjämte medel blir disponibla för den utbyggnad av Grytforsen som riksdagen i överensstämmelse med ett konsortialavtal mellan vattenfallsstyrelsen och Bolidens gruvaktiebolag godkänt (SU 1965: 191, rskr 1965: 440).

Den beräknade medelsförbrukningen för värmekraftstationer innefattar 47 milj. kr. för Stenungsunds ångkraftstation och 40 milj. kr. för Marvikens atomkraftstation. Sistnämnda station bör nämligen byggas ut i tidigare planerad ordning i enlighet med vad jag anfört under anslaget Atomenergi-verksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi (X:F 2).

Ojämförligt största delen av beloppet för regleringsföretag avser liksom under innevarande budgetår Tjaktjajaures reglering och Suorvas fjärde reglering. Frågan om sistnämnda reglering avses senare i år föreläggas riksdagen, när regleringen innebär intrång i Stora Sjöfallets nationalpark. Först sedan riksdagen prövat frågan härom kan Kungl. Maj:t ta ställning till verkets arbetsprogram.

Investeringsprogrammet för distributionsanläggningar upptar bl. a. en ny 380 kV ledning Vietas—Harsprånget. Rubriken Övriga ändamål innefattar för nästa budgetår diverse kompletteringar av produktionsanläggningarna, inköp av vattenfall och fastigheter samt förvärv och finansiering av företag för elektrisk distributionsverksamhet.

Chefen för finansdepartementet tillstyrker i annat sammanhang denna dag att ett avskrivningsanslag av 40,3 milj. kr. anvisas på driftbudgeten för nästa budgetår, varav 40 milj. kr. avser verkets investering i Marvikens kraftstation och 0,3 milj. kr. vissa investeringar under objektsgruppen distributionsanläggningar avseende anskaffningar för försvarsberedskap.

Anslagsbeloppet för kraftstationer m. m. har beräknats under hänsynstagande till att en marginal utöver ramen bör finnas för att möjliggöra en sådan ökning av medelsförbrukningen under löpande budgetår som kan påkallas av konjunkturmässiga eller andra särskilda skäl. Anslaget torde med beaktande av den beräknade behållningen på anslaget vid utgången av innevarande budgetår böra tas upp med 310 milj. kr.

Vad slutligen beträffar styrelsens möjligheter att teckna borgen har jag i likhet med riksrevisionsverket inte något att erinra mot att medgivande härtill lämnas intill de av styrelsen föreslagna gränserna, d. v. s. 5 milj. kr. i varje särskilt fall och 20 milj. kr. sammanlagt. Jag föreslår således att Kungl. Maj:t hos riksdagen utverkar härför erforderligt bemyndigande.

I enlighet med det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) till *Kraftstationer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 310 000 000 kr.,

b) bemyndiga Kungl. Maj:t att i överensstämmelse med vad jag anfört medge vattenfallsstyrelsen att teckna borgen intill 5 000 000 kr. i varje särskilt fall och intill 20 000 000 kr. sammanlagt.

V: Statens utlåningsfonder

V: 1 Statens hantverks- och industrilånefond

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1964/65.....	10 000 000	18 000 000	24 000 000
1965/66.....	4 000 000	18 000 000	
1966/67 (förslag)		18 000 000	

I enlighet med vad jag anfört tidigare denna dag vid anmälan av reservationsanslaget Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskostnader (X: B 15.) bör statens hantverks- och industrilånefond för nästa budgetår tillföras ett belopp av 18 milj. kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Statens hantverks- och industrilånefond* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 18 000 000 kr.

VI: Fonden för låneunderstöd

VI: 1 Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	42 000 000	42 000 000
1965/66	63 000 000	
1966/67 (förslag)	42 000 000	

I enlighet med vad jag tidigare denna dag anfört vid anmälan av reservationsanslaget Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi (X: F 2.) bör för lån till bolaget i anledning av dess medverkan vid uppförande av Marvikens atomkraftstation under Fonden för låneunderstöd anvisas ett investeringsanslag av 42 milj. kr. Jag hemställer således, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 42 000 000 kr.

VI: 2 Lån till utbyggnad av oljelagringen

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1964/65	17 206 809	60 000 000	59 863 889
1965/66	17 342 921	64 620 000	
1966/67 (förslag)		61 400 000	

Från anslaget bestrids statens kostnader för beredskapslagring av olja i enlighet med riktlinjer, som godkänts av riksdagen.

1958—1962 års oljelagringsprogram

Efter förslag av Kungl. Maj:t godkände 1957 års riksdag riktlinjer för beredskapslagring av olja (prop. 144, L²U 34, BevU 45, rskr 322 och 329). De fastställda riktlinjerna innefattade ett program för ökad lagring av mineraloljor under perioden 1958—1962. Beträffande finansieringen förutsattes att staten skulle bidra till kostnaderna för lagringsprogrammet med sammanlagt 360 milj. kr. i form av ränte- och amorteringsfria lån till vissa oljelagringspliktiga. Avskrivningstiden för lånen, som inte indexreglerats, bestämdes till tjugu år.

1963—1969 års oljelagringsprogram

Efter förslag av Kungl. Maj:t godkände 1962 års riksdag riktlinjer för beredskapslagring av olja, innefattande ett program för ökad lagring av mineraloljor under sjuårsperioden 1963—1969 (prop. 1962: 194, BevU 68, L²U 45, rskr 418 och 420). Av den i 1961 års priser beräknade årskostnaden om 112 milj. kr. skall staten bidra med 59 milj. kr., medan återstoden, 53 milj. kr., finansieras genom prissättningen på olja. I likhet med vad som gällde för lagringsprogrammet under åren 1958—1962 skall statens bidrag utgå i form av ränte- och amorteringsfria lån till de lagringsskyldiga. Lånen skall skrivas av under en tid av tjugu år. De är indexreglerade, vilket innebär att varje års lånebelopp justeras med hänsyn till det genomsnittliga prisläget för olja och cisterner under året före lånets utlämnande.

Yrkande

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 1965) föreslår, att anslaget för budgetåret 1966/67 tas upp med 61 400 000 kr.

Motiv

Genom att den för statliga myndigheter fastställda lagringsskyldigheten under år 1966 satts ned ökar lagringsplikten i motsvarande grad för de en-

skilda lagringsskyldiga. Dessa är berättigade att erhålla däremot svarande lånebelopp i enlighet med de föreskrifter, som Kungl. Maj:t meddelat den 25 april 1958 rörande fördelningen av lånemedel mellan de lagringsskyldiga under perioden 1958—1962. Härför erfordras förstärkning av låneanslaget med 1 576 772 kr.

Vidare går lagringsplikten ned för ett antal enskilda lagringsskyldiga från ingången av år 1966 i förhållande till vad som fastställts att gälla för dem vid utgången av lagringsperioden 1958—1962. De avskrivningar, som enligt nämnda föreskrifter belöper på de mot lagernedsättningarna svarande lånebeloppen, uppgår till 23 521 kr. 38 öre. Anslaget måste därför förstärkas även med detta belopp. Avskrivningar på återbetalda lån, hänförliga till 1963—1969 års lagringsprogram, kan tills vidare täckas med tillgängliga medel.

Sedan det statliga lånebidraget för kalenderåret 1965, i basprisläget fastställt till 59 milj. kr., justerats med hänsyn till pris- och kostnadsutvecklingen fram till årsskiftet 1964/65 enligt de genom 1962 års oljelagringsbeslut fastställda principerna för indexregleringen ökar årsbeloppet till 60 296 000 kr. Då för budgetåret 1965/66 anvisats 61 500 000 kr. till statliga lånebidrag under kalenderåret 1965 uppkommer ett överskott om 1 204 000 kr.

Det på kalenderåret 1966 belöpande beloppet för statliga lån kan inte slutligt indexregleras och följaktligen inte heller fastställas förrän vid årsskiftet 1965/66. Med hänsyn till pris- och kostnadsutvecklingen under första halvåret 1965 beräknar överstyrelsen för kalenderåret 1966 ett medelsbehov för statliga lånebidrag på avrundat 61,0 milj. kr.

Det sammanlagda medelsbehovet uppgår sålunda till $(1\,576\,772 + 23\,521 - 1\,204\,000 + 61\,000\,000)$ 61 396 293 kr.

Departementschefen

Lagringsskyldigheten under år 1966 har för vissa statliga myndigheter satts lägre än vad som slutligt fastställts för dem enligt 1958—1962 års oljelagringsprogram. Följaktligen har lagringsskyldigheten höjts i motsvarande grad för de enskilda lagringsskyldiga. De är — i motsats till de statliga myndigheterna — berättigade erhålla lån i enlighet med för perioden gällande föreskrifter. Med anledning härav har Kungl. Maj:t genom beslut den 10 december 1965 medgivit att högst 1 600 000 kr. får förskottsvis tas i anspråk från förevarande anslag. Därvid har också hänsyn tagits till att medel behövs för att täcka avskrivningar på lån som återbetalts i samband med omfördelning av de enskildas lagringsskyldighet. Motsvarande belopp bör nu anvisas för dessa ändamål.

För fortsatt uppbyggnad av lagringen av mineralolja i enlighet med 1963—1969 års oljelagringsprogram har de lagringsskyldiga vidare rätt att erhålla indexreglerade lån. Tillsynsmyndigheten har därvid beräknat me-

delsbehovet för lånebidrag under kalenderåret 1966 till 61,0 milj. kr. De statliga lånebidrag som belöper sig på kalenderåret 1965 beräknades till 61,5 milj. kr. När med hänsyn till indexregleringen föregående års lån kunde fastställas uppstod ett överskott på 1 204 000 kr.

Med hänsyn härtill föreslår jag att för det nu löpande oljelagringsprogrammet anvisas 59,8 milj. kr. och för de båda programmen alltså sammanlagt 61,4 milj. kr.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Lån till utbyggnad av oljelagringen* för år 1966/67
anvisa ett investeringsanslag av 61 400 000 kr.

VIII: Fonden för förlag till statsverket

VIII: 1 Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län m. m.

	Ing.behålln.	Anslag	Utgift
1964/65	318 346	6 000 000	6 868 346
1965/66	450 000	6 000 000	
1966/67 (förslag)		12 500 000	

Enligt bemyndigande av Kungl. Maj:t har kommerskollegium den 30 december 1940, den 31 augusti 1943, den 21 juli 1945 och den 19 augusti 1950 samt den 18 september 1958 för staten träffat överenskommelser med Bolidens gruvaktiebolag angående bearbetande av vissa staten tillhöriga eller till staten upplåtna malmfyndigheter i Västerbottens län, de s. k. legodrifts-avtalen.

Genom dessa överenskommelser har gruvaktiebolaget åtagit sig att intill utgången av år 1970 för statens räkning ombesörja malmbrytning i vissa utmål — Lindsköldsgruvan, Adakgruvan och Brännmyran, alla inom Adakfältet i Malå socken — ävensom att anrika och transportera den därvid erhållna malmen. För legodriften erforderliga nyanläggningar och nyan-skaffningar skall bolaget ombesörja på statens bekostnad. Som nyanläggningar och nyanskaffningar skall räknas dels byggnader, maskiner och inventarier, dels tillredningar i dagen och under jord, dels undersökningar med undantag av sådana, som är direkt föranledda av den fortlöpande malmbrytningen. — Inom Adakfältet bedriver Sveriges geologiska undersökning vissa undersökningsarbeten. Även dessa arbeten bekostas av staten.

För att bestrida kostnaderna för nyanläggningar, nyanskaffningar och undersökningar i Adakfältet samt de i tidigare legodriftsavtal inbegripna

gruvfälten — Bjurforsgruvan i Norsjö socken och Rävlidengruvan i Lycksele socken — har riksdagen hittills anvisat sammanlagt ca 47,1 milj. kr. Enligt uppgift från kommerskollegium har statsverkets intäkter av legodriften, d. v. s. statens andel av driftöverskottet, för tiden till och med år 1964 eller under de tjugofyra år legodriften pågått, uppgått till ca 95,6 milj. kr., inkomster av överlåtna fastigheter och försåld utrustning oräknade. För år 1965 beräknas intäkterna till omkring 7,5 milj. kr. Från detta belopp avgår skatt till kommun och landsting.

Förevarande dispositionsanslag, under vilket för innevarande budgetår anvisats 6,0 milj. kr., är avsett för att bestrida nämnda kostnader i samband med legodriften jämte kostnader för utvecklingsarbeten inom Stekenjokks malmfält. Till Stekenjokkprojektet har ytterligare anvisats 1,0 milj. kr. på tilläggsstat II för budgetåret 1964/65 för att bestrida kostnader för vägbyggnad. — Kommerskollegium har i särskild skrivelse redogjort för anslagets användning under budgetåret 1964/65. Redogörelsen torde få bringas till riksdagens kännedom i samband med att handlingarna i ärendet ställs till vederbörande utskotts förfogande.

Yrkande

Kommerskollegium (skr. 2/9, 9/11 och 13/12 1965) hemställer, att under anslaget för nästa budgetår anvisas 12,5 milj. kr., varav 5,0 milj. kr. gäller gruvdriften vid Adakfältet och 7,5 milj. kr. kostnader för fortsatt gruvundersökning samt påbörjande av gruvutbyggnad inom Stekenjokks malmfält. Vidare föreslår kollegium att på tilläggsstat II för innevarande budgetår anvisas sammanlagt 5,75 milj. kr., varav 2,5 milj. kr. avser gruvdriften vid Adakfältet, 2,25 milj. kr. kostnader för väg Klimpfjäll—Stekenjokk samt 1,0 milj. kr. kostnader för andra arbeten och anskaffningar för Stekenjokkprojektet.

Motiv

Inom *Adakfältet* planerar kollegium under budgetåret 1966/67 undersökningar och tillredningar i något ökad omfattning. För att så effektivt som möjligt kunna utvinna kända malmer i Adak-Lindsköldsgruvorna erfordras sålunda tillredningar på större djup än det nuvarande ortssystemet. Vidare planeras vissa gruvundersökningar i Norra Lindsköldsområdet för att söka efter nya malmtillgångar, som skulle kunna ge möjlighet till fortsatt gruvdrift även efter år 1972. De undersökningar som hittills företagits i området tyder på att utsikter finns att träffa på icke oväsentliga malmkvantiteter. Dessa arbeten bör av gruvtekniska skäl påbörjas redan under innevarande budgetår, varför ett anslag om 2,5 milj. kr. äskas för ändamålet på tilläggsstat.

För budgetåret 1966/67 beräknas kostnaden för djuptillredningar och

undersökningar under jord till sammanlagt 2,3 milj. kr. För löpande kostnader beräknas anslagsbehovet till 2,7 milj. kr., varav 600 000 kr. för arbeten i dagen, som utförs av Sveriges geologiska undersökning, 1,2 milj. kr. för löpande tillredningar och undersökningar under jord samt 900 000 kr. för ersättnings- och kompletteringsanskaffningar.

Vägen mellan Klimpfjäll och *Stekenjokk* var i allt väsentligt färdig vid årsskiftet 1964/65. Därefter har förhandlingar skett med entreprenören om den slutliga kostnaden. Överenskommelse träffades den 10 december 1965 om en total ersättning för entreprenaden med 7,5 milj. kr. Detta innebär en kostnadsökning med ca 50 % jämfört med den ursprungligen beräknade totalkostnaden för vägen, ca 4,8 milj. kr. Ökningen har föranletts av avtalsenliga indexpålägg med ca 7 %, de svåra byggnadsförhållandena i fjällterrängen och, framför allt, en oförutsett stor åtgång på fyllnadsmaterial. Utöver entreprenadkostnaden kommer kostnader med sammanlagt ca 750 000 kr. för vattendom, kompletterande arbetsplaner, snöskärmar m. m. Den totala kostnaden för vägarbetet uppgår därmed till 8,25 milj. kr.

Under dispositionsanslagen för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län m. m. har för vägen hittills anvisats sammanlagt 6,0 milj. kr. under budgetåren 1962/63—1964/65. Behovet av ytterligare medel uppgår till 2,25 milj. kr. Detta belopp föreslås på tilläggsstat II för budgetåret 1965/66. För att undvika ränteförlust hemställs om bemyndigande att omedelbart erlagga slutlig likvid med anlitande av tillgängliga medel på anslaget.

Gruvundersökningen har fortgått programenligt, om än med någon försening till följd av bristande tillgång på yrkeskunnig arbetskraft. För att gruvan i enlighet med tidigare planer skall kunna tas i drift under år 1970 erfordras, att projekteringsarbetet tas upp i början av år 1966 och att gruvutbyggnaden startar i början av år 1967. För att kunna fatta beslut om gruvan skall byggas ut för drift återstår väsentligen resultaten av försöksanrikning i industriell skala. Dessa resultat väntas föreligga under februari 1966. Kollegium har vid beräkning av anslagsbehoven ansett sig böra utgå från att Stekenjokkprojektet skall föras vidare enligt tidigare planer men att verkställandet av de åtgärder, för vilka anslag ställs till förfogande, prövas särskilt vid den tidpunkt då de aktualiseras.

Då kostnaderna för arbeten och anskaffningar under budgetåren 1964/65 och 1965/66 visat sig överstiga vad som tidigare beräknats, erfordras under innevarande budgetår en ytterligare medelsanvisning om 1 milj. kr., vilket belopp begärs på tilläggsstat.

För nästa budgetår torde erfordras 1,4 milj. kr. till gruvundersökningsentreprenaden. För arbetet på projektering av gruvanläggningar beräknas ett medelsbehov av 750 000 kr. samt för elkraft, snöröjning och övriga kostnader 350 000 kr. Anslagsbehovet för gruvutbyggnad under första halvåret

1967 har beräknats till 5 milj. kr. Beloppet kan emellertid bli föremål för justeringar när projekteringen är avslutad och en tidsplan för arbetet utarbetats.

Departementschefen

För löpande undersökningar, tillredningar och ersättningsanskaffningar vid Adakfältet bör i enlighet med kommerskollegiets förslag beräknas 2,7 milj. kr. Då arbetet på nya tillredningar och djupundersökningar bör påbörjas redan under innevarande budgetår ämnar jag senare denna dag föreslå att 2,5 milj. kr. anvisas härför på tilläggsstat II för budgetåret 1965/66. För nästa budgetår bör för detta ändamål beräknas 2,3 milj. kr.

Enligt föreliggande planer avses gruvan i Stekenjokk tas i drift under år 1970. En förutsättning härför är att projekteringsarbetet tas upp i början av detta år och att gruvutbyggnaden startas i början av år 1967.

Erfarenheterna från hittills utförda arbeten har inte givit anledning till ändrad syn på projektets förverkligande. Kollegium har därför föreslagit att 5,0 milj. kr. anvisas för budgetåret 1966/67 för att börja gruvutbyggnaden.

Jag delar kollegiets uppfattning att tidsplanen för Stekenjokkprojektet bör stå fast med hänsyn bl. a. till den minskning av kopparmalmbrytningen i nu befintliga svenska gruvor, som väntas inträda vid 1970-talets början.

Enligt vad jag under hand inhämtat visar resultaten av de utredningar och undersökningar som hittills företagits att utbyggnaden av Stekenjokkgruvan bör inriktas på en dimensionering för ett årligt malmuttag av 400 000—500 000 ton.

Till projektet har t. o. m. budgetåret 1965/66 anvisats sammanlagt ca 16,4 milj. kr. Därtill kommer 3 250 000 kr., som begärs på tilläggsstat för innevarande budgetår.

Enligt föreliggande beräkningar blir gruvdriften i Stekenjokk lönsam vid en årlig brytning av nyss nämnd storlek. Det beräknade driftsöverskottet kan ytterligare förbättras om de relativt stora kvantiteter svavelkis som faller vid brytningen av kopparzinkmalmen kan utnyttjas ekonomiskt. Utredning i denna fråga pågår.

Strävan efter en optimal dimensionering av gruvan gör det emellertid angeläget att justeringar av denna investeringsplan kan företas om resultaten av bl. a. provanrikningen och därpå följande tekniska och ekonomiska kalkyler föranleder därtill. Kungl. Maj:t bör äga att ta ställning till projektets genomförande och driftformen.

Beträffande slutförandet av gruvundersökningarna tillstyrker jag att 1,4 milj. kr. beräknas för nästa budgetår. Vidare bör i enlighet med kollegiets förslag 1,1 milj. kr. beräknas för projektering av gruvanläggningar och

för elkraft, snöröjning m. m. Då kostnaderna för arbeten och anskaffningar under budgetåret 1964/65 med 500 000 kr. överstigit vad som tidigare beräknats och en merkostnad av likaledes 500 000 kr. förutses för innevarande budgetår, kommer jag senare denna dag att föreslå att 1,0 milj. kr. anvisas på tilläggsstat II för innevarande budgetår. I enlighet med kollegiets förslag bör vidare till slutreglering av kostnaderna för vägen Klimpfjäll—Stekenjokk anvisas 2 250 000 kr. på samma tilläggsstat. Kungl. Maj:t har den 30 december 1965 medgivit, att kollegium erlägger slutlikvid för vägen av tillgängliga medel under anslaget.

Jag föreslår alltså, att anslaget för nästa budgetår tas upp med (6 000 000 + 6 500 000) 12 500 000 kr. Härav beräknas 5 000 000 kr. för legodriften i Adak och 7 500 000 kr. för Stekenjokkprojektet. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 12 500 000 kr.

IX: Diverse kapitalfonder

Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap

IX: 1 Förrådsanläggningar m. m.

	Ing. behålln.	Anslag	Utgift
1964/65	—	7 800 000	5 238 052
1965/66	2 561 948	7 400 000	
1966/67 (förslag)		4 235 000	

Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap (skr. 27/8 och 5/10 1965) föreslår, att anslaget för budgetåret 1966/67 tas upp med 9 985 000 kr. varav 7,0 milj. kr. för att anordna statliga drivmedelsförråd och resten för att rusta upp statens bergeisternanläggningar. För innevarande budgetår har 5,0 milj. kr. anvisats för att anordna drivmedelsförråd och 2,4 milj. kr. för kompletterande byggnadsarbeten vid vissa oljelagringsanläggningar.

Ärendena är av den natur att redogörelse för desamma inte bör lämnas till statsrådsprotokollet. Ytterligare upplysningar torde få lämnas riksdagen genom att handlingar i ärendet tillställs riksdagens vederbörande utskott.

Överstyrelsen (skr. 27/8 1965) hemställer jämväl att på tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1965/66 anvisas ett investeringsanslag av 920 000 kr. Styrelsen anför därvid i huvudsak följande.

För att utföra en lagringsanläggning för flygdrivmedel har under budgetåren 1963/64—1965/66 anvisats sammanlagt 9,3 milj. kr. På grund av

icke förutsedda dåliga markförhållanden kommer den slutliga byggkostnaden att bli 165 000 kr. högre. Till kompletterande byggnadsarbeten för att förbättra en staten tillhörig större oljelagringsanläggning, vilken förvaltas av styrelsen, har för budgetåret 1964/65 anvisats 2,8 milj. kr. Beloppet hänförs sig till kostnadsberäkning enligt löne- och prisläget den 1 juli 1963. Med anledning av prisstegringar kommer merkostnaden för arbetena att uppgå till drygt 350 000 kr. Inom nämnda lagringsanläggningar bör vidare enligt uttalande av försvarsstabens befästningsinspektion anordnas såväl kollektivt som individuellt skydd mot radioaktivt stoff m. m. Kostnaderna härför beräknas till 135 000 kr. för envar av anläggningarna. Slutligen bör dessa förses med viss teleutrustning till en kostnad av respektive 50 000 kr. och 85 000 kr.

Departementschefen

Under anslaget bör beräknas 4,0 milj. kr. för fortsatta arbeten under nästa budgetår med att anordna drivmedelsförråd och 235 000 kr. för kompletteringar vid vissa oljelagringsanläggningar.

På grund av inträffade löne- och prisökningar, oförutsedd merkostnad samt för de kompletteringar, som föreslagits av överstyrelsen, föreligger vidare ett medelsbehov av 920 000 kr. under förevarande anslag. Jag delar styrelsens uppfattning att åtgärderna av kompletteringsnatur bör vidtagas samtidigt med övriga, nu pågående arbeten vid de berörda anläggningarna. Jag avser därför att senare denna dag föreslå att anslag anvisas på tilläggsstat II för innevarande budgetår. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Förrådsanläggningar m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett investeringsanslag av 4 235 000 kr.

Vad föredragandena sålunda med instämmande av statsrådets övriga ledamöter hemställt bifaller Hans Maj:t Konungen.

Ur protokollet:

Sven-Erik Skogsfors

Register

Sid. 1

Översikt**DRIFTBUDGETEN***Tionde huvudtiteln***A. Handelsdepartementet**

	Handelsdepartementet:	Kr.
12	1. Avlöningar	3 139 000
13	2. Omkostnader	179 000
14	3. Krigsmaterielinspektionen	79 000
14	4. Administrationskostnader för utlandsinformationen	385 000
15	5. Kommittéer m. m.	1 300 000
16	6. Extra utgifter	60 000
		5 142 000

B. Industri, hantverk och handel

	Kommerskollegium:	
17	1. Avlöningar	*4 653 000
17	2. Omkostnader	*385 000
17	3. Befrämjande av landsbygdens elektrifiering	3 000 000
	Bergsstaten:	
20	4. Avlöningar	456 000
21	5. Omkostnader	57 000
	Sprängämnesinspektionen:	
21	6. Avlöningar	534 000
22	7. Omkostnader	63 000
	Statens elektriska inspektion:	
23	8. Avlöningar	1 055 000
25	9. Omkostnader	153 000
26	10. Statens prisregleringsnämnd för elektrisk ström	14 000
	Statens institut för hantverk och industri:	
26	11. Avlöningar till viss personal	1 234 000
28	12. Vissa omkostnader	71 000
29	13. Bidrag till kursverksamheten m. m.	565 000
31	14. Utrustning och inredning	350 000
31	15. Bidrag till företagareföreningar m. fl.: Administrationskost- nader	2 100 000
35	16. Bidrag till företagareföreningar: Räntegaranti.	400 000
36	17. Täckande av förluster i anledning av statlig garanti för lån till hantverks- och industriföretag m. m.	1 500 000
36	18. Bidrag till Sveriges standardiseringskommission	1 070 000
43	19. Befrämjande av hemslöjden	266 000
44	20. Bidrag till Svenska slöjdföreningen	50 000
45	21. Främjande av utrikeshandeln m. m.	8 473 000
		26 359 000

* Beräknat belopp.

Sid.

Kr.

C. Sveriges geologiska undersökning

	Sveriges geologiska undersökning:		
52	1.	Avlöningar	3 200 000
53	2.	Omkostnader	442 000
55	3.	Kartarbeten m. m.	1 600 000
59	4.	Utrustning	500 000
60	5.	Prospektering	8 700 000
68	6.	Uppdragsverksamhet	1 000 000
			15 442 000

D. Teknisk provnings- och försöksverksamhet

	Statens provningsanstalt:		
69	1.	Driftkostnader	6 700 000
78	2.	Utrustning	800 000
	Statens skeppsprovnsanstalt:		
79	3.	Avlöningar	2 182 000
82	4.	Omkostnader	287 000
83	5.	Utrustning	200 000
83	6.	Kavitationslaboratorium	1 200 000
			11 369 000

E. Teknisk forskning och industriellt utvecklingsarbete

85	1.	Statens tekniska forskningsråd	428 000
86	2.	Teknisk forskning	18 200 000
87	3.	Institutet för nyttiggörande av forskningsresultat, INFOR:	
		Administrationskostnader	100 000
88	4.	Bidrag till Ingeniörsvetenskapsakademien	676 000
90	5.	Bidrag till Svenska träforskningsinstitutet	2 239 000
90	6.	Bidrag till Svenska textilforskningsinstitutet	438 000
91	7.	Bidrag till Institutet för metallforskning	316 000
92	8.	Bidrag till Svenska institutet för konserveringsforskning ..	999 000
93	9.	Bidrag till Institutet för optisk forskning	196 000
94	10.	Bidrag till Svenska silikatforskningsinstitutet	137 000
	Institutet för verkstadsteknisk forskning:		
94	11.	Driftbidrag	500 000
95	12.	Bidrag till utläggning av forskningsuppdrag	500 000
96	13.	Korrosionsinstitutet: Driftbidrag	500 000
96	14.	Bidrag till Tekniska nomenklaturcentralen	15 000
			25 244 000

F. Atomenergiverksamhet

97	1.	Delegationen för atomenergifrågor	230 000
98	2.	Atomenergiverksamhet inom Aktiebolaget Atomenergi ...	93 500 000
117	3.	Internationellt atomenergisamarbete	2 300 000
			96 030 000

G. Pris- och konkurrensförhållanden m. m.

	Näringsfrihetsrådet:	
121	1. Avlöningar	185 000
121	2. Omkostnader	11 000
	Ombudsmannen för näringsfrihetsfrågor:	
122	3. Avlöningar	676 000
123	4. Omkostnader	40 000
	Statens pris- och kartellnämnd:	
124	5. Avlöningar	4 256 000
127	6. Omkostnader	593 000
	Statens institut för konsumentfrågor:	
129	7. Avlöningar	2 161 000
132	8. Omkostnader	1 389 000
134	9. Upplysningsmateriel	138 000
134	10. Statens konsumentråd	148 000
135	11. Konsumentvaruforskning och konsumentupplysning	2 230 000
138	12. Bidrag till varudeklarationsnämnden	600 000
		12 427 000

H. Patent- och registreringsväsendet m. m.

	Patent- och registreringsverket:	
140	1. Avlöningar	14 849 000
146	2. Omkostnader	2 595 000
	Svenska uppfinnarkontoret:	
149	3. Administrationskostnader	371 000
150	4. Understödjande verksamhet	85 000
150	5. Särskilda kostnader för förenings- m. fl. register	650 000
		18 550 000

I. Ekonomisk försvarsberedskap

	Överstyrelsen för ekonomisk försvarsberedskap:	
152	1. Avlöningar	2 434 000
154	2. Omkostnader	283 000
156	3. Omkostnader för statlig lagerhållning m. m.	43 615 000
158	4. Distributionsmateriel för olja	600 000
		46 932 000

J. Diverse

	Ersättning till statens allmänna fastighetsfond:	
160	1. Byggnadsstyrelsens delfond	3 456 000
160	2. Bidrag till Svenska turisttrafikförbundet	3 015 000
162	3. Turistpropaganda i Amerikas förenta stater	104 000
163	4. Avsättning till fonden för idrottens främjande	23 375 000
167	5. Kostnader för vissa nämnder m. m.	17 000

Sid.		Kr.
168	6. Bidrag till vissa internationella byråer m. m.	208 000
169	7. Administrationskostnader för nordiskt ekonomiskt samarbete	100 000
		30 275 000
	Summa	287 770 000

KAPITALBUDGETEN

I: Statens affärsverksfonder

D. Statens vattenfallsverk

171	1. Kraftstationer m. m.	310 000 000
-----	------------------------------	-------------

V: Statens utlåningsfonder

193	1. Statens hantverks- och industrilånefond	18 000 000
-----	--	------------

VI: Fonden för låneunderstöd

193	1. Lån till Aktiebolaget Atomenergi för uppförande av en atomkraftstation i Marviken	42 000 000
194	2. Lån till utbyggnad av oljelagringen	61 400 000
		103 400 000

VIII: Fonden för förlag till statsverket

196	1. Dispositionsanslag för legodriften vid vissa staten tillhöriga gruvor i Västerbottens län m. m.	12 500 000
-----	--	------------

IX: Diverse kapitalfonder

Förrådsfonden för ekonomisk försvarsberedskap:

200	1. Förrådsanläggningar m. m.	4 235 000
	Summa	448 135 000

INRIKESDEPARTEMENTET

ÖVERSIKT

Väsentliga delar av inrikesdepartementets verksamhetsområde berörs av pågående eller nyligen avslutade utredningar. Riktlinjer för den framtida arbetsmarknadspolitiken håller på att utarbetas i departementet på grundval av arbetsmarknadsutredningens betänkande. Flera utredningar, som tillsammans berör praktiskt taget hela bostadspolitiken, väntas bli avslutade i år. Avsikten är att resultatet av dessa utredningar skall läggas till grund för ett samlat mark- och bostadspolitiskt program.

Den lokaliseringspolitiska verksamheten, vars riktlinjer fastlades vid 1964 års riksdag och som startade den 1 juli 1965, har redan fått en betydande omfattning. I verksamheten ingår såväl ett omfattande utrednings- och planeringsarbete som ekonomiska stödåtgärder.

Den kommunala och regionala indelningen och organisationen är av grundläggande betydelse för ett framgångsrikt bedrivande av verksamheten på arbetsmarknads- och lokaliseringspolitikens samt bostadspolitikens områden. Frågorna om den kommunala indelningen kommer att kräva en aktiv medverkan från statens sida för att sammanläggningarna i de nya kommunblocken skall kunna ske snabbt och friktionsfritt. Den framtida länsindelningen och länsförvaltningens organisation övervägs av bl. a. länsindelningsutredningen och länsförvaltningsutredningen.

Den fortsatta utbyggnaden av civilförsvaret behandlas av 1965 års försvarsutredning.

Den ändring av ärendefördelningen i Kungl. Maj:ts kansli, som bl. a. innebär att arbetsmarknads- och bostadsärendena fr. o. m. budgetåret 1963/64 tillades inrikesdepartementet samtidigt som hälso- och sjukvårdsuppgifterna flyttades till socialdepartementet, har förts vidare genom att vissa ärendegrupper inom inrikesdepartementet under hösten 1965 överförts till statsrådet Lundkvist. Detta gäller bl. a. kommunfrågor samt ärenden som rör landsstaten och civilförsvaret. Vidare har justitieministern förordnats att handlägga polisärenden. Anslagsfrågorna för polisväsendet anmäls i årets statsverksproposition av justitieministern.

Arbetsmarknad

De senaste årens högkonjunktur har ytterligare framhävt den skillnad i sysselsättningsbilden som föreligger mellan olika delar av landet med

2 Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 13: Inrikesdepartementet

överefterfrågan på arbetskraft i södra och mellersta Sverige och brist på arbetstillfällen i de s. k. skogslänen, dvs. norrlandslänen samt Värmlands och Kopparbergs län. Denna situation har ställt krav på omfattande och starkt differentierade arbetsmarknadsåtgärder. De sysselsättningsskapande åtgärderna i form av beredskapsarbeten har under åren 1962—1965 utvidgats från ca 1,5 milj. till drygt 2,3 milj. dagsverken per år. Samtidigt har arbetsförmedlingen förstärkts för att kunna underlätta geografisk rörlighet och yrkesmässig omställning. Antalet beviljade resor för att söka eller tillträda anställning ökade från 15 000 år 1962 till 43 000 år 1965 och starthjälpsfallen från 10 000 till 21 000. En stark expansion har också skett på utbildningsområdet. År 1962 omfattade omskolningsverksamheten 30 000 personer och under år 1965 uppskattningsvis 47 000.

Arbetsförmedlingens verksamhet har förskjutits mot nya yrkesgrupper. Antalet tillsatta platser inom tjänstemannayrkena har under åren 1962—1965 ökat från 124 000 till 188 000. Praktik- och feriearbetsförmedlingen har ställts inför ett varje år stegrat antal sökande. Efterfrågan på yrkesvägledning har likaså vuxit. Verksamheten med arbetsanskaffning åt äldre arbetsökande och placering av handikappade i arbete på öppna marknaden har också fått allt större omfattning. Den ökade efterfrågan på arbetsförmedlingens tjänster har föranlett en kraftig utbyggnad av organisationen. Ökningen av antalet tjänstemän från år 1962 till år 1965 framgår av följande sammanställning.

Verksamhetsgren	Antal tjänstemän	
	1962	1965
Arbetsförmedling.....	1 126	1 296
Arbetsvård.....	180	261
Yrkesvägledning.....	101	151
Planering och administration.....	683	832
Summa	2 090	2 540

Under femårsperioden 1960—1964 har antalet inskrivna vid arbetsvårds-expeditionerna ökat från 31 000 till 61 000. För att bereda de handikappade ökade möjligheter till försörjning genom eget arbete har antalet verkstäder för skyddad sysselsättning och arbetsträning ökat och näringshjälp byggts ut. I stor utsträckning försöker man också att öka de handikappades möjligheter på arbetsmarknaden genom omskolning. Antalet dagsverken vid beredskapsarbeten för handikappade har enbart under åren 1962—1964 nära nog tredubblats och överstiger nu 800 000.

Ett uttryck för den höga efterfrågan på arbetskraft under år 1965 är antalet inte tillsatta lediga platser, som under tredje kvartalet 1965 var i genomsnitt 8 600 högre än under motsvarande tid år 1964. Bristen på arbetskraft var särskilt besvärande i storstadsområdena. De stora skillnaderna i sysselsättningen mellan landets olika delar framgår av att medan det i

genomsnitt fanns 1½ ledig plats på varje arbetssökande i skogslänen var motsvarande tal i storstadsområdena drygt 12 platser och i landet i övrigt drygt 5 platser under tredje kvartalet 1965. Antalet lediga platser har dock ökat förhållandevis starkare i skogslänen än i övriga områden.

Den förbättrade arbetstillgången i skogslänen avspeglar sig också i arbetslöshetssiffrorna. Den totala arbetslösheten låg i november 1965 lägre än i november 1964 och var den lägsta som någonsin noterats vid denna tid på året. Nedgången i antalet arbetslösa jämfört med föregående år hänför sig helt till skogslänen, vilka emellertid fortfarande har väsentligt högre arbetslöshet än landet i övrigt.

Vid arbetsförmedlingen registrerade arbetslösa i	Skogslänen	Övriga lan	Hela landet
november 1964.....	10 532	10 677	21 209
november 1965.....	9 329	11 017	20 346

Förklaringen till den minskade arbetslösheten i skogslänen under det gångna året är den rådande högkonjunkturen, åtgärderna på det lokaliseringspolitiska området samt överföringen av arbetskraft från överskottstill underskottsområden. Trots denna utveckling har det varit nödvändigt att bedriva beredskapsarbeten i betydande omfattning. En fortsatt förskjutning har ägt rum mot beredskapsarbeten för handikappade. Vid dessa har antalet sysselsatta ökat med 600 medan antalet sysselsatta i allmänna beredskapsarbeten minskat med 700. I november 1965 uppgick antalet sysselsatta i beredskapsarbeten till ca 9 000, varav 6 200 i skogslänen. Beredskapsarbetena utanför skogslänen utgjordes till övervägande del av arbeten för handikappade.

Omskolningsverksamheten har under år 1965 i genomsnitt per månad haft ca 16 000 deltagare mot 13 700 år 1964.

Tillströmningen av utländsk arbetskraft har vuxit kraftigt under år 1965 bl. a. genom att invandringen från Sydeuropa ökade snabbt under hösten. Antalet registrerade invandrare steg från ca 38 000 år 1964 till ca 45 000 år 1965. Nettoinvandringen uppgick till ca 30 000. Antalet arbetsanmälda utlänningar var i oktober 1965 ca 15 000 högre än vid motsvarande tidpunkt året innan. Under tredje kvartalet 1965 var antalet förstagångsansökningar om arbetstillstånd för icke nordbor 32 % större än under samma kvartal 1964. För att minska de problem som uppstod i samband med den ökade invandringen skapades möjlighet att provisoriskt bevilja arbetstillstånd. Vidare fick arbetsmarknadsstyrelsen medgivande att svara för kostnaderna för kost och logi för medellösa utlänningar. Den kraftigt ökade tillströmningen av utländsk arbetskraft särskilt under de båda senaste åren har emellertid aktualiserat behovet av mera långsiktiga åtgärder för den utländska arbetskraftens anpassning i det svenska samhället liksom av mera ordnade former för invandringen av utländsk arbetskraft. Arbetsmarknadsstyrelsen har därför bemyndigats att vidta åtgärder för en organiserad invandring i samverkan med arbetsmarknadens parter. Kostnadsfri språkundervisning för utlänningar har anordnats. För myndigheter och

andra som har att informera och råda utlänningar föreligger nu boken »Ny i Sverige». Den kommer att översättas till olika språk.

Den ekonomiska bedömning som legat till grund för utformningen av finansplanen innefattar ett antagande om fortsatt hög ekonomisk aktivitet under år 1966. Efterfrågan på arbetskraft kommer således att vara hög. Arbetsmarknadspolitikens uppgift blir att ytterligare intensifiera strävandena att effektivt tillvarata alla tillgängliga arbetskraftsresurser och att dämpa och säsongmässigt utjämna efterfrågan, så att balans kan upprätthållas på arbetsmarknaden. Samtidigt måste alla tendenser till sysselsättningsstörningar noggrant uppmärksammas och sådana åtgärder förberedas att erforderliga insatser vid behov snabbt kan komma till stånd.

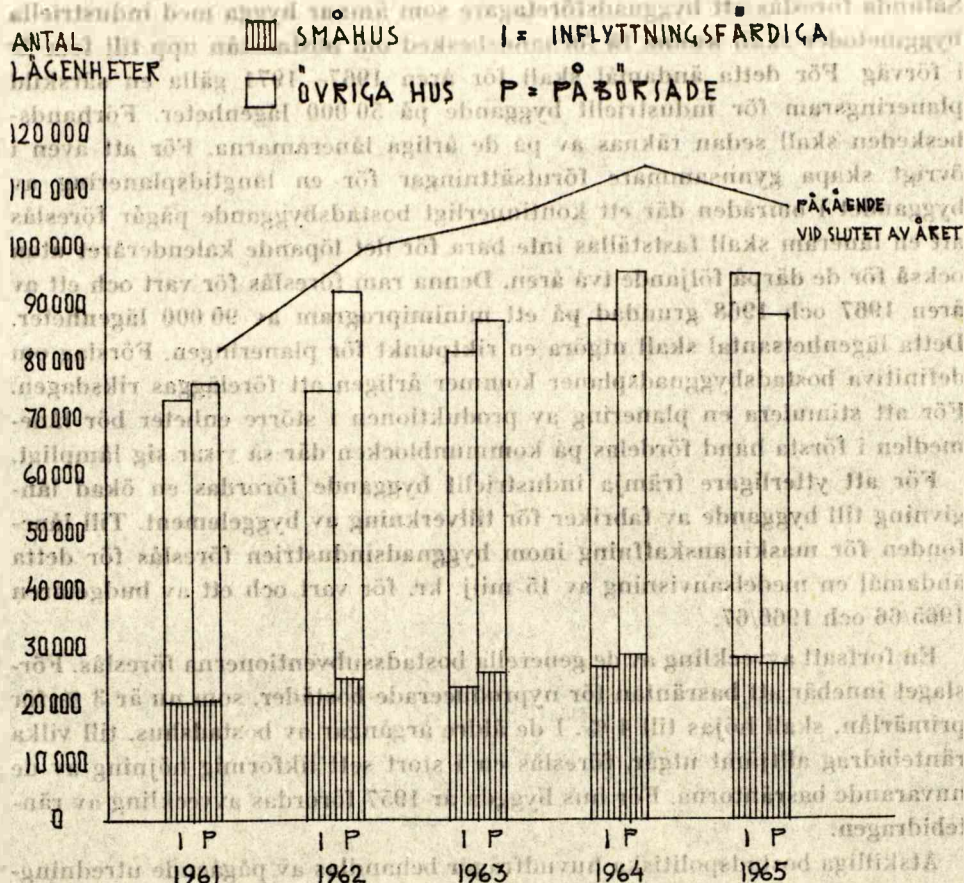
Utformningen av den framtida arbetsmarknadspolitikerna har behandlats av arbetsmarknadsutredningen, som framlade sina förslag i början av förra året. Remissbehandlingen är avslutad och en proposition om arbetsmarknadspolitikens framtida utformning avses bli framlagd för vårriksdagen.

Bostäder

Bostadsbyggandet har under den gångna delen av 1960-talet undergått en praktiskt taget obruten stegring. Utvecklingen belyses i figur 1. Såsom framgår därav har det årliga tillskottet av lägenheter successivt ökat från knappt 74 000 år 1961 till uppskattningsvis 95 000 år 1965. Antalet färdigställda lägenheter år 1965 är därmed betydligt högre än något tidigare år. Igångsättningen av nya bostadsbyggen har under år 1965 legat på en lägre nivå än genomsnittet för de tre närmast föregående åren. Till följd av den tidigare mycket stora igångsättningen har investeringsvolymen i bostäder likväl ökat med ca 2 % från år 1964 till år 1965. Dämpningen av igångsättningen har medfört att volymen av pågående byggen har minskat, vilket torde ha medverkat till att byggnadsmarknaden varit mindre utsatt för störningar under år 1965 än under de närmaste åren dessförinnan. I samma riktning har den prioritering av angelägna byggen verkat som tillämpats under året och som lett till att byggnadsinvesteringar till ett sammanlagt värde av ca 900 milj. kr. har hållits tillbaka under året. Detta motsvarar ungefär samma investeringsvärde som 15 000 bostadslägenheter. Genom arbetsförmedlingens försorg har ca 2 500 byggnadsarbetare överförts till de tre storstadsområdena från andra delar av landet.

I propositionen förordas ett garanterat minimiprogram för igångsättningen av bostadsbyggen under år 1966 på 92 000 lägenheter. Detta innebär en ökning med 4 000 lägenheter jämfört med igångsättningen under fjolåret samt med 2 000 lägenheter i förhållande till det preliminärt fastställda programmet för i år. Såsom framgår av finansplanen innebär en igångsättning av denna omfattning att bostadsbyggnadsvolymen under år 1966 kan förutses komma att ligga på samma höga nivå som under år 1965. En koncentration av resurserna till ett mindre antal under byggnad varande bostäder har därvid förutsatts komma att leda till en viss förkortning av

Figur 1. BOSTADSBYGGANDET 1961 - 1965

byggnadstiderna genom fortsatt förbättring av balansen på byggnadsmarknaden. I den mån resurserna medger skall bostadsbyggandet ökas utöver minimiprogrammet.

Genom beslut av 1964 års riksdag startades en aktion för att förbättra åldringarnas bostadsförhållanden. En riksomfattande inventering sattes i gång. Behov av upprustningsåtgärder har beräknats föreligga för omkring 60 000 åldringshushåll i en- och tvåfamiljshus. På grundval av inventeringen har förbättringslångivningen utvidgats starkt. Under år 1965 torde drygt 10 000 åldringshushåll ha erhållit statligt stöd för bostadsförbättring. En ytterligare intensifiering av dessa upprustningsåtgärder förutses. Ramen för beslut om räntefria förbättringslån föreslås i propositionen utvidgad från 60 milj. kr. till 80 milj. kr.

På grundval av bostadsbyggnadsutredningens huvudbetänkande förordas vissa allmänna riktlinjer för den framtida bostadsproduktionen.

Fortsatta ansträngningar fordras för att effektivt tillvarata byggresurserna. I propositionen framläggs förslag med syfte att främja en övergång

till industriellt byggande. Ändamålet är att stimulera en ökning av produktiviteten och därigenom medverka till en gynnsammare kostnadsutveckling. Sålunda föreslås att byggnadsföretagare som ämnar bygga med industriella bygghetoder skall kunna få förhandsbesked om bostadslån upp till fem år i förväg. För detta ändamål skall för åren 1967—1971 gälla en särskild planeringsram för industriellt byggande på 50 000 lägenheter. Förhandsbeskeden skall sedan räknas av på de årliga låneramarna. För att även i övrigt skapa gynnsammare förutsättningar för en långtidsplanering av byggandet i områden där ett kontinuerligt bostadsbyggande pågår föreslås att en låneram skall fastställas inte bara för det löpande kalenderåret utan också för de därpå följande två åren. Denna ram föreslås för vart och ett av åren 1967 och 1968 grundad på ett minimiprogram av 90 000 lägenheter. Detta lägenhetsantal skall utgöra en riktpunkt för planeringen. Förslag om definitiva bostadsbyggnadsplaner kommer årligen att föreläggas riksdagen. För att stimulera en planering av produktionen i större enheter bör låne-medlen i första hand fördelas på kommunblocken där så visar sig lämpligt.

För att ytterligare främja industriellt byggande förordas en ökad långivning till byggande av fabriker för tillverkning av byggelement. Till lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsindustrien föreslås för detta ändamål en medelsanvisning av 15 milj. kr. för vart och ett av budgetåren 1965/66 och 1966/67.

En fortsatt avveckling av de generella bostadssubventionerna föreslås. Förslaget innebär att basräntan för nyproducerade bostäder, som nu är 3 % för primärlån, skall höjas till 4 %. I de äldre årgångar av bostadshus, till vilka räntebidrag alltjämt utgår, föreslås en i stort sett likformig höjning av de nuvarande basräntorna. För hus byggda år 1957 förordas avveckling av räntebidragen.

Åtskilliga bostadspolitiska huvudfrågor behandlas av pågående utredningar, av vilka flertalet befinner sig i slutskedet av sitt arbete. Under året väntas sålunda förslag från bl. a. bostadspolitiska kommittén, hyreslagstiftningssakkunniga och 1963 års markvärdekommitté.

Bostadspolitiska kommitténs huvuduppgift är att söka konstruera ett lånesystem, som skapar finansiella betingelser för en förbättrad hyresparitet i framtiden, och att i övrigt överväga i vilken form och omfattning staten bör engagera sig i kreditgivning till bostadsbyggandet. Hyreslagstiftningssakkunniga överväger frågan om en ny hyreslag, som bl. a. skall ersätta den nuvarande hyresregleringslagen. Riktpunkten för reformen är att förena principiell avtalsfrihet på hyresmarknaden — varigenom en bättre hyresstruktur i det befintliga bostadsbeståndet skall kunna åstadkommas — med ett effektivt besittningsskydd för de boende samt möjligheter till ingripande mot oskäligen hyressättning. Markvärdekommittén utreder frågan om åtgärder för att till samhället överföra en ökad andel av värdestegringen på mark. Även från vissa andra kommittéer väntas förslag, som berör bostadspolitiken.

Avsikten är att bl. a. kommande förslag från dessa kommittéer skall läggas till grund för ett samlat program för mark- och bostadspolitiken.

Lokaliseringsverksamheten

De riktlinjer för lokaliseringspolitiken, som antogs av 1964 års riksdag, har tillämpats fr. o. m. den 1 juli 1965. Enligt dessa är en aktiv samhällsplanering en grundförutsättning för att nå de lokaliseringspolitiska målen. Den organisation som byggts upp för lokaliseringsverksamheten syftar därför bl. a. till att förstärka planeringsresurserna på olika nivåer och verka för ökad samordning av insatserna.

Inom Kungl. Maj:ts kansli har inrättats ett organ — lokaliseringsberedningen — för samråd i frågor rörande samhällsplanering och lokaliseringsverksamhet. Till beredningen har knutits en expertgrupp. Dess uppgift är bl. a. att biträda vid uppläggning av regional utredningsverksamhet särskilt i fråga om utredningsuppgifternas fördelning samt metodologisk samordning och utveckling. Expertgruppen har lagt fram ett program för utredningsverksamheten. Särskild prioritet kommer att tillmätas undersökningar rörande de problem som är förknippade med storstädernas tillväxt samt glesbygdsproblemen.

I varje län har inrättats ett planeringsråd, knutet till länsstyrelsen. Rådets uppgift är att behandla sådana frågor om samhällsplanering, kommunal, administrativ och judiciell indelning samt näringslivets lokalisering som har allmän betydelse eller större vikt.

Stödverksamheten har redan fått betydande omfattning. Under perioden juli—november 1965 slutbehandlades sammanlagt 116 ärenden om lokaliseringsstöd. I 103 av dessa fall har stöd beviljats med ca 40 milj. kr. i lokaliseringsbidrag och ca 67 milj. kr. i lokaliseringslån vid investeringar som beräknats till sammanlagt ca 175 milj. kr. Enligt företagens egna beräkningar innebär dessa investeringar en ökning med ca 3 000 av de i företagen direkt sysselsatta.

Följande tabell utvisar hur lokaliseringsstödet fördelar sig på olika län.

Län	Antal ärenden	Sysselsättningsökning (antal anställda)	Investeringskostnader milj. kr.	Lokaliseringsstöd milj. kr.		
				Bidrag	Lån	Summa
Göteborgs och Bohus.....	2	85	3,1	0,9	1,1	2,0
Älvsborgs.....	9	285	10,9	3,0	2,6	5,6
Värmlands.....	14	475	32,5	5,0	15,8	20,8
Kopparbergs.....	11	149	7,5	2,2	2,1	4,3
Gävleborgs.....	12	433	30,1	4,6	15,0	19,6
Västernorrlands.....	15	359	32,2	7,6	10,0	17,6
Jämtlands.....	2	29	1,7	0,5	0,7	1,2
Västerbottens.....	17	991	34,8	8,7	13,3	22,0
Norrbottens.....	21	264	22,4	7,7	6,6	14,3
Summa	103	3 070	175,2	40,2	67,2	107,4

Vid en bedömning av de statliga åtgärdernas lokaliseringspolitiska effekt bör man även uppmärksamma att investeringsfondsmedel i vissa fall fått tas i anspråk efter den 1 juli 1965. För exempelvis Norrbottens län har härigenom ca 900 nya sysselsättningstillfällen beräknats tillkomma i olika företag, vilket medverkar till att göra näringslivet mera differentierat.

I propositionen hemställs om bemyndigande för Kungl. Maj:t att under nästa budgetår bevilja bidrag och lån utöver de anslag som begärs för budgetåret, 60 milj. kr. till lokaliseringsbidrag och 100 milj. kr. till lokaliseringslån. Härigenom och genom motsvarande bemyndigande som begärs för innevarande budgetår skapas förutsättningar för att under den 5-åriga försöksperiodens båda första år bevilja stöd i vidare omfattning än vad en jämn årlig fördelning av den för perioden bestämda medelsramen om 800 milj. kr. skulle medge.

Kommunala frågor

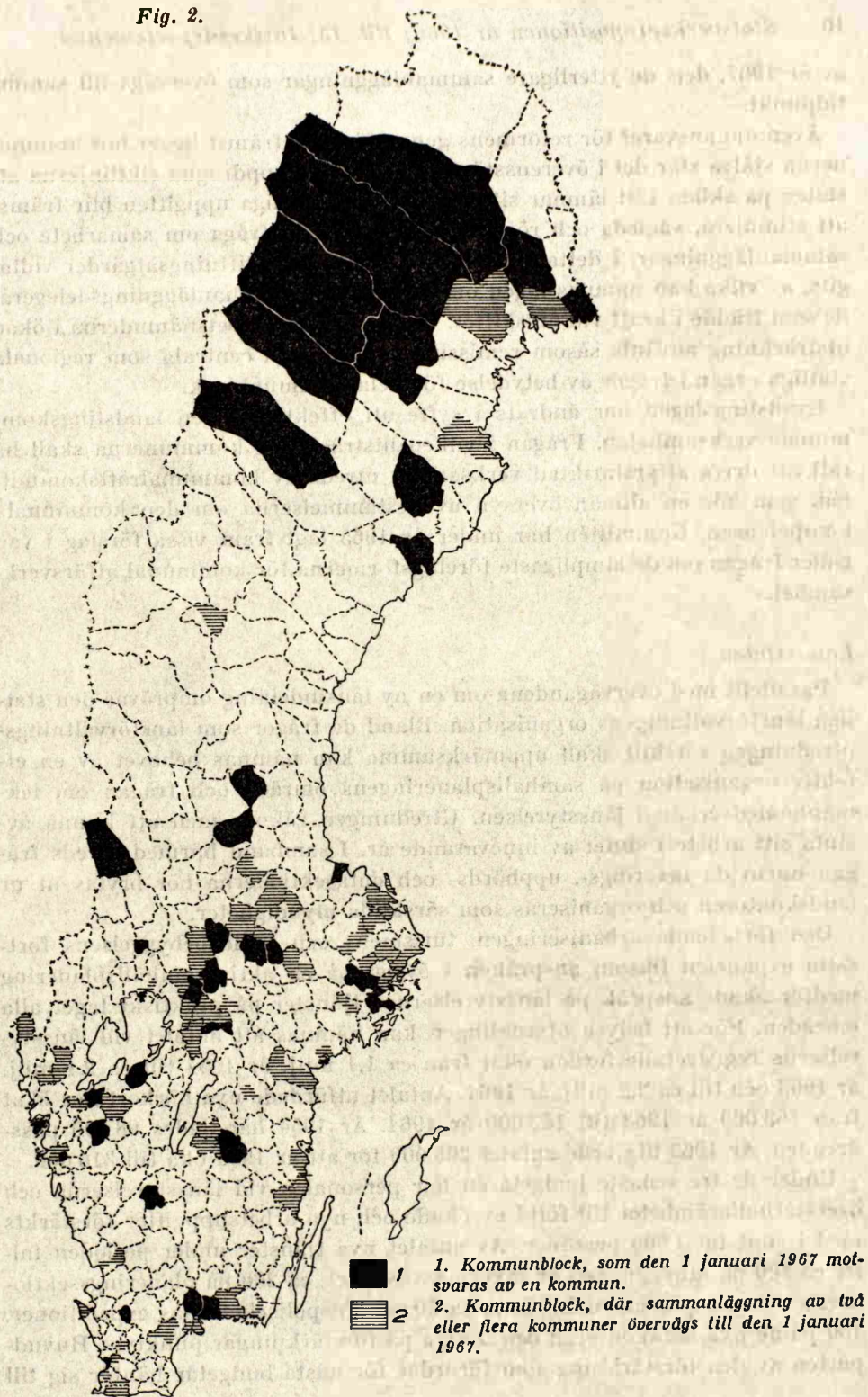
Det vid 1962 års riksdag fattade beslutet om översyn av den primärkommunala indelningen innebär en reform i etapper, syftande till att skapa för framtiden livskraftiga kommuner, som bl. a. utgör lämpliga enheter för en rationell samhällsplanering. Därmed blir reformen också en grundval för en effektiv lokaliseringspolitik.

De under åren 1963—1964 fastställda planerna för länens indelning i kommuner utgör en första etapp i denna reform. Planerna upptar 281 nya kommuner (kommunblock). Härtill kommer Stockholms stad, som inte berörts av planeringen.

En andra etapp i reformen avser samarbete och samordning av verksamheten inom de planerade nya kommunerna. Denna etapp är till skillnad från den första inte reglerad genom lagstiftning. Det ankommer på kommunerna att själva välja de åtgärder som kan anses lämpliga. I enlighet med de rekommendationer som ges i de av riksdagen antagna riktlinjerna har under det gångna året samarbetsnämnder inrättats i blocken. Endast i ett fåtal fall har det ännu inte varit möjligt att nå överenskommelse härom mellan kommunerna. Samarbetsnämndernas hittillsvarande verksamhet företer av naturliga skäl en mycket skiftande bild. I åtskilliga block har verksamheten redan från början inriktats på slutmålet för reformen, nämligen sammanläggning till större kommunala enheter.

Genom sammanläggningar som beslutades under åren 1962—1964 minskades antalet kommuner med 31. Det totala antalet uppgår nu till 995, varav 133 städer, 95 köpingar och 767 landskommuner. Under år 1965 har beslut meddelats om sammanläggning av ytterligare ett 20-tal kommuner. Dessa beslut skall träda i kraft den 1 januari 1967. Ett betydande antal ärenden är under handläggning. I figur 2 har åskådliggjorts dels de kommunblock som enligt redan fattade beslut kommer att utgöra en kommun vid ingången

Fig. 2.

av år 1967, dels de ytterligare sammanläggningar som övervägs till samma tidpunkt.

Även om ansvaret för reformens genomförande främst ligger hos kommunerna själva står det i överensstämmelse med de uppdragna riktlinjerna att staten på skilda sätt lämnar sitt bistånd. Den statliga uppgiften blir främst att stimulera, vägleda och röja ur vägen hinder i fråga om samarbete och sammanläggningar. I detta syfte har bl. a. vissa lagstiftningsåtgärder vidtagits, av vilka kan nämnas lagen om kommunala sammanläggningsdelegerade som trädde i kraft vid årsskiftet. Vidare har samarbetsnämnderna i ökad utsträckning använts såsom remissinstans av såväl centrala som regionala statliga organ i frågor av betydelse för hela kommunblock.

Landstingslagen har ändrats i syfte att effektivera den landstingskommunala verksamheten. Frågan i vilken utsträckning kommunerna skall ha rätt att driva affärsinriktad verksamhet utreds av kommunalrättskommittén, som gör en allmän översyn av bestämmelserna om den kommunala kompetensen. Kommittén har under år 1965 lagt fram vissa förslag i vad gäller frågan om de lämpligaste företagsformerna för kommunal affärsverksamhet.

Landsstaten

Parallellt med övervägandena om en ny länsindelning omprövas den statliga länsförvaltningens organisation. Bland de frågor som länsförvaltningsutredningen särskilt skall uppmärksamma kan nämnas behovet av en effektiv organisation på samhällsplaneringens område och frågan om lekmanamedverkan i länsstyrelsen. Utredningen räknar med att kunna avsluta sitt arbete i slutet av innevarande år. I samband härmed utreds frågan huruvida taxerings-, uppbörds- och datasektionerna bör brytas ut ur landskontoren och organiseras som särskilda myndigheter.

Den fortgående urbaniseringen, turismens och fritidsbebyggelsens fortsatta expansion liksom anspråken i övrigt på en aktiv samhällsplanering medför ökade anspråk på länsstyrelsernas tjänster på praktiskt taget alla områden. För att belysa utvecklingen kan nämnas att antalet vid länsstyrelserna registrerade fordon ökat från ca 1,1 milj. år 1954 till ca 2,1 milj. år 1963 och till ca 2,2 milj. år 1964. Antalet utfärdade nya körkort har ökat från 163 000 år 1963 till 183 000 år 1964. År 1954 handlades 98 000 passanden. År 1963 utgjorde antalet 268 000 för att år 1964 öka till 316 000.

Under de tre senaste budgetåren har personalen vid länsstyrelserna och överståthållarämbetet till följd av ökade och nya arbetsuppgifter förstärkts med i runt tal 1 000 personer. Av antalet nya tjänster under perioden faller ca 400 på utbyggnaden av taxeringsväsendet, ca 200 på planeringssektionerna och länsplanerarenheterna, ca 50 på länspolischefernas expeditioner, 150 på de nya datakontoren och övriga på förstärkningar punktvis. Huvudparten av den förstärkning som förordas för nästa budgetår hänför sig till

den fortsatta utbyggnaden av datakontoren för folkbokföring och uppbörd m. m., som tillförs 70-talet nya fasta tjänster och medel motsvarande ca 450 årsarbetskrafter. Denna personal skall under nästa budgetår ombesörja uppläggningsarbetet för en övergång till ett ADB-system inom folkbokförings- och uppbördsväsendet som i sina huvuddrag skall tillämpas fr. o. m. den 1 januari 1968.

Personalförstärkningar föreslås i övrigt med ett drygt 100-tal tjänster vid länsstyrelserna och överståthållarämbetet. Av dessa avses ett 30-tal för ökade arbetsuppgifter på planeringssektionerna, bl. a. med hänsyn till samhällsplanerings- och byggnadsärendena samt stegringen av antalet bil- och körkortsärenden. För ökat arbete till följd bl. a. av den nya naturvårdslagstiftningen förordas en höjning av medlen till särskild arbetskraft med 300 000 kr. Till förstärkning av civilförsvarssektionerna, främst för att möjliggöra rådgivning m. m. till kommunerna med anledning av lagen om kommunal beredskap, beräknas medel för ca 15 nya tjänster. I syfte att effektivisera taxeringsarbetet föreslås en förstärkning av överståthållarämbetets skatteavdelning med ca 25 tjänster. I övrigt föranleder göromålens ökning på skilda områden vissa förstärkningar av personalen vid såväl överståthållarämbetet som länsstyrelserna.

Förslag har nyligen lagts fram om de organisatoriska förutsättningarna och formerna för statens övertagande av huvudmannaskapet för uppbördsväsendet i de 29 städer, som nu har egen uppbördsförvaltning, och om de lokala skattemyndigheternas framtida organisation och verksamhet. Huvudmannaskapsreformen och en ändrad fögderiindelning skall enligt förslagen genomföras den 1 januari 1967. Särskild proposition i dessa ämnen är avsedd att föreläggas riksdagen under våren 1966.

Särskilda utredningar pågår om giltighetstiden för pass och om fordonregistreringen och därmed sammanhängande frågor. Statskontoret utreder organisationen av naturvårdsverksamheten. Detta arbete berör även verksamhetens ledning och organisation på länsplanet. Slutligen kan nämnas att inom inrikesdepartementet påbörjats en kartläggning av olika ärendegrupper och handläggningsrutiner som underlag för planerade fortsatta organisationsundersökningar i statskontorets regi i syfte att om möjligt förenkla handläggningsförfarandet m. m. vid länsstyrelserna.

Exekutionsväsendets nya organisation har fungerat endast ett år. Exekutionsväsendets organisationsnämnd arbetar fortlöpande på att rationalisera verksamheten och att komma till rätta med organisatoriska brister. I avvaktan på närmare erfarenheter av den nya organisationen föreslås begränsade personalförstärkningar för nästa budgetår.

Civilförsvaret

Uppbyggnaden av civilförsvaret sker enligt riktlinjer för verksamheten som drogs upp åren 1959—1960. Arbetet har i hög grad främjats genom att

fasta ekonomiska ramar bestämts för verksamheten under åren 1963—1967.

Det allmänna civilförsvarets kårer med uppgift att undsätta människor och bistå befolkningen vid utrymning har förstärkts både materiellt och personellt. Den mobiliseringsbara personalen uppgår f. n. till ca 125 000 personer, dvs. nära 60 % av den avsedda organisationen. Jämsides härmed pågår anskaffning av materiel och utrustning. Av de särskilda undsättningskårerna är 9 (av sammanlagt 20) mobiliseringsbara till sina huvuddelar. En ny utbildningsorganisation har utformats och nya utbildningsanordningar har tillkommit vid civilförvarsskolor och lokalt ute i länen. Årligen utbildas inemot 30 000 personer i civilförvarstjänst. Skyddsrummsbyggandet fortgår i stort sett planenligt men med vissa eftersläpningar beträffande befolkningsskyddsrummen i de större städerna. En väsentlig skyddsfaktor är tillväxten av normalskyddsrum i nytillkomna bostadshus i orter som omfattas av skyddsrumsplikt. Antalet sådana skyddsrum är i dag ca 43 000 med plats för ca 2,9 milj. människor. Planer för utrymning har upprättats och omkring 500 000 personer har hittills deltagit i frivillig självskyddsutbildning.

För nästa budgetår föreslås en fortsatt uppbyggnad av civilförsvaret enligt de riktlinjer som dragits upp för den nu löpande budgetperioden. Anslagsramen höjs från 104,4 milj. kr. till 111,1 milj. kr. Ramen har beräknats med utgångspunkt i oförändrat basbelopp (97 milj. kr.) under hänsynstagande till inträffade prisförändringar.

Den större delen av civilförsvarskostnaderna avser materielanskaffning (49,6 milj. kr.), skyddsrum (19,1 milj. kr.) och utbildningsverksamhet (20,6 milj. kr.). Liksom för innevarande budgetår föreslås härjämte, att bemyndiganden lämnas för inköp av materiel och för bidrag till skyddsrum och branddammare i huvudsak i den omfattning, som förutsatts av 1962 års försvarskommitté i dess förslag till budgetplan för tiden fram till år 1970.

Civilförvarsstyrelsen omorganiseras och får ny byråindelning som är anpassad till pågående omläggning av civilförsvarets verksamhet till databehandlingssystem. Omorganisationen innebär bl. a. att styrelsens möjligheter att genomföra materielanskaffningsprogrammet förbättras.

Kostnaderna för civilförsvaret för tiden efter budgetåret 1966/67 prövas av 1965 års försvarsutredning. Som underlag härför har civilförvarsstyrelsen nyligen i CF 65 lagt fram sina beräkningar för verksamhetens omfattning och behov för i första hand nästa fyraårsperiod.

Sammanställning

Förändringarna inom inrikesdepartementets verksamhetsområde i förhållande till riksstaten för budgetåret 1965/66 framgår av följande sammanställning. I denna har beaktats att anslagen till polisväsendet och er-

sättningar till byggnadsstyrelsens delfond av statens allmänna fastighetsfond såvitt avser kostnader för polislokaler redovisas under andra huvudtiteln fr. o. m. nästa budgetår. Siffrorna i sammanställningen återspeglar sålunda de reella förändringar som sker under de olika avsnitten.

Driftbudgeten	Anvisat 1965/66	Förslag 1966/67 (milj. kr.)	Ökn. el. minskn.
<i>Elfte huvudtiteln</i>			
A. Inrikesdepartementet m. m.	7,0	7,6	+ 0,6
B. Överståthållarämbetet och landsstaten	259,8	319,1	+ 59,3
C. Arbetsmarknad m. m.	994,1	1 044,4	+ 50,3
D. Bostadsbyggande m. m.	299,0	535,0	+ 236,0
E. Civillförsvaret m. m.	104,4	115,1	+ 10,7
F. Diverse	25,0	29,1	+ 4,1
Summa för driftbudgeten	1 689,3	2 050,3	+ 361,0
Kapitalbudgeten			
<i>Statens allmänna fastighetsfond</i>	36,2	28,0	— 8,2
<i>Statens utlåningsfonder</i>			
A. Lånefonden för bostadsbyggande	850,0	985,0	+ 135,0
B. Lånefonden för maskinanskaffning inom byggnadsin-	—	15,0	+ 15,0
dustrien	—	—	—
C. Lånefonden för allmänna samlingslokaler	—	—	—
<i>Fonden för låneunderstöd</i>	120,0	127,0	+ 7,0
Summa för kapitalbudgeten	1 006,2	1 155,0	+ 148,8
Totalt för Inrikesdepartementet	2 695,5	3 205,3	+ 509,8

*Utdrag av protokollet över inrikesärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet på Stockholms slott den 3 januari
1966.*

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena NILSSON, statsråden STRÄNG, ANDERSSON, LINDSTRÖM, LANGE, KLING, EDENMAN, JOHANSSON, HERMANSSON, HOLMQVIST, ASPLING, PALME, LUNDKVIST, GUSTAFSSON.

Chefen för inrikesdepartementet, statsrådet Johansson, och statsrådet Lundkvist anmäler de frågor som gäller utgifterna för budgetåret 1966/67 inom inrikesdepartementets verksamhetsområde, varvid departementschefen anmäler de på driftbudgeten under littera A, punkterna 1, 2, 4 och 5, samt C, D och F och de på kapitalbudgeten under V och VI upptagna frågorna och statsrådet Lundkvist de på driftbudgeten under punkten A 3 och littera B och E samt de på kapitalbudgeten under III upptagna frågorna.

DRIFTBUDGETEN

Elfte huvudtiteln

A. Inrikesdepartementet m. m.

A 1. Inrikesdepartementet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	2 313 000	2 196 979
1965/66	3 350 000	
1966/67 (förslag)	3 915 000	

Till inrikesdepartementets verksamhetsområde hör centrala delar av samhällsverksamheten, bl. a. bostadsbyggandet, arbetsmarknaden och lokaliseringspolitiken. En central planering är nödvändig inte bara inom vart och ett av dessa betydelsefulla områden. Det är också nödvändigt med en samordning av planeringen mellan dessa områden inbördes och en anpassning av denna planering till utvecklingen inom andra viktiga samhällsområden och till samhällsplaneringen i stort. En ökad initiativverksamhet och en allmän ansvällning av arbetsuppgifterna inom nämnda arbetsområden har skett och kommer ytterligare att aktualiseras inom den närmaste tiden. För att möta de växande kraven på central planering och i övrigt fylla de ökade arbetsuppgifterna bör inrättas en tjänst som planeringschef i Br 5 och en tjänst som departementssekreterare eller kanslissekreterare i högst Ae 27.

Av samma skäl beräknar jag för ökat behov av expertis och tillfällig arbetskraft en höjning av medelsanvisningen med 150 000 kr.

I detta sammanhang bör riksdagen underrättas om att Kungl. Maj:t under innevarande budgetår beslutat inrätta två departementsrådstjänster i Br 4, varav den ena i utbyte mot en kanslirådstjänst i Br 3, för att möjliggöra vissa ändringar i departementets organisation bl. a. i samband med att statsrådet Lundkvist förordnats handlägga vissa grupper av inrikesärenden.

Som chefen för justitiedepartementet anfört tidigare denna dag vid anmälan av medelsbehovet under nämnda departements avlöningsanslag för nästa budgetår (bil. 4, s. 5) är avsikten att polisärendena skall föras över från inrikes- till justitiedepartementet den 1 juli 1966. Kungl. Maj:t äger besluta om de ändringar i inrikesdepartementets organisation som kan behöva göras i samband därmed.

För regeringsrättsärenden bör inrättas en tjänst som regeringsrättssekreterare i Be 1, varvid anslaget kan minskas med medel för ett förordnande att bestrida göromål som ankommer på regeringsrättssekreterare.

Chefen för justitiedepartementet har vid anmälan av det under andra huvudtiteln uppförda anslaget Statsrådsberedningen: Avlöningar behandlat frågan om biträdes- och expeditivsvaktsorganisationen i statsdepartementen m. m. fr. o. m. nästa budgetår. Med hänvisning härtill förordar jag att i inrikesdepartementet skall finnas följande ordinarie biträdestjänster, nämligen 1 registrator i Ao 15 (uppflyttad från Ao 13), 1 assistent i Ao 15 (uppflyttad från Ao 13), 1 kontorsskrivare i Ao 13, 2 kansliskrivare i Ao 11 (1 befintlig utgår) och 2 kontorister i Ao 9 (1 uppflyttad från Ao 7, 1 nyinrättad). Vidare förordar jag att i departementet skall finnas 1 materialförvaltare i Ao 13 (uppflyttad från Ao 11), 1 expeditivsförman i Ao 11 (uppflyttad från Ao 9) och 1 förste expeditivsvakt i Ao 9. Härutöver beräknar jag medel för följande icke-ordinarie tjänster, nämligen 20 biträden och 3 expeditivsvakter.

Slutligen förordar jag att medel beräknas för ytterligare en kanslist i reglerad befordringsgång och att 2 tjänster som kanslist i reglerad befordringsgång ändras till kanslisttjänster i Ao 15.

Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar har hemställt om förstärkning med en forskningsassistent i Ag 21 och ändring av en byrådirektörs-tjänst i Ae 25 till Ae 27. Jag är inte beredd att biträda dessa förslag.

Anslaget bör föras upp med (3 350 000 + 565 000) 3 915 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att fastställa personalförteckning för inrikesdepartementet enligt vad jag förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för inrikesdepartementet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat

1. Avlöning till departementschefen, <i>förslagsvis</i>	85 000
2. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	1 648 000
3. Ersättningar till expertis och tillfällig arbetskraft, <i>förslagsvis</i>	640 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	1 542 000
Summa kr.	3 915 000

c) till *Inrikesdepartementet*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 3 915 000 kr.

A 2. Inrikesdepartementet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	271 000	325 892
1965/66	481 000	
1966/67 (förslag)	516 000	

Med hänvisning till beräkningen i den följande sammanställningen tar jag upp anslaget till (481 000 + 35 000) 516 000 kr. Jag har därvid under anslagsposten till expenser beräknat oförändrat belopp för upprustning av departementets inventariebestånd. Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar har hemställt att medelsanvisningen till krigsspel och kurser m. m. ökas med 30 000 kr. bl. a. för ökade kostnader för kurser och konferenser m. m. samt för vidgad forskningsverksamhet. Detta yrkande anser jag mig kunna biträda endast delvis.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67
1. Reseersättningar	70 000	+ 20 000
2. Expenser för eget behov	230 000	+ 5 000
3. Vissa omkostnader för Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar:		
Krigsspel och kurser m. m.	75 000	+ 10 000
		+ 35 000

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att till *Inrikesdepartementet*: *Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 516 000 kr.

A 3. Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	48 000	53 956
1965/66	48 000	
1966/67 (förslag)	48 000	

Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar har hemställt att, om nämndens under p. A 1 redovisade förslag om förstärkning med en forskningsassistent inte bifalls, beloppet till ersättningar åt särskilt anlitade sakkunniga höjs med 10 000 kr. och att beloppet eljest minskas med 20 000 kr. Förslaget om personalförstärkning har jag i det föregående förklarat mig inte kunna tillstyrka. Jag är inte heller beredd att beräkna ökade medel för ersättningar åt sakkunniga. Anslaget bör alltså uppföras med oförändrat belopp.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Beredskapsnämnden för psykologiskt försvar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 48 000 kr.

A 4. Kommittéer m. m.

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	12 300 000	2 816 550
1965/66	2 900 000	
1966/67 (förslag)	2 900 000	

¹ Härav 700 000 kr. på tilläggsstat.

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1964/65 en reservation av 26 854 kr.

Kommittéverksamheten kan beräknas få ungefär samma omfattning under budgetåret 1966/67 som under innevarande budgetår. Jag räknar med oförändrat medelsbehov under anslaget och hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Kommittéer m. m.* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 2 900 000 kr.

A 5. Extra utgifter

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	200 000	118 050
1965/66	220 000	
1966/67 (förslag)	220 000	

På anslaget fanns vid utgången av budgetåret 1964/65 en reservation av 122 412 kr. Anslaget bör för nästa budgetår uppföras med oförändrat belopp. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Extra utgifter* för budgetåret 1966/67 anvisa ett reservationsanslag av 220 000 kr.

B. Överståthållarämbetet och landstatten

B 1. Överståthållarämbetet: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	12 600 000	12 113 692
1965/66	14 343 000	
1966/67 (förslag)	15 847 000	

Överståthållarämbetet föreslår, att anslaget ökas beträffande kansliavdelningarna med 738 000 kr. och beträffande skatteavdelningen med 688 000 kr., varjämte *centrala folkbokförings- och uppborgsnämnden* föreslår en anslagshöjning med 575 000 kr., avseende kostnaderna för ett fr. o. m. den 1 juli 1966 föreslaget datakontor.

A. Kansliavdelningarna

1. Personalförändringar

a) Allmänna sektionen (1:a avd.)

1 expeditjonsvakt Ao 9	+	18 312	Ökn. el. minskn.
1 kanslibiträde Ao 7	+	16 488	
1 kontorsbiträde högst Ae 5	+	13 416	

b) Socialsektionen

1 assessor Ao 25	+	41 772	
------------------	---	--------	--

c) Utlänningssektionen (2:a avd.)

1 kanslibiträde Ao 7	+	16 488	
----------------------	---	--------	--

d) Trafiksektionen

1 amanuens Af 17—Ae 21	+	30 648	
1 kontorist Ae 9	+	18 312	
1 kanslibiträde Ae 7	+	16 488	
2 kontorsbiträden högst Ae 5	+	26 832	

e) Civilförsvarssektionen

1 kontorsbiträde högst Ae 5	+	13 416	
-----------------------------	---	--------	--

f) Tillfällig personal

Förbättrad personaltjänst	+	50 000	
Semestervikarier (båda avd.)	+	40 000	
Passexpeditionen	+	62 500	
Trafiksektionen	+	49 232	
Civilförsvars- och allmänna beredskapssektionerna	+	136 504	
Vikariats-, övertids- och semesterersättningar	+	16 300	

2. Tjänsteförändringar

a) Lönegradsförändringar	+	65 148	
--------------------------	---	--------	--

b) Ordinariesättningar	+	1 000	
------------------------	---	-------	--

c) Vissa arvodesfrågor	+	105 144	
------------------------	---	---------	--

3. Löneomräkning	+	738 000	
------------------	---	---------	--

B. Skatteavdelningen

1. Personalförändringar

a) Kameralsektionen

1 förste byråsekreterare Ao 23	+	37 680	
1 kanallist Af 9—Ae 15	+	22 488	

	Ökn. el. minskn.
1 kontorist Ao 9.....	+ 18 312
2 kanslibiträden Ae 7.....	+ 32 976
b) <i>Prövningsnämndens kansli</i>	
2 amanuenser Af 17—Ae 21.....	+ 61 296
1 förste kanslist Ao 19.....	+ 30 648
2 kanslister Ao 15.....	+ 49 872
c) <i>Taxeringssektionen</i>	
<i>Revisionskontoret</i>	
1 biträdande revisionsintendent Bo 1.....	+ 53 928
1 förste kanslist Ao 19.....	+ 30 648
1 kanslist Ao 15.....	+ 24 936
1 kansliskrivare Ao 11.....	+ 20 280
1 kontorist Ao 9.....	+ 18 312
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 16 488
<i>Taxeringsassistentgruppen</i>	
2 förste taxeringsassistenter Ao 19.....	+ 61 296
7 taxeringsassistenter Ao 17.....	+ 193 536
3 kontorister Ao 9.....	+ 54 936
1 kanslibitråde Ae 7.....	+ 16 488
1 kontorsbiträde högst Ae 5.....	+ 14 880
<i>Taxeringssektionen i övrigt</i>	
1 förste kanslist Ao 19.....	+ 30 648
1 kanslist Ao 15.....	+ 24 936
d) <i>Uppbördssektionen</i>	
1 kansliskrivare Ao 11.....	+ 20 280
e) <i>Tillfällig personal m. m.</i>	+ 60 600
f) <i>Övertidsersättningar</i>	+ 15 500
2. <i>Tjänsteförändringar</i>	
Lönegradsförändringar.....	+ 8 352
3. <i>Löneomräkning</i>	- 231 318
	+ 688 000
C. <i>Datakontoret</i>	
<i>Personalförändringar</i>	
1 byrådirektör Ao 27.....	+ 46 332
2 förste byråinspektörer Ao 23.....	+ 75 360
2 landskanslister Ao 15.....	+ 49 872
1 maskinrumschef, högst Ae 19 (fr. o. m. 1/1 1967).....	+ 14 556
1 förste assistent (operatör), högst Ae 17 (fr. o. m. 1/1 1967).....	+ 13 128
2 assistenter (operatörer), högst Ae 15 (fr. o. m. 1/1 1967).....	+ 23 688
2 assistenter (operatörer), högst Ae 13 (fr. o. m. 1/1 1967).....	+ 21 372
2 kansliskrivare Ae 11.....	+ 40 560
3 kontorister Ae 9.....	+ 54 936
165 biträdesmånader.....	+ 204 600
Vikariats- och övertidsersättningar m. m.	+ 30 596
	+ 575 000
Summa totalt	+ 2 001 000

Motiv

A 1 a) För arkivvård erfordras en expeditivsvakt. Kanslibiträdet erfordras som biträde åt kontoristen i ämbetets huvudkassa på grund av väsentligt ökade göromål särskilt ifråga om passärenden. Kontorsbiträdet yrkas som förstärkning av första kansliavdelningens gemensamma skrivcentral.

b) Socialsektionens arbetsuppgifter ökar starkt. Det har inte varit möjligt att med nuvarande personal bemästra den ökade ärendemängden och

att i rimlig utsträckning hålla förhör i ärenden om administrativa frihetsberövanden. Ytterligare en jurist erfordras.

c) På utlänningssektionen ökar antalet ärenden rörande utvisningar, verkställighet av förvisningar m. m. fortlöpande. Biträdespersonalen på sektionen har sedan länge alltför stor arbetsbörda, vilket medfört mycket övertidsarbete. Med hänsyn till dessa förhållanden bör en ny kanslibiträdets-tjänst inrättas.

d) Trafiksektionen bör tillföras en amanuens för handläggning huvudsakligen av ärenden angående ingripanden mot körkortsinnehavare. Juristpersonalen på sektionen har visat sig helt otillräcklig. Det har inte varit möjligt för föredragandena på sektionen att tillräckligt snabbt handlägga främst ärenden rörande ingripanden mot körkortsinnehavare. Besvärande balanser har ofta uppstått.

Av den i övrigt för trafiksektionen begärda personalförstärkningen avses kanslibiträdet för påföringar i körkortsregistret samt kontoristen och de båda kontorsbiträdena för skrivcentralen vid bilregistret.

e) Vid civilförsvarssektionens förrädsdetalj ökar arbetsuppgifterna i takt med den ökade tillförseln av civilförsvarsmateriel. Ett stadigvarande behov av ytterligare ett kontorsbiträde finns.

f) Stora svårigheter föreligger att rekrytera, behålla och effektivt utnyttja personal. För att förbättra personaltjänsten är det nödvändigt att anställa en särskild, för personalfrågor m. m. lämpad funktionär, som skall stå till både kansliavdelningarnas och skatteavdelningens förfogande. Det anmälda medelsbehovet, 50 000 kr., avser även kostnader för kurser och liknande.

Beträffande civilförsvarssektionen har medel beräknats för bl. a. en extra förste kanslist i Ag 19 på organisationsdetaljen för planläggning och genomförande av övningsverksamheten. Vidare har medel beräknats för en amanuens i Ag 17/Ag 21, avsedd såsom chef för sektionens expedition. Härigenom erhålles en nödvändig avlastning för sektionschefen och möjlighet att avdela en kanslist, som nu tjänstgör på expeditionen, till biträde vid planläggning av förplägnads- och drivmedelstjänsten.

Med hänsyn till den ökande förrädsverksamheten bör den direkta arbetsledningen i fråga om vård och underhåll av materiel förstärkas med kvalificerad personal. På grund härav och då förrädsverksamheten numera i princip förlagts till två regioner föreslås att två tjänster som förrädsmästare i Ag 13 inrättas.

På den allmänna beredskapssektionen kommer att ligga ledningen och tillsynen av den planläggning och de övriga förberedelser, som kommunerna skall vidtaga enligt lagen om kommunal beredskap. Då det på grund härav är nödvändigt att minst en kvalificerad befattningshavare tillföres sektionen för dessa arbetsuppgifter, har medel beräknats för en extra förste kanslist i Ag 19.

2 a) Överståthållarämbetet föreslår uppflyttning av följande tjänster på första kansliavdelningen, nämligen på socialsektionen en assessorstjänst i Ao 25 till Ao 27, på räkenskapsdetaljen dels en tjänst som byråassistent i Ao 21 till förste byråassistent i Ao 23, dels en tjänst som kansliskrivare i Ao 11 till kontorsskrivare i Ao 13, dels en kontoristtjänst i Ao 9 till kansliskrivare i Ao 11 dels ock en kanslibiträdestjänst i Ao 7 till kontorist i Ao 9 samt på handelsregistret en tjänst som kontorsbiträde i högst Ae 5 till kanslibiträde i Ao 7. Såvitt gäller andra kansliavdelningen föreslår ämbetet uppflyttning av följande tjänster, nämligen på trafiksektionen dels en tjänst som assessor i Ao 25 till Ao 27, dels en tjänst som byråassistent i Ao 21 till förste byråassistent i Ao 23, dels en förste kanslist i Ao 19 till byråassistent i Ao 21, dels en kanslibiträdestjänst i Ae 7 till kontorist i Ae 9, dels ock tre kontorsbiträdestjänster i högst Ae 5 till kanslibiträden i Ae 7, på civilförvarssektionen, dels en extra befattningshavare i Bg 1 till bitr. avdelningschef i Be 3, dels en ingenjör i Ae 19 till civilförvarsingenjör i Ae 21, dels en kansliskrivare i Ae 11 till kontorsskrivare i Ae 13 dels ock två tjänster som kontorsbiträden i högst Ae 5 till kanslibiträden i Ae 7, på avdelningens skrivcentral en kanslibiträdestjänst i Ao 7 till kontorist i Ao 9 samt på detaljen för passärenden två tjänster som kontorsbiträden i högst Ae 5 till kanslibiträden i Ae 7.

b) Överståthållarämbetet föreslår ordinariesättning av tjänsten som civilförvarsdirektör i Be 1 samt av den extra tjänst som förste byråsekreterare i Ag 23, som finns inrättad på överexekutorssektionen.

B 1 a) Genom ändring av instruktionen för överståthållarämbetet har frågor rörande tillsyn över stiftelser i överensstämmelse med vad som redan tidigare gällt beträffande länsstyrelserna överflyttats från kansliavdelningarna till skatteavdelningen. För handläggningen av stiftelseärendena bör inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23 samt såsom biträde åt denne en tjänst som kanslist i reglerad befordringsgång Af 9/Ae 15.

I samband med exekutionsväsendets förstatligande ökades arbetsuppgifterna på skatteavdelningens kameralsektion väsentligt. På grund härav och för att möta den ytterligare ökning av arbetsvolymen, som kommer att följa av datakontorets inrättande och uppbördsverkets förstatligande, erfordras en förstärkning av biträdespersonalen med åtminstone en kontorist i Ao 9 och två kanslibiträden i Ae 7.

b) Vid den omorganisation av skatteavdelningen som genomfördes fr. o. m. budgetåret 1963/64 bestämdes antalet akademikertjänster på prövningsnämndens kansli till sex mot av överståthållarämbetet föreslagna sju. Den kvalificerade personalen har visat sig vara otillräcklig och vidare saknas f. n. möjlighet att nyrekrytera akademikertjänster vid kansliet. För att kunna erhålla ersättare för avgången eller ledig personal och åstadkomma nödvändig förstärkning av den kvalificerade personalen bör två tjänster som amanuens i reglerad befordringsgång inrättas.

Prövningsnämndens kansli har sedan omorganisationen inte såsom avsetts kunnat förstärkas med i taxeringsarbetet rutinerade kanslister. De aspiranter, som avdelats för dylik tjänst, har nämligen efter genomgången utbildning omedelbart befordrats till taxeringsassistenter. För att kunna kvarhålla utbildade kanslister bör därför inrättas en tjänst som förste kanslist i Ao 19.

Övriga under b) liksom under c) föreslagna personalförändringar grundar sig på riksdagens beslut med anledning av prop. 1963: 99.

d) Fr. o. m. år 1965 handläggs på skatteavdelningens uppbördssektion ärenden rörande tillstånd för bl. a. utlänning att här i riket ge eller medverka vid offentlig föreställning och ärenden rörande bevillningsavgifter. Vidare är ämbetet fr. o. m. den 1 januari 1965 uppbördsmyndighet för arvsskatt. På grund av utökningen av arbetsvolymen erfordras en förstärkning av biträdespersonalen med en kansliskrivare i Ao 11.

B 2. Överståthållarämbetet föreslår inrättande av en kontorsskrivartjänst i Ao 13 i utbyte mot en kontoristtjänst i Ao 9 dels på kameralsektionen och dels på uppbördssektionen.

Vidare föreslår överståthållarämbetet att antalet tjänster på övergångsstat minskas, antalet taxeringsrevisorer i Ao 19 med en, antalet kansliskrivare i Ao 11 med 2 och antalet kontorsbiträden i Ao 5 med 4 till 25.

C. Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden har avgett förslag till organisation av datakontoren hos överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Stockholms län. Nämnden föreslår, att ett datakontor inrättas som självständig sektion vid överståthållarämbetets skatteavdelning fr. o. m. den 1 juli 1966, att den nu vid Stockholms län för försöksverksamheten befintliga ADB-anläggningen fr. o. m. den 1 januari 1967 överföres till överståthållarämbetets datakontor, som därigenom kommer att förfoga över två maskinsystem, samt att datakontoret vid länsstyrelsen i Stockholms län fr. o. m. den 1 januari 1966 organiseras som egen sektion. Datakontoret vid överståthållarämbetet skall därefter betjäna även länsstyrelserna i Stockholms och Gotlands län i vad avser verksamheten vid dataanläggningen.

Datakontoret i Stockholms stad blir det i särklass största. Dess egna stansnings- och databehandlingsarbeten kommer att omsluta cirka 10 % av rikets befolkning. Den relativa andelen i exempelvis uppbördsstansningen kommer att uppgå till cirka 20 % av det totala arbetet med sådan stansning i landet och är således omkring dubbelt så stor som den relativa befolkningsandelen. Datakontoret avses vidare fungera som clearingcentral för utväxling av skattebelopp som skall hänföras till annat län än inbetalningslänet.

Dessa förhållanden nödvändiggör en större personalorganisation och fler befattningshavare på hög nivå än vid andra datakontor. Nämnden föreslår därför, att datakontoret vid överståthållarämbetet tilldelas, förutom sektionsschef, två förste byråinspektörer och två landskanslister. Med hänsyn till att ämbetet skall förfoga över två datamaskiner, bör antalet assistenter

vara dubbelt så stort som vid länsstyrelse med en anläggning, dvs. sex. Nämnden förutser, att arbetsbelastningen vid överståthållarämbetets datakontor blir mycket hög. Detta medför organisatoriska och tekniska problem av högre storleksordning och kräver mer kvalificerad ledningspersonal än vid övriga datakontor. Med hänsyn härtill finner nämnden erforderligt med högre löneställning för arbetsledaren i datamaskinrummet och dennes ersättare. För dessa har tagits upp en tjänst i A 19 och en tjänst i A 17. Härjämte framhåller nämnden önskvärdheten av att möjlighet öppnas att anpassa lönesättningen för assistentpersonalen till de individuella kvalifikationerna genom ett system av högstlönegrader.

Nämnden föreslår att det uppdras åt denna att fördela antalet biträdesmånader mellan överståthållarämbetet och länsstyrelserna.

Yttrande

Angående överståthållarämbetets hemställan om medel för förbättrad personaltjänst anför *statens personalvårdsnämnd* bl. a., att nämnden sett som sin uppgift att kunna ställa rådgivande expertis på detta område till förfogande för såväl arbetsledning som för enskilda befattningshavare. I denna expertis ingår såväl medicinsk som social och personaladministrativ sakkunskap. Personalvårdsnämnden kan dessutom genom sina kontakter med sjukvårdande och rehabiliterande organ medverka till rationell återanpassning eller omplacering av befattningshavare med nedsatt tjänstbarhet, lösande av bioteknologiska problem i samband med arbetslokalernas utformning m. m. En stor del av dessa arbetsuppgifter ingår i de av överståthållarämbetet skisserade personalvårdsuppgifterna, men nämnden kan icke på annat sätt än genom generell rådgivning biträda vid t. ex. anställnings- eller avskedsintervjuer, utbildning av nyanställda, systematisk personalbedömning, anordnande av personalfester eller fritidsarrangemang etc. Den service, som personalvårdsnämnden är i stånd att lämna, står redan till överståthållarämbetets förfogande. Nämnden anser det olämpligt, att personalvårdsverksamhet av den typ nämnden bedriver fördelas på flera statliga organ än som redan är fallet.

Föredraganden

Vad gäller kansliavdelningarna anser jag arbetsläget på trafiksektionen motivera en viss arbetskraftsförstärkning. I fråga om bl. a. ärenden rörande ingripanden mot körkortsinnehavare har såsom framgår av överståthållarämbetets anslagsframställning ofta uppstått besvärande balanser. Vidare ökar alltjämt arbetsmängden på såväl körkorts- som bilregisterdetaljen. Jag beräknar på grund härav medel för en amanuensjänst i Ag 17/Ae 21 och en kontoristtjänst i Ae 9. Med hänsyn till ökningen främst av kassagöromå-

len på allmänna sektionen (första avd.) och till arbetsförhållandena på utlänningssektionen förordar jag att två kanslibiträdestjänster i Ao 7 inrättas.

Vid länsstyrelserna ute i landet bedrivs viss intern kursverksamhet. För att lämplig befattningshavare skall kunna avdelas för att organisera och leda sådan verksamhet också vid ämbetet beräknar jag som allmän förstärkning medel för en kanslisttjänst i Ag 9/Ae 15.

Jag tar vidare upp medel för två extra tjänster som förste kanslist, den ena vid civilförsvarssektionen och den andra vid allmänna beredskapssektionen. För tillfällig personal i övrigt och för semestervikarier, vikariats- och övertidsersättningar beräknar jag en ytterligare medelsanvisning av 115 000 kr. Anslaget kan minskas med lönen till en förste byråsekreterare och ett kanslibiträde med hänsyn till att arbetet med stiftelsegranskningen överförts till skatteavdelningen.

Vad härefter angår skatteavdelningen har denna som nyss sagts tillförts frågorna rörande tillsyn av stiftelser från kansliavdelningarna. Vidare har i samband med exekutionsväsendets förstatligande nya arbetsuppgifter tillkommit. En ytterligare ökning av arbetsmängden kan vidare förväntas till följd av förslag om inrättandet av ett datakontor vid ämbetet, som jag återkommer till i det följande, och förstatligande av uppbördsverken. Med anledning av ämbetets förslag förordar jag att på kameralsektionen inrättas en tjänst som förste byråsekreterare i Ao 23 och en tjänst som kontorist i Ao 9. Vidare beräknar jag medel för en kanslisttjänst i Ag 9/Ae 15 och en kanslibiträdestjänst i Ae 7.

Till följd av 1963 års riksdags principbeslut i fråga om viss ändring av skatteavdelningens organisation förordar jag att följande tjänster inrättas, nämligen på prövningsnämndens kansli två som kanslist i Ao 15, på taxeringssektionens allmänna detalj en som förste kanslist i Ao 19 och en som kanslist i Ao 15, på revisionskontoret en som biträdande revisionsintendent i Bo 1, en som förste kanslist i Ao 19, en som kanslist i Ao 15, en som kansli-skrivare i Ao 11 och en som kontorist i Ao 9 samt vid taxeringsassistentgruppen två som förste taxeringsassistent i Ao 19, sju som taxeringsassistent i Ao 17 och tre som kontorist i Ao 9. Jag beräknar härutöver medel för två kanslibiträdestjänster i Ae 7 och en kontorsbiträdestjänst i högst Ae 5.

De ökade arbetsuppgifterna på uppbördssektionen motiverar även viss personalförstärkning. Jag föreslår att en tjänst som kansli-skrivare i Ao 11 inrättas på denna sektion. Vidare beräknar jag för tillfällig personal och övertidsersättningar m. m. en ytterligare medelsanvisning av 50 000 kr.

I prop. 1965: 1 (bil. 13 s. 45) redogjorde chefen för inrikesdepartementet för uppbördsorganisationskommitténs och centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens förslag till organisation av länsstyrelsernas datakontor. Frågan var maskinanläggningen i Stockholms stad och län skulle förläggas hade då inte lösts. Nämnden har nu föreslagit att ett datakontor såsom självständig sektion den 1 juli 1966 inrättas hos överståthållarämbetet. Vidare

bör enligt nämnden den nu vid Stockholms län för försöksverksamheten befintliga ADB-anläggningen den 1 januari 1967 överföras till ämbetets datakontor, som därigenom kommer att förfoga över två maskinsystem. Maskinanläggningarna hos ämbetet kan därefter betjäna även länsstyrelserna i Stockholms och Gotlands län. Jag ansluter mig till nämndens uppfattning och biträder dess förslag till organisation av datakontoret hos ämbetet. Förslaget överensstämmer i princip med den föregående år beslutade organisationen av datakontoren vid länsstyrelserna. Genom att förlägga den maskinella databehandlingen till en för staden samt Stockholms och Gotlands län gemensam anläggning kan man åstadkomma ett mera rationellt och flexibelt utnyttjande av anläggningen och därmed bättre ekonomi. För uppbyggnaden av datakontoret i personellt hänseende förordar jag att följande tjänster inrättas, nämligen en som avdelningsdirektör i Bo 1, en som byrådirektör i Ao 25, en som förste byråinspektör i Ao 23, en som förste kanslist i Ao 19 och en som kanslist i Ao 15. Jag beräknar vidare medel för ett halvt år för en assistenttjänst i Ae 19, en sådan tjänst i Ae 17, två sådana tjänster i Ae 15 och två i Ae 13 samt för helt år för två kontorsskrivartjänster i Ae 13, två kansliskrivartjänster i Ae 11, en kontoristtjänst i Ae 9 och medel i övrigt för anställning av extra personal m. m. till ett belopp av 235 000 kr. Beträffande löneställningen för de tjänster som ingår i den föreslagna organisationen har överenskommelse träffats mellan statens avtalsverk och vederbörande personalorganisation. Riksdagens löne delegation har den 15 december 1965 godkänt överenskommelsen, dock under förbehåll att riksdagen godkänner de organisatoriska förutsättningar som legat till grund för överenskommelsen.

Härutöver förordar jag ordinariesättning av tjänsten som civilförsvarsdirektör i Be 1 och extraordinariesättning av en tjänst som extra förste byråsekreterare i Ag 23 på överexekutorssektionen.

I enlighet med överståthållarämbetets förslag bör det i förteckningen över tjänstemän på övergångsstat upptagna antalet taxeringsrevisorer i Ao 19 minskas med en, antalet kansliskrivare i Ao 11 med två och antalet kontorsbiträden i Ao 5 med fyra.

De nu framlagda förslagen inklusive löneomräkningar medför en höjning av anslaget för kansliavdelningarna med 337 000 kr. och för skatteavdelningen med 1 167 000 kr.

Anslaget bör föras upp med (14 343 000 + 1 504 000) 15 847 000 kr. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen att

a) bemyndiga Kungl. Maj:t att ändra personalförteckningen för överståthållarämbetet enligt vad jag har förordat i det föregående,

b) godkänna följande avlöningsstat för överståthållarämbetet, att tillämpas tills vidare fr. o. m. budgetåret 1966/67:

Avlöningsstat**Utgifter**

1. Avlöningar till överståthållaren och underståthållaren, <i>förslagsvis</i>	160 000
2. Avlöningar till övriga ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	9 000 000
3. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	25 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i>	7 426 000
5. Representationsbidrag till överståthållaren	36 000
	16 647 000

Särskilda uppbördsmedel

Ersättning från allmänna pensionsfonden	800 000
---	---------

Nettoutgift kr. 15 847 000

c) till *Överståthållarämbetet*: *Avlöningar* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 15 847 000 kr.

B 2. Överståthållarämbetet: Omkostnader

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	950 000	1 275 995
1965/66	1 120 000	
1966/67 (förslag)	1 834 000	

I. *Överståthållarämbetet* föreslår, att anslaget förs upp med 1 312 500 (+ 192 500) kr.

	Anvisat 1965/66	Föreslagen ändr. 1966/67	
		Mynd.	Föredr.
1. Sjukvård m. m.			
kansliavdelningarna	15 000	+ 5 000	+ 5 000
skatteavdelningen	25 000	+ 5 000	+ 5 000
2. Reseersättningar			
kansliavdelningarna	36 000	+ 12 000	+ 12 000
3. <i>Expenser</i>			
a) Bränsle, lyse och vatten			
kansliavdelningarna	50 000	+ 4 000	+ 4 000
b) Övriga <i>expenser</i> för eget behov			
kansliavdelningarna	475 000	+ 78 500	+ 80 000
skatteavdelningen	538 000	+ 28 000	+ 28 000
c) Övriga <i>expenser</i> för annat än eget behov			
kansliavdelningarna	1 000	+ 60 000	+ 60 000
		+ 192 500	+ 194 000

II. *Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden* föreslår att, med anledning av datakontorets inrättande, för nästa budgetår anvisas 123 000 kr. för inköp av möbler och diverse inventarier i övrigt, 95 000 kr. för inköp av hålkorts- och registerskåp, magnetbandsskåp och -vagnar, 102 000 kr. för anskaffande av kontorsmaskiner och brandalarmanordningar, 101 000 kr. för inköp av magnetband, färgdukar och färgband och 99 000 kr. för hålkort och övriga blanketter m. m., sammanlagt 520 000 kr.

Motiv

I 3 b. *Övriga expenser för eget behov.* Vad beträffar kansliavdelningarna beräknas preliminärt 50 000 kr. för kostnader i samband med flyttning till nya lokaler och omkring 25 000 kr. för vissa engångsutgifter i övrigt. För den fortsatta utbyggnaden av skatteavdelningen beräknar överståthållarämbetet ett belopp av 50 000 kr. för anskaffande av möbler, maskiner m. m. för nytillkommen personal.

I 3 c. *Övriga expenser för annat än eget behov.* Överståthållarämbetets kostnader enligt nykterhetsvårdslagen kan för nästa budgetår uppskattas till cirka 60 000 kr. (Jfr prop. 1965: 1 bil. 13 s. 54)

II. *Centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens* förslag innefattar vissa av kostnaderna för det nya datakontoret. Kostnaden för förhyrning av ADB-maskiner och stansmaskiner beräknas under anslaget till länsstyrelsernas expenser. Inkomster av datakontorets serviceverksamhet bör enligt nämndens mening föras upp såsom särskilda uppbördsmedel under samma anslag. Anskaffningen av hålkorts- och registerskåp m. m., kontorsmaskiner och brandalarmanordningar till en beräknad sammanlagd kostnad av 197 000 kr. föreslås skola utföras av nämnden.

Föredraganden

Med hänvisning till beräkningen i den föregående sammanställningen och centrala folkbokförings- och uppbördsnämndens beräkning av kostnaderna för inrättandet av datakontoret upptar jag anslaget till (1 120 000 + 194 000 + 520 000) 1 834 000 kr. Jag har därvid i posten till övriga expenser för eget behov för kansliavdelningarna inräknat 50 000 kr. för vissa engångsutgifter med anledning av ämbetets förestående flyttning till nya lokaler, 25 000 kr. för inköp av vissa inventarier m. m. i övrigt av engångskaraktär och 10 000 kr. till kostnader för kursverksamhet och liknande vid ämbetet. För engångsanskaffning av inventarier m. m. för nytillkommen personal vid skatteavdelningen har jag under motsvarande post för skatteavdelningen inräknat 50 000 kr.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t föreslår riksdagen

att till *Överståthållarämbetet: Omkostnader* för budgetåret 1966/67 anvisa ett förslagsanslag av 1 834 000 kr.

B 3. Länsstyrelserna: Avlöningar

	Anslag	Nettoutgift
1964/65	107 750 000	106 751 773
1965/66	133 200 000	
1966/67 (förslag)	147 950 000	

Länsstyrelserna och centrala folkbokförings- och uppborädsnämnden föreslår, att anslaget ökas med 22 726 000 kr.

1. Personalförändringar

A. Landskanslierna

a) Allmänna sektionerna

	Ökn. el. minskn.
1 förste länsnotarie Ao 23 i O län	+ 36 804
5 länsnotarier Af 17/Ae 21, 2 i B län och 1 i ettvarv av C, G och R län	+ 147 408
1 länsassistent Ao 21 i O län	+ 33 072
3 förste landskanslister Ao 19, 1 i ettvarv av B, F och M län	+ 88 056
1 landskanslist Ao 15 i H län	+ 22 860
4 landskanslister Af 9/Ae 15, 3 i B län och 1 i AC län	+ 89 328
1 kontorsskrivare Ao 13 i O län	+ 21 456
2 kansliskrivare Ao 11, 1 i ettvarv av B och M län	+ 38 532
3 kontorister Ao 9, 2 i B län och 1 i O län	+ 53 892
1 kontorist Ae 9 i C län	+ 16 260
1 kanslibiträde Ao 7 i M län	+ 14 652
7 kontorsbiträden högst Ae 5 i vissa län	+ 92 736

b) Socialsektionerna (-detaljerna)

1 förste landskanslist Ao 19 i O län	+ 29 676
1 landskanslist Ao 15 i B län	+ 24 936
2 kontorister Ae 9, 1 i ettvarv av B och P län	+ 34 572
2 kanslibiträden Ao 7, 1 i ettvarv av C och L län	+ 29 304
2 kontorsbiträden högst Ae 5	+ 26 496

c) Planeringssektionerna

1 länsassessor Ao 25 i R län	+ 40 272
2 länsassessorer i Ae 25, 1 i ettvarv av F och P län	+ 80 544
4 förste länsnotarier Ao 23, 1 i ettvarv av B, H, N och X län	+ 145 536
1 förste länsnotarie i Ag 23 i W län	+ 35 952
1 länsnotarie Af 17/Ae 21 i D län	+ 28 704
1 länsassistent Ao 21 i O län	+ 33 072
2 förste landskanslister Ao 19, 1 i ettvarv av O och BD län	+ 61 572
3 landskanslister Ao 15, 1 i ettvarv av B, G och P län	+ 70 656
6 landskanslister Af 9/Ae 15, 2 i B län, 1 i ettvarv av C, H, O och R län	+ 127 668
1 kontorsskrivare Ao 13 i B län	+ 22 488
2 kansliskrivare Ao 11, 1 i ettvarv av M och O län	+ 37 524
15 kontorister Ao 9, 7 i B län, 5 i O län och 1 i ettvarv av G, K och R län	+ 263 304
2 kontorister Ae 9 i P län	+ 32 520
3 kanslibiträden Ao 7, 1 i ettvarv av K, R och BD län	+ 46 464
3 kanslibiträden Ae 7, 2 i P län och 1 i U län	+ 43 956
38 kontorsbiträden högst Ae 5	+ 518 844

d) Lokalisering och utredning

1 byrådirektör högst Ag 25 i N län	+ 40 272
1 förste länsaktuarie Ag 23 i G län	+ 35 952
1 amanuens Ag 17/Ag 21 i B län	+ 30 648
1 kontorist Ao 9 i B län	+ 18 312
1 kanslibiträde Ao 7 i H län	+ 14 652
3 kontorsbiträden högst Ae 5	+ 42 204

30 *Statsverkspropositionen år 1966: Bil. 13: Inrikesdepartementet*

	Ökn. el. minskn.
e) <i>Naturvård</i>	
1 naturvårdsintendent Ao 27 i O län.....	+ 45 684
1 naturvårdskonsulent Ae 27 i E län.....	+ 45 048
1 naturvårdsintendent Ae 27 i BD län.....	+ 48 208
1 naturvårdsintendent Ag 25 i F län.....	+ 40 272
1 bitr. naturvårdsintendent Ae 23 i B län.....	+ 37 680
1 amanuens Af 17/Ae 21 i B län.....	+ 30 648
1 förste landskanslist Ao 19 i B län.....	+ 30 648
1 kontorsbiträde högst Ae 5 i P län.....	+ 13 248

f) <i>Civillärovervakningssktionerna</i>	
1 civilförsvarsingenjör Ae 23 i Z län.....	+ 37 680
1 extra tjänsteman Ag 23 i N län.....	+ 35 952
1 civilförsvarsingenjör Ae 21 i T län.....	+ 32 148
1 länsassistent Ao 21 i BD län.....	+ 35 316
1 förrådsförvaltare Ae 21 i O län.....	+ 33 073
1 assistent Ae 21 i L län.....	+ 32 148
7 förste landskanslister Ao 19, 1 i ettvarv av C, E, F, R och BD län samt 2 i H län.....	+203 320
3 förste landskanslister Ae 19, 1 i ettvarv av D, E och Y län.....	+ 87 084
2 civilförsvarsingenjörer Ae 19, 1 i ettvarv av L och M län.....	+ 57 408
1 förste assistent Ae 19 i T län.....	+ 28 704
5 förste landskanslister Ag 19, 4 i O län samt 1 i AC län.....	+125 604
7 landskanslister Ao 15, 2 i C län, 1 i E, F, H, I och L län.....	+160 020
2 landskanslister Ag 15, 1 i ettvarv av G och W län.....	+ 45 720
1 landskanslist Af 9/Ae 15 i Z län.....	+ 22 610
1 förste förrådsförman Ae 11 i M län.....	+ 18 252
1 förrådsförman Ae 10 i O län.....	+ 18 264
1 kontorist Ao 9 i F län.....	+ 16 260
4 kontorister Ae 9, 1 i M län och 3 i O län.....	+ 68 064
4 tekniska biträden (ritbiträden) Ae 9, 1 i ettvarv av H och T län och 2 i O län.....	+ 52 404
3 kanslibiträden Ae 7, 1 i ettvarv av E, H och T län.....	+ 43 956
12 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+160 632
1 kontorsbiträde högst Ae 5 i I län avgår.....	— 13 248

g) <i>Tjänster som ej hänförs till viss sktion:</i>	
1 byrådirektör Ao 25 i O län.....	+ 41 028
2 landskanslister Af 9/Ae 15 i P län.....	+ 40 824

B. Landskontoren

a) <i>Kameralsektionerna utom prövningsnämndernas kanslier</i>	
1 byrådirektör Ao 25 i O län.....	+ 41 028
1 förste länsnotarie Ao 23 i B län.....	+ 37 680
1 förste länsassistent Ao 23 i B län.....	+ 37 680
1 förste landskanslist Ao 19 i O län.....	+ 29 676
1 kontorsskrivare Ao 13 i O län.....	+ 21 456
4 kansliskrivare Ao 11, 1 i ettvarv av G, K, R och U län.....	+ 73 008
2 kontorister Ao 9, 1 i ettvarv av B och S län.....	+ 34 572
1 kanslibiträde Ao 7 i O län.....	+ 15 564
1 kanslibiträde Ae 7 i H län.....	+ 14 652
8 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+105 984

b) <i>Prövningsnämndernas kanslier</i>	
6 förste länsnotarier Ao 23, 1 i ettvarv av D, H, N, U, W och BD län.....	+218 928
1 förste landskanslist Ao 19 i O län.....	+ 29 676
1 förste landskanslist Ag 19 i L län.....	+ 28 704
2 landskanslister Ao 15, 1 i ettvarv av N och O län.....	+ 46 752
3 kansliskrivare Ao 11, 1 i ettvarv av C, E och T län.....	+ 54 756
1 kontorist Ao 9 i B län.....	+ 18 312
2 kanslibiträden Ao 7, 1 i ettvarv av K och BD län.....	+ 31 812
2 kanslibiträden Ae 7, 1 i ettvarv av H och W län.....	+ 29 304
4 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+ 53 964

	Ökn. el. minskn.
c) <i>Taxeringssektionernas allmänna detaljer</i>	
1 bitr. taxeringsintendent Ao 27 i B län	+ 46 332
3 bitr. taxeringsintendenter Ao 25, 1 i ettvalt av H, I och O län.....	+121 572
2 förste taxeringsinspektörer Ao 23, 1 i ettvalt av C och O län	+ 72 756
3 förste landskanslister Ao 19, 1 i ettvalt av C, O och P län.....	+ 87 084
2 landskanslister Af 9/Ae 15 i H län.....	+ 40 824
1 kontorsskrivare Ao 13 i O län.....	+ 21 456
5 kontorister Ao 9, 2 i ettvalt av B och H län samt 1 i O län	+ 86 412
1 kanslibiträde Ao 7 i W län	+ 14 652
6 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+ 82 752
d) <i>Taxeringssektionernas revisionsdetaljer</i>	
1 länsrevisor Ao 27 i H län.....	+ 45 048
2 bitr. länsrevisorer Ao 25, 1 i ettvalt av N och O län.....	+ 81 300
5 förste taxeringsrevisorer Ao 23, 2 i B län samt 1 i ettvalt av C, O och U län	+184 068
1 landskanslist Ao 15 i T län.....	+ 22 860
1 landskanslist Af 9/Ae 15 i B län.....	+ 22 488
3 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+ 42 204
e) <i>Taxeringsassistentgrupperna</i>	
1 förste taxeringsassistent Ao 21 i O län.....	+ 33 072
17 taxeringsassistenter Ao 17, 4 i P län, 2 i ettvalt av B, S och BD län samt 1 i ettvalt av C, E, H, T, U, Y och AC län.....	+448 152
2 kontorister Ao 9, 1 i ettvalt av O och T län.....	+ 33 528
14 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+192 336
f) <i>Varuskattekontoren</i>	
1 förste taxeringsinspektör Ao 23 i B län.....	+ 37 680
2 länsassistenter Ao 21, 1 i ettvalt av B och O län.....	+ 67 044
6 förste landskanslister Ao 19, 1 i ettvalt av C, F, G, H, N och Y län	+173 196
2 landskanslister Af 9/Ae 15, 1 i ettvalt av B och Y län.....	+ 43 944
1 kontorsskrivare Ao 13 i O län.....	+ 21 456
1 kanslibiträde Ao 7 i Y län.....	+ 15 564
2 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+ 26 496
g) <i>Uppbördssektionerna</i>	
3 länsassistenter Ao 21, 1 i ettvalt av B M och O län	+ 99 192
2 kansliskrivare Ao 11, 1 i ettvalt av M och O län.....	+ 37 524
2 kontorister Ao 9, 1 i ettvalt av B och M län	+ 34 572
5 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+ 71 136
h) <i>Sjömansskattekontoret</i>	
1 förste taxeringsassistent Ao 19.....	+ 29 676
1 kontorsskrivare Ao 13.....	+ 19 272
1 kanslibiträde Ao 7.....	+ 15 564
i) <i>Tjänster som inte hänförs till viss sektion</i>	
2 förste länsassessorer Bo 3, 1 i ettvalt av P och Y län	+118 920
1 personalkonsulent Ae 25 i B län.....	+ 41 772
1 pressombudsman i B län.....	+ 45 000
1 länsnotarie Af 17/Ae 21 i P län.....	+ 28 704
j) <i>Datakontoren</i>	
1 landskanslist Ao 15 i B län.....	+ 24 936
17 assistenter högst Ae 15, 1 i ettvalt av samtliga län utom B, C, E, I, K, N och Z län.....	+281 115
34 assistenter högst Ae 13, 2 i ettvalt av samtliga län utom B, C, E, I, K, N och Z län.....	+502 794
biträdespersonal, medel.....	+5 679 338
k) <i>Gemensam personal</i>	
1 arkivföreståndare Ae 15 i H län.....	+ 22 860
1 materielförvaltare Ao 13 i G län.....	+ 20 412
1 maskinist Ae 13 i S län.....	+ 20 412
1 arkivföreståndare Ao 11 i C län.....	+ 18 252
1 arkivbiträde Ag 11 i S län	+ 18 252

	Ökn. el. minskn.
1 förste expeditionsvakt Ao 9 i R län.....	+ 16 260
1 förste expeditionsvakt Ae 9 i B län.....	+ 18 312
2 bilförare högst Ae 9, 1 i ettvarv av B och K län.....	+ 34 572
1 arkivassistent Ag 9 i Y län.....	+ 17 268
1 expeditionsvakt Ao 7 i C län.....	+ 14 652
2 expeditionsvakter Ae 7, 1 i ettvarv av H och U län.....	+ 29 304
5 telefonister högst Ae 5.....	+ 67 212
C. Länspolischefernas expeditioner	
1 bitr. länspolischef Be 1 i P län.....	+ 53 928
1 kontorist Ao 9 i B län.....	+ 18 312
1 kanslibiträde Ae 7 i H län.....	+ 14 652
3 kontorsbiträden högst Ae 5.....	+ 40 572
D. Civilbefälhavarnas kanslier	
1 förste byråsekreterare Ae 23 i B län.....	+ 37 680
E. Avlöningar till tillfällig personal m. m.	
	+1 800 000
2. Tjänsteförändringar	
a) Lönegradsförändringar.....	+ 345 000
b) Ordinariesättningar.....	—
3. Löneomräkning	
	+ 5 854 974
	+22 726 000

Motiv

1. A. a) *Allmänna sektionerna, Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus län samt i Skaraborgs län* åberopar rekryteringsskäl till stöd för begärda juristtjänster. *Länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala och Kronobergs län* motiverar sina yrkanden om förstärkning av juristpersonalen med att arbetsvolymen ständigt ökar. De båda sistnämnda länsstyrelserna framhåller särskilt ökningen i fråga om överexekutorsgöromål och socialvårdsärenden.

Till stöd för yrkandet om en länsassistent åberopar *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* bl. a. behovet av en särskild arbetsledare på sektionen. De av *länsstyrelsen i Stockholms län* yrkade landskanslisttjänsterna motiveras bl. a. med den kontinuerliga ökningen av arbetsvolymen på sektionen. *Länsstyrelsen i Jönköpings län* framhåller, att sektionens personella resurser varit i stort sett oförändrade sedan 1953, trots att antalet ärenden ökat väsentligt. Likartade motiveringar åberopas av *länsstyrelserna i Kalmar och Malmöhus län*, medan *länsstyrelsen i Västerbottens län* grundar sitt yrkande på behovet av en rekryteringstjänst för att säkerställa tillgången på rutinerad landskanslistpersonal.

De av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* yrkade biträdestjänsterna, en kontorsskrivartjänst för passdetaljen och en kontoristtjänst för sektionens skrivcentral, motiveras med väsentligt ökade arbetsuppgifter på berörda enheter. *Länsstyrelsen i Stockholms län* framhåller till stöd för den begärda kansliskrivartjänsten behovet av att effektivisera handläggningen av personalärendena och att tillgodose länspolischefens behov av kvalificerad biträdeshjälp. De av samma länsstyrelse begärda kontoristtjänsterna

är avsedda, den ena för förenings- och handelsregistret och den andra för medborgarskapsärenden. Det framhålls, att arbetsvolymen på handelsregistret starkt ökat genom överflyttningen av registren från vissa städer till länsstyrelsen. Den av *länsstyrelsen i Malmöhus län* begärda kansliskrivaren är avsedd vara arbetsledare vid sektionsexpeditionen, medan kanslibiträdet skall förstärka passdetaljen, där svårigheter f. n. föreligger att tillgodose allmänhetens krav på rimlig väntetid. Den av *länsstyrelsen i Uppsala län* begärda kontoristen avses bl. a. för att biträda med handläggning av personal- och arkivärenden. I fråga om kontorsbiträdestjänsterna åberopar *länsstyrelserna* i huvudsak den allmänna ökningen av arbetsvolymen, främst såvitt gäller passärenden.

b) *Socialsektionerna. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller till stöd för den begärda landskanslisttjänsten ökningen av antalet ärenden rörande hälsovård och socialvård. *Länsstyrelsen i Stockholms län* framhåller, att behovet av ökade insatser på ungdoms- och barnvårdsområdet är synnerligen markerat i länet med dess särskilda storstadsproblem.

Såvitt gäller yrkad biträdespersonal åberopar *länsstyrelserna* i allmänhet, att länsläkar- och länsveterinärorganisationerna har större behov av biträdeshjälp än som kan tillgodoses f. n.

c) *Planeringssektionerna*. De yrkade juristtjänsterna motiveras genomgående med den intensifierade verksamhet, som bedrivs på samhällsplaneringens och naturvårdens områden, samt de alltmer betydelsefulla frågorna om friluftslivets planering. Det framhålls som en allvarlig brist, att sektionschefen i alltför stor omfattning tvingas handlägga löpande ärenden och därför saknar möjlighet att i önskvärd utsträckning ägna sig åt initiativärenden, samtidigt som utvecklingen kräver ökade insatser från länsstyrelsens sida. För sektionens verksamhetsfält gäller att sektionschefen måste kunna anslå mer tid än som nu är möjligt till samråd med bl. a. experter samt åt övriga samordningsuppgifter. Vidare framhålls allmänt att under de närmaste åren antalet kommunsammanslagningar och kommunala indelningsärenden kan beräknas öka väsentligt som en följd av kommunblocksindelningen.

Vad angår begärda landskanslisttjänster framhåller *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* till stöd för yrkandet om en länsassistent och en landskanslist, att arbetsbelastningen på detaljen för körkorts-, trafik- och vägärenden ökat väsentligt sedan landskansliets omorganisation 1953, bl. a. till följd av befolkningsökningen i länet. Till belysning av förhållandena uppger *länsstyrelsen*, att antalet körkortsansökningar ökat från 7 369 år 1953 till 15 294 år 1964. Samma motivering åberopas av *länsstyrelsen i Älvsborgs län*. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som även begärt en förste landskanslisttjänst, åberopar till stöd härför den växande arbetsbördan såvitt gäller plan- och byggnadsärenden. Likartade skäl andrages av *länsstyrelserna i Uppsala, Kronobergs och Skaraborgs län*. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför, att det är erforderligt att genom inrättandet av en ordinarie

landskanslisttjänst frikoppla föreståndaren på bilregistret från vissa arbetsuppgifter för att lämna honom tillfälle att mera regelbundet följa verksamheten på arbetsenheten och övervaka att rationella arbetsmetoder tillämpas. De båda övriga av samma länsstyrelse yrkade landskanslisttjänsterna motiveras med ökningen av arbetsvolymen.

Vad härefter angår biträdespersonalen yrkar *länsstyrelsen i Stockholms län* under hänvisning till den ökade arbetsvolymen och nytillkomna arbetsuppgifter att på sektionens planeringsdetalj inrättas bl. a. en kontorsskrivartjänst och två kontoristtjänster. I fråga om kontorsskrivartjänsten anföres, att ett kvalificerat biträde erfordras för handläggning av vissa svårare arbetsuppgifter och för ledning av detaljens stora biträdespersonal. *Länsstyrelsen i Kronobergs län* föreslår, att en kontoristtjänst inrättas i utbyte mot en kontorsbiträdestjänst för arbetet med sektionens diarium. För samma ändamål och för kartritningsgöromål hemställer *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* om två kontorister. Vidare yrkar *länsstyrelsen i Blekinge län* ett kanslibitråde till sektionens diarium. Med hänvisning till den starkt ökade arbetsbelastningen på trafik-, bil- och körkortsdetaljen påyrkar flera länsstyrelser personalförstärkningar. Sålunda begär *länsstyrelsen i Stockholms län* fyra kontorister till bildetaljen och en sådan tjänst till körkortsdetaljen, medan *länsstyrelsen i Blekinge län* yrkar en kontorist till bildetaljen och *länsstyrelsen i Malmöhus län* en kanslibiträdestjänst till trafikdetaljen. Härjämte begärs till bildetaljen, av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* en kansliskrivare och tre kontorister, av *länsstyrelsen i Älvsborgs län* två kontorister och ett kanslibitråde samt av *länsstyrelsen i Västmanlands län* ett kanslibitråde. Övriga yrkade biträdestjänster motiveras med ökad arbetsvolym.

d) *Lokalisering och utredning.* De länsstyrelser, som begär inrättande av nya tjänster, understryker, att den nuvarande personalen på länsplaneringsdetaljerna är otillräcklig för de omfattande arbetsuppgifterna. *Länsstyrelsen i Stockholms län* hemställer dessutom, att den för Stockholms och Gotlands län gemensamma tjänsten som byrådirektör i Ag 25 vid uppkommande vakans ändras till att avse heltidstjänstgöring i Stockholms län. Det av *länsstyrelsen i Kalmar län* begärda kanslibiträdet avses skola stå även till avdelningschefens förfogande för vissa sekreterargöromål.

e) *Naturvård.* Länsstyrelserna framhåller, att den nya naturvårdslagstiftningen lägger nya betydelsefulla arbetsuppgifter på dem och att den hittills tilldelade personalen varit otillräcklig. Om de av statsmakterna uppställda målen för naturvårdsverksamheten skall uppnås inom rimlig tid, erfordras en avsevärd förstärkning av länsstyrelsernas resurser, både för utredande och administrativa uppgifter. De sistnämnda har i allmänhet i stort sett måst ombesörjas av annan personal, främst på planeringssektionerna. Vissa länsstyrelser understryker, att särskilt i inledningskedet avsevärda personalresurser måste stå till förfogande, eftersom det gäller att inom tämligen

kort tid inventera och fridlysa naturreservat, naturminnen och strandskyddsområden m. m.

Under hänvisning till förhållandena i de skilda länen beräknar länsstyrelserna för naturvårdsverksamheten ett sammanlagt medelsbehov av i runt tal 1 496 000 kr. Vissa länsstyrelser begär inrättande av ordinarie, extra ordinarie eller högre extra tjänster, medan övriga hemställer om medel för anställande av tillfällig personal.

f) *Civilförsvarssektionerna*. Ett flertal länsstyrelser framhåller, att nuvarande personalorganisation är otillräcklig för det omfattande utbildnings- och planläggningsarbetet och begär därför betydande personalförstärkningar. Sålunda framhåller *länsstyrelserna i Östergötlands och Jönköpings län*, att avsevärda och från beredskapssynpunkt betänkliga eftersläpningar uppkommit. Tillfällig kvalificerad personal kan ej uppbringas och att söka komma tillrätta med situationen genom ytterligare övertidsarbete kan ej anses försvarligt från personalvårdssynpunkt. För personal-, utbildnings- och organisationsdetaljerna har länsstyrelserna med hänvisning till berörda skäl yrkat sammanlagt åtta tjänster i lönegraderna A 19 och A 21, åtta lägre landskanslisttjänster samt tre kanslibiträdes- och kontoristtjänster.

Ett antal länsstyrelser har påtalat, att lagen om kommunal beredskap ålägger länsstyrelserna betydande nya arbetsuppgifter för bl. a. rådgivande verksamhet, för granskning av kommunala beredskapsplaner och för samordning av statlig och kommunal planläggning. Arbetsuppgifterna kräver kvalificerad personal. För ändamålet yrkar fem länsstyrelser inrättande av sex särskilda tjänster i lönegraderna A 19 till A 23, medan övriga hemställer om medel för anställande av tillfällig personal.

Även i fråga om de personella resurserna för den tekniska verksamheten påtar vissa länsstyrelser brister och begär förstärkning med tjänster i lönegraderna A 19 till A 23 och med viss biträdespersonal. Slutligen yrkar några länsstyrelser ökning av personalen på förrådsdetaljen.

g) *Tjänster som ej hänförts till viss sektion*. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller, att frågor rörande den interna organisationen och planläggningen ökar i betydelse jämsides med landskansliets ökade verksamhet. Dessa arbetsuppgifter har numera sådan omfattning, att de tar en arbetskraft helt i anspråk. På grund härav yrkas inrättandet av en tjänst som byrådirektör. *Länsstyrelsen i Älvsborgs län* åberopar rekryteringsskäl till stöd för yrkandet om två landskanslister i reglerad befordringsgång.

1. B. a) *Kameralsektionerna*. Innehavaren av den av *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* yrkade tjänsten som byrådirektör i Ao 25 avses skola biträda landskamreraren med organisations-, anslags- och personalärenden. Till stöd för sin hemställan om en förste landskanslisttjänst anför samma länsstyrelse, att en del arbetsuppgifter måste överflyttas från jurist- till landskanslistpersonal samt att vissa kvalificerade kamerala göromål har alltför stor omfattning med nuvarande personalresurser.

Länsstyrelsen i Stockholms län framhåller med anledning av yrkandet om en tjänst som förste länsnotarie, att den stora befolkningstillväxten i länet medför en fortgående ökning av vissa ärendegrupper. Sålunda har exempelvis antalet gåvoskatteärenden mer än fördubblats sedan 1959. Vidare tar bevakningen av personalsituationen avsevärd tid i anspråk. Jämväl förstatligandet av polis- och exekutionsväsendet har medfört betydande ökning av arbetsbelastningen. Till stöd för sitt yrkande om inrättande av en tjänst som förste länsassistent åberopar länsstyrelsen, att personal- och löneärenden rörande länsstyrelsen och länsstyrelsen underställda organ utom exekutionsväsendet sedan flera år tillbaka haft en i förhållande till personaltillgången alltför stor omfattning, som medfört ständig övertid i betydande utsträckning för vederbörande tjänstemän. För att bemästra arbetsanhopningen fordras ytterligare en tjänst.

Framställningarna om inrättandet av nya tjänster i biträdeskarriären motiveras genomgående med arbetsuppgifternas ökning.

b) *Prövningsnämndernas kanslier*. Till stöd för sina yrkanden om nya juristtjänster anför några länsstyrelser, att antalet taxeringsmål visar en stigande tendens, bl. a. beroende på de ökade resurserna på taxeringssektionerna. Det framhålles vidare allmänt, att taxeringsmålen tenderar att bli av högre svårighetsgrad.

Även i fråga om landskanslisttjänsterna åberopar länsstyrelserna till stöd för sina yrkanden det alltför stora antalet ärenden per befattningshavare. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller sålunda, att protokollföringsgöromålen är alltför omfattande för en befattningshavare, vilket fört med sig besvärande eftersläpningar.

Till stöd för begärda högre biträdestjänster anförsvårigheterna att rekrytera och behålla personal ävensom att behov föreligger av befattningshavare för tillsyn och arbetsledning.

c) *Taxeringssektionernas allmänna detaljer*. *Länsstyrelsen i Stockholms län* anför, att förste taxeringsintendenten i länet under senare år erhållit en arbetsbörda utöver den normala genom att han nödgats övervaka och instruera ett stort antal nya funktionärer. För att bereda honom erforderlig avlastning i arbetet, yrkas inrättande av en tjänst som biträdande taxeringsintendent i Ao 27. Till stöd för övriga yrkanden om tjänster som biträdande taxeringsintendent och förste taxeringsinspektör framhåller vederbörande länsstyrelser det stora antalet taxeringsmål per befattningshavare och att en intensivare granskningsverksamhet är önskvärd. *Länsstyrelsen i Gotlands län* framhåller därjämte, att förste taxeringsintendenten i länet jämväl är föreståndare för varuskattekontoret. Hans arbetsbörda blir härigenom orimligt stor.

Även i fråga om begärda tjänster i landskanslist- och biträdeskarriärerna åberopas i främsta rummet den stora arbetsvolymen.

d) *Taxeringssektionernas revisionsdetaljer*. *Länsstyrelsen i Kalmar län*

framhåller till stöd för sitt yrkande om en tjänst som länsrevisor, att stora svårigheter föreligger för de högre befattningshavarna på revisionsdetaljen att i erforderlig utsträckning ägna sig åt komplicerande granskningar. De av *länsstyrelsen i Stockholms län* begärda tjänsterna i såväl akademiker- som landskanslistkarriären motiveras bl. a. med befolkningstillväxten i länet. *Länsstyrelsen i Uppsala län* hänvisar till att en ökning av särskilt offensiva granskningar är synnerligen önskvärd. De av *länsstyrelserna i Hallands, Göteborgs och Bohus län* samt *Västmanlands län* begärda tjänsterna är främst avsedda att möjliggöra en effektivare kontroll av varuskatt-taxeringarna.

Länsstyrelsens i Örebro län yrkande om en landskanslisttjänst grundas på riksdagens beslut med anledning av prop. 1961: 100.

e) *Taxeringsassistentgrupperna. Länsstyrelsernas i Östergötlands, Älvsborgs, Värmlands och Västernorrlands län* yrkanden om nya taxerings-assistenttjänster innebär enligt länsstyrelserna ett fullföljande av den planmässiga utbyggnaden av organisationen. Övriga yrkanden grundas på att antalet deklarationer av beskaffenhet att böra granskas av taxeringsassistent är för stort för nuvarande personal. Biträdestjänsterna yrkas för att förse de nya taxeringsassistenterna med biträdeshjälp.

f) *Varuskattekontoren.* Till stöd för sin hemställan om en tjänst som förste taxeringsinspektör åberopar *länsstyrelsen i Stockholms län*, att föreståndaren för kontoret har en mycket stor arbetsbörda samt att det från rekryteringssynpunkt och för att möta vakanssituationer är önskvärt med en personalförstärkning. Såvitt angår den begärda länsassistenttjänsten framhåller samma länsstyrelse bl. a., att en befattningshavare fordras för att leda det administrativa arbetet. I fråga om den begärda tjänsten som landskanslist i reglerad befordringsgång åberopar *länsstyrelsen* behovet att effektivisera den materiella granskningen av preliminära varuskattedeklarationer. Samma skäl åberopas av övriga länsstyrelser, som begärt utökning av landskanslist- och biträdespersonalen. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller dessutom, att behovet av kontroll ökas på grund av såväl den generella höjningen av varuskatteuttaget som införandet av särskilda reduceringsregler vid tillhandahållande av s. k. investeringsvaror.

g) *Uppbördssektionerna. Länsstyrelsen i Stockholms län* grundar sina yrkanden om förstärkning av personalen inom landskanslist- och biträdeskarriärerna på att arbetsbelastningen ökar i takt med befolkningstillväxten i länet. *Länsstyrelsen i Malmöhus län* framhåller, att antalet landskanslist-er tidigare varit större men kunnat nedbringas genom rationaliseringar. Nya arbetsuppgifter har emellertid tillkommit, vilka ej kan bemästras utan ökning av landskanslist- och biträdespersonalen. Även *länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* åberopar till stöd för sina yrkanden befolkningsökningen i länet och framhåller dessutom att genomförda ändringar i uppbörds- och indrivningsförfarandet medfört vissa nya arbetsuppgifter samt att

uppbördssektionen i länet numera handlägger uppbörden av arvs- och gåvoskatt och ärenden rörande skatteutjämningsbidrag.

h) *Sjömansskattekontoret. Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* framhåller beträffande den begärda taxeringsassistenttjänsten, att granskning av redarnas räkenskaper för kontroll av sjömansskattens behöriga utgörande inte kan ske i önskvärd omfattning utan personalförstärkning. Kontorskrivartjänsten motiveras med ökning av arbetsvolymen till följd av ändring i reglerna om avdrag på grund av underhållsbidrag till barn, som medfört att en kontroll av utgivna underhållsbidrag måste ske efter beskattningsårets utgång. Kanslibiträdet avses som arbetsbiträde åt taxeringsassistenterna på kontoret.

i) *Tjänster som inte hänförts till viss sektion. Länsstyrelserna i Älvsborgs och Västernorrlands län* framhåller till stöd för sina ånyo framställda krav på inrättande av tjänster som förste länsassessor i Bo 3, att antalet prövningsnämndsmål är stort och att målen blir alltmer komplicerade och svårbedömda. Landskamrerarna måste därför koncentrera sina arbetsinsatser till prövningsnämndsarbetet och kan inte i önskvärd omfattning ägna sig åt sina övriga arbetsuppgifter, vilka ökar i omfattning.

Länsstyrelsen i Stockholms län anför, att arbetsmarknadsläget under senare år kännetecknats av stark konkurrens om arbetskraften. Oproportionerligt mycken tid får ägnas åt rekryteringsfrågor och extraordinära åtgärder har krävts för att behålla redan anställd personal. Länsstyrelsen måste beredas möjlighet att lösa sina personalproblem och för detta ändamål krävs att en tjänst som personalkonsulent inrättas.

Såvitt avser den begärda tjänsten som pressombudsman betonar samma länsstyrelse, att det är av största betydelse att allmänheten erhåller kännedom om länsstyrelsens och övriga länsorgans åtgärder liksom de överväganden som ligger bakom dessa. Med hänsyn till det stora antalet ärenden och till befattningshavarnas arbetsbörda kan f. n. ej lämnas så ingående information åt pressen, som är önskvärd.

Länsstyrelsen i Älvsborgs län framhåller, att av sammanlagt 29 akademikerbefattningar på landskontoret endast tre är rekryteringstjänster, varav en som länsnotarieaspirant. Behov finns av ytterligare en länsnotarieaspirant avsedd främst för taxeringssektionens allmänna detalj och prövningsnämndens kansli.

j) *Centrala folkbokförings- och uppbördsnämnden* föreslår att datasektionen i Stockholms län tillförs en landskanslist i Ao 15 avsedd att biträda förste byråinspektören främst med registrerings- och beredningsgöromål.

Med utgångspunkt i nuvarande personalförhållanden vid den försöksvis bedrivna datamaskinverksamheten i Stockholms och Östergötlands län föreslår nämnden vidare, att vid envar av datasektionerna i Södermanlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kop-